

ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ

Οι πολυδάπανες μεταγραφές Ελλήνων

Η μεταγραφή του Κώστα Τσιρίκα από τον Ολυμπιακό στη Λίβερπουλ επισκίασε οποιαδήποτε άλλη Ελλάδα παίκτη στο παρελθόν. Όχι εξαιτίας του ποσού που δαπανήθηκε (περίπου 15 εκατ. ευρώ), όσο κυρίως από το κύρος που προσδίδει η αγγλική ομάδα. Ποιο ακριβή μεταγραφή ήταν του Κώστα Μανωλά, καθώς η Νάπολι πλήρωσε στη Ρόμα 34 εκατ.ευρώ. **Σελ. 22**

ΕΛΛΑΔΑ

Υποχρεωτικό τεστ και τηλεργασία

Οι επιχειρήσεις στην Ελλάδα λαμβάνουν μέτρα ενόψει της επιστροφής των αδειούχων. Πολλές εταιρείες, αποφάσισαν ότι όσοι πήραν άδεια τον Αύγουστο θα εργάζονται από το σπίτι για 7 ημέρες και θα υποβάλλονται και σε τεστ. Ακόμη και για όσους επιβάλλεται η παρούσα στον χώρο εργασίας, προβλέπεται να κάνουν τεστ προτού επιστρέψουν στη δουλειά. **Σελ. 19**

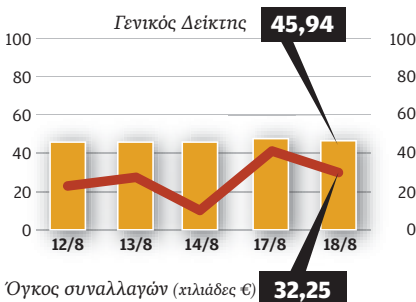

NOAM ΤΣΟΥΜΑΚΙ

Ελπίδα μέσω αυθεντικής δημοκρατίας

Στα 91 του χρόνια, ο Νόαμ Τσόμκι εξακολουθεί να εργάζεται χωρίς παύση. Περιγράφει την ιστορική στιγμή που διανύουμε και προειδοποιεί για τις απειλές που παραγνωρίζουμε. Η ελπίδα, σύμφωνα με τον Τσόμκι, θα προέλθει μόνο μέσα από την αυθεντική δημοκρατία και τη χειραφέτηση των μαζών, με πρώτο την αποπομπή του Τραμπ από τον Λευκό Οίκο. **Σελ. 9**

Δείκτης & Ογκος του ΧΑΚ

Κοινή δράση Λευκωσίας-Αθήνας για την Τουρκία

Το πλαίσιο διπλωματικής δράσης εντός της Ε.Ε. μέχρι το τέλος Αυγούστου καθώς και της γεωγραφικής παρέμβασης καθορίστηκε στη χθεσινή συνάντηση των υπουργών Εξωτερικών Ελλάδας και Κύπρου Νίκου Δένδια και Νίκου Χριστοδουλίδου. Αυτό που συνάγεται από τις δηλώσεις τοποθετήσεις τους είναι ο κοινός προσανατολισμός και η προτεραιότητα που δίνουν στο διάλογο. Στη συνάντηση με τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας συζητήθηκαν τα διπλωματικά εργαλεία που θα χρησιμοποιηθούν προκειμένου να καμφθεί η συνεχιζόμενη τουρκική επιθετικότητα στην περιοχή. **Σελ. 5**

ΛΟΓΩ ΜΑΤΑΙΩΣΗΣ ΔΕΘ

Απώλειες 1,7 δισ. από ακυρώσεις συνεδρίων

Η ματαίωση της Διεθνούς Εκθεσης Θεσσαλονίκης, λίγες εβδομάδες μετά τη ματαίωση της εξίσου emblematic της διεθνούς ναυτιλιακής έκθεσης Ποσειδωνία, φέρνει δυναμικά στο προσκήνιο τις μεγάλες απώλειες εσόδων από τη δραστηριότητα του συνεδριακού και εκθεσιακού τουρισμού. Εκτιμάται ότι οι συνολικές απώλειες θα προσεγγίσουν το 1,7 δισεκατομμύριο ευρώ για την ελληνική οικονομία. **Σελ. 14**

ΤΟΥΡΚΙΑ

Βουλιάζει η λίρα και καλπάζει ο πληθωρισμός

Ειδική περίπτωση ανάμεσα στις αναδυόμενες οικονομίες αποτελεί η Τουρκία, καθώς εμφανίζει ραγδαία αύξηση της προσφοράς χρήματος, δυσανάλογα χαμηλά επιτόκια σε σύγκριση με τον πληθωρισμό και δραματική πτώση των συναλλαγματικών της διαθεσίμων. Και βέβαια, η τουρκική λίρα συνεχίζει την πτωτική πορεία της, που προοιωνίζεται νέες παρεμβάσεις της κεντρικής τράπεζας στην αγορά συναλλάγματος και νέα μείωση των συναλλαγματικών διαθεσίμων. **Σελ. 7**

5 1291296 000378

Πιο χλωμό το φθινόπωρο στον τουρισμό

Παραπαίει η βιομηχανία μετά την ανάσα του Δεκαπενταύγουστου, δεν αποκλείεται λουκέτο σε επιχειρήσεις

Προσωρινή ήταν η ανάκαμψη που κατέγραψε τις προηγούμενες μέρες η κυπριακή τουριστική βιομηχανία, η οποία εκτιμάται ότι ενισχύθηκε και από την μετακίνηση της Ελλάδας στην κατηγορία Β'. Πρόκειται για εξέλιξη η οποία είχε ως αποτέλεσμα

την ακύρωση έως και 90% των τουριστικών πακέτων σε ελληνικούς προορισμούς. Ωστόσο, η αύξηση στις πληρότητες των ξενοδοχείων και η κίνηση στα κέντρα αναψυχής δεν έσωσαν την παρτίδα του τουρισμού, που επιστρέφει σταδιακά

στην πρότερη του εικόνα: σε κενές κλίνες στα ξενοδοχεία και άδειες καρέκλες σε εστιατόρια και μπαρ. Εκτιμάται δε ότι ο Σεπτέμβριος θα είναι δύσκολος μήνας για τον τουρισμό με ξενοδοχεία και τουριστικές επιχειρήσεις να παρουσιάζουν

σε αρκετές περιπτώσεις αβεβαιότητα και αστάθεια ως προς την επιβίωσή τους. Μεταξύ 40-80% κινήθηκαν οι πληρότητες στα ξενοδοχεία την προηγούμενη εβδομάδα. Οι ψηλότερες πληρότητες καταγράφηκαν στην ελεύθερη Αμμόχωστο,

μελανή εξάρηση η Λεμεσός. Επιτακτική ανάγκη για το άνοιγμα των σχολείων. Έγιναν συναντήσεις με τον Συνδυασμό Τραπεζών και αναμένονται εξελίξεις και σε ευρωπαϊκό επίπεδο τον Σεπτέμβριο. **Σελ. 4**

Οι πλούσιοι πλουσιότεροι και οι φτωχοί φτωχότεροι

Εξαιτίας της πανδημίας

Ο νέος κορωνοϊός δεν αποτέλεσε εξαίρεση σε σύγκριση με τον οικονομικό αντίκτυπο άλλων επιδημιών, με αποτέλεσμα τους τελευταίους μήνες μεγάλος αριθμός βαθύπλουτων να βλέπει τον πλούτο του να αυξάνεται εν μέσω της πανδημίας, ενώ οι χαμηλές εισοδηματικές τάξεις δέχονται ισχυρό πλήγμα. Όπως συνήθως συμβαίνει με τιςπανδημίες και τις παγκόσμιες οικονομικές κρίσεις, ο νέος κορωνοϊός και τα μέτρα για την ανάσχεσή του έχουν προκαλέσει διευρύνση των εισοδηματικών ανισοτήτων. Σύμφωνα με στοιχεία της Federal Reserve, το 40% των Αμερικανών απασχολούμενων σε κατοικηλωμένα επαγγέλματα χαμηλής ειδίκευσης έχασε τη θέση εργασίας του εξαιτίας της πανδημίας. Την ίδια στιγμή, όμως, ιδρυτές και διευθυντές συμβουλίου κολοσσών πολλαπλασίαζαν τις περιουσίες τους. Αρκεί να ρίξει κανείς μια ματιά στην έρευνα που εκπόνησαν προσφάτως συνεργάτες του ΔΝΤ σχετικά με τις πανδημίες και τον οικονομικό τους αντίκτυπο στις διάφορες εισοδηματικές κατηγορίες του πληθυσμού. Θα διαπιστώσει πως όσες επιδημίες έχουν εκδηλωθεί μέσα στην τελευταία εικοσαετία, μεταξύ των οποίων και η γρίπη των χοίρων το 2009, η άτυπη πανδημία SARS το 2003 ακόμη και ο ιός Εμπολα στηνΑφρική, έχουν όλες διευρύνει την εισοδηματική ανισότητα ανεξαρτήτως από το αν προσέλαβαν διαστάσεις πανδημίας ή παρέμειναν περιορισμένες γεωγραφικά και αριθμητικά. **Σελ. 10**

Ντόμινο καταρρεύσεων στον κλάδο των ταξιδίων διεθνώς

Η ανομοιογενής ανάκαμψη του τουρισμού, η οποία ξεκίνησε δειλά δειλά μετά τη σταδιακή άρση των περιοριστικών μέτρων στην Ευρώπη, στις ΗΠΑ και σε άλλες χώρες, κλονίζεται εξαιτίας των νέων κρουσμάτων και των απαγορεύσεων, καθώς και της επιβολής καραντίνας σε όσους επιστρέφουν από οικολογικούς προορισμούς. Η πρόσφατη πτώχευση της Virgin Atlantic αποτυπώνει την κατάσταση στην οποία βρίσκονται οι αεροπορικές εταιρείες λόγω της μειωμένης ζήτησης, ενώ στα μέσα της εβδομάδας η κάποτε κραταιά Cathay Pacific με έδρα τον Χονγκ Κονγκ ανακοίνωσε ότι το πρώτο εξάμηνο τρέχοντος είχε υψηλές ζημιές 1,3 δισ. δολαρίων. **Σελ. 8**

Ενδυναμώνεται η σχέση της Λάρνακας με τη θάλασσα

Το σχέδιο ανάπτυξης στην περιοχή των πρώην Διυλιστηρίων

Από ξενοδοχεία μέχρι σχολεία περιλαμβάνει το Σχέδιο ανάπτυξης της περιοχής των πρώην Διυλιστηρίων στους Δήμους Λάρνακας και Λεϊβαδιών. Το σχέδιο έχει εκπονηθεί με όραμα την ανάδειξη και ενδυνάμωση της σχέσης της πόλης με τη θάλασσα. Θα γίνουν επίσης οικογενειακές, πάρκα, δρόμοι και άλλα. Μεγάλες είναι οι προοπτικές που διανοίγει η απομάκρυνση των ε-

πικίνδυνων και οχληρών βιομηχανικών εγκαταστάσεων. Όπως ανέφερε στην «Κ» ο Δήμαρχος της πόλης, Ανδρέας Βύρας, το Σχέδιο περιλαμβάνει όλων των ειδών αναπτύξεις που θα βοηθήσουν την τοπική οικονομία. Παράλληλα, θα λυθεί το πρόβλημα της ύπαρξης επικίνδυνων εγκαταστάσεων πετρελαιοκίων προϊόντων και υγροαερίου στην περιοχή. **Σελ. 3**

Νέα όψη θα αποκτήσει το παραλιακό μέτωπο στην περιοχή των πρώην Διυλιστηρίων.

ΚΥΡΙΟ ΑΡΘΡΟ

Μπαίνουμε στην κρίση με αντοχές

Σύμφωνα με τη διεθνή ένωση αεροπορικών μεταφορών (IATA), η αεροπορική κίνηση αναμένεται να επιστρέψει στα επίπεδα Δεκεμβρίου 2019 περί το τέλος του 2024. Προβλέπει, δηλαδή, πέντε χαμένα χρόνια για τις αερομεταφορές και κατ' ακολουθίαν την τουριστική βιομηχανία, η οποία είναι συνδεδεμένη σε μεγάλο βαθμό. Οι ζημιές που καταγράφει ο κλάδος μέχρι στιγμής είναι σημαντικές με τις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής, ως η χώρα με το μεγαλύτερο πλήγμα, να σημειώνει ζημιές 10 δισ. δολαρίων σε ένα τρίμηνο για τις τέσσερις μεγαλύτερες αεροπορικές της εταιρείες. Η κατάσταση είναι εκρηκτική αφού η συνολική κίνηση στα αεροδρόμια βρίσκεται περίπου στο 30% εκείνης που υπήρχε προ πανδημίας. Ως αποτέλεσμα, ο συ-

νολικός αριθμός των 75.000 θέσεων εργασίας αναμένεται να κινδυνεύσει άμεσα μόλις τερματιστούν τα σχέδια στήριξης της εργασίας στο τέλος Σεπτεμβρίου. Στην άλλη πλευρά του Ατλαντικού και συγκεκριμένα στην γειτονική μας Ιταλία, η ζημία από τις απώλειες του τουρισμού σύμφωνα με εκτιμήσεις θα ανέλθουν μέχρι το τέλος Σεπτεμβρίου στα 13,7 δισ. ευρώ. Σημαντική επισημάνση στις εκτιμήσεις ιταλικών φορέων αποτελεί η αναφορά στη συντριπτική απώλεια εύπορων κυρίως τουριστών από χώρες όπως η Ρωσία, η Κίνα, η Αμερική, η Ιαπωνία και η Αυστραλία. Το συμπέρασμα αυτό εξάγεται από το γεγονός ότι η πτώση στις κρατήσεις στα πεντάστερα ξενοδοχεία της χώρας ανέρχεται στο 80%, ενώ αν εξαιρεθούν

οι ντόπιοι το ποσοστό απώλειας ανεβαίνει στο εντυπωσιακό 92%. Προκύπτει, συνεπώς, ένα πρώτο συμπέρασμα ότι από το υφιστάμενο μείγμα τουριστών ο πολλαπλασιασμός εσόδων που θα υπολογιστεί αναμένεται πολύ χαμηλότερος σε σχέση με τα προηγούμενα χρόνια. Συγκρίσιμα με την περίπτωση της Κύπρου στοιχεία θα πρέπει κάποιοι να αναμένει από τα αντίστοιχα ελληνικά, αφού οι δύο χώρες διαχειρίστηκαν με παρόμοιο τρόπο το πρώτο κύμα της πανδημίας, καταγράφοντας ικανοποιητικά αποτελέσματα. Σύμφωνα με την ελληνική στατιστική υπηρεσία, οι αφίξεις του καλοκαιριού μέχρι στιγμής κυμαίνονται λίγο κάτω από το 30% της περσινής περιόδου. Αυτό, όμως, που προβληματίζει είναι η μείωση στα ει-

σοδήματα, η οποία μέχρι στιγμής είναι σημαντικά μεγαλύτερη από την αναμενόμενη. Αιτίες ενδεχομένως θα πρέπει να αναζητηθούν και σε αυτήν την περίπτωση στο μείγμα του εισερχομένου τουρισμού. Αυτό το αλλιώτικο καλοκαίρι βρίσκεται την Κύπρο τουριστικά να ολοκληρώνει ένα σερί θετικών επιδόσεων, ενώ για φέτος οι εκτιμήσεις εκαναν λόγο για την καλύτερη χρονιά στα ιστορικά. Η κατάσταση βεβαίως ανετράπη ως αποτέλεσμα των εξελίξεων με την πανδημία. Το πλήγμα στις αφίξεις αναμένεται να είναι σημαντικό μιας και πλήττονται καίρια όλες οι κύριες αγορές μας, χωρίς να προκύπτει κάποιο όφελος από το γεγονός ότι στα προηγούμενα χρόνια καταφέραμε την ανεξάρτηση της του-

ριστικής μας βιομηχανίας από τη βρετανική αγορά. Αυτή η κρίση, ωστόσο, πλήττει θεμελιακά την τουριστική βιομηχανία, με αποτέλεσμα όλες οι χώρες να επηρεάζονται σημαντικά. Η χρονιά θα είναι δύσκολη. Mas βρίσκεται εντούτοις με σημαντικά αποθέματα θετικών επιδόσεων από τα προηγούμενα χρόνια, γεγονός που θα μας επιτρέψει να ανταπεξέλθουμε σε αυτήν την αρνητική συγκυρία και να σχεδιάσουμε για την επόμενη μέρα. Το άμεσο μέλλον θα πρέπει να μας βρει περισσότερο ανταγωνιστικούς και αρκετά πιο εξοικειωμένους με τα νέα δεδομένα που επιβάλλει η πανδημία, η οποία μάλλον θα μας συνοδεύσει για πολύ μεγαλύτερο χρονικό διάστημα από ό,τι είχε αρχικά προβλεφθεί.

Πλήρωσε με κάρτες της Ελληνικής Τράπεζας από 29/07/2020 μέχρι 08/09/2020 και κέρδισε!

60 τυχεροί | 6 εβδομάδες | €60.000

Αν έχεις κάρτα την οποία δεν έχεις χρησιμοποιήσει ποτέ, κάνε το τώρα και γίνε ένας από τους 20 τυχερούς που θα μοιραστούν ακόμα €10.000 σε ξεχωριστή κλήρωση.

Μάθε περισσότερα στο www.hellenicbank.com/summerwin. Ισχύουν όροι και προϋποθέσεις.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

ΑΡΘΡΟ / Του ΑΝΔΡΕΑ Α. ΑΝΔΡΕΟΥ

Πολλές πωλήσεις για ζωντανή αγορά

Τείναι πιο προτιμητέο; Μια κατάσταση όπου παρατηρείται μεγάλος αριθμός συναλλαγών σε ακίνητα σε σχετικά μειωμένες τιμές ή ένας μικρός αριθμός συναλλαγών σε πιο ψηλές τιμές;

Η απάντηση δεν είναι απλή επειδή εξαρτάται από ποιου τη σκοπιά αναλύουμε το πράγμα: του κράτους (, του αγοραστή (, του πωλητή (, του κτιματομεσίτη (, κάποιου άλλου; Και μετά είναι τα κίνητρα του καθενός. Για παράδειγμα, τι θέλει το κράτος; Επιζητά την εισορή χρημάτων στα κρατικά ταμεία που απορρέουν από την εισπραγή δικαιωμάτων ή πέραν αυτού και κάτι άλλο; Αν το κράτος κοιτάζει απλά τις εισπράξεις από τέλη και φόρους που προέρχονται από αγοραπωλησίες, τότε ίσως πρέπει να το ενδιαφέρει ο βαθμός ευαισθησίας της ζήτησης σε αλλαγές των τιμών. Αν όμως το κίνητρο είναι κάτι άλλο, τότε η ελαστικότητα της ζήτησης στις αλλαγές των τιμών, ίσως είναι δευτερεύουσας σημασίας.

Η κατάσταση της οικονομίας όπως εξελίσσεται από τον περασμένο Μάρτιο και μετέπειτα δεν είναι καλή επειδή η καθημερινή αρνητική μετάλλαξη της επιδημιολογικής εικόνας της χώρας μας, αλλά και των άλλων χωρών με τις οποίες συναλλασσόμαστε σε διάφορα επίπεδα και δι σε επίπεδο προσφοράς τουριστικών υπηρεσιών, έχει σαν επακόλουθο τη συνεχή χειροτέρευση των οικονομικών μας προοπτικών. Θυμίζω πως περί τα μέσα Μαΐου θεωρούσαμε πως η τουριστική σεζόν θα μπορούσε να σωθεί με εισορή τουριστών από τα μέσα Ιουλίου και μετά, ενώ σε εβδομαδιαία βάση αναθεωρούσαμε προς τα κάτω αυτές τις προβλέψεις όπου σήμερα, όχι μόνο έχουμε ξεγραμμένους τους ξένους τουρίστες, αλλά δεν καταφέραμε να ελκύσουμε και τους ντόπιους στο βαθμό που θα θέλαμε. Με τα έσοδα από τον τουρισμό να είναι μηδαμινά, το κράτος να βαδίζει σε ακραία δημοσιονομικά όρια και τομείς όπως αυτόν του λιανικού εμπορίου να υπολειτουργούν, μοιραία η αγορά των ακινήτων καλείται να τραβήξει το κουπί της οικονομίας. Και όταν αναφέρομαι στην «αγορά ακινήτων», αναφέρομαι τόσο στον κατασκευαστικό τομέα, όσο και στο υπόλοιπο φάσμα της κτιματογοράς που περιλαμβάνει πωλήσεις και ενοικιάσεις. Υπό τη σκιά αυτής της δυσμενούς γενικής οικονομικής κατάστασης, είδαμε πριν λίγες μέρες, όταν αναλύσαμε τις συναλλαγές του Ιουλίου, πως η κτιματογορά ανέκαμψε πλήρως σε σχέση με την προ του lockdown περίοδο. Υπενθυμίζω πως οι συναλλαγές του Ιουλίου συνολικά ξεπέρασαν αυτές του περασμένου Φεβρουαρίου. Επιπλέον, ο κατασκευαστικός κλάδος εργάζεται με γεμάτες τις μηχανές έχοντας απόθεμα καυσίμων ύλης που άνετα τον αντέχουν μέχρι τον Νοέμβριο. Είναι όλα αυτά αρκετά για να νιώθουμε άνετοι;

Σαφώς και όχι. Δεν μπορεί να ανανεστεί από την κτιματογορά να αναπροσαρμοστεί σε σύντομο χρονικό διάστημα σε ένα τόσο μόνιμο πρωταγωνιστικό ρόλο στην οικονομία. Χρειάζονται διαρθρωτικές αλλαγές, αλλά ακόμα πιο σημαντικό χρειάζεται αυξανόμενη ροή αγοραστών. Το δεύτερο, λόγω της επικρατούσας διεθνούς κατάστασης εξαιτίας της πανδημίας δεν μπορεί να επιτευχθεί, όταν ακόμα και με απόουσα την πανδημία, το να ελκύσουμε (σοβαρούς) ξένους αγοραστές δεν ήταν και το πιο εύκολο μας business. Το πρώτο, χρειάζεται αρκετό κόπο, μόχθο και χρόνο για να επιτευχθεί, παρόλο που το τελευταίο διάστημα κάναμε σοβαρά βήματα προς τα εμπρός.

Η μόνη διέξοδος για να μπορέσει η κτιματογορά να προσφέρει τα μέγιστα σε βραχυπρόθεσμο και μεσοπρόθεσμο ορίζοντα έτσι ώστε να υπάρξει γενικότερο οικονομικό όφελος, είναι να βρεθεί ο τρόπος να επεκταθεί το επενδυτικό ενδιαφέρον και να μετουσιωθεί σε συναλλαγές. Βραχυπρόθεσμη και άμεση επέκταση της ζήτησης επιτυγχάνεται με μείωση των τιμών. Η αντίδραση της αγοράς σε μείωση των τιμών είναι άμεση επειδή ακριβώς δεν την εκλαμβάνει σαν ένα μόνιμο φαινόμενο που να σπκώνει σκέψη και προσδοκία για περαιτέρω πτώση. Βοηθά στην μείωση του αδιάθετου στοκ και ετοιμάζει την αγορά για το επόμενο θετικό κύμα του οικονομικού κύκλου. Γι' αυτό είναι καλό τόσο οι τράπεζες οι οποίες είναι οι κυριότερες κτιματικές εταιρείες, όσο και οι επιχειρηματίες ανάπτυξης γης, να προβούν σε άμεσες μειώσεις στις ζητούμενες τιμές των ακινήτων που θέλουν να διαθέσουν. Μπορούν να το κάνουν στη βάση ενός φθινοπωρινού εκπαιτωτικού προγράμματος που σκοπό θα έχει την διάθεση ενός στοκ ακινήτων που είτε τους δυσκολεύει ή τους κρατάει πίσω από περαιτέρω επέκταση.

Το όφελος μιας τέτοιας πρακτικής είναι υπό τις περιστάσεις πολύ μεγάλο. Είμαστε σε μια κατάσταση όπου προτιμάμε να βλέπουμε αυξημένους αριθμούς συναλλαγών έστω και σε μειωμένες τιμές, παρά να περιμένουμε μάταια να πουλήσουμε σε τιμές που θεωρούμε πιο «σωστές». Είναι γνωστό πως οι μεν τράπεζες θα πρέπει να μειώσουν αισθητά την έκθεσή τους σε ακίνητα, οι δε επιχειρηματίες ανάπτυξης θα πρέπει να βελτιώσουν τη ρευστότητα και τις χρηματοροές τους έτσι ώστε υγιείς να προχωρήσουν. Η μείωση στις τιμές δεν πρέπει να φοβίζει επειδή δεν θα αποτελέσουν μόνιμο φαινόμενο. Θα είναι το καύσιμο για μια βραχυπρόθεσμη τόνωση της αγοράς και όχι η αιτία για γενική πτώση της.

Ο κ. Ανδρέας Α. Ανδρέου, MRICS, είναι CEO της APS Andreou Property Strategy - Chartered Surveyors.

Από την ΑΟΖ Κύπρου-Ελλάδας στο καρότο και το μαστίγιο

Γράφει ο **ΟΝΑΣΑΓΟΡΑΣ**

Για ώρες τα έλεγαν χθες οι Νίκος Χριστοδουλίδης και Νίκος Δένδιας προσπαθώντας να... τετραγωνίσουν τον κύκλο και να βρουν αποτελεσματικούς τρόπους αναχαίτισης της τουρκικής επιθετικότητας. Μέχρι το απόγευμα που κατακουρασμένοι και οι δύο αποκαιρείστηκαν συζητούσαν τις προτάσεις που αναλύθηκαν στις συνομιλίες που είχαν κατ' ιδίαν, με τον Νίκαρο στον μυρωδάτο αέρα του Τροόδου αλλά και με τις αντιπροσωπείες των δύο υπουργείων.

Σύμφωνα με την πηγή μου που γνωρίζει πολλά, στο τραπέζι τέθηκαν για πρώτη φορά ξεκάθαρα όλες οι επιλογές που έχουν οι δύο κυβερνήσεις, κόμμα και το θέμα της οριοθέτησης της ΑΟΖ μεταξύ Κύπρου και Ελλάδας και λήφθηκαν αποφάσεις και ετοιμάστηκε ένας κατ' αρχήν οδικός χάρτης.

Κάπου καταγράφεται και η νέα, όχι και τόσο διπλωματική, ορολογία για «καρότο και μαστίγιο».

Εκείνο που αναμένεται να ξεκαθαρίσει τον τρόπο που θα χειριστούν τα θέματα οι δύο ΥΠΕΕ εντός της ΕΕ είναι η λίστα που ο Ζοζέπ Μπορέλ θα υποβάλει στο επόμενο άτυπο Συμβούλιο των Ευρωπαίων υπουργών Εξωτερικών του Βερολίνου. Η πηγή μου με ενημέρωσε πως οι δύο υπουργοί συζητήσαν εκτενώς το πώς θα χειριστούν όλα τα πιθανά σενάρια που ενδέχεται να προκύψουν, τόσο σε σχέση με την «λίστα Μπορέλ», όσο και με τις αντιδράσεις που θα σημειωθούν από τα κράτη μέλη. Εξάλλου ο Νίκος Χριστοδουλίδης αλλά και ο Νίκος Δένδιας φρόντισαν εγκαίρως και ευκρινώς να στείλουν τα μηνύματα δυσαρέσκειας προς τους Ευρωπαίους εταίρους. «Στις 27 Αυγούστου θα διαφανεί κατά πόσον απέμειναν κάποια ψήγματα ευρωπαϊκής αλληλεγγύης και κατά πόσον λειτουργούν ακόμα οι ευρωπαϊκές αρχές και αξίες» σχολίαζε χθες διπλωμάτης σε πηγάδακι.

Αν' όσα ακούω, κρίσιμες θα είναι και οι επαφές που θα έχουν τις επόμενες ημέρες οι δύο υπουργοί με συναδέλφους τους αλλά και άλλους. Όχι μόνο στο πλαίσιο της συνεχιζόμενης προσπάθειάς τους για διεύρυνση των συμμοχιών αλλά και επειδή όλοι συνειδητοποιούν ότι αυτή και η ερχόμενη εβδομάδα θα είναι καθοριστικές για τις ευρωτουρκικές σχέσεις. «Μάλλον θα είναι καθοριστικές και για πολλές άλλες σχέσεις εντός της ΕΕ», σχολίαζε πολιτικός συντάκτης μετά τις δηλώσεις Δένδια-Χριστοδουλίδη.

Στο Τρόδος θα ανηφύρουν την Παρασκευή υπουργοί και υφυπουργοί για ένα κρίσιμο, γεμάτο... τσίκνα Υπουργικό Συμβούλιο. Όπως μαθαίνω και φέτος θα ακολουθηθεί το έθιμο του Νίκαρου για σύμβουλο αλλά οι τυχεροί θα είναι μόνο τα μέλη του

Με τον κορωνοϊό εύκολα τα βγάζουμε πέρα, ο Ερντογανός είναι που μας δυσκολεύει.

Υπουργικού άνευ συζύγων και τέκνων. Ο κορωνοϊός χτυπάει αλύπτητα την παράδοση...

Στο ίδιο το υπουργικό όμως θα συζητηθεί η κατάσταση του κορωνοϊού και τα νέα μέτρα που ενδεχομένως να ληφθούν, ύστερα από τις συμβουλές των επιδημιολόγων. Μεταξύ αυτών το έθιμο του Νίκαρου για σύμβουλο των σχολείων από τον Σεπτέμβριο.

Δηλαδή το μεγάλο στοίχημα της κυβερνήσης, του Νίκαρου και του Πρόδρομου προσωπικά.

Όπως ακούω, ούτε ο Νίκαρος ούτε κάποιοι υπουργοί του κρύβουν την μεγάλη τους ανησυχία από την αύξηση των κρουσμάτων και αναμένουν με αγωνία τα αποτελέσματα των επόμενων ημερών για να δουν πώς κινήθηκε η πανδημία του Δεκαπενταύγου-

στο. Το ερώτημα που τίθεται είναι κατά πόσον θα τα καταφέρει και αυτή τη φορά ο Νίκαρος να νικήσει τον κορωνοϊό και να επιβεβαιώσει τη φήμη του ως ηγέτης της κρίσης. Σόρι, των κρίσεων.

ΚΟΝΙΖ: Ποιος κομματάρχης εξομολογήθηκε σε φίλο του ότι δεν θέλει να τιποτα να τελειώσουν οι διακοπές και να αναγκαστεί να γυρίσει στο κόμμα;

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑΡΙΟ

Του **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ**

Ημισφαιρικές μουσικές συναντήσεις

Το φεστιβάλ Greek Fringe που έχει τη βάση του την Αυστραλία ομίγει καλλιτέχνες από όλες τις ηπείρους σε μια διαδικτυακή συναυλία υπό τον τίτλο «Claiming the NOW», δηλαδή, «Διεκδικώντας το Τώρα».

Στις 28 Αυγούστου, λοιπόν, θα παρουσιαστούν το Amalgamation Project από την Κύπρο και ο ποιητής και ράπερ Luka Lesson από την Αυστραλία.

Στόχος του Φεστιβάλ είναι, παρά τις δυσκολίες εξαιτίας της παγκόσμιας πανδημίας COVID-19, να φέρει κοντά νέους δημιουργούς έστω και διαδικτυακά, από το κέντρο και τη διασπορά και να επιτύχουν μια δυναμική παρουσίαση της ποικιλομορφίας του σύγχρονου ελληνικού πολιτισμού. Οι καλλιτέχνες που συμμετέχουν έχουν διευρύνει τα όρια των δημιουργικών τους πεδίων, προτείνοντας νέους τρόπους αλληλεπίδρασης με το ελληνικό στοιχείο. Όπως ανακοινώθηκε από το Φεστιβάλ αμφοτέρωι οι συμμετέχοντες, Amalgamation Project και Luka Lesson έχουν ωθήσει τα όρια του δημιουργικού τους πεδίου, και μέσω του Φεστιβάλ έχουν τη δυνατότητα να προχωρήσουν ένα βήμα παραπέρα.

Μαζί με τις εξαιρετικές φωνές του Amalgamation Project, με προεξάρχουσα της Βασιλικής Αναστασίας, προσκεκλη-

Στόχος του Φεστιβάλ είναι, παρά τις δυσκολίες εξαιτίας της παγκόσμιας πανδημίας COVID-19, να φέρει κοντά νέους δημιουργούς έστω και διαδικτυακά, από το κέντρο και τη διασπορά.

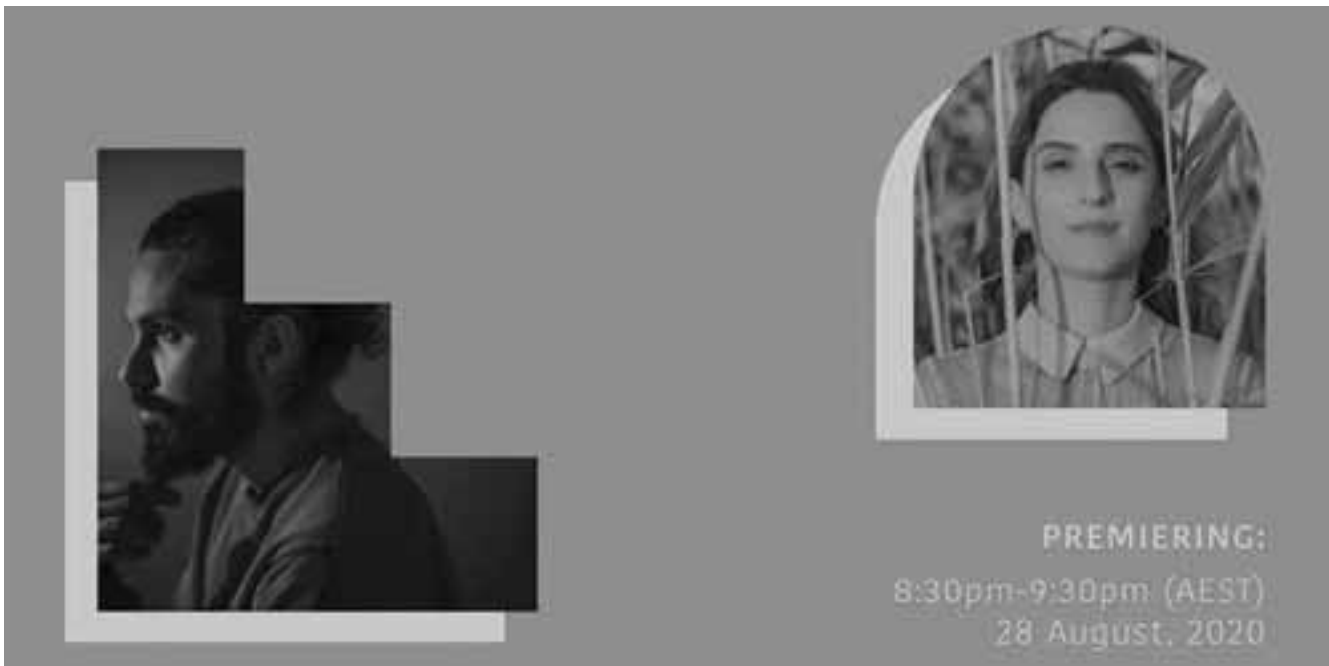
μένος είναι ο διεθνούς φήμης βιολονίστας Μιχάλης Κουλουμής και συμμετέχουν οι μουσικοί Ερμής Μιχαήλ στην κιθάρα, ο Αντρέας Ροδόσθενους στο μπάσο και ο Ρόδος Παναγιώτου στα κρουστά. Τη χορωδία του Amalgamation αποτελούν οι Μαργαρίτα Γκριτζέλα, Μυρτώ Αριστείδου, Αργυρώ Χριστοδούλου, Χριστίνα Αντωνιάδου, Άντρια Αυγουστή, Αννίτα Κωνσταντίνου, Χριστίνα Παπαμικαήλ, Ιωάννα Χριστοδουλίδου.

Βασικά συστατικά του Amalgamation Project, με βάση την Κύπρο, αποτελούν οι μουσικοί Βασιλική Αναστασία και Ερμής Μιχαήλ. Μαζί, συνεργάζονται για να παρουσιάσουν εναλλακτικές εκτελέσεις παραδοσιακών μελωδιών από τις ακτές

της Μεσογείου, καθώς και ολόκληρη τη Βαλκανική χερσόνησο.

Η εμπνευστής και δημιουργός του Amalgamation Project, Vasiliki, προσκαλεί μουσικούς από διαφορετικά μουσικά υπόβαθρα – κυρίως αυτά της jazz, της κλασικής και της παραδοσιακής μουσικής για να μοιραστούν τις μουσικές τους ιδέες και να πειραματιστούν (με το κράμα που προκύπτει). Το ρεπερτόριό τους περιλαμβάνει πολυφωνικές προσαρμογές παραδοσιακών τραγουδιών, που προσεγγίζονται με μια σύγχρονη ματιά.

Ο Luka Lesson είναι ποιητής και ράπερ με βάση του την Αυστραλία. Θεματικοί άξονες του έργου του είναι η ελληνική μυθολογία (χώρα καταγωγής του είναι η Ελλάδα), καθώς και ό,τι θα μπορούσε να θεωρηθεί βαθιά πολιτικό και ευάλωτα αναστοχαστικό. Ο Luka Lesson έχει συνεργαστεί με τη Συμφωνική Ορχήστρα του Queensland και έχει εκδώσει τα δικά του μουσικά άλμπουμ και βιβλία, ενώ έργα του συμπεριλαμβάνονται σε διεθνείς πολιτικές συλλογές. Διαχρονικά, ο καλλιτέχνης αξιοποιεί εκπαιδευτικά προγράμματα ως ένα μέσο για κοινωνική αλλαγή – τόσο εντός της Αυστραλίας, όσο και στο εξωτερικό. Το έργο του αποτελεί αντικείμενο μελέτης σε τμήματα Αγγλικών σπουδών σε ολόκληρη τη χώρα. Διατηρεί

Στις 28 Αυγούστου, στο πλαίσιο του Greek Fringe θα παρουσιαστούν το Amalgamation Project από την Κύπρο και ο ποιητής και ράπερ Luka Lesson από την Αυστραλία.

επίσης το δικό του «καταφύγιο ποιήσεων» στο χωριό του παππού του στη Ρόδο, το οποίο λειτουργεί σε ετήσια βάση. Η τελευταία του προσωπική δουλειά, με τίτλο Agari & Other Kinds of Love, αναμένεται να κυκλοφορήσει εντός του 2020.

Η διαδικτυακή συναυλία – παρουσίαση θα μεταδοθεί μέσω Facebook στις 28 Αυ-

γούστου 2020 (Κύπρος & Ελλάδα 1:30 μ.μ., Ηνωμένο Βασίλειο 11:30 π.μ., Αυστραλία 8:30 μ.μ., Νέα Υόρκη 6:30 π.μ.) στις εξής πλατφόρμες:
• The Pappas Post (NY)
• The Greek America Foundation (NY)
• The Hellenic Museum (Aus)
• The Boite (Aus)

• MondoBongo Radio (Gr)
• World Music and Dance in Australia
• Greek and Proud (Aus)
• The Amalgamation choir (Cy)
• Luka Lesson (Aus)

🎟 **Για εισιτήρια** επισκεφθείτε τον σύνδεσμο <https://www.stickytickets.com.au>.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ιδιοκτησία

«Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΕΚΔΟΣΗ ΚΥΠΡΟΥ ΛΤΔ»

Εκδίδεται σε συνεργασία και μετά από άδεια της εταιρείας ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.

Διευθύνων Σύμβουλος: ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΛΟΤΤΙΑΝΗΣ • Διευθυντής: ΑΝΔΡΕΑΣ ΠΑΡΑΣΧΩΣ
Υπεύθυνος Υλική: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ • Υπεύθυνος Ατελιέ: ΠΑΝΤΕΛΗΣ ΔΑΜΙΑΝΟΥ

Νίκου Κρανιδιώτη 7Ε, 3ος όροφος, 2411 Έγκωμη, Λευκωσία, Κύπρος
e-mail: info@kathimerini.com.cy Τηλ.: 22472500 Fax: Σύνταξη +357 22472540
Fax: Διαφημιστικό Τμήμα - Μικρές Αγγελίες +357 22472550

ΑΠΑΓΟΡΕΥΕΤΑΙ η αναδημοσίευση, αναπαραγωγή, διασκευή ή απόδοση του περιεχομένου της εφημερίδας με οποιονδήποτε τρόπο, χωρίς προηγούμενη γραπτή άδεια του εκδότη.

Διευθυντής: **ΑΛΕΞΗΣ ΠΑΠΑΧΕΛΑΣ** ■ Διευθυνση συντάξεως: **ΚΩΣΤΗΣ ΦΑΦΟΥΤΗΣ** • **ΝΩΤΗΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ**

Τονωτική ένεση για την τοπική οικονομία αποτελεί η ανάπτυξη της περιοχής των πρώην Διυλιστηρίων στη Λάρνακα.

Μεγάλη ανάπτυξη στην αγκαλιά του γαλαζιου

Από ξενοδοχεία μέχρι σχολεία περιλαμβάνει το Σχέδιο ανάπτυξης της περιοχής των πρώην Διυλιστηρίων στους Δήμους Λάρνακας και Λειβαδιών

Της **ΑΝΤΡΗΣ ΘΡΑΣΥΒΟΥΛΟΥ**

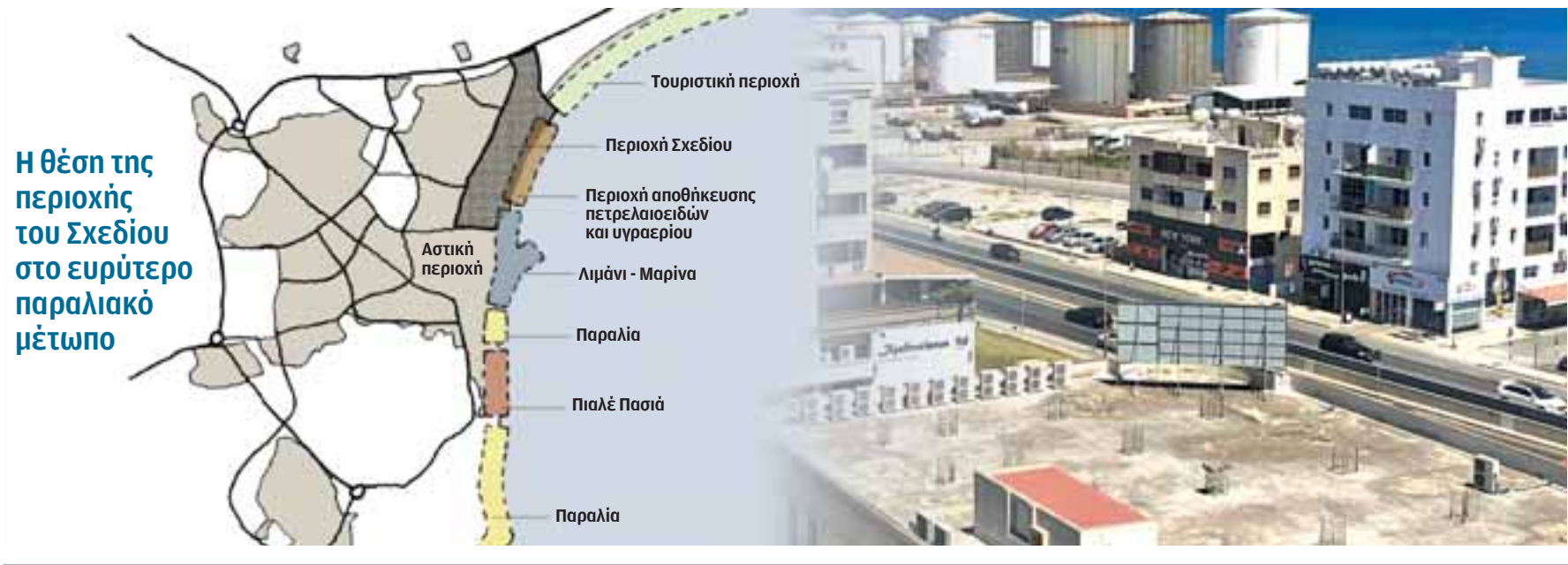
Με όραμα την ανάδειξη και ενδυνάμωση της σχέσης της πόλης με τη θάλασσα και με τις προοπτικές που διανοίγει η απομάκρυνση των επικινδύνων και οκληρών βιομηχανικών εγκαταστάσεων, έχει εκπονηθεί το τελικό Σχέδιο ανάπτυξης της περιοχής των πρώην Διυλιστηρίων στην αστική περιοχή των Δήμων Λάρνακας και Λειβαδιών. Η φιλοσοφία του Σχεδίου είναι να καταστεί το σύγχρονο επιχειρηματικό και πολυλειτουργικό κέντρο της Λάρνακας, που θα προκύψει από την αξιοποίηση και αναζωογόνηση της περιοχής, όπου θα επιτρέπεται, μεταξύ άλλων η ανέγερση ξενοδοχείων, εστιατορίων, σχολείων, οικογεντιονίων, Woonerf (περιβαλλοντικός δρόμος) και γραμμικό πάρκο το οποίο θα έχει τη μορφή μιας παραθαλάσσιας πλατείας πολλαπλών χρήσεων.

Η περιοχή περιλαμβάνει 420,92 εκτάρια γης σε τμήματα των διοικητικών περιοχών του Δήμου Λάρνακας (enories Σωτήρος, Χρυσοπολίτισσας) και του Δήμου Λειβαδιών. Εκτείνεται βόρεια της Λεωφόρου Σπύρου Κυπριανού και περιβάλλεται ανατολικά (παραλιακός άξονας Λάρνακας - Δεκέλειας) και δυτικά μεταξύ δύο δρόμων πρωταρχικής σημασίας με κατάληξη τη Λίμνη Ορόκλινης, ενώ εφάπτεται νοτίως του αστικού κέντρου Λάρνακας και καταλαμβάνει μέρος του παραλιακού μετώπου, μήκους περίπου 2,7 χιλιόμετρον.

Η ενθάρρυνση, η διατήρηση και η ενίσχυση της οικιστικής χρήσης και η αλλαγή της φυσιογνωμίας της περιοχής με την απομάκρυνση των βιομηχανικών και αποθηκευτικών εγκαταστάσεων αποτελούν βασικούς στόχους της πολιτικής του Σχεδίου. Η εκπόνηση του Σχεδίου, η οποία αποτελούσε επιδίωξη των Δήμων Λάρνακας και Λειβαδιών, κρήθηκε επιβεβλημένη λόγω του ότι για πολλά χρόνια η ύπαρξη των εγκαταστάσεων των Διυλιστηρίων και αποθήκευσης υγραερίου και καυσίμων, απέναντι την ανάπτυξη της περιοχής, δημιουργώντας παράλληλα εστία περιβαλλοντικής ρύπανσης και σοβαρών κινδύνων από ενδεχόμενα ατυχήματα στην εγγύς αλλά και στην ευρύτερη περιοχή.

Η ασφάλεια των δημοτών

Το Σχέδιο μελετάται ήδη από τους αρμόδιους στον Δήμο Λάρνακας. Η περιοχή των πρώην Διυλιστηρίων είναι κρατική ενώ η υπόλοιπη ανήκει σε ιδιώτες. Όπως

Η αναδιαμόρφωση της κοίτης του ποταμού Αρχάγγελου - Καμίση αποτελεί βασικές στοχεύσεις, παράλληλα με τη δημιουργία πορειών πεζών και ποδηλατιστών και στάσεων για ξεκούραση.

ανέφερε στην «Κ» ο Δήμαρχος της πόλης, Ανδρέας Βύρας, το Σχέδιο περιλαμβάνει όλων των ειδών αναπτύξεις που θα βοηθήσει την τοπική οικονομία. Παράλληλα, θα λυθεί το πρόβλημα της ύπαρξης επικινδύνων εγκαταστάσεων πετρελαϊκών προϊόντων και υγραερίου στην περιοχή.

«Πλέον δεν θα υπάρχουν επικίνδυνες εγκαταστάσεις και αυτό θα κάνει τους δημότες να νιώσουν ασφάλεια. Η έκρηξη στο Λίβανο αποδεικνύει στην πράξη την αναγκαιότητα μετακίνησης», τονίζει ο κ. Βύρας. Σε ό,τι αφορά στη διαδικασία μετακίνησης για τα υγρά καύσιμα, ήδη τρεις εταιρείες δραστηριοποιούνται εξ ολοκλήρου στο Βασιλικό. Η τέταρτη εταιρεία, που διατηρεί εγκαταστάσεις στην περιοχή, ξεκίνησε επίσης τη λειτουργία της στο Βασιλικό, ωστόσο πιθανόν να υπάρχουν ορισμένα αποθέματα υγρών καυσίμων μέχρι να αδειάσουν οι δεξαμενές, όπως αναφέρει ο Δήμαρχος

Λάρνακας. Το πρόβλημα που εντοπίζεται, όπως εξηγεί ο ίδιος, είναι η επίλυση του θέματος της εκφόρτωσης των πλοίων που θα μεταφέρουν το υγρό από την περιοχή. Επιπλέον, τα πρώην Διυλιστήρια αν και έχουν μετακινηθεί, εντούτοις παραμένουν δεξαμενές φυλάξης ασφάλτου οι οποίες πρέπει να απομακρυνθούν. Το θέμα θα συζητηθεί σε συνάντηση που έχει οριστεί με τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας στις 31 Αυγούστου.

Να σημειωθεί ότι η εφαρμογή των προνοιών του Σχεδίου προϋποθέτει την υλοποίηση των σχετικών διαταγμάτων

τερματισμού χρήσης και απομάκρυνσης των εγκαταστάσεων, καθώς και την ολοκλήρωση των αναγκαίων διαδικασιών απορρύπανσης πριν την υλοποίηση αναπτύξεων στην περιοχή.

Η μοναδικότητα της περιοχής
Να σημειωθεί ότι η εφαρμογή ένα μοναδικό εν δυνάμει πόλο ανάπτυξης, όχι μόνο στα όρια της πόλης της Λάρνακας αλλά σε ολόκληρη την Κύπρο. Τα χαρακτηριστικά που την καθιστούν μοναδική είναι:

(α) Η ύπαρξη εκτεταμένου αστικού παραθαλάσσιου μετώπου με μεγάλες δυνατότητες ανάπτυξης.

(β) Η εγγύτητα στο κέντρο της πόλης και σε μεγάλες υποδομές εθνικής σημασίας (αεροδρόμιο, λιμάνι, μαρίνα).

(γ) Η εύκολη προσβασιμότητα και η άμεση σύνδεση με το εθνικό οδικό δίκτυο

μέσω και του υπό κατασκευή οδικού δικτύου πρωταρχικής σημασίας στην περιοχή.

(δ) Η μεγάλη ευελιξία στις εναλλακτικές επιλογές σχεδιασμού, λόγω κυρίως της ύπαρξης ενιαίων, μεγάλων τεμαχίων στα οποία δεν έχει επιβληθεί ρυμοτομία και πράσινο.

Οι κυριότερες χρήσεις

Οι κυριότερες χρήσεις στην περιοχή αφορούν στην αξιοποίηση της παραλιακής ζώνης, όπου θα επιτρέπονται πέραν της οικιστικής, και χρήσεις συναφείς με τον τουρισμό, γραφεία, εμπόριο, αναψυχή και πολιτισμό. Η περιοχή εφάπτεται με το σημείο εισόδου στην πόλη από τη θάλασσα (λιμάνι/μαρίνα) ενώ προτείνεται η δημιουργία παραλιακής προκυμαίας μετά από την κατασκευή επίκρουσης, η οποία θα εκτείνεται σε όλο το μήκος του μετώπου αυτού.

Επιπλέον, στην περιοχή του πρώην Διυλιστηρίου, θα επιτρέπεται πέραν της οικιστικής χρήσης, η ανέγερση υπερκαταστημάτων (όπως μεγάλες υπεραγορές, πολυκαταστήματα, οργανωμένα εμπορικά κέντρα), μεγάλες γραφειακές αναπτύξεις (τα Κεντρικά Γραφεία μεγάλων οργανισμών, υπηρεσιών, τραπεζών, υπεράκτιων εταιρειών κ.λπ.), μεγάλες αναπτύξεις αναψυχής και ψυχαγωγίας (κινηματογράφοι, οργανωμένα ψυχαγωγικά κέντρα), πολιτιστικές διευκολύνσεις (μουσεία, θέατρα, βιβλιοθήκες,

χώροι εκθέσεων, πολιτιστικά κέντρα), αναπτύξεις σχετικές με την εκπαίδευση, έρευνα και καινοτομία, καθώς και τον τουρισμό.

Σε ό,τι αφορά στο ανατολικό τμήμα του χώρου των πρώην Διυλιστηρίων προτείνεται να αποκτίσει δημόσιο χαρακτήρα και να διαμορφωθεί ως μια μεγάλη αστική πλατεία, ελεύθερα προσβάσιμη στο κοινό, η οποία να μπορεί να φιλοξενήσει δραστηριότητες και εκδηλώσεις διεθνούς εμβέλειας και να αποτελέσει διεθνή πόλο έλξης και σημείο αναφοράς.

Με αφετηρία την οδό Ψηλορείτη και την κεντρική Πλατεία Διυλιστηρίων και κατάληξη τη Λίμνη Ορόκλινης προβλέπεται η δημιουργία δύο εγκάρσιων δημόσιων γραμμικών αξόνων/πάρκων, τα οποία θα συνδέουν τις υποπεριοχές του Σχεδίου μεταξύ τους και θα τις αναβαθμίζουν περιβαλλοντικά και λειτουργικά.

Στην περιοχή που γειτνιάζει με τις εγκαταστάσεις του Ναυτικού Ομίλου Λάρνακας καθώς και στο «Τρίγωνο» Λειβαδιών (περιοχή μεταξύ των παραπόταμων του ποταμού Αρχάγγελου - Καμίση), σκοπός είναι η ενθάρρυνση δημιουργίας υποδομών και εγκαταστάσεων οι οποίες να φιλοξενούν δραστηριότητες πολλαπλού αθλητικού/ψυχαγωγικού χαρακτήρα για ενεργό και παθητική αναψυχή/ψυχαγωγία και αθλητισμό, με στόχευση να εξυπηρετήσουν τις ανάγκες του τοπικού πληθυσμού και των επισκεπτών (π.χ. αθλητικός τουρισμός).

Σε τρεις φάσεις η υλοποίηση

Το Σχέδιο χωρίζεται σε τρεις διαδοχικές φάσεις υλοποίησης. Οι τρεις φάσεις καθορίζονται ως η Α' Φάση - Έργα άμεσης προτεραιότητας, στην οποία περιλαμβάνεται, μεταξύ άλλων, το έργο αναδιαμόρφωσης της κοίτης του ποταμού Αρχάγγελου - Καμίση και η Γ' Φάση, στην οποία περιλαμβάνεται, μεταξύ άλλων, το έργο αναδιαμόρφωσης των υποτορμάτων. Τα διάφορα έργα θα υλοποιηθούν στα πλαίσια ειδικού ενιαίου σχεδιασμού που θα προηγηθεί εκ μέρους της Τοπικής Αρχής καθώς και επιβολής όρων υλοποίησής τους κατά την αδειοδότηση των αναπτύξεων.

Α' Φάση - Έργα άμεσης προτεραιότητας

(α) Επίκρουση/Θωράκιση/ Διαμόρφωση παραλιακού μετώπου/ Παραλιακή Προκυμαία (Promenade).

(β) Διαμόρφωση/ συμπλήρωση δρόμων πρωταρχικής σημασίας και βασικού δευτερεύοντος οδικού δικτύου.

Β' Φάση - Έργα προτεραιότητας

(α) Αναδιαμόρφωση κοίτης ποταμού Αρχάγγελου - Καμίση.

(β) Διαμόρφωση παραλιακού δρόμου (στο σημείο προέκτασης της κεντρικής αστικής πλατείας προς την παραλία και στην περιοχή του Ναυτικού Ομίλου Λάρνακας).

(γ) Αναδιαμόρφωση διαγώνιου (Οδός Ψηλορείτη).

Γ' Φάση - Άλλα έργα

(α) Ανάδειξη/ Προστασία/ Διαμόρφωση υποτορμάτων.

(β) Δημιουργία δικτύου πεζοδρόμων/ ποδηλατοδρόμων και σύνδεση με Λίμνη Ορόκλινης, Παραδοσιακό Κέντρο Πόλης, Παραλιακό Πεζόδρομο.

Να σημειωθεί ότι σε διάστημα τεσσάρων μηνών κάθε ενδιαφερόμενος μπορεί να υποβάλει την στον Υπουργό Εσωτερικών τις ενστάσεις του κατά των προνοιών του Σχεδίου.

Η τουριστική ανάπτυξη, τα πάρκα, οι οικογειπονιές και το οδικό δίκτυο

Σύμφωνα με το Σχέδιο στην περιοχή που περιλαμβάνεται από τις λεωφόρους Σπύρου Κυπριανού, Τάσους Παπαδόπουλου και την οδό Ψηλορείτη, δυνατόν να επιτρέπεται η ανάπτυξη αστικών ξενοδοχείων νοσημένου όπτι:

(α) Η ανάπτυξη θα αφορά αστικά ξενοδοχεία δυναμικότητας 15 έως 80 δωματίων.

(β) Η κλίμακα, ο χαρακτήρας και τα υλικά της ανάπτυξης συνάδουν με το χαρακτήρα της περιοχής και προσαρμόζονται στο άμεσο και ευρύτερο αστικό περιβάλλον.

(γ) Διαφοροποιούνται συνθήκες ασφαλείας και άνετης κυκλοφορίας, όπως και οι αναγκαίοι χώροι στάθμευσης.

Βασική επιδίωξη του Σχεδίου είναι η προώθηση αειφόρων μορφών ανάπτυξης και η ενθάρρυνση κυρίως τουριστικών αναπτύξεων και οικιστικής χρήσης με βασικά οικολογικά/ περιβαλλοντικά και

βιοκλιματικά γνωρίσματα, όπως στην περίπτωση των οικογεντιονίων. Μια οικογεντιονιά θα πρέπει να διαμορφώνεται σε τεμάχιο ελάχιστου εμβαδού 10.000 τ.μ., τα κτίρια οργανώνονται γύρω από ένα κεντρικό πυρήνα, ανοικτό κοινόχρηστο χώρο προσβάσιμο από όλους, ο σχεδιασμός των κτιρίων υιοθετεί τις αρχές της βιοκλιματικής αρχιτεκτονικής, η ενεργειακή συμπεριφορά των κτιρίων ικανοποιεί τις απαιτήσεις για κτίρια σχεδόν μηδενικής κατανάλωσης (Κατηγορία Ενεργειακής Απόδοσης «Α», με εκτεταμένη χρήση πράσινων στεγών/ φυτεμένων δωμάτων και πρόνοια για συλλογή και χρήση του βρόχινου νερού.

Η πολιτική για το κύριο οδικό δίκτυο, η διαχείριση της κυκλοφορίας και στάθμευσης και το σύστημα δημόσιας συγκοινωνίας και το σύστημα ποδηλάτων αναμένεται να αξιολογηθεί στη Μελέτη για το «Σχέδιο Βιώσιμης Αστικής Κινητικότητας

Το «woonerf» (περιβαλλοντικός δρόμος) είναι ένα εργαλείο αστικού σχεδιασμού, με σκοπό να μετασχηματιστούν οι δρόμοι από τους χώρους προτεραιότητας των αυτοκινήτων σε κοινόχρηστους χώρους για όλους τους τρόπους διακίνησης.

τητας Λάρνακας» (ΣΒΑΚ), που προωθείται από το Τμήμα Δημοσίων Έργων του Υπουργείου Μεταφορών, Επικοινωνιών και Έργων. Ορισμένες από τις προτάσεις αφορούν στην προέκταση της λεωφόρου Αλ. Παναγιώτη προς βορρά και σύνδεσή της με τον αυτοκινητόδρομο Λάρνακας - Αμμοχώστου, καθώς και αναβάθμισή της σε δρόμο πρωταρχικής σημασίας δύο λωρίδων κυκλοφορίας (δευτερεύουσα αρτηρία) και τη σύνδεση του παραλιακού δρόμου Λάρνακας - Δεκέλειας με τη Λεωφόρο Παναγιώτη. Στρατηγική επιλογή του Σχεδίου αποτελούν επίσης τα μέτρα κυκλοφοριακής διαχείρισης που αναμένεται να συμβάλουν στην βελτίωση της ποιότητας του περιβάλλοντος και εφαρμόζονται σε ευρωπαϊκές χώρες με στόχο την ασφάλεια της διακίνησης πεζών και ποδηλατιστών.

Τα μέτρα κυκλοφοριακής διαχείρισης/ ύφεσης που προτείνονται περιλαμβάνουν:

(α) Συμβατικά μέτρα που αποσκοπούν στην αποθάρρυνση της διαπεριούς κυκλοφορίας διαμέσου οικιστικών περιοχών, όπως κατάλληλη οριζόντια/ κάθετη σήμανση, μείωση πλάτους οδοστρώματος, μείωση των γωνιακών ακτινών στρώσης σε συμβολές (corner radius), τοπικές προεξοχές πεζοδρομίου ή τοπικές νησίδες για δημιουργία στενών οδοστρώματος, κυρτώματα οδοστρώματος κ.λπ.

(β) Εισαγωγή/ εφαρμογή της αρχής του woonerf (living yard/ street) κατά το σχεδιασμό νέων δρόμων και προσβάσεων σε οικιστικές περιοχές (οικογεντιονιές) και αναδιαμόρφωσης υφιστάμενων δρόμων στη βάση αυτών των χαρακτηριστικών, όπου γίνεται προσπάθεια μείωσης της προτεραιότητας διακίνησης των ιδιωτικών αυτοκινήτων και ενθάρρυνση της χρήσης ποδηλάτου και διακίνησης με τα πόδια ή και τα μέσα μαζικής μεταφοράς.

Μουντός και ο Σεπτέμβριος για τον τουρισμό

Παραπαίει η βιομηχανία μετά την ανάσα του Δεκαπενταύγουστου, δεν αποκλείεται να βάλουν λουκέτο αρκετές επιχειρήσεις

Της **ΜΑΡΙΑΣ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ**

Αναμενόμενη μεν προσωρινή δε ήταν η ανάκριψη που κατέγραψε τις προηγούμενες μέρες η κυπριακή τουριστική βιομηχανία, η οποία εκτιμάται ότι ενισχύθηκε και από την μετακίνηση της Ελλάδας στην κατηγορία Β'. Πρόκειται για εξέλιξη η οποία είχε ως αποτέλεσμα την ακύρωση έως και 90% των τουριστικών πακέτων σε ελληνικούς προορισμούς. Ωστόσο, η αύξηση στην πληρότητα των ξενοδοχείων και η κίνηση στα κέντρα αναψυχής δεν γέμισε τα ταμεία των επιχειρήσεων και δεν έσωσε την παρτίδα του τουρισμού, που μετά το απόγειο του Δεκαπενταύγουστου επιστρέφει σταδιακά στην πρότερη του εικόνα: σε κενές κλίνες στα ξενοδοχεία και άδειες καρέκλες σε εστιατόρια και μπαρ. Εκτιμάται δε ότι ο Σεπτέμβριος θα είναι δύσκολος μήνας για τον τουρισμό με ξενοδοχεία και τουριστικές επιχειρήσεις να παρουσιάζουν σε αρκετές περιπτώσεις αβεβαιότητα και ασαφεία ως προς την επιβίωση τους. Όλα αυτά φυσικά βάσει των δεδομένων του εγκώριου τουρισμού που τέλος Αυγούστου θα σταματήσει να τροφοδοτεί ξενοδοχεία και τουριστικές επιχειρήσεις. Ασαφής παρ'όλα αυτά παραμένει ο εισερχόμενος τουρισμός, λόγω των αναπροσαρμογών στις αποφάσεις και στις ταξιδιωτικές οδηγίες που εκδίδουν οι τουριστικές αγορές.

Οι πληρότητες των Κυπρίων

Από 40-80% κινήθηκαν οι πληρότητες στα ξενοδοχεία την περασμένη εβδομάδα με αποκορύφωμα το τριήμερο του Δεκαπενταύγουστου, εκ των οποίων το 85-90% αφορούσαν τουρίστες από Κύπρο. Ψηλότερες ήταν οι επιδόσεις στην ελεύθερη Αμμόχωστο η οποία κυμάνθηκε στο 70-80%. Εκτιμάται ότι τουλάχιστον μέχρι τέλος Αυγούστου, η κατάσταση θα συνεχίσει να είναι ικανοποιητική με τους εγκώριους τουρίστες να συνεχίζουν να δίνουν ανάσες στην βιομηχανία. Το θέμα είναι τι θα γίνει από Σεπτέμβριο και μετά, με το τέλος δηλαδή των διακοπών για τον εγκώριο τουρισμό. Οι ίδιοι οι ξενοδοχείοι αναφέρουν ότι από την τελευταία εβδομάδα Αυγούστου ο εσωτερικός τουρισμός,

ο βασικός βραχίονας των φετινών κρατήσεων στα ξενοδοχεία, θα μειωθεί και τα νούμερα των προηγούμενων ημερών θα ξεφουσκώσουν. «Παρακολουθούμε τις εξελίξεις με τις ξένες αγορές, ωστόσο δεν αναμένουμε κάτι ανατρεπτικό τους επόμενους μήνες», αναφέρει ο Γενικός Διευθυντής του ΠΑΣΥΣΕ Φιλόκυπρος Ρουσούνιδης. Πάντως το γεγονός ότι η Μεγάλη Βρετανία μετακίνησε την Ισπανία στις χώρες καραντίνας, και το ενδεχόμενο μετακίνησης και της Ελλάδας, ίσως λειτουργήσει θετικά για την Κύπρο.

Στο 10% σε σχέση με το 2019

Στο κεφάλαιο του εισερχόμενου τουρισμού, στα ξενοδοχεία και τα τουριστικά καταλύματα της Αγίας Νάπας και του Πρωταρά, οι κρατήσεις από το εξωτερικό κυμαίνονται στο 10-12%. Ξενοδοχείο και ιδιοκτήτες τουριστικών επιχειρήσεων

Σήμα κινδύνου εκπέμπουν κέντρα αναψυχής και τουριστικές επιχειρήσεις που μετρούν ζημιές εκατομμυρίων από τον Μάρτιο μέχρι σήμερα.

ελπίζουν σε μια τονωτική ένεση με κρατήσεις της τελευταίας στιγμής από την βρετανική αγορά. Θα θεωρηθεί ικανοποιητικό αν οι κρατήσεις των Βρετανών αγγίζουν το 15% σε σχέση με το 2019. Υπενθυμίζεται ότι την Δευτέρα 17 Αυγούστου επανήρξαν οι πτήσεις της εταιρείας Jet2 από οκτώ βρετανικά αεροδρόμια, με τους αριθμούς των μεμονωμένων τουριστών να υπερτερούν αυτών που προτίμησαν τουριστικά πακέτα. Πάντως, με την Ρωσία να συνεχίζει να βρίσκεται εκτός συζήτησης, οι πληρότητες Σεπτεμβρίου δεν αναμένεται να διαφοροποιηθούν σημαντικά, ενώ το πλήγμα θα είναι μεγαλύτερο για τις μονάδες οι οποίες αντλούν το μεγαλύτερο μέρος των κρατήσεων τους από την συγκεκριμένη αγορά. Τα τελευταία χρόνια ο Σεπτέμβριος

Επιτακτική ανάγκη το μορατόριουμ αναστολής δόσεων αναφέρουν οι ξενοδοχείοι. Ήδη έγιναν συναντήσεις με τον Σύνδεσμο Τραπεζών και αναμένονται εξελίξεις και σε ευρωπαϊκό επίπεδο από τον Σεπτέμβριο.

Τραγική η εικόνα στη Λεμεσό

Μελανή εξάριση στις ικανοποιητικές πληρότητες που καταγράφηκαν παγκύπρια μέχρι τα μέσα Αυγούστου, ήταν η Λεμεσό, που φαίνεται ότι εξακολουθεί να πληρώνει τις συνέπειες των τελευταίων διαταγμάτων και των περιοριστικών μέτρων ένεκα πανδημίας. Σύμφωνα με τον ΠΑΣΥΣΕ, η περιοική σιγματιστική άδεια, μέσα από βεβαιωμένες αποφάσεις, οι οποίες στην ουσία καταδίκασαν τις οποίες ελπίδες επιχειρήσεων, καταλυμάτων και ξενοδοχείων της περιοχής για τον Αύγουστο. Κατά συνέπεια, η πόλη κατέγραψε ακόμα και το τριήμερο του Δεκαπενταύγουστου τραγικές πληρό-

τητες, οι οποίες κυμάνθηκαν ακόμα και κάτω του 20%. Σύμφωνα με τον πρόεδρο του ΠΑΣΥΣΕ Λεμεσού Χάρη Θεοχάρους, η αντίστροφη μέτρηση είχε αρχίσει από τις αρχές Αυγούστου με την έκδοση των περιοριστικών μέτρων στην επαρχία. Από τότε η πλειοψηφία των παραθεριστών που επέλεξαν την Λεμεσό για τις διακοπές τους άρχισαν να ακυρώνουν τις κρατήσεις τους. Ως αποτέλεσμα, όσα ξενοδοχεία αποφάσισαν να ανοίξουν για την καλοκαιρινή σεζόν να παραμένουν άδεια, συμπαρασύροντας και τις συναφείς του κλάδου επιχειρήσεις όπως είναι εστιατόρια και μπαρ.

ήταν ο κατεξοχήν καλύτερος μήνας για την επαρχία Αμμοχώστου τόσο από θέμα ποιότητας όσο και ποσότητας τουριστών, ωστόσο φέτος και αυτό το δεδομένο φαίνεται να αντρέπει λόγω πανδημίας. «Είναι πολύ πιθανό να δούμε μονάδες

να κλείνουν. Θέλουν να αντέξουν μέχρι τέλος Αυγούστου με την ελπίδα να βελτιωθεί η εικόνα, αλλά αυτή την στιγμή οι επιχειρήσεις εργάζονται στην ζημιά τους», σχολιάζει ο Διευθυντής της ΕΤΑΠ Αμμοχώστου Λάκης Αβραμίδης. Αυτή

την στιγμή στην επαρχία Αμμοχώστου έχουν ανοίξει γύρω στις 75 ξενοδοχειακές μονάδες και 140 καταλύματα, αριθμός που αντιστοιχεί σχεδόν στο 50% σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο του 2019.

Μορατόριουμ δόσεων

Κανένας δεν μπορεί να προβλέψει ποια θα είναι η επόμενη μέρα στην τουριστική βιομηχανία. Ήδη έχει ξεκινήσει ο στρατηγικός σχεδιασμός της νέας χρονιάς με τα αρμόδια Υπουργεία. Σύμφωνα με τον κ. Ρουσούνιδη, στα σχέδια είναι η κάλυψη διαχρονικών αδυναμιών στον εθνικό σχεδιασμό, το τουριστικό μοντέλο, η ανάπτυξη θεματικών ειδών τουρισμού, και το άνοιγμα των αγορών. Παράλληλα ο τουριστικός τομέας θα εστίασε στην αύξηση του εσωτερικού τουρισμού. «Πρέπει να κάνουμε κινήσεις για να υποβαθίσουν την βιομηχανία ώστε να μπούμε

Γύρω στο 80-90% των Κυπρίων ταξιδιωτών ακύρωσαν τα πακέτα τους για διακοπές σε ελληνικούς προορισμούς μετά την μετακίνηση της χώρας στην κατηγορία Β.

στο 2021 χωρίς να έχουμε απώλειες επιχειρήσεων», υπογραμμίζει ο κ. Ρουσούνιδης. Ως τέτοια θεωρείται η παράταση του μορατόριουμ αναστολής δόσεων δανείων ώστε να κρατηθούν ξενοδοχειακές μονάδες με άδεια ταμεία και να μην υπάρξουν εικόνες αφερεγγυότητας. Ήδη έχουν πραγματοποιηθεί επαφές με τον πρόεδρο του συνδέσμου τραπεζών, στις οποίες φαίνεται να καταγράφεται σύγκλιση απόψεων για παράταση της αναστολής των δόσεων για το 2021. Εξελίξεις αναμένονται από Σεπτέμβριο, οπότε αναμένεται να αρχίσουν οι συζητήσεις σε επίπεδο Ευρωζώνης.

Στο χείλος του γκρεμού

Σήμα κινδύνου εκπέμπουν την ίδια ώρα πέραν των 2.000 εστιατορίων, μπαρ,

και επιχειρήσεων οι οποίες συγκαταλέγονται στον κατάλογο των κέντρων αναψυχής, η λειτουργία των οποίων είναι άμεσα συνυφασμένη με τις τουριστικές εξελίξεις στο νησί. Πρόσφατα, στην εξίσωση προστέθηκε ακόμα ένας παράγοντας, αυτός των πρωτόκολλων λειτουργίας και των εξωδίκων της αστυνομίας. Δεν θα ήταν υπερβολή να πούμε ότι η εικόνα του τομέα είναι τραγική, αναφέρει στην «Κ» ο πρόεδρος του Συνδέσμου Φάνος Λεβέντης. Οι επιχειρήσεις αντιμετωπίζουν σωρεία προβλημάτων και δυσκολιών, αναφέρει και υπογραμμίζει ότι οι σκέψεις που γίνονται από πλευράς του Υπουργείου Υγείας για μείωση του ωραρίου λειτουργίας στο πρότυπο της Ελλάδας, μόνον περισσότερο προβλήματα θα δημιουργήσει στις επιχειρήσεις. Σε περίπτωση συρρίκνωσης του ωραρίου οι αντιδράσεις των κέντρων αναψυχής θα είναι πολύ δυναμικές με κάθε τρόπο τονίζει ο κ. Λεβέντης. Για το θέμα έχουν ζητήσει και αναμένουν συνάντηση με τον Υπουργό Υγείας. Συνάντηση αναμένεται και με τον Αρχηγό της Αστυνομίας, ώστε να τεθούν επί τάπητος περιστατικά κατάχρησης εξουσίας από μέλη της Δύναμης. Ιδιοκτήτες κέντρων αναψυχής αναφέρουν στην «Κ» ότι συχνά η στάση της αστυνομίας είναι απαράδεκτη, αφού ερμηνεύουν τα διατάγματα κατά το δοκούν, δημιουργούν μόνοι τους γκρίζες ζώνες και επιβάλλουν πρόστιμα στις επιχειρήσεις τα οποία αδυνατούν να πληρώσουν λόγω της δεινής οικονομικής κατάστασης στην οποία έχουν περιέλθει ένεκα πανδημίας. Ήδη, αριθμός επιχειρήσεων έχουν βάλει λουκέτο, ενώ δεν αποκλείεται η κατάσταση να επιδεινωθεί το επόμενο διάστημα με ό,τι αυτό συνεπάγεται για τα επίπεδα ανεργίας στην χώρα. Από τον Μάρτιο μέχρι σήμερα, οι ζημιές των κέντρων αναψυχής ανέρχονται σε αρκετά εκατομμύρια ευρώ υπογραμμίζει ο κ. Λεβέντης, σημειώνοντας ότι πιο ξεκάθαρη εικόνα θα έχουν τον Οκτώβριο μετά το τέλος της καλοκαιρινής τουριστικής περιόδου. Στα προβλήματα προστίθεται και το ζήτημα των ενοικίων, το οποίο πρέπει να ρυθμιστεί νομικά, αφού δεν μπορεί να εσωμίζεται το βάρος μόνο η μία πλευρά, όπως τονίζει ο κ. Λεβέντης.

Μετάξύ 40-80% κινήθηκαν οι πληρότητες στα ξενοδοχεία την προηγούμενη εβδομάδα. Οι ψηλότερες πληρότητες καταγράφηκαν στην ελεύθερη Αμμόχωστο, μελανή εξάριση η Λεμεσό.

ΑΡΘΡΟ / Του ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΜΠΟΥΧΑΛΗ*

Επιτέλους, καταλαβαίνουμε τη σπουδαιότητα του τουρισμού

Ο παγκόσμιος τουρισμός έφτασε στο σημείο μηδέν για να καταλάβουμε ότι δεν μπορεί να είναι μια ερασιτεχνική απασχόληση αλλά χρειάζομαστε τεχνολογία, στρατηγική, τεχνολογία και εθνική συνεννόηση για να αντιμετωπίσουμε τον διεθνή ανταγωνισμό.

Η Ελλάδα είναι από τις πολύ λίγες χώρες στον κόσμο που έχει τόσες πηγές δημιουργίας τουριστικού προϊόντος. Ίσως γι' αυτό δεν έχει ποτέ ασχοληθεί στρατηγικά να τις αξιοποιήσει! Ο τουρισμός στην Ελλάδα είναι η πιο σοβαρή οικονομική δραστηριότητα καθώς παρέχει απασχόληση και οικονομική ευημερία, ειδικά σε περιφερειακές και νησιωτικές περιοχές που δεν θα μπορούσαν να αποκτήσουν συγκριτικό πλεονέκτημα σε άλλες οικονομικές δραστηριότητες. Αυτό έγινε πασιφανές στα χρόνια της οικονομικής κρίσης και των μνημονίων. Θεωρούμε, χρόνια τώρα, ότι ο τουρισμός είναι αναφαίρετο δικαίωμα γιατί «η Ελλάδα είναι μαγαζί γονιά» ή γιατί «σαν την Ελλάδα δεν έχει». Και παρόλο που μπορεί να υπάρξει μια μεγάλη δόση αλήθειας σε αυτό, ο παγκόσμιος ανταγωνισμός και οι απαιτήσεις του σύγχρονου ταξιδιώτη έχουν κάνει αυτή τη βιομηχανία πολύ πολύπλοκη.

Η γρήγορη ανάπτυξη της τουριστικής αναδομής, που ξεκίνησε για πολιτικούς αλλά και εθνικούς λόγους με τον νόμο 1262 του 1982, ουσιαστικά εκδημοκράτισε την τουριστική ανάπτυξη με την υποστήριξη μικρομεσαίων δομών, δημιουργώντας μια σχετικά άναρχη αναδομή και ένα απροσδιόριστο τουριστικό προϊόν.

Όμως πολλοί από τους επιχειρηματίες που –συνικά με πολιτικά κριτήρια– πήραν σημαντικές δανειοδοτήσεις και επιδοτήσεις, δεν κατόρθωσαν να καλλιεργήσουν τις κατάλληλες επιχειρηματικές συνθήκες έτσι ώστε να δημιουργήσουν ορθολογικές και ανταγωνιστικές επιχειρήσεις. Οι επιχειρήσεις αυτές συχνά λειτουργούν με πολιτικά και συναισθηματικά κριτήρια, έχουν απόλυτη εξάρτηση από έναν πολύ μικρό αριθμό διανομέων, και αδυνατούν να παρακολουθήσουν τις διεθνείς εξελίξεις. Η απλήρωτη οικογενειακή εργασία πολλές φορές κάνει αυτές τις επιχειρήσεις βιώσιμες αλλά τους δημιουργεί τροχοπέδη για την ανάπτυξη και την επαγγελματικοποίησή τους. Ελάχιστοι επιχειρηματίες έχουν κατορθώσει να διαμορφώσουν μια σοβαρή στρατηγική και να αντεπεξέλθουν στις διεθνείς προκλήσεις.

Η χρήση τεχνολογίας συχνά αντιμε-

Η Ελλάδα είναι από τις πολύ λίγες χώρες στον κόσμο που έχει τόσες πηγές δημιουργίας τουριστικού προϊόντος. Ίσως γι' αυτό δεν έχει ποτέ ασχοληθεί στρατηγικά να τις αξιοποιήσει.

τωπίζεται με εκθρόνιση και αποφεύγεται! Ακόμη και οι «μεγάλες» τουριστικές επιχειρήσεις είναι «οικογενειοκεντρικές», απομακρυσμένες συχνά από επαγγελματική διοίκηση, σοβαρό marketing και στελέχωση. Αυτό δεν βοηθάει επενδύσεις, τεχνολογία και απαραίτητες στρατηγικές συμμαχίες στην Ελλάδα και στο εξωτερικό.

Ελάχιστοι επιχειρηματίες έχουν κατορθώσει να διαμορφώσουν μια σοβαρή στρατηγική και να αντεπεξέλθουν στις διεθνείς προκλήσεις.

Το ελληνικό κράτος από την άλλη μεριά, αδυνατεί να δημιουργήσει τις δομές που χρειάζονται για να λειτουργήσει ο τουρισμός συντονισμένα και με αποτελεσματικότητα. Οι αρμοδιότητες που είναι απαραίτητες για τη λειτουργία του τουρισμού είναι κατανεμημένες σε διάφορα υπουργεία, καθένα με τη δική του ατζέντα και τις δικές του ιδιαιτερότητες.

Στη διάρκεια των τελευταίων 40 ετών ο τουρισμός ουσιαστικά αναπτύσσεται στον αυτόματο πιλότο, καθώς η πολιτεία δεν έχει κατορθώσει να έχει μια ενιαία στρατηγική με βάθος χρόνου. Σε αυτή την περίοδο πάνω από 30 επικεφαλής έχουν διατελέσει υπουργοί, υπουργοί και πρόεδροι του Ελληνικού Οργανισμού Τουρισμού. Εκτός από ελάχιστες εξαιρέ-

σεις, όλοι ήταν πολιτικοί στην αρχή των υπουργικών τους καθηκόντων και αν τα πήγαιναν καλά έπαιρναν γρήγορα «προαγωγή» για πιο «σοβαρά» υπουργεία.

Ο κάθε νέος επικεφαλής, ακόμη και στην ίδια κυβέρνηση, έφερνε μαζί του μια σειρά από συμβούλους της δικής του συνήθως (πολιτικής) επιλογής και μαζί ξανά-ξεκινούσαν τη «στρατηγική» του τουρισμού πάλι από την αρχή. Συνήθως, το πρώτο πράγμα που έκαναν ήταν να αλλάξουν ό,τι είχε κάνει η προηγούμενη διοίκηση, αρχής γενομένης από το branding και τη δημόσια εικόνα.

Η θεωρητική και πρακτική άγνοια του πολύ πολύπλοκου χώρου του τουρισμού είχαν σχεδόν πάντα ολέθρια αποτελέσματα. Μερικές φορές είχαμε καλές χρονιές και μερικές όχι τόσο καλές χρονιές... ανάλογα με τις διαπραγματεύσεις των τουρ operators με ανταγωνιστές, τις διακυμάνσεις στο συνάλλαγμα, τις τρομοκρατικές επιθέσεις, τις πολιτικές αναταραχές και άλλους περιβαλλοντικούς παράγοντες.

Ο κορωνοϊός φέρνει την παγκόσμια οικονομία στο σημείο μηδέν. Παγκοσμίως ολόκληρη η τουριστική βιομηχανία υποφέρει. Μας δίνει όμως και την ευκαιρία να δούμε τις σύγχρονες απαιτήσεις αυτές

της κρίσιμης βιομηχανίας και μας επιβάλλει επαγγελματικές πρακτικές που δεν έχουμε συνηθίσει. Ο συντονισμός, η διαχείριση της πληροφορίας, η διοίκηση των τουριστικών προορισμών, η καταγραφή της φέρουσας ικανότητας και η δημιουργία μακροχρόνιας στρατηγικής είναι απαραίτητα και αυτονόητα εργαλεία.

Χρειάζεται άμεσα επαγγελματικοποίηση του ελληνικού τουρισμού τόσο στο επίπεδο των επιχειρήσεων όσο και στο επίπεδο της τοπικής και περιφερειακής αυτοδιοίκησης, αλλά και στο επίπεδο της χώρας συνολικά. Για να μπορέσει ο τουρισμός να αποδώσει αυτό που επιβάλλεται για τη χώρα, θα πρέπει να χρησιμοποιήσουμε όλη την τεχνολογία που έχει δημιουργηθεί παγκοσμίως, την καινοτομία και την τεχνολογία των έξυπνων προορισμών, όπου όλοι συντονίζονται για τη δημιουργία υπεραξίας στο επιχειρηματικό οικοσύστημα με απώτερο στόχο την ευημερία της τοπικής κοινωνίας.

* Ο κ. Δημήτριος Μπούχαλης είναι καθηγητής στο Bournemouth University Business School και διευθυντής του Διεθνούς Κέντρου για την Έρευνα Τουρισμού και Φιλοξενίας στο Πανεπιστήμιο Bournemouth.

Κοινός βηματισμός Λευκωσίας-Αθηνών για την Τουρκία

Καθορίσθηκε η κοινή δράση εντός της Ε.Ε. μέχρι το τέλος Αυγούστου καθώς και η γερμανική παρέμβαση

Του **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΤΟΜΑΡΑ**

Το έκτακτο ταξίδι Νίκου Δένδια στη Λευκωσία μπορεί να χαρακτηριστεί και ως το επιστέγασμα του διπλωματικού μαραθωνίου Αθηνών και Λευκωσίας ενόψει μιας σειράς σημαντικών διεργασιών το επόμενο διάστημα, σε επίπεδο Ε.Ε., με βασικό αντικείμενο την τουρκική παραβατικότητα στην ανατολική Μεσόγειο. Στη Λευκωσία, οι Υπουργοί Εξωτερικών των δυο χωρών καθόρισαν το πλαίσιο στρατηγικής, αρχής γενομένης από το έκτακτο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο την Τετάρτη, την άτυπη συνάντηση των Υπουργών Εξωτερικών στο Βερολίνο τέλος του μήνα, τη Σύνοδο Κορυφής των Med7 στην Κορσική και τέλος το έκτακτο συμβούλιο κορυφής της Ε.Ε. στις 24 και 25 Σεπτεμβρίου, με αποκλειστικό θέμα στην ατζέντα την ανατολική Μεσόγειο. Αυτό το οποίο εξάγεται από τις δηλώσεις τοποθετήσεις των δυο ΥΠΕΞ αλλά και τα όσα συζητήθηκαν για πάντα από τέσσερις ώρες στο υπουργείο Εξωτερικών, είναι η προτεραιότητα που δίνουν Ελλάδα και Κύπρος στο διάλογο ο οποίος, όπως διευκρίνισε ο Νίκος Χριστοδουλίδης, μπορεί να φέρει αποτελέσματα εάν υπάρχει βούληση. Μια αναφορά με αποδέκτη την Τουρκία, με τον

όπως αυτή εκφράστηκε από τον κ. Χριστοδουλίδη, όχι μόνο έναντι των ευρωτουρκικών σχέσεων αλλά και τρίτων χωρών, θα πρέπει να στηρίζεται στη λογική της πολιτικής καρότου και μαστίγιου, όπου υπάρχουν δυνατότητες συνεργασίας αλλά και ουσιαστικής αντίδρασης εκεί που παραβιάζονται βασικές αρχές και αξίες της ΕΕ.

Στο σημείο αυτό ο Υπουργός Εξωτερικών υπέδειξε, με νόημα, πως «οφείλουμε (ως Ε.Ε.) να είμαστε συνεπείς, αποφασιστικοί, αξιόπιστοι τηρώντας ίσα μέτρα και σταθμά. Ήταν αυτές οι προσεγγίσεις, εξάλλου, ανάμεσα σε άλλες, που έθεσαν τα θεμέλια για τη σύσταση της Ε.Ε. και είναι η πίστη σε αυτές που θα την οδηγήσουν εκεί που οραματιζόμαστε όσοι πραγματικά πιστεύουν στο μέλλον της». Αναφορά που δεν πρέπει να θεωρείται άσχετη και με τα όσα φαίνεται να διαδραματίστηκαν κατά το πρόσφατο Συμβούλιο Εξωτερικών Υποθέσεων, όπου σύμφωνα με διπλωματικές πηγές κράτη μέλη, ανάμεσά τους και

Σε επίπεδο Ε.Ε., Κύπρος και Ελλάδα στρέφουν την προσοχή τους, πρώτα στο άτυπο Συμβούλιο των Υπουργών Εξωτερικών όπου ο Ύπατος Εκπρόσωπος της Ένωσης για θέματα Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφάλειας Ζοζέφ Μπορέλ θα πρέπει να παρουσιάσει κατάλογο κυρώσεων κατά της Τουρκίας.

η Γερμανία, έβαλαν μπλόκο σε προσέχδιο καταδικαστικής δήλωσης της Τουρκίας.

Οι κυρώσεις

Για την Ελλάδα το βασικό ζητούμενο για ανακοπή της τουρκικής επιθετικότητας είναι οι κυρώσεις, με τον Έλληνα ΥΠΕΞ να λέει με νόημα

πως στο Βερολίνο οι ΥΠΕΞ της Ε.Ε. αναμένουν τον κατάλογο κυρώσεων εναντίον της Τουρκίας, «τον οποίον έχει και θεσμική υποχρέωση να μας παρουσιάσει ο Ύπατος Εκπρόσωπος», υπογραμμίζοντας πως η κλιμάκωση της τουρκικής επιθετικότητας στρέφεται εναντίον της Ε.Ε. και πρέπει κατά συνέπεια να συνεπάγεται και την κλιμάκωση

της ευρωπαϊκής αντίδρασης για την αντιμετώπιση της. Στο πνεύμα της αυστηρής γραμμής κατά της Άγκυρας, και από τη Λευκωσία, ο Νίκος Δένδιας ξεκαθάρισε πως η εμμονή στην παραβατικότητα δεν δημιουργεί τετελεσμένα και δεν παράγει δικαιο αλλά επιβεβαιώνει, όπως είπε, τον αποσταθεροποιητικό ρόλο της Τουρκίας στην περιοχή.

Κυπριακό – αγνοούμενοι

Παρά το γεγονός ότι η τουρκική προκλητικότητα ήταν το βασικό θέμα των επαφών, και οι δυο ΥΠΕΞ δημόσια αναφέρθηκαν και στα του Κυπρια-

Το πλαίσιο κοινής διπλωματικής δράσης εντός της Ε.Ε. στο οποίο συμφώνησαν οι ΥΠΕΞ Κύπρου και Ελλάδας φαίνεται να έχει κατάληξη το έκτακτο Συμβούλιο Κορυφής στις 24 και 25 Σεπτεμβρίου με μοναδικό θέμα την ανατολική Μεσόγειο.

κύπριο ΥΠΕΞ να δλώνει εκ νέου την ετοιμότητα της Λευκωσίας «να συζητήσει και με τα υπόλοιπα γειτονικά κράτη για καθορισμό των θαλάσσιων της συνόρων στη βάση του Διεθνούς Δικαίου και Σχετικής Σύμβασης του Δικαίου της Θάλασσας των ΗΕ του 1982», κάνοντας ειδική αναφορά στην Αίγυπτο, το Ισραήλ και τον Λίβανο.

Τα εργαλεία

Στις επαφές που ακολούθησαν τη συνάντηση του Νίκου Δένδια με τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, οι δυο πλευρές κατέληξαν στα διπλωματικά εργαλεία που θα χρησιμοποιηθούν το επόμενο διάστημα, προκειμένου να καμφθεί η συνεχιζόμενη τουρκική επιθετικότητα στην περιοχή. Επί του προκειμένου, μετά το πέρας των επαφών, ο Νίκος Χριστοδουλίδης έδωσε το περίγραμμα του πλαισίου εντός του οποίου θα κινηθούν Κύπρος και Ελλάδα. Ως βασικός μοχλός πίεσης απέναντι στην Τουρκία παραμένει το κεφάλαιο των σχέσεων της με την Ε.Ε. Επί τούτου, Κύπρος και Ελλάδα συμφωνούν, όπως είπε ο κ. Χριστοδουλίδης, «πως οι εξελίξεις στην περιοχή θα κρίνουν σε μεγάλο βαθμό και το μέλλον των ευρωτουρκικών σχέσεων αφού όπως οι 27 έχουμε συμφωνήσει η συμπεριφορά της Τουρκίας στην ανατολική Μεσόγειο επηρεάζει το πλήρες φάσμα των σχέσεων Άγκυρας-Βρυξελλών». Ένα θέμα για το οποίο ο κύπριος ΥΠΕΞ παρέπεμψε στο άτυπο Συμβούλιο των ΥΠΕΞ που θα πραγματοποιηθεί το επόμενο διάστημα στο Βερολίνο.

Καρότο και μαστίγιο

Κοινός προσανατολισμός παραμένει όπως στο Βερολίνο, οι ΥΠΕΞ της Ε.Ε. έχουν ενώπιόν τους κατάλογο με τις προτεινόμενες κυρώσεις κατά της Τουρκίας. Εν προκειμένου η θέση της Λευκωσίας,

Apple Pay με κάρτες της Τράπεζας Κύπρου

Ασφαλείς και γρήγορες πληρωμές.

Απολαύστε τα οφέλη όλων των καρτών της Τράπεζας Κύπρου εύκολα και γρήγορα, χρησιμοποιώντας iPhone, Apple Watch, iPad και Mac.* Το Apple Pay είναι απλό στη χρήση και συμβατό με τις συσκευές που χρησιμοποιείτε καθημερινά. Τα στοιχεία της κάρτας σας προστατεύονται, αφού δεν αποθηκεύονται στη συσκευή σας ούτε και κοινοποιούνται όταν πληρώνετε.

* Για τη λίστα με τις συμβατές συσκευές με Apple Pay δείτε: support.apple.com/km207105

Τράπεζα Κύπρου

ΑΝΑΛΥΣΗ / Της **ESHE NELSON** / THE NEW YORK TIMES

Η Βρετανία πληρώνει την αργοπορημένη αντίδραση στην πανδημία

Αυτή την εβδομάδα, η Βρετανία ανακάλυψε πως κατά τη διάρκεια της πανδημίας ο οικονομία της διολίσθησε σε βαθύτερη ύφεση από κάθε άλλη χώρα της Ευρώπης ή της Βορείου Αμερικής. Η ύφεση του δεύτερου τριμήνου οφείλεται στη μεγάλη εξάρτηση της οικονομίας από τις καταναλωτικές δαπάνες και στην παρατεταμένη καραντίνα, που διήρκεσε περισσότερο από ό,τι στις γειτονικές χώρες. Ωστόσο, η πανδημία επέφερε ακόμη ένα αποτέλεσμα στη χώρα, καθώς εμφανίζει έναν από τους υψηλότερους αριθμούς θανάτων στην Ευρώπη. Η σχετική καθυστέρηση στην αντίδραση της βρετανικής κυβέρνησης απέναντι στην πανδημία τον Μάρτιο δικαιολογεί εν μέρει τη μετέπειτα πορεία της οικονομίας της. Το κλείσιμο των σχολείων και των επιχειρήσεων έγινε εβδομάδες μετά το κλείσιμο σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες. Στις κρίσιμες αυτές ημέρες, ο κορωνοϊός μπόρεσε να εξαπλωθεί και το πρόβλημα εντάθηκε από αποτυχίες στην ανίχνευση επαφών, στα τεστ και στην προστασία των οίκων ευγηρίας.

Ως αποτέλεσμα, επιβλήθηκε μεγαλύτερη περίοδος με αυστηρότερα περιοριστικά μέτρα, από το τέλος Μαρτίου μέχρι περίπου

Εμφανίζει τη βαθύτερη ύφεση και έναν από τους υψηλότερους αριθμούς θανάτων στην Ευρώπη.

τα μέσα Ιουνίου. Σε αντίθεση με τις ΗΠΑ, που επέβαλαν μέτρα διαφορετικά και με διαφορετική διάρκεια ανά πολιτεία, το lockdown της Βρετανίας επηρέασε ένα μεγαλύτερο μερίδιο του πληθυσμού και για μεγαλύτερο διάστημα.

Επιπλέον, η Βρετανία ήταν πιο ευάλωτη στις οικονομικές επιπτώσεις των μέτρων αποστασιοποιήσις, εξαιτίας του τεράστιου κλάδου υπηρεσιών που διαθέτει. Το δεύτερο τρίμηνο, οι δαπάνες στις υπηρεσίες φιλοξενίας και εστίασης—όπου περιλαμβάνονται ξενοδοχεία και εστιατόρια—υποχώρησαν κατά 87%.

Σύμφωνα με τον Σάμιουελ Τομπς, οικονομολόγο της Pantheon Macroeconomics, η Βρετανία δέχθηκε ισχυρά πλήγματα διότι εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τις κατα-

ναλωτικές δαπάνες, που υποχώρησαν λόγω της καραντίνας. Επίσης, υπάρχουν πολλοί εργαζόμενοι γονείς, που υποχρεώθηκαν να σταματήσουν τη δουλειά ώστε να προσέχουν τα παιδιά που έμεναν σπίτι.

Πρόκειται για «δομικά μειονεκτήματα», που σημαίνουν πως κατά πάσα πιθανότητα η ανάκαμψη της βρετανικής οικονομίας θα καθυστερήσει σε σχέση με άλλες χώρες. Η Τράπεζα της Αγγλίας αναμένει πως θα υπάρξει πλήρης ανάκαμψη μόνο μετά το τέλος του 2021. Σε αντίθεση με τη γερμανική οικονομία, που εξαρτάται περισσότερο από τη μεταποίηση, η Βρετανία θα χρειαστεί τους καταναλωτές, ώστε να υπάρξει ένα αρκετά καλό κλίμα για δαπάνες και για επιχειρηματικές επενδύσεις. Προκειμένου να δώσει ώθηση στην οικονομία, η κυβέρνηση ενθαρρύνει τους υπαλλήλους να επιστρέψουν στα γραφεία τους και τα σχολεία να ανοίξουν τον Σεπτέμβριο. Επίσης, διέυρυνε το πρόγραμμα στήριξης αποδοχών, ώστε να προστατεύσει την επόμενη γενιά εργαζομένων. Ωστόσο, τα αποτελέσματα αυτών των μέτρων ενδέχεται να είναι βραχυπρόθεσμα εάν σημειωθεί κύμα απολύσεων το φθινόπωρο.

ΑΝΑΛΥΣΗ / Του **ΠΑΝΤΕΛΗ ΜΠΟΥΚΑΛΛΑ**

Κατά φαντασίαν θεραπευτής;

Το τρόπαιο, άθροισμα δόξας και χρήματος, είναι επιβάλει σαν υψηλότερη αξία την εθνική σημαία, όχι το κοινό καλό.

μειοδότη. Το τρόπαιο, άθροισμα δόξας και χρήματος, είναι τόσο βαρύτιμο, ώστε να επιβάλει σαν υψηλότερη αξία την εθνική σημαία, όχι το κοινό καλό. Κι όταν λέμε σημαία εννοούμε όσους αυτοσυστηνόνται σαν εκ Θεού ιδιοκτήτες της ή σαν οι μόνοι ικανοί να την ανεμίζουν ψηλά. Ο Βλαντίμιρ Πούτιν στη Ρωσία, ο Ντόναλντ Τραμπ στις ΗΠΑ, ο Σι Τζινπίνγκ στην Κίνα κ.ο.κ. Όλοι τους θέλουν να νικήσει η χώρα τους στην κούρσα των εμβολίων. Κι όχι επειδή νιώθουν ότι συμμετέχουν στον αγώνα τον καλό, αλλά επειδή ξέ-

τα εργαστήρια της πατρίδας τους, οι ίδιοι θα ανταμειφθούν πολιτικά. Θα συγχωρεθούν τα λάθη και τα ψέματά τους, η ελαφρότητα, η αντιεπιπομονική αλαζονεία και η αντιδημοκρατική ωμότητα τους. Και θα συναριθμηθούν στους τρανούς ηγέτες.

Μακάρι να μπορούσαμε να χαρούμε με την ανακοίνωση του Πούτιν πως η Ρωσία έχει ήδη έτοιμο το πρώτο παγκοσμίος εμβόλιο για την αντιμετώπιση του κορωνοϊού, το Sputnik-V. Θα ήταν το μοναδικό ευχάριστο νέο από ένα μέτωπο ολέθρου. Η κριτική ωστόσο που ασκεί στη ρωσική θριαμβολογία ο ΠΟΥ επιβάλλει τον σκεπτικισμό. Δεν θ' αργήσουμε φυσικά να μάθουμε αν το εμβόλιο που διαφημίζει ο Πούτιν είναι όντως θαυματουργό ή ένα παραπολιτικό σκεύασμα, κάτι σαν την υδροκυκλωροκίνη που προπαγανδίζουν επίμονα ο Τραμπ και ο Μπολσονάρο. Αντίθετα, θ' αργήσουμε πολύ να δούμε τα εντέλει ασημάντα γήινα κρατίδια συνασπισμένα σε Κόσμο. Εκτός πια και καταφράσουν αύριο-μεθαύριο τίποτε μοχθηρό εξωγήινο.

Τα «αγκάθια» στα σενάρια για άνοιγμα των σχολείων

Τα εμπόδια που πρέπει να υπερπηδήσει το Υπουργείο Παιδείας εντείνουν το κλίμα αβεβαιότητας για τον Σεπτέμβριο

Του ΓΙΑΝΝΟΥ ΛΥΤΡΑ

Συναντήσεις επί συναντήσεων πραγματοποιούνται τις τελευταίες εβδομάδες στα υπουργεία Παιδείας και Υγείας, καθώς οι μέρες μέχρι το άνοιγμα των σχολείων λιγοστεύουν. Τα σενάρια τα οποία εξετάζονται αφορούν στον αριθμό των μαθητών που θα βρίσκονται στις τάξεις, σε συνάρτηση με τον τρόπο με τον οποίο θα γίνεται η παράδοση του μαθήματος, τόσο στα Δημοτικά Σχολεία, όσο και στα Γυμνάσια και τα Λύκεια. Ο υπουργός Παιδείας, Πρόδρομος Προδρόμου, έχει διαδοχικές συναντήσεις με τις εκπαιδευτικές οργανώσεις και με αυτές των γονέων, προκειμένου να γίνει ανταλλαγή απόψεων επί των σεναρίων που βρίσκονται στο τραπέζι, με τους εμπλεκόμενους φορείς να εκφράζουν τους προβληματισμούς τους σε σχέση με το κατά πόσο είναι εφαρμόσιμες οι διάφορες λύσεις που προτείνονται και κατά πόσο υπάρχουν οι υποδομές και ο εξοπλισμός, α-nαλόγως των αποφάσεων που θα ληφθούν. Πάντως, φαίνεται ότι για την ώρα δεν είναι όλα έτοιμα και υπάρχει η παραδοχή ότι η χρονιά δεν θα κυλήσει τόσο ομαλά όσο θα έπρεπε.

Σενάρια και προτάσεις

Σύμφωνα με τα δεδομένα που προκύπτουν, την εμπειρία των προηγούμενων

Ακόμα μια σημαντική πτυχή η οποία τέθηκε από την ΟΕΛΜΕΚ, αφορά στους μαθητές και εκπαιδευτικούς οι οποίοι εντάσσονται στις ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού, αλλά θα πρέπει να συμμετέχουν στην εκπαιδευτική διαδικασία.

μηνών, τις συστάσεις του Ευρωπαϊκού Κέντρου Ελέγχου και Πρόληψης Λοιμωδών Νοσημάτων (ΕCDC), αλλά και τα ενδεχόμενα μέτρα και πρωτόκολλα που μελετώνται σε άλλα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι αρχές στην Κύπρο αναζητούν την καλύτερη δυνατή φόρμουλα, ανάμεσα στις πιο κάτω επιλογές:

- Στην πλήρη επαναλειτουργία των σχολείων με αυστηρά υγειονομικά πρωτόκολλα.

- Εκ περιτροπής φοίτηση, όπως εφαρμόστηκε τον Μάιο.

- Παρουσία μόνο 17 μαθητών ανά τάξη και εκ περιτροπής φοίτηση για τους υπόλοιπους.

- Τηλεκπαίδευση.

- Υβριδικό σύστημα εκπαίδευσης, με συγκεκριμένο αριθμό μαθητών στην τάξη και τους υπόλοιπους σε τηλεκπαίδευση που θα γίνεται ταυτόχρονα.

- Διαχωρίζοντας τις βαθμίδες της εκπαίδευσης σε Δημοτική και Μέση, ωστόσο, προκύπτει μια σειρά άλλων σεναρίων.

Ο Υπουργός Παιδείας δεν απέκλεισε το ενδεχόμενο κάποια σχολεία να λειτουργήσουν με την μέθοδο της μερικής φοίτησης, ενώ πρόσθεσε ότι είναι εφικτό να εφαρμοστεί η εξ αποστάσεως διδασκαλία όπου κριθεί αναγκαίο.

Εκ περιτροπής... ζητήματα και προσωπικά δεδομένα

Η φοίτηση εκ περιτροπής με το σενάριο της παρουσίας στην τάξη 17 μαθητών και της εκ περιτροπής φοίτησης των υπολοίπων 8 δημιουργεί μια σειρά άλλων ερωτημάτων που χρειάζεται να απαντηθούν. Συγκεκριμένα, θα πρέπει να ξεκαθαρίσει το πώς θα διευθετηθεί η παράδοση του μαθήματος στους μαθητές που δεν θα βρίσκονται στις τάξεις. Μια πιθανή λύση είναι η δημιουργία νέων τμημάτων με 8 μαθητές από μια τάξη και άλλους 8 από άλλη, ωστόσο αυτό προϋποθέτει την πρόσληψη επιπλέον εκπαιδευτικού προσωπικού. Η συγκεκριμένη λύση θεωρείται ιδανική, σε μια τέτοια περίπτωση, αλλά το κόστος των προσλήψεων ενδεχομένως να είναι αποτρεπτικός παράγοντας.

Νέες προσλήψεις εκπαιδευτικών

προϋποθέτει και η πιθανή εφαρμογή του σεναρίου που προνοεί διαμοιρασμό των μαθητών σε πρωινή και απογευματινή φοίτηση. Ωστόσο, σε μια τέτοια περίπτωση, αυτό δεν θα ήταν το μόνο πρόβλημα, καθώς οι μαθητές τα απογεύματα συνήθως έχουν διάφορες άλλες δραστηριότητες και φροντιστήρια.

Στο τραπέζι βρίσκεται και το σενάριο που προνοεί την ταυτόχρονη διδασκαλία σε ένα μέρος των μαθητών με φυσική παρουσία και των υπολοίπων μέσω του προγράμματος «Teams». Ωστόσο, στην συνάντηση που είχε ο υπουργός Παιδείας με τις εκπαιδευτικές οργανώσεις Μέσης και Τεχνικής Εκπαίδευσης, ξεκαθαρίστηκε ότι δεν είναι αποδεκτό εκ μέρους των καθηγών οι μαθητές που θα παρακολου-

θούν ηλεκτρονικά το μάθημα να βλέπουν μέσω κάμερας τι γίνεται εντός της τάξης.

Επί του θέματος, μιλώντας στην «Κ», η Επίτροπος Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα, Ειρήνη Λοϊζίδου Νικολαΐδου, ξεκαθάρισε ότι η χρήση κάμερας εντός των σχολικών αιθουσών δεν επιτρέπεται, εξηγώντας ότι οι μαθητές απαγορεύεται να βλέπουν μέσω κάμερας τον εκπαιδευτικό στην τάξη από το σπίτι τους. Όπως είπε, όμως, αναμένει να της επιδοθεί η έκθεση εκτιμήσεων αντικτύπου, η οποία δεν αποκλείεται να ανατρέψει την μέχρι σήμερα εικόνα. Η Επίτροπος, μάλιστα, κρίνει ως παράνομη την οπτικογράφηση των μαθητών με φυσική παρουσία στην αίθουσα διδασκαλίας ή των απόντων στο σπίτι.

Το πιθανό σενάριο για τα Δημοτικά

Το πιθανότερο σενάριο για τα Δημοτικά Σχολεία προνοεί την επιστροφή στις τάξεις όλων των μαθητών, αλλά με την τήρηση των αποστάσεων, ανέφερε στην «Κ» ο Γενικός Γραμματέας της ΠΟΕΔ, Χάρης Χαρχαλάμπος. Η πιθανή εφαρμογή αυτού του σεναρίου θέτει συγκεκριμένα ερωτήματα που αφορούν κυρίως στον τρόπο με τον οποίο θα τηρείται το μέτρο της κοινωνικής αποστασιοποίησης. Η λύση είναι η χρήση μονών θρανίων στις τάξεις, ωστόσο είναι σαφές ότι δεν υπάρχει αρκετή ποσότητα για να καλύψει τις ανάγκες σε όλα τα Δημοτικά Σχολεία, είπε ο κ. Χαρχαλάμπος.

Σε περίπτωση που το πιο πάνω αποδειχθεί ανέφικτο, η επόμενη λύση που εξετάζεται είναι η τοποθέτηση μικρότερου αριθμού μαθητών στις τάξεις, σε σχολεία που διαθέτουν τους χώρους. Ωστόσο, και σε αυτή την περίπτωση, προϋπόθεση αποτελεί η πρόσληψη επιπλέον εκπαιδευτικών. Ακολουθώς, αν κι αυτό το σενάριο κριθεί μη εφαρμόσιμο, μελετάται η διδασκαλία σε δύο βάρδιες, πρωινή και απογευματινή, όμως χρειάζονται επιπλέον προσλήψεις. Στην περίπτωση που χρειαστεί να γίνει η διδασκαλία μέσω τηλεκπαίδευσης, είναι αβέβαιο το κατά πόσο οι μαθητές είναι πλήρως εξοπλισμένοι, ώστε να έχουν την δυνατότητα να συμμετάσχουν, σύμφωνα με τον Γενικό Γραμματέα της ΠΟΕΔ. Αναφορικά με τους μαθητές των τάξεων από πρώτη Δημοτικού, μέχρι τετάρτη, θα εφαρμοστεί η ασύγχρονη εκπαίδευση, η μέθοδος δηλαδή που ακολουθήθηκε με την επαναλειτουργία των σχολείων τον Μάιο: επαφή του εκπαιδευτικού με τους γονείς και αποστολή υλικού για μελέτη του μαθητή.

Στα Δημοτικά:

- Χωρίς μάσκα οι μαθητές.

- Παρουσία όλων των μαθητών στην τάξη, με την χρήση μονών θρανίων, για τήρηση των αποστάσεων.

- Πραγματοποίηση απογευματινών μαθημάτων.

- Αποκλειστική εφαρμογή της τηλεκπαίδευσης.

Γυμνάσια, Λύκεια και Τεχνικές σχολές: - Χρήση μάσκας από όλους όσοι παρευρίσκονται στις αίθουσες.

- Εκ περιτροπής φοίτηση – επιστροφή όλων των μαθητών - και τήρηση των μέτρων ατομικής υγιεινής και κοινωνικής αποστασιοποίησης.

- Εκ περιτροπής φοίτηση ανά βδομάδα.

Εξάλλου, σε δηλώσεις του ο υπουργός Παιδείας Πρόδρομος Προδρόμου δεν απέκλεισε το ενδεχόμενο κάποια σχολεία να λειτουργήσουν με την μέθοδο της μερικής φοίτησης, ενώ πρόσθεσε ότι είναι εφικτό να εφαρμοστεί η εξ αποστάσεως διδασκαλία, όπου δεν μπορεί να εξασφα-

λιστεί η πλήρης φοίτηση των μαθητών με φυσική παρουσία.

Εισηγήσεις εκπαιδευτικών

Στις συναντήσεις που πραγματοποιούνται με τις εκπαιδευτικές οργανώσεις, γίνεται ανταλλαγή απόψεων, χωρίς, προς το παρόν, να μπορούν να ληφθούν συγκεκριμένες αποφάσεις. Ωστόσο, μέσα από τα μάτια των εκπαιδευτικών, τα σενάρια αποκτούν άλλη διάσταση και διάφορα θέματα που πρέπει να ληφθούν υπόψη από τα αρμόδια Υπουργεία.

Όπως δήλωσε στην «Κ» ο πρόεδρος της ΟΕΛΜΕΚ, Κώστας Χατζησάββας, με βάση την εμπειρία των προηγούμενων μηνών, όταν επαναλειτούργησαν τα σχολεία μετά το οριζόντιο lockdown, πρέπει να ληφθούν υπόψη συγκεκριμένες παράμετροι, είτε εφαρμοστεί η εκ περιτροπής, είτε η πλήρης φοίτηση:

Οι μαθητές στα σχολεία πρέπει να κάνουν διάλειμμα από τα μαθήματά τους σε διαφορετικές ώρες και σε διαφορετικούς χώρους του σχολείου, ανά τάξη.

- Να μην υπάρχουν μετακινούμενα τμήματα.

- Να εξασφαλιστεί η επάρκεια σε αντισηπτικά και προστατευτικές μάσκες προσωπικού.

- Να γίνεται αυξημένος αριθμός διαγνωστικών τεστ PCR.

- Να γίνει αναπροσαρμογή της διδακτέας ύλης, σε περίπτωση που εφαρμοστεί η εκ περιτροπής φοίτηση.

Σε σχέση με την ύλη, ο κ. Χατζησάββας εξήγησε ότι υπάρχει η δυνατότητα μείωσης της ύλης, χωρίς οι μαθητές να στερούνται γνώσεων. Συγκεκριμένα, η εισήγηση της ΟΕΛΜΕΚ αφορά στην μείωση του χρόνου που επενδύεται στην παράδοση των κεφαλαίων και όχι στην μείωση των κεφαλαίων τα οποία θα διδασκονται οι μαθητές.

Εξάλλου, το πρωί της Τετάρτης 19 Αυγούστου στο Υπουργείο Παιδείας θα λάβει χώρα νέα συνάντηση της ΟΕΛΜΕΚ με τον Υπουργό, παρουσία εκπροσώπων άλλων ειδικότητων, όπως είναι οι καθηγητές Αγώνων, Πληροφορικής, Μαθηματικών και Φιλολογίας.

Οργάνωση και ευάλωτες ομάδες

Άλλες σημαντικές παράμετροι που πρέπει να ληφθούν υπόψη από το Υπουργείο Παιδείας, πρόσθεσε ο πρόεδρος της ΟΕΛΜΕΚ, αφορούν στις προτεραιότητες και στην οργάνωση, ώστε να γνωρίζουν οι εκπαιδευτικοί πώς θα παραδίδουν τα μαθήματά τους. Συγκεκριμένα, είπε ότι, αν αποφασιστεί ότι θα εφαρμοστεί η εκ περιτροπής φοίτηση, πρέπει να εκδοθούν νέα ωρολόγια προγράμματα και να θεθούν προτεραιότητες ως προς τον τρόπο διδασκαλίας των μαθημάτων, λαμβανομένων υπόψη των εξεταζόμενων και των μη εξεταζόμενων.

Ακόμα μια σημαντική πτυχή η οποία τέθηκε από την ΟΕΛΜΕΚ, αφορά στους μαθητές και εκπαιδευτικούς οι οποίοι εντάσσονται στις ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού. Ως εκ τούτου, θα πρέπει να υπάρξει μια διευθετημένη αναφορικά με τα άτομα αυτά, καθώς θα πρέπει να συμμετέχουν με κάποιο τρόπο στην εκπαιδευτική διαδικασία.

Στη Γερμανία, στην πόλη Χάναου στο κρατίδιο της Εσσης, τα σχολεία έχουν ήδη αρχίσει να λειτουργούν, με τους μαθητές να φορούν οικιοθελώς μάσκες.

Πώς θα λειτουργήσουν στην Ευρώπη

Η έναρξη της νέας σχολικής χρονιάς αναμενόμενα να σηματοδοτήσει για την Ευρώπη την επιστροφή στην κανονικότητα, ωστόσο η έξαρση των κρουσμάτων των κορωνοϊού προκαλεί ανησυχία και έντονο προβληματισμό. Η πλειονότητα των ευρωπαϊκών χωρών φέρει αποφασισμένη να προχωρήσει στο άνοιγμα των σχολείων λαμβάνοντας υπόψη και τα αποτελέσματα πολλών ερευνών, που έδειξαν ότι το κλείσιμο είχε σημαντικές αρνητικές επιπτώσεις στην εκπαίδευση πολλών μαθητών, αλλά και στους γονείς τους, που έπρεπε να συνδυάσουν τη δική τους κατ'οίκον εργασία με την κατ'οίκον διδασκαλία των μαθητών.

Στη Γαλλία, τα σχολεία πρόκειται να ανοίξουν ξανά την 1η Σεπτεμβρίου, αλλά

αναμένεται να εξαιρεθούν οι περιοχές που έχουν δηλωθεί ως ζώνες «έντονων μετάδοσης του ιού», όπως το Παρίσι και η Μασσαλία. Οι καθηγητές και οι μαθητές άνω των 11 ετών θα πρέπει να φορούν μάσκες τόσο σε εσωτερικούς όσο και σε εξωτερικούς χώρους.

Στις 14 Σεπτεμβρίου, έξι μήνες από όταν έκλεισαν, θα λειτουργήσουν ξανά τα σχολεία στην Ιταλία. Η μάσκα θα είναι υποχρεωτική για καθηγητές και εργαζομένους και τις επόμενες ημέρες θα καθοριστεί αν θα ισχύσει το ίδιο για τους μαθητές.

Η 1η Σεπτεμβρίου έχει οριστεί ως ημέρα επανέναρξης των μαθημάτων και στο Βέλγιο. Οι περιφέρειες, οι οποίες είναι υπεύθυνες για την εκπαιδευτική

πολιτική, αποφάσισαν από κοινού ότι εάν ο αριθμός των κρουσμάτων αυξηθεί σε μια συγκεκριμένη περιοχή θα υπάρξει εκ περιτροπής διδασκαλία.

Στη Ισπανία δεν υπάρχει συγκεκριμένη ημερομηνία έναρξης της νέας σχολικής χρονιάς, αλλά αναμένεται ότι έως τις 7 Σεπτεμβρίου καθηγητές και μαθητές να έχουν επιστρέψει στις αίθουσες.

Στη Γερμανία, σε ορισμένα ομόσπονδα κρατίδια του Βορρά, όπως το Βερολίνο και το Σλέσβιχ-Χολστάιν, τα σχολεία έχουν ήδη αρχίσει να λειτουργούν. Εντός του Σεπτεμβρίου αναμένεται ότι οι μαθητές θα έχουν επιστρέψει στα θρανία σε όλη τη χώρα. Στη Δανία, τέλος, τα σχολεία λειτουργούν ήδη από τις 10 Αυγούστου.

Στις 7 Σεπτεμβρίου η έναρξη του σχολικού έτους στην Ελλάδα

Η 7η Σεπτεμβρίου «κλείδωσε» για τον κυβερνητικό σχεδιασμό ως η ημερομηνία έναρξης του νέου σχολικού έτους. Αν κάτι συζητείται και θα βρίσκεται στο τραπέζι των συσκέψεων αρμοδίων φορέων και ειδικών είναι, επί του παρόντος και ως τότε, το είδος και το εύρος των μέτρων που θα κριθεί αναγκαίο να ληφθούν κατά την έναρξη του νέου σχολικού έτους, ούτως ώστε να υπάρξει θωράκιση έναντι του κορωνοϊού.

«Στις 7 Σεπτεμβρίου θα ξεκινήσει η σχολική χρονιά και θα έχουμε ξανά να αντιμετωπίσουμε τις ίδιες βασικές προκλήσεις», ανέφερε χαρακτηριστικά χθες ο κ. Στ. Πέτσας. Σε συνέντευξη του (ΟΡΕΝ) ο κυβερνητικός εκπρόσωπος με αφορμή όσα λέγονται περί ενδεχομένου αναβολής του ανοίγματος των σχολείων από διάφορες πλευρές το τελευταίο διάστημα εξαιτίας της μεγάλης αύξησης των κρουσμάτων, τόνισε ότι «η αναβολή δύσκολων αποφάσεων, όπως το άνοιγμα των σχολείων, δεν βελτιώνει το αποτέλεσμα. Η τήρηση των μέτρων φέρνει αποτέλεσμα», για να προσθέσει στο πλαίσιο αυτό: «Να τηρούμε μέτρα ατομικής υγιεινής και προστασίας, να τηρούμε τις αποστάσεις και εκεί που θα πρέπει εκτός σχολείου ή και μέσα στο σχολείο αν χρειαστεί να φοράμε τη μάσκα μας. Αυτό θα είναι το βασικό στοιχείο που θα μας προστατεύσει από τη διασπορά του ιού στο σχολικό περιβάλλον. Εργαζόμαστε από τώρα μέχρι τις 7 Σεπτεμβρίου για να έχουμε αναστροφή της αύξησης των κρουσμάτων, προκειμένου να μπορέσουμε να μπορούμε στο φθινόπωρο με καλύτερες συνθήκες».

Την ίδια στιγμή, ο υφυπουργός Παιδείας Β. Διγαλάκης σημείωνε (ΑΝΤ1): «Το δεδομένο είναι ότι στις 7 Σεπτεμ-

Επί τάπητος, το είδος και το εύρος των μέτρων που θα κριθεί αναγκαίο να ληφθούν από μαθητές και εκπαιδευτικούς.

βρίου, σε κάθε περίπτωση, αρχίζουν τα σχολεία. Οι αποφάσεις της κυβέρνησης λαμβάνονται αμέσως μετά τις εισηγήσεις των ειδικών». Και συνέχισε: «Δυστυχώς, είχαμε μια αύξηση των κρουσμάτων, κυρίως λόγω της χαλάρωσης της τήρησης των μέτρων. Θα αξιολογήσει η επιτροπή των επιστημόνων τα νέα δεδομένα, μετά την επάνοδο των ταξιδιωτών του Δεκαπενταύγουστου και θα ληφθούν οι σχετικές αποφάσεις». Αξιοσημείωτο είναι, πάντως, ότι ενόψει αυτών των αποφάσεων ελάχιστα λέγονται επισήμως αναφορικά με την πιθανότητα λήψης ειδικότερων μέτρων, όπως η εκ περιτροπής διδασκαλία, όπως είχε συμβεί την τελευταία περίοδο του πρώτου κύματος της πανδημίας.

Σχετικά με το άλλο μεγάλο κεφάλαιο,

δηλαδή τη λειτουργία των πανεπιστημίων, ο κ. Διγαλάκης ανέφερε κατ' αρχάς ότι η εξεταστική του Σεπτεμβρίου θα γίνει σύμφωνα με το «μοντέλο» που είχε λειτούργησει τον περασμένο Ιούνιο, με εξ αποστάσεως εξετάσεις και υποχρεωτική φυσική παρουσία, σε όποια μαθήματα προβλέπεται, όπως είναι τα εργαστηριακά. Για να προσθέσει ότι τα νέα δεδομένα θα εξεταστούν και σε ό,τι αφορά την περαιτέρω λειτουργία των ΑΕΙ, επισημαίνοντας μεταξύ άλλων ότι είναι πιθανή η συνέχιση της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης. «Στόχος είναι», κατέληξε ωστόσο, «η επιστροφή στην κανονικότητα, με φυσική παρουσία των φοιτητών, ακόμη και μέσω λειτουργίας ολιγομελών τμημάτων».

ΓΙΩΡΓΟΣ Σ. ΜΠΟΥΡΔΑΡΑΣ

Διπλωματικό φλερτ Μέρκελ-Ερντογάν

«Στρατηγική υπομονή» από το Βερολίνο στα ελληνοτουρκικά και υπέρ των συμβιβαστικών λύσεων

Του ΝΙΚΟΥ ΣΤΕΛΓΙΑ

Εντονη διπλωματική κινητικότητα παρατηρήθηκε την Δευτέρα στην πρωτεύουσα της Λιβύης. Ο Υπουργός Εξωτερικών της Γερμανίας πραγματοποίησε έκτακτη επίσκεψη στην Τρίπολη, όπου συναντήθηκε με τους εκπροσώπους της διεθνώς αναγνωρισμένης κυβέρνησης της Λιβύης. Στο επίκεντρο της επίσκεψης ήταν η στρατιωτική κατάσταση στην Λιβύη και κυρίως η γραμμή αντιπαράθεσης Σίρτης-Τζούφρα, όπου έχουν έρθει αντιμετώπιες η Τουρκία με την Αίγυπτο.

Σχεδόν ταυτόχρονα με τις επαφές του Γερμανού ΥΠΕΞ στην Τρίπολη, οι Υπουργοί Άμυνας της Τουρκίας και του Κατάρ έφτασαν στην Λιβύη για να υπογράψουν μια σημαντική συμφωνία με την διεθνώς αναγνωρισμένη κυβέρνηση της Τρίπολης. Οι πρώτες πληροφορίες αναφέρουν ότι, με τη νέα συμφωνία, η Τουρκία προχωράει στην ανάπτυξη δικών της στρατιωτικών υποδομών στην Λιβύη. Το Κατάρ αναλαμβάνει το σκέλος της χρηματοδότησης του νέου εγχειρήματος.

Στην Άγκυρα, καλά ενημερωμένες πηγές θεωρούν ότι οι νέες κινήσεις του Βερολίνου και της Άγκυρας στο μέτωπο της Λιβύης είναι συντονισμένες. Το Βερολίνο προτείνει την δημιουργία μιας αποστρατιωτικοποιημένης ζώνης κατάπαυσης του πυρός στην γραμμή Σίρτη-Τζούφρα, την στιγμή που η Άγκυρα ενισχύει την θέση της στα παράλια της Βόρειας Αφρικής και «καλωσορίζει» προτάσεις της γερμανικής πλευράς και των διαμεσολαβητών για ενδεχόμενες, συμβιβαστικού τύπου λύσεις στην Λιβύη. Νέα έκθεση του γερμανικού κέντρου ερευνών «Konrad Adenauer Stiftung» έρχεται να επιβεβαιώσει την εκτίμηση αυτή.

Το Βερολίνο και το Ορούς Ρέις

Ο εκπρόσωπος της τουρκικής Προεδρίας, καθηγητής Ιμπραχίμ Καλίν, υπήρξε από τους πρώτους ξένους διπλωμάτες που χαιρέτισε την γερμανική πρόταση για την γραμμή Σίρτης-Τζούφρας. Ο κ. Καλίν, καλωσορίζοντας την νέα διαμεσολάβηση της Γερμανίας στην κρίση της Λιβύης, ξεκαθάρισε ότι η χώρα του προσηγγίζει θετικά κάθε είδους προσπάθεια για ειρηνική επίλυση της κρίσης στην Λιβύη. Η παρέμβαση του κ. Καλίν ήρθε τη στιγμή που η χώρα του, μαζί με το Κατάρ, υπέγραφαν τη νέα αμυντική συμφωνία με την Τρίπολη και σε Αθήνα και Λευκωσία διπλωμάτες και αναλυτές εξέφραζαν δυσφορία για την στάση που τηρούν τόσο το Βερολίνο όσο

Το Βερολίνο, λαμβάνοντας υπόψη τις πολυδιάστατες εξελίξεις σε μια μεγάλη περιοχή που απλώνεται από την Μεσοποταμία, την Ανατολία μέχρι τα παράλια της Λιβύης, επιμένει στο «γερμανικό μείγμα» του πραγματισμού και της προσκόλλησης στις θεμελιώδεις ευρωπαϊκές αρχές.

και ορισμένες ευρωπαϊκές πρωτεύουσες στην κρίση του «Ορούς Ρέις».

Ως γνωστόν, πριν από λίγα εικοσιτετράωρα, η Ευρωπαϊκή Ένωση εξέφρασε την συμπαράστασή της στην ελληνική πλευρά στην κρίση που έχει ξεσπάσει στα ανοικτά του Καστελόριζου με αφορμή τις έρευνες του τουρκικού σκάφους. Παρά το μήνυμα αλληλεγγύης, η Ένωση απέφυγε την καταδίκη των τουρκικών κινήσεων και την επιβολή κυρώσεων στην Άγκυρα. Η συγκεκριμένη στάση της Ε.Ε. προκάλεσε προβληματισμό στην ελληνική και κυπριακή πρωτεύουσα.

«Επιβολή κυρώσεων στην Άγκυρα θα σηματοδοτούσε το τέλος του διαλόγου στην Α. Μεσόγειο, ένα ενδεχόμενο που προβληματίζει την γερμανική καγκελαρία», δήλωναν έγκυρες πηγές, οι οποίες προσθέτουν ότι τόσο το Βερολίνο όσο και η Άγκυρα επιθυμούν να κρατήσουν ανοιχτούς όλους τους διαύλους επικοινωνίας. Τονίζουν επίσης: «Στα τέλη του Αυγούστου και του Σεπτεμβρίου ακολουθούν σημαντικές διαβουλεύσεις στον άξονα Ευρώπης-Τουρκίας. Όλα τα σενάρια είναι πλέον επί τάπητος. Η Τουρκία στα τέλη Ιουλίου, αναβάλλοντας αρχικά τις εργασίες του Ορούς Ρέις, έδειξε ότι είναι υπέρ τους δια-

Το Βερολίνο συμπεραίνει ότι ορισμένες από τις τελευταίες κινήσεις της Άγκυρας στο πεδίο της εξωτερικής πολιτικής σχετίζονται περισσότερο με την εσωτερική πολιτική σκηνή παρά με το πεδίο της διπλωματίας.

λόγου. Ωστόσο, η Συμφωνία Ελλάδας-Αιγύπτου άλλαξε τα δεδομένα. Όπως η Άγκυρα έτσι και το Βερολίνο, έχουν σοβαρές επιφυλάξεις για αυτή τη συμφωνία. Οι τελευταίες πληροφορίες που έρχονται από το Βερολίνο επιβεβαιώνουν αυτήν την υπόθεση».

«Στρατηγική υπομονή»

«Η μια κρίση μετά την άλλη, πώς να αντιμετωπίσει η Γερμανία την Τουρκία», αναρωτιέται η νέα έκθεση του γερμανικού κέντρου ερευνών «Konrad Adenauer Stiftung». Η γερμανική έκθεση, αναγνω-

ρίζοντας τον πολλαπλασιασμό των προβλημάτων στον άξονα Τουρκίας-Δύσης κατά το τελευταίο διάστημα, εστιάζει στην γραμμή του Βερολίνου στις πολυδιάστατες σχέσεις της Γερμανίας και της Ε.Ε. με την Τουρκία. Απορρίπτοντας την σκληρή γραμμή και ρητορική του Παρισιού, το «Konrad Adenauer Stiftung» τάσσεται υπέρ «ψυχραιμών» κινήσεων στον άξονα Βερολίνου-Άγκυρας.

Σύμφωνα με την γερμανική έκθεση το τελευταίο διάστημα σειρά προβλημάτων επισκιάζουν τις σχέσεις της Τουρκίας με την Ε.Ε. και συνεπώς τον γερμανοτουρκικό διάλογο. Η παραβίαση των βασικών ανθρωπίνων δικαιωμάτων, συνταγματικών ελευθεριών, αρχών πάνω στις οποίες ορθώθηκε η Ε.Ε. στο εσωτερικό της Τουρκίας αδιαμφισβήτητα δεν βοηθά στην ενίσχυση του τουρκοευρωπαϊκού διαλόγου. Την ίδια ώρα, νέα προβλήματα παρατηρούνται στις σχέσεις με την Τουρκία. Η Άγκυρα πρόσφατα αγόρασε ρωσικό πυραυλικό σύστημα, γεγονός που προκάλεσε μεγάλη αναστάτωση στο εσωτερικό του ΝΑΤΟ. Την ίδια ώρα, σε Συρία, Α. Μεσόγειο και Λιβύη η Τουρκία προχωρά σε μονομερείς ενέργειες που προκαλούν μεγάλο προβληματισμό στις δυτικές πρωτεύουσες. Και σαν να μη

έφταναν όλα αυτά, το προσφυγικό ζήτημα και η επανалειτουργία της Αγίας Σοφίας ως τέμενος περιπλέκουν τον διάλογο της Άγκυρας με την Δύση.

Σύμφωνα με το «Konrad Adenauer Stiftung» τα προαναφερμένα προβλήματα, στα οποία εστιάζουν το Παρίσι και ορισμένες ευρωπαϊκές πρωτεύουσες, αποτελούν μονάχα την μια όψη του νομίσματος στις σχέσεις Τουρκίας-Δύσης. Υπάρχουν και άλλος είδους εξελίξεις που αναπερνούν το πηκό του Βερολίνου και των κύκλων που επιμένουν στην σημασία του διαλόγου και της συνεργασίας με την Άγκυρα σε διάφορα πεδία. Πρώτα από όλα, το τελευταίο διάστημα, παρατηρούνται όλα και περισσότερο αγκάθια και προβλήματα στον άξονα Μόσχας-Άγκυρας. Οι δυο χώρες έχουν πλέον φτάσει στα πρόθυρα ανοικτής αντιπαράθεσης στην Λιβύη. Την ίδια ώρα, το Βερολίνο συμπεραίνει ότι ορισμένες από τις τελευταίες κινήσεις της Άγκυρας στο πεδίο της εξωτερικής πολιτικής σχετίζονται περισσότερο με την εσωτερική πολιτική σκηνή παρά με το πεδίο της διπλωματίας. Με άλλα λόγια, σύμφωνα πάντα με το Βερολίνο, ορισμένες κινήσεις της Τουρκίας στην Α. Μεσόγειο προορίζονται για «εσωτερική κατανάλωση». Τέλος, το Βερολίνο αναγνωρίζει το γεγονός ότι «η Τουρκία επιθυμεί να καταστεί μια υπολογίσιμη, ισχυρή δύναμη στην περιοχή της».

Υπό την σκιά όλων των προαναφερόμενων λοιπόν, σε μια ιδιαίτερα κρίσιμη συγκυρία το «Konrad Adenauer Stiftung» εξιμνει την «στρατηγική υπομονή» των Βρυξελών και του Βερολίνου στις σχέσεις της Ε.Ε. με την Τουρκία. Σύμφωνα με την γερμανική έκθεση, ο Ζοζέφ Μπορέλ υποστηρίζει αυτήν την γραμμή και τάσσεται υπέρ της ριζικής αναδόμησης των τουρκοευρωπαϊκών σχέσεων. Σημείο εκκίνησης αυτής της προσπάθειας αποτελεί η εκ νέου οικοδόμηση κλίματος εμπιστοσύνης στις σχέσεις Τουρκίας-Ε.Ε.

Με λίγα λόγια, λοιπόν, την στιγμή που Παρίσι, Αθήνα και Λευκωσία ζητούν την τήρηση αποφασιστικής στάσης στις σχέσεις με την Τουρκία, το Βερολίνο, λαμβάνοντας υπόψη την τις πολυδιάστατες εξελίξεις σε μια μεγάλη περιοχή που απλώνεται από την Μεσοποταμία, την Ανατολία μέχρι τα παράλια της Λιβύης, επιμένει στο «γερμανικό μείγμα» του πραγματισμού και της προσκόλλησης στις θεμελιώδεις ευρωπαϊκές αρχές, έτσι όπως χαρακτηρίζει το «Konrad Adenauer Stiftung» την γραμμή της κυβέρνησης Μέρκελ στις σχέσεις Δύσης-Τουρκίας.

ΑΡΘΡΟ

Του ΓΙΑΝΝΗ ΓΕΩΡΓΙΟΥΛΑ

Όλα στο κόκκινο!

Νομίζω δεν έχουμε ξαναζήσει τουλάχιστον στη δικιά μας τη γενιά τέτοια κατάσταση παγκοσμίως! Το πρόβλημα με τον κορωνοϊό μεγαλώνει μέρα με τη μέρα με τους θανάτους να αυξάνονται και τις οικονομίες των χωρών να παλεύουν για να αντέξουν. Η ύφεση είναι μεγάλη και οι δείκτες δείχνουν ότι θα αρχήσει περισσότερο του αναμενόμενου να επιστρέψει στα προ κορωνοϊού επίπεδα, με όλο και μικρότερη την πιθανότητα να έχουμε μια ανάκαμψη τύπου «V». Στην περιοχή μας, και ειδικότερα σε Ελλάδα και Κύπρο, έχουμε ένα επιπλέον πολύ σοβαρό πρόβλημα να αντιμετωπίσουμε. Την επιθετική συμπεριφορά της Τουρκίας που θεωρεί ότι μπορεί να κάνει ό,τι θέλει στη Μεσόγειο.

Όλα στο κόκκινο λοιπόν στην περιοχή μας με τις κυβερνήσεις σε Ελλάδα και Κύπρο να περπατάνε σε τεταμένο σκονίφι προσπαθώντας να ισορροπήσουν όλα όσα προανέφερα.

Θα τα καταφέρουμε μόνο συνεχίζοντας να θωρακίζουμε τις συμμαχίες που χτίζουμε με τις χώρες που έχουν τη ίδια συμπεριφορά με εμάς. Επιπλέον, εκτός των στρατιωτικών και διπλωματικών συμφωνιών, θα πρέπει να επεκταθούμε και στις επιχειρηκές και επενδυτικές συμφωνίες. Να εκμεταλλευτούμε τη συγκυρία εξομάλυνσης των σχέσεων του Ισραήλ με τη Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα αλλά και των άλλων χωρών του μουσουλμανικού κόσμου που έρχονται, όπως με τη Σαουδική Αραβία. Ελλάδα και Κύπρος μπορούν πολύ εύκολα να γίνουν οι συνέταιροι αυτού του τόξου στην Ευρωπαϊκή Ένωση και η πύλη στον δυτικό κόσμο. Για να μπορούμε να βγούμε νικητές από αυτή την κρίση, πρέπει να βλπούμε μπροστά και να σχεδιάζουμε τι θα κάνουμε όταν τελειώσει η φάση που βρισκόμαστε με την Τουρκία (γιατί κάποια στιγμή θα τελειώσει). Έχουμε καταλάβει πλέον ότι η Τουρκία είναι υπολογίσιμη δύναμη μόνο και μόνο για το εμπορικό ισοζύγιο που κρατάει με μεγάλες δυνάμεις όπως η Γερμανία, η Ισπανία, η Ιταλία και η Αμερική.

As μν κρυβόμαστε άλλο. Αυτούς πρέπει να πείσουμε για τις κυρώσεις που ζητάμε. Αν έχουμε ακμάζουσες οικονομίες τότε θα γίνουμε υπολογίσιμοι παίκτες στη διπλωματική σκακιέρα. Αυτή τη στιγμή μας υπολογίζουν γιατί έχουμε πολιτικούς ηγέτες που έχουν πάρει πολλά επάνω τους, αλλά καλό θα είναι να μας υπολογίζουν γιατί μας έχουν ανάγκη.

Ο κ. Γιάννης Γεωργιούλας είναι σύμβουλος Στρατηγικής και Επιχειρήσεων.

Σε ελεύθερη πτώση η τουρκική λίρα, ενώ ο πληθωρισμός καλπάζει

Τα συναλλαγματικά διαθέσιμα της χώρας μειώνονται με δραματικούς ρυθμούς

Ειδική περίπτωση ανάμεσα στις αναδυόμενες οικονομίες αποτελεί πλέον η Τουρκία, καθώς εμφανίζει ραγδαία αύξηση της προσφοράς χρήματος, δυσανάλογα χαμηλά επιτόκια σε σύγκριση με τον πληθωρισμό και δραματική μείωση των συναλλαγματικών της διαθεσίμων. Και βέβαια, η τουρκική λίρα συνεχίζει την πτωτική πορεία της, που προοιωνίζεται νέες παρεμβάσεις της κεντρικής τράπεζας στην αγορά συναλλάγματος και νέα μείωση των συναλλαγμα-τικών διαθεσίμων.

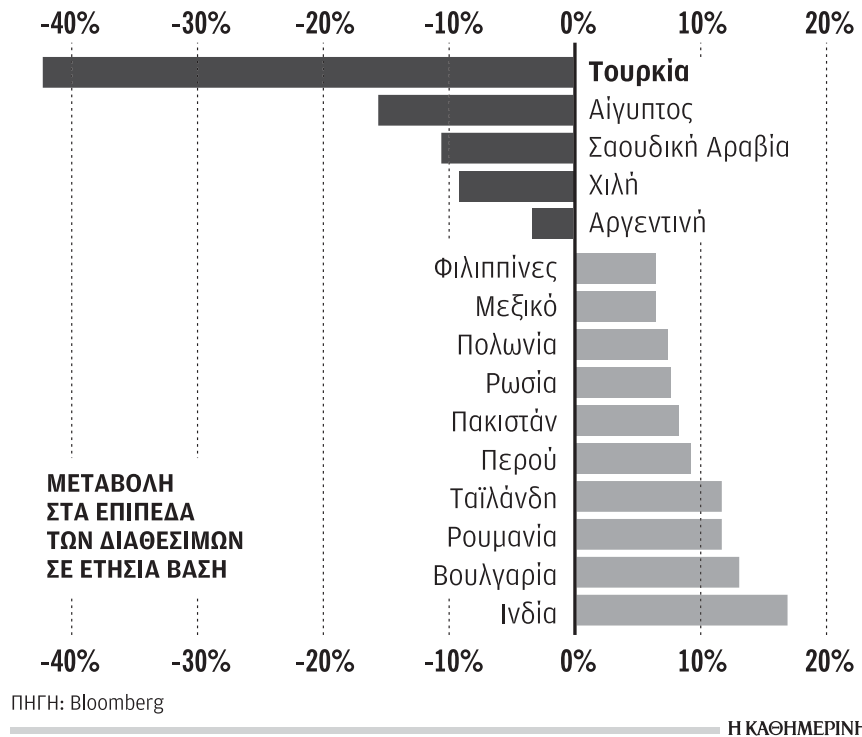
Όπως επισημαίνει σε σχετικό ρεπορτάζ του το Bloomberg, ο δείκτης αύξησης της προσφοράς χρήματος σε 25 αναδυόμενες αγορές καταδεικνύει πως οι περισσότερες χώρες της Ασίας αλλά και της Ανατολικής Ευρώπης τον έχουν περιορίσει σε μονοψήφια ποσοστά,

Η Τουρκία εμφανίζει δημοσιονομικό έλλειμμα για έκτο διαδοχικό μήνα, καθώς η κυβέρνηση έχει αυξήσει τις δαπάνες στην προσπάθειά της να τονώσει την οικονομία.

αλλά στην Τουρκία η προσφορά χρήματος αυξάνεται με επιταχάσιο ρυθμό από ένα μέσο επίπεδο όλων αυτών των οικονομιών.

Τα συναλλαγματικά διαθέσιμα της χώρας μειώνονται, άλλωστε, με δραματικούς ρυθμούς και σαφώς ταχύτερα από τις λίγες άλλες αναδυόμενες οικονομίες που έχουν μειώσει τα δικά τους. Η μείωσή τους αντανακλά τις συστηματικές παρεμβάσεις της κεντρικής τράπεζας στην αγορά συναλλάγματος που έχουν στόχο τη στήριξη της τουρκικής λίρας. Σημειωτέον ότι στην πλειονότητά τους οι αναδυόμενες έχουν αυξήσει τα συναλλαγματικά τους διαθέσιμα.

Η Τουρκία δαπανά τα συναλλαγματικά της διαθέσιμα πολύ ταχύτερα από οποιαδήποτε άλλη αναδυόμενη αγορά

Σε ό,τι αφορά το επίπεδο των επιτοκίων, η κεντρική τράπεζα του διατηρεί τον δανεισμό. Στη συνεδρίασή της την Πέμπτη αναμένεται, άλλωστε, να τα διατηρήσει αμετάβλητα στο 8,25%. Πρόκειται για το χαμηλότερο επίπεδο ανάμεσα στις 23 μεγαλύτερες από τις αναδυόμενες αγορές αλλά και δυσανάλογα χαμηλό όταν ο πληθωρισμός βρίσκεται κοντά στο 12%. Όπως επισημαίνει το Bloomberg, αυτός ο συνδυασμός από ιδιαιτερότητες που διαφοροποιούν την Τουρκία εξωθεί τους διαχειριστές κεφαλαίων να την αντιμετωπίζουν ως μεμονωμένη περίπτωση. Μιλώντας στο

αμερικανικό δίκτυο ο Πολ Γκρίερ, της Fidelity International, εκφράζει την ανησυχία των επενδυτών για τα πολύ χαμηλά επίπεδα διαθεσίμων της Τουρκίας και την αυξημένη πιστωτική επέκταση σε συνδυασμό με την υπερβολικά χαλαρή νομισματική πολιτική που, μεταξύ άλλων, συνεπάγεται και ισχνές αποδόσεις για τις επενδύσεις. Όλα αυτά έχουν, άλλωστε, οδηγήσει σε ανησυχιακά επίπεδα το έλλειμμα τρεχουσών συναλλαγών αλλά και τον πληθωρισμό. Την ίδια στιγμή, στις περισσότερες αναδυόμενες αγορές αυτά τα μεγέθη είναι σε πολύ καλύτερα επίπεδα.

Παράλληλα, οι Λούις Κόστα, Ντου-

μίτρον Βικόλ και Σάρα Φελιθάρδο του ομίλου Citigroup υπογραμμίζουν την απόκλιση που παρατηρούν ανάμεσα στην Τουρκία και στις άλλες αναδυόμενες αγορές σε δύο σημαντικά μέτρα: τον πληθωρισμό και το έλλειμμα τρεχουσών συναλλαγών.

Οι εν λόγω διαχειριστές κεφαλαίων προεφλούν πως η τουρκική οικονομία θα ανακάμψει με ρυθμό 4,5% το επόμενο έτος, αλλά τονίζουν πως δεν διαφαίνεται καμία βελτίωση στη δημοσιονομική της εικόνα.

Εκτροχιασμός

Σύμφωνα, άλλωστε, με τα επίσημα στοιχεία που έδωσε χθες στη δημοσιότητα η κυβέρνηση, η Τουρκία παρουσιάζει δημοσιονομικό έλλειμμα για έκτο συνεπτό μήνα, καθώς η κυβέρνηση έχει αυξήσει τις δαπάνες στην προσπάθειά της να τονώσει την οικονομία που έχει παραλύσει υπό το βάρος της πανδημίας. Εχει μάλιστα δώσει παράταση στο χρονοδιάγραμμα αποπληρωμής των φόρων επιδεινώνοντας την κατάσταση στα έσοδα.

Ειδικότερα, το δημοσιονομικό έλλειμμα έφτασε τον Ιούλιο στα 29,7 δισ. τουρκικές λίρες, ποσό αντίστοιχο των τεσσάρων δισ. δολ. Πρόκειται για σημαντική επιδεινωση της δημοσιονομικής θέσης της χώρας σε σύγκριση με την αντίστοιχη περίοδο του περασμένου έτους όταν σημείωνε πλεόνασμα ύψους 9,9 δισ. λιρών, ποσό αντίστοιχο του 1,34 δισ. δολ. Στο σύνολο των επτά μηνών από την αρχή του έτους το έλλειμμα διαμορφώνεται στα 139,1 δισ. τουρκικές λίρες, ενώ το περασμένο έτος στο σύνολο του έφτασε στα 123,7 δισ. λίρες.

Όσον αφορά τις δημόσιες δαπάνες τον Ιούλιο σημείωσαν αύξηση 42,2% σε ετήσια βάση φτάνοντας στα 107,8 δισ. τουρκικές λίρες. Αιτία το πακέτο στήριξης ύψους 240 δισ. λιρών που ανακοίνωσε η κυβέρνηση προκειμένου να στηρίξει τις επιχειρήσεις, καθώς έχουν δεχθεί καιριο πλήγμα από τη λαίλαπα της πανδημίας.

Το αυτοκίνητο που φορτίζεται από τον ήλιο

Μπορεί ο Γερμανός Λόριν Χαν, συνιδρυτής της νεοφυούς εταιρείας Sono Motors για τη βιώσιμη ηλεκτροκίνηση, να μην έχει ιδιαίτερα πολλές γνώσεις μηχανικής, αλλά ως επιχειρηματίας έχει διακριθεί, αναφέρει το ειδησεογραφικό πρακτορείο Bloomberg. Οντας μαθητής γυμνασίου είχε ανοίξει το δημοφιλέστερο κλαμπ στο Μόναχο, ενώ στη συνέχεια συνεργάστηκε με μία φίλη του, τη Γιόνα Κρίστιαν, για την κατασκευή οχήματος το οποίο φέρει ηλιακούς συλλέκτες. Τέσσερα χρόνια αργότερα είχαν έτοιμο το πρωτότυπο και συνέστησαν εταιρεία, τη Sono, προκειμένου να το πουλήσουν. Στη συνέχεια, λόγω διαφωνίας με βασικούς επενδυτές, κατέφυγαν στη μικροχρηματοδότηση μέσω του crowd funding και μέσα σε δύο μήνες συγκέντρωσαν 53 εκατομμύρια ευρώ. «Μάλλον είμαι αρκετά φιλόδοξος», λέει ο 26χρονος Λόριν Χαν, «αλλά εκείνο που ήθελα, με το αυτοκίνητο, ήταν απλά να βοηθήσω τον κόσμο». Η εταιρεία τους, Sono Motors, παραπέμπει στη λατινική λέξη sonus για τον ήχο, διότι θέλουν να τονίσουν το πόσο αθόρυβοι είναι οι ηλεκτρικοί κινητήρες. Το πρώτο της τετράθυρο όχημα δύο όγκων με την επωνυμία Sion θα κυκλοφορήσει σε ενάμιση χρόνο και θα διατίθεται μόνο σε μαύρο χρώμα, ενώ θα καλύπτεται από μια ορατούς συλλέκτες. Ωστόσο, θα μπορούν να παράγουν αρκετό ηλεκτρικό ρεύμα, ώστε να καλύψει το αυτοκίνητο μία απόσταση άνω των 10 μιλίων, σχεδόν 16 χιλιόμετρα, αφού έχει εκτεθεί κάμποσες ώρες στον ήλιο. Θα τμήματ δε 25.500 ευρώ, οπότε είναι ανταγωνιστικό με το ID.3 της Volkswagen, ένα σεντάν που ξεκίνησε να πωλείται τον Ιούλιο αντί 35.000 ευρώ, ενώ ο κ. Χαν τονίζει πως το αυτοκίνητό του έχει και τη δυνατότητα φόρτισης. Πάντως, λύνει ένα από προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι οδηγοί και ανησυχούν για την εμφάνιση του οχήματός του. «Μπορεί να αφήσετε το αυτοκίνητό σας στην άκρη του δρόμου και να περιμένετε να φορτιστεί, ακόμα και σε μία συνεργισμένη ημέρα, αν και θα απαιτήσει περισσότερο χρόνο», λέει ο ίδιος.

Την ιδέα για να φτιάξουν το Sion συνέλαβαν ο Λόριν και η Γιόνα το 2012, όταν αγόρασαν και διέλυσαν ένα Renault Twingo και επί μήνες προσπαθούσαν να τοποθετήσουν σε διάφορα σημεία

Το Sion μπορεί να καλύψει απόσταση σχεδόν 16 χιλιομέτρων, αφού έχει εκτεθεί κάμποσες ώρες στον ήλιο. Το αυτοκίνητο θα πωλείται στις 25.500 ευρώ.

γωγή του οχήματος, αλλά οι επενδυτές αντιπρότειναν να αδειοδοτήσουν την τεχνολογία τους. Η διαφωνία τους έστρεψε στη χρηματοδότηση πλήθους με στόχο 50 εκατομμύρια ευρώ, ο οποίος ξεπεράστηκε. Περίπου 13.000 άτομα προσέφεραν από 500 ευρώ έως και την πλήρη τιμή αγοράς για προ παραγγελίες (αυτές δεν είναι δεσμευτικές).

Η National Electric Vehicle Sweden, που προέκυψε μετά την πτώχευση της Saab, ανέλαβε την κατασκευή. Πάντως, ορισμένοι αναλυτές θεωρούν το Sion απλά μία ωραία ιστορία μάρκετινγκ ή ένα όχημα χρήσιμο για τους κατοίκους της πόλης, χωρίς χώρο στάθμευσης να φορτίσουν ένα ηλεκτρικό όχημα – όσο οι σταθμοί φόρτισης όπως θα πληθύνουν, το ενδιαφέρον για την ιδέα πιθανότατα να υποχωρήσει.

Παγκόσμιο ντόμινο από την κατάρρευση του τουρισμού

Καταστροφικό το πλήγμα στην απασχόληση

Η **ανομοιογενής** ανάκαμψη του τουρισμού, η οποία ξεκίνησε δειλά δειλά μετά τη σταδιακή άρση των περιοριστικών μέτρων στην Ευρώπη, στις ΗΠΑ και σε άλλες χώρες, κλονίζεται εξαιτίας των νέων κρουσμάτων και των απαγορεύσεων, καθώς και της επιβολής καραντίνας σε όσους επιστρέφουν από ουκ ολίγους προορισμούς. Η πρόσφατη πτώχευση της Virgin Atlantic αποτυπώνει την κατάσταση στην οποία βρίσκονται οι αεροπορικές εταιρείες λόγω της μειωμένης ζήτησης, ενώ στα μέσα της εβδομάδας η κάποτε κρατιά Cathay Pacific με έδρα το Χονγκ Κονγκ ανακοινώνει ότι το πρώτο εξάμηνο τρέχοντος είχε υψηλές ζημιές 1,3 δισεκατομμυρίου δολαρίων. Το εν λόγω διάστημα μετέφερε μόνο 4,4 εκατομμύρια επιβάτες εν συγκρίσει με τα (υπερτετραπλάσια) 18,3 εκατομμύρια την αντίστοιχη περίοδο πέρυσι. Οι αερομεταφορείς επιδιώκουν μείωση στόλου και μαζικές περικοπές προσωπικού και δαπανών, ώστε να αντεπεξέλθουν στην κάμψη, ενώ στρέφονται και σε κρατική βοήθεια ορισμένες φορές. Για να εξασφαλίσει ανακεφαλαιοποίηση, η Cathay εκχώρησε το 6,08% στην κυβέρνηση του Χονγκ Κονγκ καθώς και δύο θέσεις παρατηρητών στο Δ.Σ.

Ο πρόεδρος του Δ.Σ. της Cathay, Πάτρικ Χίλι, τόνισε χαρακτηριστικά πως «η παγκόσμια κρίση δημόσιας υγείας έχει γονάτισει τον κλάδο των ταξιδίων, το μέλλον προβλέπεται πάρα πολύ αβέβαιο και οι ειδήμονες εκτιμούν ότι η ανάκαμψη θα χρειασθεί πολλά χρόνια». Κατά τη Διεθνή Ένωση Αερομεταφορών (IATA), οι αεροπορικές εταιρείες θα επιστρέψουν στα προ κρίσης επίπεδα δραστηριότητας το 2024. Όπως είναι αναμενόμενο, τα ταξίδια συμπαρασύρουν στις απώλειες και τον τουρισμό, ο οποίος είναι ιδιαίτερα παραγωγικός στη δημιουργία θέσεων εργασίας από τη μια άκρη της Γης μέχρι την άλλη. Λόγω χάριν, ο αμερικανικός όμιλος με την ομώνυμη πλατφόρμα Airbnb για τη διασύνδεση επισκεπτών με ιδιο-

κτήτες διαμερισμάτων έχει ήδη κάνει πολλές απολύσεις και είχε 67% λιγότερα κέρδη το δεύτερο τρίμηνο έναντι του 2019. Το Παγκόσμιο Συμβούλιο Ταξιδιών και Τουρισμού υπολογίζει ότι κατά μέσον όρο ο ένας στους δέκα εργαζομένους διεθνώς, ή συνολικά περί τα 330 εκατομμύρια, οφείλει την εργασία του στον τομέα των ταξιδιών και του τουρισμού. Με την πανδημία η κατάσταση άλλαξε άρδην και, σύμφωνα με το Συμβούλιο, οι πέντε βαρύτερα πληγείσες χώρες είναι το Μεξικό, η Ισπανία, η Ιταλία, η Κίνα και η Αυστραλία. Όσο για τις πολλές αναδυόμενες οικονομίες, που εξαρτώνται ιδιαίτερα από τον κλάδο, αυτές θα καταστραφούν, όπως προβλέπει το Ινστιτούτο Διεθνών Οικονομικών. Ακόμα και στις Ηνωμένες Πολιτείες, όπου η συμμετοχή

Η παγκόσμια κρίση δημόσιας υγείας έχει γονάτισει τον κλάδο των ταξιδίων, ο οποίος συμπαρασύρει στις απώλειες και τον τουρισμό.

του είναι σχετικά περιορισμένη, στο 8,6%, οι επιπτώσεις δεν είναι αμελητέες. Η Ένωση Ταξιδιών των ΗΠΑ διαπιστώνει ότι «η δυναμική του κλάδου να γεννάει απασχόληση είναι ισχυρότερη από άλλων, δεδομένου ότι σε κάθε 1 εκατομμύριο δολάρια πωλήσεις αγαθών και παροχή υπηρεσιών δημιουργούνται 8 θέσεις εργασίας, όταν οι κλάδοι ήταν της γεωργίας δημιουργούν σχεδόν 5 θέσεις».

Αν έπρεπε να βρούμε ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα ευρωπαϊκής χώρας η οποία είναι στον μέγιστο βαθμό εξαρτημένη από τη «βαριά βιομηχανία» του τουρισμού, αυτή θα ήταν η Κροατία. Ο τουρισμός αποφέρει το 20% του ΑΕΠ της, όταν στην Ιταλία φθάνει το 13% και στην

Το Παγκόσμιο Συμβούλιο Ταξιδιών και Τουρισμού υπολογίζει ότι ένας στους δέκα εργαζομένους διεθνώς οφείλει την εργασία του στον τομέα των ταξιδιών και του τουρισμού.

Ιδιαίτερα βαρύ είναι το πλήγμα που έχει υποστεί η οικονομία της Κροατίας από τη μεγάλη μείωση των τουριστών. Ο τουρισμός αποφέρει το 20% του ΑΕΠ της, όταν στην Ιταλία φθάνει το 13% και στην Ισπανία σχεδόν το 12%. Στην Κροατία οι ξένοι επισκέπτες τον Μάιο ήταν περιορισμένοι κατά 96% και 72,7% τον Ιούνιο.

Ισπανία σχεδόν 12%. Στην Κροατία οι ξένοι επισκέπτες τον Μάιο ήταν μειωμένοι κατά 96% και 72,7% τον Ιούνιο, αλλά τα πράγματα βελτιώθηκαν τον Αύγουστο. Ο πρόεδρος του τουριστικού οργανισμού της χώρας αναφέρει πως μέσα στους πρώτους οκτώ μήνες της χρονιάς οι αφίξεις φθάνουν σχεδόν το μισό των περσινών και αυτό σημαίνει πως είναι καλύτερες των προβλεπόμενων. Το 2019 η χώρα προσέλκυσε περί τα 20 εκατομμύρια τουρίστες, δηλαδή πενταπλάσιους από τον πληθυσμό της. Αυτό το γεγονός αντικατοπτρίζεται και τον σημαίνοντα ρόλο που διαδραματίζει αυτός ο ένας και μοναδικός κλάδος για την Κροατία, ενόσω προετοιμάζεται να γίνει μέλος της Ευρωζώνης το 2023. Αυτός, εξάλλου, ήταν που τη βοήθησε να ορθοποδήσει μετά τον πόλεμο στα μέσα της δεκαετίας του 1990, αλλά και δέκα χρόνια αργότερα, όταν ξέσπασε η διεθνής χρηματοπιστωτική κρίση. Εντούτοις, η μονομέρεια δημιουργεί προβλήματα. «Δεν υπάρχει κάτι το οποίο θα αντισταθμίσει στο προσεχές μέλλον το απολεσθέν εισόδημα της χώρας από τον τουρισμό εξαιτίας του κορωνοϊού», υπογραμμίζει, εν κατακλείδι, ο Ζέλικο Λοβρίνσεβιτς, ερευνητής στο Οικονομικό Ινστιτούτο του Ζάγκρεμπ. «Για πάρα πολλά χρόνια υπήρχαν προειδοποιήσεις σχετικά με το πόσο ευάλωτες είναι οι συγκεκριμένες δραστηριότητες και τώρα η πανδημία ήρθε να το επιβεβαιώσει».

Κ. ΚΑΠΕΡΝΑΡΑΚΟΥ

Μεγάλες ζημιές

Ο **μεγαλύτερος** όμιλος ταξιδιών και τουρισμού στην Ευρώπη, ο γερμανικός TUI, είδε τα έσοδά του να κατακρημνίζονται κατά 98%, στα 75 δισεκατομμύρια ευρώ, τους πρώτους εννέα μήνες του οικονομικού του έτους (Οκτώβριος 2019 - Ιούνιος 2020) και εμφάνισε ζημιές 2,3 δισεκατομμυρίων ευρώ. Εν τω μεταξύ, από αυτές, το 1,5 δισεκατομμύριο ευρώ παρουσιάστηκε το τρίτο τρίμηνο και μόνον. Όπως δήλωσε ο διευθύνων σύμβουλος του Φρ. Τζούσεν, δεν πρόκειται άκριτα να «βγουν στο σφυρί» τα περιουσιακά στοιχεία της εταιρείας, αλλά μελετώνται όλες οι επιλογές επίλυσης, μεταξύ των οποίων και η διάθεση μετοχών. Μια πιθανή κίνηση θα ήταν η πώληση των δραστηριοτήτων στην κρουαζιέρα, μιας και η επαναφορά στην κανονικότητα για τα διεθνή ταξίδια και τις περιηγήσεις θα αργήσει πολύ. Ακόμα μία από απώλειες των δραστηριοτήτων στον τουρισμό έχει να κάνει με τις αεροναυπηγικές εν συνόλω και ειδικά με την αμερικανική Boeing - οι πελάτισσές τους, οι αεροπορικές, δεν θέλουν πλέον διευρυμένο στόλο.

Ζημιές 1,1 δισ. ευρώ κατέγραψε η TUI το δεύτερο τρίμηνο του 2020

Προχωρεί σε απολύσεις 8.000 ατόμων και κλείνει 166 γραφεία σε Βρετανία, Ιρλανδία

Επείτα από ζημιές ύψους 1,1 δισεκατομμυρίου ευρώ που κατέγραψε το δεύτερο τρίμηνο του έτους, όταν οι περισσότερες χώρες ανά τον κόσμο είχαν αναστείλει την οικονομική δραστηριότητα, η γερμανική TUI, ο μεγαλύτερος ταξιδιωτικός όμιλος στον κόσμο, εξετάζει κάθε δυνατότητα για την οικονομική τόνωσή του. Ανάμεσα στις υπό εξέταση επιλογές συγκαταλέγονται οι πωλήσεις περιουσιακών στοιχείων ή τμημάτων των δραστηριοτήτων του αλλά και η έκδοση μετοχών του ομίλου. Κι όλα αυτά παρότι στη μέση της εβδομάδας ανακοίνωσε ότι διασφάλισε νέο δάνειο ύψους 1,05 δισεκατομμυρίου ευρώ από τη γερμανική κυβέρνηση, ενώ έχει προηγηθεί επίσης από την κυβέρνηση χρηματοδότηση του ύψους 1,8 δισεκατομμυρίου ευρώ, τον Απρίλιο. Προκειμένου, άλλωστε, να αντεπεξέλθει στη ζοφερή συγκυρία που αντιμετωπίζει η τουριστική βιομηχανία

Ο όμιλος εξασφάλισε νέο δάνειο, ύψους 1,05 δισ. ευρώ, από τη γερμανική κυβέρνηση.

Στο μεταξύ, για να ανταποκριθεί στη διαφαινόμενη αύξηση της ζήτησης, η εταιρεία αύξησε τις πτήσεις της από 61, που είχαν περιοριστεί τον Ιούνιο, σε 4.200 τον Αύγουστο.

κατάσταση του γιγαντιαίου τουριστικού ομίλου είναι, πάντως, προβληματική δεδομένου ότι τους τελευταίους εννέα μήνες οι ζημιές του ανέρχονται στα 2,3 δισεκατομμύρια ευρώ. Στη διάρκεια του δύο σχολού για όλους δεύτερου τριμήνου, άλλωστε, τα έσοδα της TUI σημείωσαν πτώση 98% σε σύγκριση με την αντίστοιχη περίοδο του περασμένου έτους. Μια πτώση που υπερέρβη και τις πλέον απαισιόδοξες προβλέψεις αναλυτών του κλάδου.

Το άμεσο μέλλον διαγράφεται εξίσου δύσκολο, μολονότι οι κρατήσεις για το καλοκαίρι που διανύουμε σημείωσαν αύξηση 145% σε σύγκριση με την αντίστοιχη περίοδο του περασμένου έτους. Όπως

τόνισε η ίδια η TUI, η θεαματική αύξηση οφειλόταν κυρίως σε πελάτες που ζητούσαν να ανανεώσουν όσες κρατήσεις τους είχαν αναγκαστεί να ακυρώσουν.

Ο εν λόγω γερμανικός όμιλος απασχολεί περίπου 700.000 άτομα και διαχειρίζεται 400 ξενοδοχεία σε διάφορους τουριστικούς προορισμούς, όπως και 150 δικά του αεροσκάφη. Η κατάστασή του είναι αντιπροσωπευτική του πλύγματος που έχει δεχθεί όλη η τουριστική βιομηχανία ανά τον κόσμο. Έχει καταβάλει προσπάθειες για να ανακάμψει. Μετά την αναστολή κάθε δραστηριότητας τον Μάρτιο, γνωρίζει με κάποια ανάκαμψη, καθώς έχουν ανασταλεί οι απαγορεύσεις στα ταξίδια και στις μετακινήσεις. Είναι, ωστόσο,

πολύ περιορισμένη, δεδομένου ότι σημειώνεται νέα έξαρση της πανδημίας σε πολλές περιοχές. Καθοριστική έχει σταθεί, άλλωστε, η απόφαση που πήρε τον περασμένο μήνα η κυβέρνηση της Βρετανίας να επιβάλει καραντίνα 14 ημερών σε όσους επιστρέφουν από ταξίδια στην Ισπανία. Κι αυτό γιατί η Ισπανία είναι μία από τις μεγαλύτερες αγορές της TUI.

Στο μεταξύ, για να ανταποκριθεί στη διαφαινόμενη αύξηση της ζήτησης, η εταιρεία αύξησε τις πτήσεις της από 61 στις οποίες είχαν περιοριστεί τον Ιούνιο, σε 4.200 τον Αύγουστο. Όσον αφορά, όμως, την πληρότητα στα ξενοδοχεία της, σύμφωνα με τις τελευταίες ανακοινώσεις της δεν υπερβαίνει το 20%.

ΑΝΑΛΥΣΗ / Του **ΣΕΡΑΦΕΙΜ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗ**

Ανάκτηση εμπιστοσύνης με επανεκκίνηση εποπτείας

Ενέσεις εμπιστοσύνης απαιτούνται σε πολλούς τομείς της οικονομίας και κυρίως όπου χρειάζεται τοποθέτηση κεφαλαίων ή αξιόπιστη διαχείρισή τους. Δεν πρέπει να θεωρηθεί τυχαίο ότι μία στις τέσσερις από τις 172 εισηγμένες στο Χρηματιστήριο Αθηνών εταιρείες, βρίσκονται σε καθεστώς επιτήρησης ή αναστολής διαπραγμάτευσης.

Σε πολλούς τομείς χρειάζεται επανεκκίνηση, απαιτείται να αρχίσουμε από την αρχή σχεδόν παντού. Είναι η φυσιολογική συνέπεια της καθυστέρησης που επήλθε, είτε αυτό είναι κατανοητό είτε το αρνούμαστε, εξαιτίας της χαμένων πενταετίας (2014-2019) που κληροδότησε προβλήματα. Αλλά οφείλονται στη σκόνη υποβάθμιση θεσμών όπως της Δικαιοσύνης και εποπτικών θεσμών της αγοράς κι άλλα στην παράλειψη κινήσεων όπως ο εκσυγχρονισμός του κράτους. Το αποτέλεσμα είναι το ίδιο, πρέπει να αρχίσουμε από την αρχή. Και δεν είναι μόνον ότι απουσιάζει η εμπιστοσύνη προς τις εταιρείες που παρακάμπτουν τις ορθές πρακτικές λογιστικές απεικονίσεις των στοιχείων τους. Περιορισμένη είναι και η εμπιστοσύνη των νοικοκυριών προς εταιρείες π.χ. αμοιβαίων κεφαλαίων και παρόμοιων επενδυτικών προϊόντων. Το σύνολο των επενδύσεων αυτών της μορφής στην Ελλάδα (2019) είναι 4,7% του ΑΕΠ, στη Πορτογαλία 11,1%, στην Αυστρία 48,7%, στο Βέλγιο 35%, στην Ολλανδία 116,9% και στο σύνολο της Ευρωπαϊκής Ένωσης 107,8%.

Προφανώς, δεν είναι τυχαίο ότι ένας από τους νόμους που πρόσφατα ψήφισε η πλειοψηφία της Βουλής είναι ο 4706/20, που αφορά την εταιρική διακυβέρνηση, τη λειτουργία των διοικητικών συμβουλίων και την ενσωμάτωση στην εγκώρια νομοθεσία οδηγιών που αφορούν τις επενδύσεις. Αναγκαίο αλλά εξαιτίας της μεγάλης καθυστέρησης πολλά μένουν να γίνουν ώστε να εμπεδωθεί στην πράξη η αναγκαία εμπιστοσύνη. Στη λογιστική απεικόνιση που υιοθετούν οι εταιρείες, στις πρακτικές εταιρικές διακυβέρνησης που εφαρμόζουν, στη διαφάνεια όσον αφορά τις σχέσεις των δι-

οικούντων και τις συναλλαγές που εγκρίνουν.

Το θέμα είναι σημαντικότερο από ό, τι δείχνει αρχικά, καθώς η εξυγίανση του τρόπου λειτουργίας των εισηγμένων κυρίως εταιρειών, συνδέεται με την ανάπτυξη της κεφαλαιαγοράς, με την προσέλκυση κεφαλαίων που αναζητούν αξιοπιστία προκειμένου να εμπιστευτούν σε κάποια εταιρεία τους πόρους που διαχειρίζονται. Και δεν είναι μόνον οι επαγγελματίες διαχειριστές κεφαλαίων που χρειάζονται εμπιστοσύνη, είναι και τα απλά νοικοκυριά. Σε πολλές χώρες η εποπτεία της αγοράς ασκείται από δύο οργανισμούς που ο ένας επι-

Η προστασία των καταναλωτών, με την έννοια και της προστασίας των πολιτών που τοποθετούν χρήματα σε επενδυτικά ή ασφαλιστικά χρηματοοικονομικά προϊόντα, είναι σχεδόν ανύπαρκτη.

κεντρώνεται στη διασφάλιση της φερεγγυότητας των εταιρειών και ο άλλος έχει ως αρμοδιότητα της προστασία των νοικοκυριών που τους εμπιστεύονται τις οικονομίες τους. Η προστασία των καταναλωτών, με την έννοια και της προστασίας των πολιτών που τοποθετούν χρήματα σε επενδυτικά ή ασφαλιστικά χρηματοοικονομικά προϊόντα, είναι σχεδόν ανύπαρκτη. Εποπτικοί οργανισμοί όπως η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς, είναι προσανατολισμένοι στον έλεγχο της φερεγγυότητας των εταιρειών και δεν έχουν την οργάνωση ούτε δίνουν προτεραιότητα, στην προστασία καταναλωτών. Το έλεγγμα εμπιστοσύνης είναι βασικός περιοριστικός παράγοντας της ανάπτυξης και η κάλυψή του δεν εξαντλείται στη νομοθετική ρύθμιση. Χρειάζεται και δραστήρια εποπτεία.

Η ευκαιρία για τους ενεργούς πολίτες

Ο Νόαμ Τσόμσκι μιλάει στην «Κ» για τον Τραμπ, την πανδημία, την πυρηνική απειλή και την κλιματική κρίση

Συνέντευξη στην **ΕΥΡΥΔΙΚΗ ΜΠΕΡΞΗ**

Στα 91 του χρόνια, ο Νόαμ Τσόμσκι εξακολουθεί να εργάζεται χωρίς παύση, αγνοώντας τη λέξη «διακοπές» και ανατεμνοντας, με το ίδιο δεισιδυτικό βλέμμα που τον καθιέρωσε ήδη από τη δεκαετία του 1950 ως τον σημαντικότερο αντιφρονούντα της σύγχρονης Αμερικής, την πραγματικότητα της χώρας του και του πλανήτη. Αντίθετα από ό,τι θα περίμενε κανείς από έναν διανοούμενο που έχει εισέλθει στη δέκατη δεκαετία της ζωής του, ο Τσόμσκι δεν κοιτάζει στο παρελθόν αλλά στο παρόν και στο μέλλον, περιγράφοντας τη μοναδική ιστορική στιγμή την οποία διανύουμε και προειδοποιώντας για τις απειλές που παραγνωρίζουμε. Η ελπίδα σύμφωνα με τον Τσόμσκι θα προέλθει μόνο μέσα από την αυθεντική δημοκρατία και τη χειραφέτηση των μαζών, με πρώτο σταθμό την αποπομπή του Ντόναλντ Τραμπ από τον Λευκό Οίκο τον Νοέμβριο.

— **As ξεκινήσουμε με μία ερώτηση που βρίσκεται στο μυαλό πολλών. Τι θα απαιτηθεί προκειμένου οι ΗΠΑ και ο κόσμος να απαλλαγούν από τον Ντόναλντ Τραμπ.**

— Οι εκλογές του Νοεμβρίου κατά τη γνώμη μου είναι οι σημαντικότερες στην Ιστορία. Μια δεύτερη τετραετία Τραμπ μπορεί να οδηγήσει στο να ξεπεραστούν κάποια σημεία καμπής ως προς την υπερθέρμανση του πλανήτη, που είναι το πιο σοβαρό πρόβλημα το οποίο έχει αντιμετωπίσει ποτέ η ανθρωπότητα, αν εξαιρέσουμε τον πυρηνικό πόλεμο. Είναι εντυπωσιακό ότι καμία από αυτές τις δύο απειλές προς την ανθρωπότητα επιβίωση δεν συζητείται παρά ελάχιστα στην προεκλογική εκστρατεία, ακόμα και από την Αριστερά. Υπάρχουν επίσης ανησυχίες ότι ο Τραμπ μπορεί να αρνηθεί να εγκαταλείψει τον Λευκό Οίκο αν χάσει. Κανείς δεν ξέρει τι μπορεί να συμβεί σε αυτή την περίπτωση, αν και ίσως εσείς οι Έλληνες μπορείτε να ανασύρετε κάποιες μνήμες όσον συνέβησαν στη χώρα σας πριν από μερικές δεκαετίες. Μέχρι πρόσφατα θα έμοιαζε εξωφρενικό να πει κανείς ότι οι ΗΠΑ μπορεί να διολισθήσουν προς τη δικτατορία. Τώρα, ακόμη και ο σχολιαστής Μάρτιν Γουλφ στους Financial Times προειδοποιεί ότι η δικτική τάξη πραγμάτων βρίσκεται σε κρίση και ότι αν ο Ντόναλντ Τραμπ επανεκλεγεί, η κρίση αυτή θα είναι τελειωτική. Γενικότερα, η σύγχρονη κοινοβουλευτική δημοκρατία δέχεται επίθεση στις δύο χώρες που τη γέννησαν. Το σύστημα δεν βασίζεται μόνο στους νόμους, γιατί η χειρότερη δικτατορία μπορεί να έχει ένα υπέροχο Σύνταγμα. Βασίζεται στην καλή πίστη των εμπιστοσύνη. Όταν ο Μπόρις Τζόνσον ανέστηλε τη λειτουργία της βρετανικής Βουλής για να μπορέσει να περάσει τη δική του εκδοχή του Brexit χωρίς αντιρρήσεις, έπασσε μια βρετανική παράδοση 350 χρόνων. Η ενέργεια κρίθηκε άκυρη από το Ανώτατο Δικαστήριο, αν και ήταν πολύ αργά για να έχει κάποια επίπτωση.

Πολύ χειρότερα είναι αυτά που συμβαίνουν στις ΗΠΑ. Ο Τραμπ έχει κάνει εκκαθαρίσεις στον κρατικό μηχανισμό, αφιόνοντας στη θέση τους σχεδόν μόνο δειλούς κόλακες. Αυτή τη στιγμή διώχνει τους γενικούς επιθεωρητές και τους εισαγγελέες που ερευνούν τον βρωμερό βάλτο που δημιουργήσε στην Ουάσιγκτον. Ο σύμμαχός του, επικεφαλής της Γερουσίας Μιτς Μακόνεϊλ, έχει μετατρέψει το «σπουδαιότερο Κοινοβούλιο του κόσμου» όπως αυτοαποκαλείται, σε τραγικό ανέκδοτο, αφού απορρίπτει όλες τις νομοθετικές πρωτοβουλίες. Περιορίζεται στο να κάνει δώρα στους πολύ πλούσιους και στις εταιρείες να να διορίζει ωρολόδη σκληρούς δεξιούς δικαστές που θα μπορούν να μπλοκάρουν επί δεκαετίες οποιαδήποτε έστω και λίγο προοδευτική νομοθεσία, ανεξάρτητα από τη βούληση

«**Βρισκόμαστε** σε μια μοναδική στιγμή. Μαίνεται μια πανδημία με τραγικές επιπτώσεις. Η πανδημία θα παρέλθει, αλλά θα έλθει άλλη, πιθανότατα χειρότερη, εκτός εάν αντιμετωπιστούν οι ρίζες της», αναφέρει στην «Κ» ο Νόαμ Τσόμσκι.

Ο χαλίφης

— **Ποιο είναι το σχόλιό σας για τον ρόλο της Τουρκίας στην περιοχή της νοτιοανατολικής Ευρώπης;**

—Ο Ερντογάν είναι ένας από τους αυταρχικούς μεγαλομανείς ηγέτες που αναδύθηκαν από τα συντρίμια που άφησε πίσω της η νεοφιλελεύθερη επίθεση στο μεγαλύτερο μέρος του κόσμου τα τελευταία 40 χρόνια. Προσπαθεί να γίνει σύγχρονος χαλίφης, αναβιώνοντας κάτι σαν την οθωμανική αυτοκρατορία. Η βεβήλωση της Αγίας Σοφίας, οι υπερβολικές εδαφικές διεκδικήσεις του και ο τυχοδιωκτισμός του στη Λιβύη περιλαμβάνονται στα πολλά παραδείγματα. Είναι μια τραγική αντιστροφή της πορείας που έκανε η Τουρκία στα πρώτα χρόνια του νέου αιώνα προς μια κοσμική δημοκρατία και προς τη μετατροπή της σε γέφυρα για την αμοιβαία κατανόηση και συνεργασία Ανατολής και Δύσης.

του πληθυσμού.

— **Φαίνεται ότι έχει συντελεστεί μια σημαντική στροφή στην αμερικανική κοινωνία. Οι διαδηλώσεις κατά του ρατσισμού έχουν γενικευθεί, οι εκκλήσεις για δημόσια δωρεάν υγεία απασχολούν την κεντρική πολιτική συζήτηση. Πώς θα δράσει το κατεστημένο προκειμένου να υποσκάψει αυτή την αλλαγή; Αν ο Τζο Μπάιντεν έρθει στην εξουσία πιστεύετε ότι θα κάνει κάτι;**

— Οι διαδηλώσεις κατά του ρατσισμού ήταν εντυπωσιακές και άνευ προηγούμενου σε κλίμακα, σε αλληλεγγύη και σε λαϊκή υποστήριξη. Έλαβαν πολύ μεγαλύτερη υποστήριξη από αυτή που είχε ο Μάρτιν Λούθερ Κινγκ στο απόγειο της δημοφιλίας του. Ακόμη και ανώτατοι στρατιωτικοί τις υποστηρίζουν. Όλα αυτά είναι ενθαρρυντικά σημάδια, υπάρχουν διάθεση να εστιάζουμε στην μικρή κληρονομιά των 400 χρόνων βασιλείας και καταπίεσης των Αφροαμερικανών. Κατά τα λοιπά, η εκστρατεία

του Μπέρνι Σάντερς ήταν πολύ επιτυχημένη και ενέπνευσε κινήματα που είναι αποφασισμένα να υπερβούν τις παθογένειες της υπάρχουσας κοινωνικοοικονομικής τάξης πραγμάτων. Ο ακτιβισμός τους ανέδειξε κρίσιμα ζητήματα στην ατζέντα και τη χάραξη πολιτικής. Μια κυβέρνηση Τραμπ θα είναι εντελώς αποκομμένη από τη λαϊκή πίεση, αλλά μια κυβέρνηση Μπάιντεν έχει περισσότερες πιθανότητες να επηρεαστεί. Το πόσο, εξαρτάται από τη φύση και την κλίμακα του λαϊκού ακτιβισμού. Αξίζει να σημειώσουμε ότι το πρόγραμμα του Μπάιντεν έχει ήδη ωθηθεί πιο αριστερά σε σχέση με τα προγράμματα όλων των πρόσφατων υποψηφίων του Δημοκρατικού Κόμματος.

— **Στις ΗΠΑ εντείνονται οι εκκλήσεις για διακοπή χρηματοδότησης της αστυνομίας και της στρατιωτικοποίησης της. Τι σημαίνει το αίτημα αυτό; Τι θα λέγατε σε όσους το θεωρούν ουτοπικό αν όχι επικίνδυνο;**

— Η φράση «διακοπή χρηματοδότησης της αστυνομίας» έχει πολλές ερμηνείες. Για τους περισσότερους διαδηλωτές και για την Αριστερά ευρύτερα, σημαίνει τουλάχιστον να μην ανατίθενται στην αστυνομία λειτουργίες τις οποίες διαχειρίζονται καλύτερα οι υπηρέτες πρόνοιας: αντιμετώπιση κρίσεων ψυχικής υγείας, οικιακοί καβγάδες και λοιπά. Πέρα από αυτό, σημαίνει να βρίσκεται η αστυνομία υπό τον έλεγχο της κοινότητας και πιο θεμελιωδώς, να αντιμετωπιστούν οι αιτίες της εγκληματικότητας, που εδράζονται βαθιά στην κοινωνικοοικονομική τάξη πραγμάτων: στην ιλιγγιώδη ανισότητα, την άγρια φτώχεια, τον ενδημικό ρατσισμό, την αδιαφορία για τις τύχες των αδυνάτων—αυτή τη στιγμή αποκαλύπτονται συγκλονιστικά εγκλήματα στους οίκους υγείας—και πολλά άλλα. Κοινωνικά προβλήματα υπήρχαν πάντα, αλλά έχουν διογκωθεί σημαντικά εξαιτίας της νεοφιλελεύθερης επίθεσης εναντίον της κοινωνίας, που βρίσκεται σε εξέλιξη τα τελευταία 40 χρόνια.

— **Το καθεστώς ελέγχου των εξοπλισμών αποσυντίθεται, κάτι που όπως συχνά επισημαίνετε, παραγνωρίζουμε,**

καθώς ο κόσμος πιστεύει ότι οι κούρσες εξοπλισμών ανήκουν στο παρελθόν. Εβδομήντα πέντε χρόνια μετά τη Χιροσίμα, γιατί ο Τραμπ το κάνει αυτό, είναι δική του πρωτοβουλία ή βρισκόμαστε αντιμέτωποι με μία βαθύτερη αλλαγή πολιτικής;

— Ο Τραμπ δεν έχει ιδεολογία πέραν της λατρείας του εαυτού του. Δεν ενδιαφέρει να βελτιώσει τον κόσμο, ούτε και έχει ιδέες για το πώς θα μπορούσε να γίνει αυτό, ακόμη και αν ενδιαφερόταν. Προκειμένου να φανεί σημαντικός πρέπει να κάνει κάτι και η μόνη εναλλακτική είναι να καταστρέψει. Για αυτό μονίμως ισχυρίζεται ότι οποιαδήποτε συμφωνία έχει επιτευχθεί στο παρελθόν είναι η χειρότερη της Ιστορίας και ότι μόνο αυτός μπορεί να τη διορθώσει. Για τον επαγγελματία καταστροφέα, το καθεστώς ελέγχου των εξοπλισμών πρέπει να γκρεμιστεί. Αυτό τον βοηθάει και να διατηρήσει την εύνοια των υποστηρικτών του. Η πολεμική βιομηχανία βλέπει με αποκάλυψη ευφορία τα γιγάντια κέρδη που θα προκύψουν από τις παραγγελίες οπλικών συστημάτων που μπορούν να καταστρέψουν τα πάντα. Και το μεγαλύτερο μέρος της βάσης των ψηφοφόρων του Τραμπ είναι φοβισμένοι εθνικιστές που νομίζουν ότι όλος ο κόσμος θέλει να μας ληστέψει και να μας επιτεθεί, οπότε πρέπει να προστατευθούμε από «αυτούς». Σίγουρα, η κατάργηση του διεθνούς συστήματος ελέγχου των εξοπλισμών αυξάνει τις πιθανότητες να εξαλειφθούν οι Αμερικανοί σε έναν ολοκληρωτικό πυρηνικό πόλεμο, αλλά γιατί αυτό θα έπρεπε να ανησυχεί έναν κοινωνικά ανάλγητο μεγαλομανή;

— **Το επόμενο βιβλίο σας («Climate Crisis and the Global Green Deal» μαζί με τον οικονομολόγο Ρόμπερτ Πόλιν, εκδόσεις Verso) εστιάζει στην κλιματική κρίση. Γιατί;**

— Πέρα από τον πυρηνικό πόλεμο, είναι το πιο σημαντικό ζήτημα στην ανθρώπινη Ιστορία. Δεν θα αναφέρω τα στοιχεία, τα οποία οφείλουν να είναι γνωστά. Έχουμε λίγο χρόνο να θέσουμε την κρίση υπό έλεγχο, ίσως λίγες δεκαετίες. Αν δεν το κάνουμε, το ανθρώπινο πείραμα θα λάβει άδοχο τέλος.

“

Οι διαδηλώσεις κατά του ρατσισμού έλαβαν πολύ μεγαλύτερη υποστήριξη από αυτήν που είχε ο Μάρτιν Λούθερ Κινγκ στο απόγειο της δημοφιλίας του.

“

Το μεγαλύτερο μέρος της βάσης των ψηφοφόρων του Ντόναλντ Τραμπ είναι φοβισμένοι εθνικιστές, που νομίζουν ότι όλος ο κόσμος θέλει να μας ληστέψει και να μας επιτεθεί.

— **Με την αίσθηση προοπτικής που σας διακρίνει, μπορείτε να περιγράψετε ως προς τι είναι μοναδική η τωρινή ιστορική στιγμή;**

— Κάθε Ιανουάριο το Δελτίο Ατομικών Επιστημών, η σημαντικότερη αμερικανική επιθεώρηση που ασχολείται με θέματα ασφαλείας, συγκαλεί ένα σώμα διακεκριμένων επιστημόνων και πολιτικών αναλυτών να εκτιμήσουν την κατάσταση της παγκόσμιας ασφάλειας. Απεικονίζουν με απλό τρόπο τα συμπεράσματά τους στο Ρολόι του Τέλους του Κόσμου. Βάζουν τον δείκτη σε μια απόσταση πριν από τα μεσάνυχτα, που συμβολίζουν το τέλος. Στη διάρκεια των ετών, ο δείκτης πηγαίνει έρκεται. Όταν εξελήγη ο Τραμπ μετακινήθηκε πιο κοντά στα μεσάνυχτα. Κάθε χρόνο διακυβέρνησης Τραμπ πηγαίνει πιο κοντά στα μεσάνυχτα. Τον Ιανουάριο οι αναλυτές εγκατέλειψαν τα λεπτά και πέρασαν στα δευτερόλεπτα. Τώρα απέχουμε 100 δευτερόλεπτα από τα μεσάνυχτα. Εδώσαν τρεις λόγους, τον αυξημένο κίνδυνο πυρηνικού πολέμου, την κλιματική αλλαγή και την περιστολή της δημοκρατίας. Η τελευταία απειλή μπορεί να μοιάζει άσχετη αλλά δεν είναι. Η μόνη ελπίδα για να αντιμετωπίσουμε τις δύο υπαρξιακές κρίσεις είναι μέσω αυθεντικής δημοκρατίας, στην οποία ενημερωμένοι πολίτες παίρνουν τη ζωή στα χέρια τους—ακριβώς αυτό που ο Τραμπ πασχίζει να καταστρέψει. Δεν είναι ο μόνος, αλλά όσα συμβαίνουν στο ισχυρότερο κράτος στην παγκόσμια Ιστορία έχουν μια άνευ προηγουμένου σημασία. Βρισκόμαστε σε μία μοναδική στιγμή. Μαίνεται μια πανδημία με τραγικές επιπτώσεις. Η περισσότεροι θάνατοι θα μπορούσαν να είχαν αποτραπεί με μία κυβέρνηση που θα ακολουθούσε τις συμβουλές των επιστημόνων—άλλο ένα εντυπωσιακό επίτευγμα του Τραμπ και των συνεργάτων του. Η πανδημία θα παρέλθει αλλά θα έρθει άλλη, πιθανότατα χειρότερη, εκτός αν αντιμετωπιστούν οι ρίζες της. Παράλληλα με τις προκλήσεις υπάρχουν τεράστιες ευκαιρίες και αν οι ενεργοί πολίτες τις αβράσουν, μπορούμε να πάμε σε έναν πολύ καλύτερο κόσμο.

Η προπαγάνδα για τον «κίτρινο κίνδυνο»

— **Πώς κρίνετε τη ραγδαία επιδείνωση των σινοαμερικανικών σχέσεων; Μπορείτε να εξηγήσετε τι διακυβεύεται;**

— Η Κίνα είναι αποφασισμένη να ανακτήσει τον παραδοσιακό της ρόλο ως κυρίαρχης δύναμης στην Ασία, με φιλοδοξίες και πέρα από την περιοχή. Αυτό οι Αμερικανοί επιτελείς δεν το ανέχονται. Όπως είπε ο Χένρι Κίσινγκερ, απευθυνόμενος στην Ευρώπη όταν βρισκόταν στο απόγειο της ισχύος του, πριν από μισό αιώνα, «οι ΗΠΑ έχουν παγκόσμια συμφέροντα και ευθύνες», ενώ η Ευρώπη έχει μόνο «περιφερειακά συμφέροντα». Οι ΗΠΑ πρέπει «να ασχολούνται περισσότερο με το συνολικό πλαίσιο των πραγμάτων παρά με τη διαχείριση κάθε περιφερειακής υπόθεσης». Αυτός είναι ένας ευγενικός τρόπος να πει κανείς ότι οι ΗΠΑ είναι ο κυρίαρχος του κόσμου. Ακολουθείτε εντολές και σας επιτρέπουμε να ασχοληθείτε με τοπικές υποθέσεις που δεν μας αφορούν. Ως παγκόσμιος ηγεμόνας, οι ΗΠΑ δεν ανέχονται ανερχόμενες δυνάμεις που αμφισβητούν κατά κάποιο τρόπο την παγκόσμια εξουσία τους. Οι ΗΠΑ ήλπιζαν ότι η ενσωμάτωση της Κίνας στο παγκόσμιο σύστημα, στο οποίο κυριαρχούν, θα μετρίαζε τις κινεζικές φιλοδοξίες και ότι η Κίνα θα αποδεχόταν έναν ρόλο υποτελούς, όπως η Ε.Ε. Αυτό δεν συνέβη. Η Κίνα ακολούθησε τον δικό της δρόμο, με τον Οργανισμό Συνεργασίας της Σαγκάης (που έχει ευρεία συμμετοχή, αλλά απαγορεύει την παρουσία των ΗΠΑ έστω και σε ρόλο παρατηρητή), με τη φιλόδοξη πρωτοβουλία για τον Δρόμο του Μεταξιού, τη στρατιωτική της παρουσία στη θάλασσα της Νότιας Κίνας κ.τ.λ. Εν τω μεταξύ, εταιρείες από τις ΗΠΑ και άλλες δυτικές χώρες έχουν εκμεταλλευθεί τη φθηνή κινεζική εργασία και τις άθλιες εργασιακές συνθήκες για να μεταφέρουν γραμμές παραγωγής στην Κίνα, μετατρέποντάς την σε παγκόσμιο κέντρο μεταποίησης, με τα κέρδη να επιστρέφουν κυρίως στην έδρα των εταιρειών. Αυτό έχει δημιουργήσει ένα εξαιρετικά ευθραυστό και περιπλοκό παγκόσμιο οικονομικό σύστημα, πολύ κακό για τους εργαζομένους σε όλο τον κόσμο, με τεράστια κέρδη για το παγκόσμιο κεφάλαιο. Είναι ένας σημαντικός λόγος για τον οποίο οι αμερικανικές πολυεθνικές έχουν συγκεντρώσει το 50% του παγκόσμιου πλούτου. Το ευθραυστό αυτό σύστημα έχει βρεθεί εκτεθειμένο λόγω κορωνοϊού και έχει ραγίσει. Υπάρχουν πολλές αιτίες προστριβών, οι οποίες μεγεθύνονται εξαιτίας της απειλησμένης προσπάθειας του Τραμπ να βρει αποδοιοποιμία τρόγο για τις καταστροφικές πολιτικές που ακολούθησε στη διάρκεια της πανδημίας και οι οποίες οδήγησαν στον άδικο θάνατο πάνω από 100.000 Αμερικανούς, σε μια κρίση που συνεχίζει να χειροτερεύει. Ένας στόχος ήταν ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας (ΠΟΥ), τον οποίο ο Τραμπ προσπαθεί να μοιάζει άσχετη αλλά δεν είναι. Αλλά ο βασικός στόχος του Τραμπ ήταν η Κίνα. Η προπαγάνδα, στην οποία αυτός δίνει τον τόνο, έχει αναβιώσει τη ρατσιστική επίκληση του «κίτρινου κινδύνου» που έχει βαθιές ρίζες στην αμερικανική ιστορία. Αυτό που κρίνεται είναι τι είδους παγκόσμια τάξη θα προκύψει από τα ερείπια της πανδημίας και αυτό δεν είναι μικρό πράγμα. Παρά την καταστροφική επίδραση του Τραμπ, οι ΗΠΑ παραμένουν χωρίς αντίπαλο στην παγκόσμια ηγεμονία και η Κίνα έχει σοβαρά εσωτερικά προβλήματα, αν και ο απολογισμός μετά την πανδημία φαίνεται να ευνοεί τα κινεζικά συμφέροντα.

ΑΡΘΡΟ / Του **ΝΙΚΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΑΡΑ**

Φρένο στον Ερντογάν, για το καλό όλων

Οι χώρες που διατάζουν να θέσουν αυστηρά όρια στη συμπεριφορά της Τουρκίας—όσες, όπως η Γερμανία, λογαριάζουν τη λεπτομέρεια και θέλουν να τηρούν ισορροπίες—θέτουν σε κίνδυνο ολόκληρη την περιοχή. Η χώρα που κινδυνεύει περισσότερο από την ανοχή για τη συμπεριφορά του Ερντογάν, όμως, είναι η ίδια η Τουρκία. Όσο δεν ορθώνεται τεϊχος πολιτικής αποφασιστικότητας και στρατιωτικής ισχύος απέναντι της τόσο πιο βαθιά θα οδηγείται σε αδιέξοδο. Ο Ερντογάν, ως γνωστόν, δεν κάνει πίσω έως ότου αναγκαστεί. Τότε, όμως, είναι καλλιτέχνης στην τούμπα, όπως απέδειξε η αλλαγή πορείας όταν, εν μια νυκτί, στράφηκε από το να βρίζει τον Πούτιν να του προσφέρει γη και ύδωρ (μετά την κατάρριψη ρωσικού μαχητικού αεροσκάφους από τους Τούρκους στη Συρία). Η πολιτική (και, συνεπώς, φυσική) επιβίωση του Ερντογάν είναι το κυρίαρχο κριτήριο της συμπεριφοράς του. Εάν δεν μπορεί να εξασφαλίσει συνεχώς νίκες,

έχει ανάγκη να αναδιπλωθεί με τρόπο που δεν θα πλήξει ανεπανόρθωτα το γόητρό του.

Μια σθεναρή και ξεκάθαρη στάση από την Ε.Ε. σε συνεννόηση με τις ΗΠΑ, θα ήταν σωτήρια για τον Ερντογάν σήμερα. Θα του επέτρεπε να ισχυριστεί ότι ενώ αυτός μάχεται για τα δικαια του λαού του, δεν δύναται να τα βάλει με όλο τον κόσμο. Αυτό, όσο δύσκολο και αν φαίνεται, θα είχε μικρότερο πολιτικό κόστος απ' όσα θα ακολουθούσαν εάν η Τουρκία συνεχίσει στην ξέφρενη πορεία της. Όσο δεν είναι σαφές ότι η πολιτική του Ερντογάν στη Ανατολική Μεσόγειο δεν μπορεί να είναι ανεκτή τόσο αυτός θα καθυστερεί να «μαζευτεί» και να αντιμετωπίσει τα προβλήματα που συσσωρεύονται σε όλα τα άλλα μέτωπα.

Με το προεδρικό σύστημα που θέσπισε και που του παρέχει απόλυτες εξουσίες, ο Ερντογάν είναι πολλαπλώς εκτεθειμένος, μοναδικός σχεδόν υπεύθυνος για την πολιτική που η χώρα του

Ευθύνη της Ελλάδας είναι να παραμείνει αποφασισμένη και ψυχραιμη, να δείξει ότι οι επιλογές του Τούρκου προέδρου θα έχουν κόστος.

ακολουθεί στην οικονομία, στην υπονόμευση του κράτους δικαίου και της δημοκρατίας, στην επιδείνωση των σχέσεων με σχεδόν όλες τις χώρες της περιοχής. Την ίδια ώρα, οι καλές σχέσεις της Αγκυρας με την εξαρτημένη απ' αυτήν κυβέρνηση στη δυτική Λιβύη, με το Κατάρ, το Αζερμπαϊτζάν, το Ιράν και τους Αδελφούς Μουσουλμάνους, μπορούν ανά πάσα στιγμή οδηγήσουν σε επικίνδυνη απομόνωση.

Όταν, π.χ., ο Ερντογάν φιλοδοξεί να ηγηθεί όλων των συνιτών μουσουλμάνων, πώς θα συνεχίσει να διατηρεί καλές

σχέσεις με το Ιράν, το οποίο ηγείται των σιτών στον μεγάλο πόλεμο διά εκπροσώπων που διεξάγεται σήμερα; Επίσης, πώς μπορεί η Τουρκία να εξαρτάται από την ανοχή της Ρωσίας στη Συρία και την ίδια ώρα να απειλεί τις στηριζόμενες από τη Μόσχα Αρμενία και αντιπάλους της Τουρκίας σε Συρία και Λιβύη;

Όπως η τουρκική οικονομία πληρώνει το κόστος της ερντογανικής αλαζονείας και αυτοσχεδιασμού, έτσι και οι σχέσεις της χώρας εξαρτώνται από τον κοντόφθαλμο καρσοκοπισμό του προέδρου της. Μπορεί η συνεχής επιθετικότητα εναντίον της Ελλάδας και της Κύπρου να εκδηλώνεται στο πλαίσιο μακρόχρονης αμφισβήτησης των δικαιωμάτων των δύο χωρών, αλλά ο συνδυασμός σκληρού εθνικισμού και θρησκευτικών φανατισμών (με αποκρόφωμα τη μετατροπή της Αγίας Σοφίας από μουσείο σε τζαμί), είναι έργο του Ερντογάν. Ικανοποιώντας τα δύο άλλοτε εχθρικά στρατόπεδα μπορεί να κρατιέται στην εξουσία όμως, με

τόσα μέτωπα ανοιχτά, κάποια στιγμή θα απογοητεύσει μία ή και τις δύο πλευρές, και θα πληρώσει το τίμημα.

Όσο περνάει ο καιρός, οι προοπτικές της Τουρκίας για απειμλοκή από τα προβλήματα θα επιδεινώνονται. Η πτώση της τουρκικής λίρας είχε αρχίσει από νωρίτερα, όμως, η σημερινή κρίση πολλαπλασιάζει τους κινδύνους. Επίσης, η ξαφνική προσέγγιση των χωρών του Κόλπου με το Ισραήλ, παρέχει ευκαιρία στον Ερντογάν να παριστάνει τον προστάτη των Παλαιστινίων—όμως, απομονώνει την Τουρκία περισσότερο στη μεγάλη της διαμάχη με την Αίγυπτο και στον αραβικό κόσμο. Μια συνέπεια—η ενίσχυση των σχέσεων με το Ιράν—θα προκαλέσει νέα προβλήματα με τις ΗΠΑ (καθώς ο Τραμπ δεν θα βρίσκεται πάντα στην εξουσία). Η απώλεια τουριστών και χρημάτων από αραβικές χώρες θα στερείσει την τουρκική οικονομία και από τα τελευταία στηρίγματά της.

Ο Ερντογάν έχει καταφέρει να πείσει

μεγάλο μέρος της τουρκικής κοινής γνώμης ότι υπερασπίζεται τα δικαια της χώρας εναντίον της βουλημίας των εχθρών της. Επίσης, επικρατεί με κάθε μέσο να απομονώσει την Ελλάδα και την Κύπρο στην Ε.Ε., με προπαγάνδα και καλλιέργεια της αίσθησης ότι οι δύο χώρες αποτελούν «εδική περίπτωση» όσον αφορά τη σχέση τους με τη γείτονα τους και το διεθνές δίκαιο.

Η κλιμάκωση της προπαγάνδας τις τελευταίες ημέρες (από τον ίδιο έως τα δημοσιογραφικά «υποχείρια» του), δείχνει πόσο σημαντικό είναι γ' αυτόν να πετύχει μια νίκη εναντίον της Ελλάδας. Γι' αυτό αφήνει όλα τα άλλα προβλήματα να επιδεινώνονται. Ευθύνη της Ελλάδας είναι να παραμείνει αποφασισμένη και ψυχραιμη, να δείξει ότι οι επιλογές του Ερντογάν θα έχουν κόστος. Ευθύνη της Ενωσης (κυρίως της Γερμανίας) είναι να ξεκαθαρίσει ότι δεν θα αφεθεί η αμετροπεία ενός ανθρώπου να κρίνει τις τύχες των λαών της περιοχής.

Χάσμα

Μιλώντας στην εφημερίδα Wall Street Journal για τον οικονομικό αντίκτυπο της πανδημίας αλλά και τη διεύρυνση των ανισοτήτων, ο Τζέιμς Ντίμον, διευθύνων σύμβουλος της επενδυτικής τράπεζας JP Morgan Chase, τόνισε πως «η τρέχουσα κρίση οδηγεί στα άκρα την οικονομική ανισότητα και τα χάσματα ανάμεσα σε εθνικές μειονότητες, ενώ δημιουργεί συστηματικά εμπόδια στις ευκαιρίες».

Ευκαιρίες

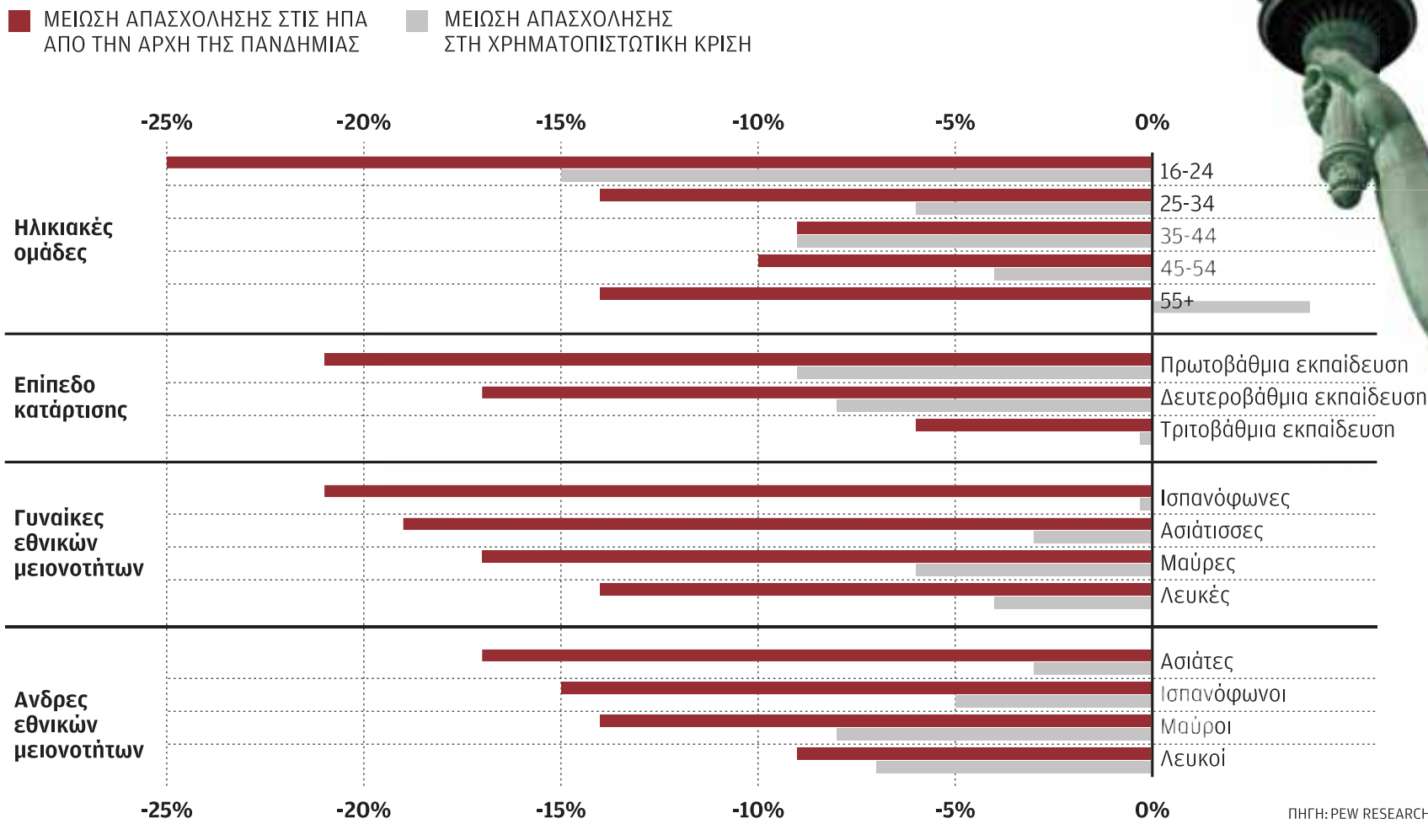
Σε συνέντευξή του στο Business Insider για την πρωτοβουλία 27 επιχειρηματικών κολοσσών να επιδιώξουν 100.000 προσλήψεις μειονοτικών μέσα στα επόμενα 10 χρόνια, ο CEO της EY, Κάριν ντι Σίμιο, τόνισε πως κάθε παιδί πρέπει να έχει ευκαιρίες, αλλά τα κυβερνητικά προγράμματα δεν κατορθώνουν να αντιμετωπίσουν την ανισότητα, γι' αυτό και αναλαμβάνουν οι επιχειρήσεις.

Περιθωριοποίηση

Διαπιστώνοντας πόσο διευρύνονται οι ανισότητες εν τη μέσω της πανδημίας, η Μελίνα Γκέιτς, σύζυγος του Μπιλ Γκέιτς και εταίρος του στο ομώνυμο φιλανθρωπικό ίδρυμα, επισήμανε πως «η ιστορία μάς διδάσκει ότι η εκδήλωση μιας ασθένειας εκθέτει αλλά και αναπτύσσει τις υφιστάμενες δυνατόειες που εξωθούν ανθρώπους στην περιθωριοποίηση».

Η πανδημία του κορωνοϊού πλήττει περισσότερο μειονότητες και ευάλωτες ομάδες

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Διεύρυνση ανισοτήτων λόγω κορωνοϊού

Το 40% των Αμερικανών χαμηλής ειδίκευσης έχασε τη θέση εργασίας του εξαιτίας της πανδημίας

Της **ΡΟΥΜΠΙΝΑΣ ΣΠΑΘΗ**

Ο νέος κορωνοϊός δεν αποτέλεσε εξαίρεση σε σύγκριση με τον οικονομικό αντίκτυπο άλλων επιδημιών, με αποτέλεσμα τους τελευταίους μήνες μεγάλος αριθμός βαθύπλουτων να βλέπει τον πλούτο του να αυξάνεται εν μέσω της πανδημίας, ενώ οι χαμηλές εισοδηματικές τάξεις δέχονται ισχυρό πλήγμα. Όπως συνήθως συμβαίνει με τις πανδημίες και τις παγκόσμιες οικονομικές κρίσεις, ο νέος κορωνοϊός και τα μέτρα για την ανάσχεσή του έχουν προκαλέσει διεύρυνση των εισοδηματικών ανισοτήτων. Σύμφωνα με στοιχεία της Federal Reserve, το 40% των Αμερικανών απασχολούμενων σε κακοπληρωμένα επαγγέλματα χαμηλής ειδίκευσης έχασε τη θέση εργασίας του εξαιτίας της πανδημίας. Την ίδια στιγμή, όμως, ιδρυτές και

διευθύνοντες σύμβουλοι κολοσσών πολυεθνικών εταιρειών έχουν κερδίσει. Αρκετά να ρίξει κανείς μια ματιά στην έρευνα που εκπόνησαν πρόσφατος συνεργάτες του ΔΝΤ σχετικά με τις πανδημίες και τον οικονομικό τους αντίκτυπο στις διάφορες εισοδηματικές κατηγορίες του πληθυσμού. Θα διαπιστώσει πως όσες επιδημίες έχουν εκδηλωθεί μέσα στην τελευταία εικοσαετία, μεταξύ των οποίων και η γρίπη των χοίρων το 2009, η άτυπη πνευμονία SARS το 2003 ακόμη και ο ιός Εμπολα στην Αφρική, έχουν όλες διευρύνει την εισοδηματική ανισότητα ανεξαρτήτως από το αν προσέλαβαν διαστάσεις πανδημίας ή παρέμειναν περιορισμένες γεωγραφικά και αριθμητικά. Κι αυτό γιατί περιορίζουν δραματικά τις δυνατότητες ανεύρεσης εργασίας για όσους έχουν χαμηλότερο επίπεδο εκπαίδευσης και επαγ-

γεματικές κατάρτισης. Εκείνο που εκπλήττει, όμως, είναι ότι τα προγράμματα των κυβερνήσεων όχι μόνον δεν κατορθώνουν να αποτρέψουν τη διεύρυνση των ανισοτήτων αλλά ενίοτε ενισχύουν την ανισότητα. Έχουν πολύ πιο εύκολη πρόσβαση σε αυτά όσοι έχουν καλές σχέσεις με τις τράπεζες, καλύτερο οικονομικό προφίλ και καλύτερη κατάρτιση. Όπως, άλλωστε, προέκυψε από αποκλειστικά ρεπορτάζ αμερικανικών εφημερίδων, δεν ήταν λίγες οι μεγάλες και κερδοφόρες επιχειρήσεις των ΗΠΑ που εκμεταλλεύτηκαν το πρόγραμμα Τραμπ για τη στήριξη των χειμαζόμενων μικρών επιχειρήσεων.

Στις ΗΠΑ τα στοιχεία φέρουν τις εθνικές μειονότητες να αντιπροσωπεύουν δυσανάλογα μεγάλο ποσοστό των θανάτων από τον κορωνοϊό και τις κοινωνικές ομάδες χαμηλού εισοδήματος να δέχονται καιρίο

οικονομικό πλήγμα από την πανδημία. Η δημοσιοποίηση αυτών των στοιχείων συνέπεσε χρονικά με το κύμα διαμαρτυρίας που σάρωσε την Αμερική μετά τον θάνατο του Αφροαμερικανού Τζορτζ Φλόιντ και λειτούργησε ως καταλύτης για να προκαλέσει την αντίδραση τραπεζικών και επιχειρηματικών κολοσσών στην κοινωνική πίεση. Συσπειρώνονται, έτσι, οι επικεφαλές των 27 ηχηρότερων ονομάτων του επιχειρηματικού και τραπεζικού κόσμου των ΗΠΑ προκειμένου να δρομολογήσουν μέσα σε μια δεκαετία 100.000 προσλήψεις ατόμων από εθνικές μειονότητες, μαύρους, ισπανόφωνες και Ασιάτες. Πρωτεργάτες της ιδιότυπης αυτής πρωτοβουλίας είναι μεταξύ άλλων οι διευθύνοντες σύμβουλοι της JPMorgan Chase Τζέιμς Ντίμον, της IBM Αρβίντ Κρίσνα, της Amazon Τζεφ Μπέζος, της Microsoft Σάτια Νατέλα, της

Google Σοντρά Πιτσάι, της BlackRock Λάρι Φινκ, και της Goldman Sachs, Ντέιβιντ Σόλομον. Ανάμεσά τους και ο Κάριν ντι Σίμιο, διευθύνων σύμβουλος της EY ο οποίος μιλώντας στην εφημερίδα BusinessInsider τόνισε πως τα κυβερνητικά προγράμματα δεν επαρκούν για την αντιμετώπιση της εισοδηματικής ανισότητας για αυτό και παίρνουν στα χέρια τους το παιχνίδι οι επιχειρήσεις. Η κίνηση επικαιροποιεί παλαιότερη κίνηση διευθυνόντων συμβούλων αλλά και επιχειρηματιών που είχαν ζητήσει να φορολογηθούν περισσότερο και να υπάρξουν πολιτικές αναδιανομής πλούτου και ευκαιριών. Εκδηλώθηκε στη διάρκεια του 2019 όταν κανείς δεν περίμενε μια πανδημία που θα έφερνε στην επιφάνεια πιο ανάγλυφα από ποτέ το διευρυνόμενο χάσμα της ανισότητας.

Κύμα πτωχεύσεων σε επιχειρήσεις μειονοτήτων

Την περασμένη εβδομάδα το παράρτημα της Federal Reserve στη Νέα Υόρκη έδωσε στη δημοσιότητα μελέτη που σκιαγραφεί ανάγλυφα πόσο διαφορετικά χτυπάει η πανδημία τις διαφορετικές εισοδηματικές, εθνικές, και κοινωνικές ομάδες στις ΗΠΑ. Τα πορίσματά της καθιστούν σαφές πόσο πιο βαρύτερο είναι το πλήγμα για τους πιο ευάλωτους. Προκύπτει συγκεκριμένα πως το ποσοστό των επιχειρήσεων που πτώχευσαν εξαιτίας της πανδημίας ήταν 17% μεταξύ όσων ανήκαν σε λευκούς Αμερικανούς και 26% μεταξύ όσων ανήκαν σε Ασιάτες. Τα αντίστοιχα ποσοστά, όμως, μεταξύ επιχειρήσεων που ανήκαν σε ι-

σπανόφωνους και σε μαύρους επιχειρηματίες εκτινάσσονται στο 32% και στο 41% αντιστοίχως. Παρουσιάζοντας τα πορίσματα της έρευνας, η Fed επισήμανε πως «οι επιχειρήσεις των μαύρων συχνότατα βρίσκονται σε περιοχές που παρουσιάζουν μεγάλη έξαρση του κορωνοϊού». Προσέθεσε μάλιστα πως το ποσοστό των κρουσμάτων αλλά και των θανάτων μεταξύ Αφροαμερικανών και ισπανόφωνων είναι πολύ υψηλότερο, καθώς τα μέλη αυτών των μειονοτήτων είναι συνήθως φτωχότερα, ζουν μαζί με πολλούς άλλους, δεν έχουν πρόσβαση σε ιατροφαρμακευτική περίθαλψη και εργάζονται σε τομείς επιρ-

ρεπείς στην πανδημία. Παράλληλα, όμως, οι επιχειρήσεις τους είναι πολύ πιο ευάλωτες εφόσον είναι πριν από την κρίση σε μειονεκτική θέση από οικονομικής απόψεως. Όπως τόνισε η Fed, «ακόμη και οι υγιέστερες από τις επιχειρήσεις των μαύρων είναι σε μειονεκτική οικονομική κατάσταση, καθώς έχουν λιγότερη ρευστότητα, λιγότερες και ασθενέστερες σχέσεις με τις τράπεζες και συνήθως χρηματοδοτικό κενό».

Εν ολίγοις έχουν πολύ μικρότερα αποθέματα για να προστατευθούν από μια κρίση. Το χειρότερο όλων είναι, όμως, πως ακόμη και το πρόγραμμα στήριξης των μικρών επιχειρήσεων της κυβέρνησης

Τραμπ δεν βρήκε τον στόχο του. Στη διάρκεια του δεύτερου τριμήνου, το εν λόγω πρόγραμμα χορήγησε δάνεια συνολικού ύψους 521 δισεκατομμυρίων δολαρίων σε 4,9 εκατομμύρια μικρές επιχειρήσεις που αντιπροσωπεύουν το 17% του συνόλου. Όπως προκύπτει, όμως, από στοιχεία της εταιρείας ερευνών Brookings, τα χρήματα δεν κατέληξαν σε εκείνους που τα είχαν περισσότερο ανάγκη. Το αμερικανικό υπουργείο Οικονομικών αποφάσισε να διανείμει τα χρήματα μέσω των τραπεζών και το αποτέλεσμα ήταν να καταλήξουν στις τσέπες όσων είχαν καλύτερες διασυνδέσεις με τράπεζες. Το αποτέλεσμα ή-

ταν, σύμφωνα με τα πορίσματα της έρευνας της Fed, ότι οι περιοχές στις οποίες κατεγράφη ο μεγαλύτερος αριθμός εταιρειών με μεγάλες ζημιές ήσαν εκείνες που πήραν το μικρότερο ποσοστό δανείων από το πρόγραμμα της κυβέρνησης Τραμπ. Και βέβαια δεν έλειψαν οι επιπτώσεις που επωφεληθήκαν από το πρόγραμμα ενώ επρόκειτο για μεγάλες και προσοδοφόρες επιχειρήσεις. Ακραία περίπτωση εκείνη της μεγαλύτερης επενδυτικής εταιρείας στον κόσμο, της PIMCO, που κατόρθωσε να πάρει δάνειο ύψους 13,1 εκατομμυρίων δολαρίων από πρόγραμμα της Fed μέσω συνδεδεμένης εταιρείας.

Ο πλούτος των Αμερικανών κροίσων αυξήθηκε κατά 282 δισ. δολάρια

Οι πλούσιοι, πολλοί δε μάλλον οι βαθύπλουτοι, δεν δυσκολεύτηκαν ποτέ να αντεπεξέλθουν στις παγκόσμιες κρίσεις, είτε αυτές ήταν οικονομικής φύσεως, είτε υγειονομικής φύσεως, είτε και τα δύο, όπως συμβαίνει τώρα. Η τρέχουσα συγκυρία έχει, όμως, αποδειχθεί εξαιρετικά ευνοϊκή για τους σύγχρονους μεγιστάνες που είδαν τα πλούτη τους να αυξάνονται, σε ορισμένες περιπτώσεις εν μια νυκτί. Οχι ως σχήμα λόγου, αλλά ως κυριολεξία ισχύει αυτό για τον Τζεφ Μπέζος, ιδρυτή και επικεφαλής της Amazon, του κολοσσού του ηλεκτρονικού εμπορίου. Αναμφίβολα ευνοήθηκε από την πανδημία και την α-

ναστολή της οικονομικής δραστηριότητας, που οδήγησε τους καταναλωτές στις ηλεκτρονικές αγορές. Την ώρα που έκλειναν επιχειρήσεις ή πολλές απέλυαν μαζί τους υπαλλήλους τους ή ανέστειλλαν προσωρινά τις συμβάσεις τους αφήνοντάς τους εξαρτημένους από την αρωγή των κυβερνήσεων, η Amazon προσελάμβανε προσωπικό. Στη συνέχεια έδωσε αυξήσεις στους υπαλλήλους της, χωρίς αυτό να συνεπάγεται απαραίτητα ότι τους μεταχειρίζεται σωστά. Ο ίδιος ο Μπέζος, όμως, είδε την περιουσία του να αυξάνεται κατά 31 δισεκατομμύρια δολάρια σε σύγκριση με το τέλος του 2019, αλλά και κατά 13

δισ. δολάρια μέσα σε μία ημέρα, όταν η μετοχή της εταιρείας του ανέβηκε στα ύψη λόγω πανδημίας. Κάτι ανάλογο έγινε και με τον Ερικ Γιούαν, ιδρυτή της Zoom, επίσης στον τομέα της τεχνολογίας, που εν μέσω πανδημίας είδε την περιουσία του να αυξάνεται φέτος κατά 140%, στα 8,5 δισεκατομμύρια δολάρια. Επίσης, το ίδιο ακριβώς συνέβη και με τον Τιμ Κουκ, διευθύνοντα σύμβουλο της Apple, που είδε προ ημερών τον πλούτο του να αυξάνεται ευθέως ανάλογα με την αξία του κολοσσού των ηλεκτρονικών υπολογιστών, που αγγίζει πλέον τα 2 τρις. δολάρια. Τα ιλιγγιώδη ποσά και η θεαματική

αύξηση του πλούτου των μεγιστάνων δεν περιορίζονται στους επικεφαλές τεχνολογικών κολοσσών. Σύμφωνα με έκθεση του αμερικανικού Ινστιτούτου Μελετών Πολιτικής, στο διάστημα από τις 18 Μαρτίου έως και τις 10 Απριλίου, στην κορύφωση των περιοριστικών μέτρων, το άθροισμα του πλούτου των Αμερικανών δισεκατομμυρίων αυξήθηκε κατά 282 δισ. δολάρια, φτάνοντας στα 3,22 τρισεκατομμύρια δολάρια. Και βέβαια κάτι αντίστοιχο ισχύει και πέρα των συνόρων της υπερδύναμης. Στη μακρινή Νέα Ζηλανδία ο πλουσιότερος άνθρωπος της χώρας, επενδυτής ονόματι Γκριμ Χατ, είδε τον πλούτο του να αυξά-

νεται κατά σχεδόν 4 δισ. δολάρια στη διάρκεια του έτους και να φτάνει στα 11 δισ. δολάρια. Η πανδημία ενέτεινε μια τάση που είχε εκδηλωθεί τα τελευταία χρόνια. Σχετική μελέτη του αμερικανικού Pew Research Center επισημαίνει πως οι πλούσιες οικογένειες, και μόνον αυτές, είδαν τον πλούτο τους να αυξάνεται μετά το 2001 και κατά μέσον όρο σε ποσοστό 33%. Κάθε άλλη εισοδηματική ομάδα στις ΗΠΑ, από τα μεσαία εισοδήματα έως και τα χαμηλά, έχει δει την αξία του πλούτου της να μειώνεται από τα τέλη της δεκαετίας του 1990 και μετά. Σε μεγάλο βαθμό αυτό οφείλεται στην άκρως αναπτυξιακή νομι-

ματική πολιτική που έχουν υιοθετήσει οι περισσότερες κεντρικές τράπεζες ανά τον κόσμο, μετά την παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση. Το φθηνό χρήμα έχει οδηγήσει σε άνοδο την αξία των περιουσιακών στοιχείων, συμπεριλαμβανομένων των αξιόγραφων και των ακινήτων. Και βέβαια δεν μπορεί κανείς να μη συμπεριλάβει στους παράγοντες που διευρύνουν την ανισότητα την υψηλή επαγγελματική κατάρτιση και τεχνογνωσία, καθώς όσοι είναι εξοικειωμένοι με τις νέες τεχνολογίες και τις χρησιμοποιούν στην εργασία τους προσαρμόστηκαν πολύ εύκολα στη νέα πραγματικότητα της τηλεργασίας.

Καλές διακοπές με ασφάλεια

www.pwc.com.cy

Συγχαρητήρια στον κυβερνήτη του «Λήμνος»

Από τον υπουργό Αμυνας Ν. Παναγιωτόπουλο – «Επραξα το καθήκον μου», ανέφερε ο αντιπλοίαρχος Γιάννης Σαλιάρης

Του **ΒΑΣΙΛΗ ΝΕΔΟΥ**

Τα συγχαρητήρια του υπουργού Εθνικής Αμυνας Νίκου Παναγιωτόπουλου στον κυβερνήτη της φρεγάτας «Λήμνος» του πολεμικού ναυτικού (Π.Ν.), αντιπλοίαρχο Γιάννη Σαλιάρη ήλθαν λίγες ημέρες μετά την πρόσκρουση με τη φρεγάτα «Κεμάλ Ρέις» του τουρκικού ναυτικού, έπειτα από λανθασμένο ελιγμό του Τούρκου κυβερνήτη στην ευρύτερη περιοχή δραστηριοποίησης του ερευνητικού πλοίου «Ορούτς Ρέις». Η φωτογραφία που δημοσιεύει σήμερα η «Κ» προέρχεται από τη δεξιά πρυμναία πλευρά της τουρκικής φρεγάτας τύπου ΜΕΚΟ, ο κυβερνήτης της οποίας προσπάθησε να προσπεράσει και να τη φέρει σε θέση εμποδίου προς την ελληνική φρεγάτα τύπου «Σ».

Ο Τούρκος κυβερνήτης προχώρησε, πρακτικά, σε μια κίνηση η οποία είναι συχνή στο Αιγαίο ανάμεσα σε τουρκικές ακτιωρούς και κανονιοφόρους του Π.Ν., ωστόσο στη συγκεκριμένη περίπτωση ο όγκος της φρεγάτας δεν βοηθούσε. Ο ελιγμός του ήταν ανεπαρκής και λανθασμένα υπολογισμένος, με αποτέλεσμα η πλώρη της φρεγάτας «Λήμνος» να προκαλέσει σοβαρές ζημιές στο «Κεμάλ Ρέις». Ο κυβερνήτης της «Λήμνος» βλέποντας το «Κεμάλ Ρέις» να προσεγγίζει με ταχύτητα από τα αριστερά, έδωσε εντολή για συνέχιση της ευθείας πορείας, με αποτέλεσμα η πλώρη της φρεγάτας του Π.Ν. να καρφωθεί στο δεξί πρυμναίο τμήμα του τουρκικού πολεμικού.

Σύμφωνα με καλά πληροφορημένες πηγές της «Κ», τα ξημερώματα της Τετάρτης, 12 Αυγούστου, η πρύμνη της ελληνικής φρεγάτας έφθασε μόλις λίγα μέτρα από το αντιλοιστάσιο του «Κεμάλ Ρέις», δηλαδή λίγο προτού προκαλέσει στο τουρκικό πολεμικό βλάβες οι οποίες θα το οδηγούσαν σε πολύμηννη καθήλωση. Στην επικοννία που είχαν λίγες ημέρες μετά το περιστατικό και διέρρευσε χθες, δίχως να διαφυστεί από το υπουργείο

Εθνικής Αμυνας, ο κ. Παναγιωτόπουλος συνεχάρη δι' ασυρμάτου τον κυβερνήτη της φρεγάτας «Λήμνος», λέγοντας «είσαι μάγκας, κύριε κυβερνήτα, συγχαρητήρια». Ο αξιωματικός απάντησε τονίζοντας πως απλά έπραξε το καθήκον του.

Χθες, ο κ. Παναγιωτόπουλος συνομίλησε τηλεφωνικώς και με τη Γερμανίδα ομόλογό του Ανεγκρετ Κραμπ-Κάρενμπαουερ, ενόψει της άτυπης συνόδου των υπουργών Αμυνας της Ε.Ε. στο Βερολίνο, την επόμενη Τετάρτη. Η συνομιλία συμπεριέλαβε και την κατάσταση ασφαλείας στην Ανατολική Μεσόγειο, με αφορμή την τουρκική παραβατικότητα. Από το υπουργείο Εθνικής Αμυνας έγινε γνωστό

Συνομιλία του υπουργού Εθν. Αμυνας με τη Γερμανίδα ομόλογό του Ανεγκρετ Κραμπ-Κάρενμπαουερ ενόψει της άτυπης συνόδου των υπουργών Αμυνας της Ε.Ε.

ότι ο κ. Παναγιωτόπουλος τόνισε πως η Αθήνα έχει ετοιμότητα να συζητήσει με την Τουρκία στο πλαίσιο του Διεθνούς Δικαίου «υπό την προϋπόθεση άμεσης απόσυρσης των τουρκικών πολεμικών πλοίων και του ερευνητικού σκάφους από την περιοχή της ελληνικής υφαλοκρηπίδας». Σύμφωνα με τις ίδιες πηγές η κ. Κραμπ - Κάρενμπαουερ συμμερίστηκε την εκτίμηση του Έλληνα υπουργού ότι η παρούσα κατάσταση καλλιεργεί συνθήκες ατυχήματος.

Διευκρινίσεις Διακόπουλου

Νωρίτερα, χθες, σύγκυση σχετικά με την πραγματική επιχειρησιακή εικόνα στην Ανατολική Μεσόγειο, προκάλεσαν δηλώσεις του συμβούλου Εθνικής Ασφαλείας Αλέξανδρου Διακόπουλου στον τη-

Στη φωτογραφία που δημοσιεύει σήμερα η «Κ» απεικονίζεται η δεξιά πρυμναία πλευρά της τουρκικής φρεγάτας τύπου ΜΕΚΟ, ο κυβερνήτης της οποίας προσπάθησε να προσπεράσει και να τη φέρει σε θέση εμποδίου προς την ελληνική φρεγάτα τύπου «Σ». Ο ελιγμός του Τούρκου κυβερνήτη ήταν ανεπαρκής, με αποτέλεσμα η πλώρη της φρεγάτας «Λήμνος» να προκαλέσει σοβαρές ζημιές στο «Κεμάλ Ρέις».

λεοπτικό σταθμό Open περί αναπόφευκτων ερευνών του «Ορούτς Ρέις», ο οποίος στη συνέχεια εξέδωσε διευκρινιστική δήλωση. Στη διευκρινιστική δήλωσή του,

ο κ. Διακόπουλος επισήμανε, μεταξύ άλλων, ότι η αναφορά του «αφορούσε "προσπάθεια" ερευνών, σύμφωνα και με τους τουρκικούς ισχυρισμούς, ότι όμως, "πρα-

ματοποίηση", με προφανή στόχο την επιδείξη σημαίας στην περιοχή της παρόντος τουρκικής NAVTEX. Διευκρίνισα επίσης πως επιχείρησα να διεξαγάγει ε-

ρευνες και διέκοψε, εφόσον εξαρχός ο πραγματικός στόχος της Τουρκίας δεν ήταν η πραγματοποίηση σεισμικών ερευνών. Η Ελλάδα έχει τη στρατηγική και διπλωματική πρωτοβουλία και διαμορφώνει τις εξελίξεις με τις κινήσεις της».

Νωρίτερα κατά την τηλεοπτική εμφάνισή του, απαντώντας σε ερώτηση, ο κ. Διακόπουλος δήλωσε ότι το «Ορούτς Ρέις» «έχει κάνει έρευνες για να μην κοροϊδεύμαστε. Δείχνει ότι δεν ήταν αυτός ο πραγματικός σκοπός των ερευνών. Τις πρώτες μέρες δεν είχε κάνει καθόλου έρευνες, ούτε είχε απλώσει καλώδια ούτε ακούγαμε – γιατί με τα υδροφονικά ακούμε αν κάνει έρευνες ή όχι. Όταν εμείς "σπκόσαμε" το θέμα και είπαμε ότι δεν κάνει έρευνες, άπλωσε καλώδια, επέστρεψε, έκανε κάποιες έρευνες. Κάποια στιγμή "σπκόθηκε" λίγο ο καιρός και σταμάτησε τις έρευνες». Ο κ. Διακόπουλος είχε, επίσης, πει ότι «δεν υπάρχει ολίγον έγκυος. Εφόσον έχει μπει και έχει κάνει έρευνα έστω και μισής ώρας, έχει κάνει την έμπρακτη αμφισβήτηση». Σχολιάζοντας τις αναφορές αυτές ο τομεάρχης Εξωτερικών του ΣΥΡΙΖΑ κ. Γ. Κατρούγκαλος έγραψε στο Twitter: «Πώς συμβιβάζονται τα αυτονόητα αυτά με τις πρότερες δηλώσεις του κ. Μητσοτάκη ότι θα αποκορευτεί κάθε αμφισβήτηση κυριαρχικών δικαιωμάτων; Με τις φαιδρές διαρροές περί "θορύβων"; Με τις διατριβές στα κανάλια των στελεχών της Ν.Δ. ότι δεν γίνονται έρευνες;».

Για την επακόλουθη των φρεγατών «Λήμνος» και «Κεμάλ Ρέις», ο κ. Διακόπουλος είπε: «Εμείς κινούμαστε πάντα με προσοχή και πάντα σύμφωνα με τον κανονισμό αποφυγής σύγκρουσης στη θάλασσα. Οι Τούρκοι αποδείχθηκαν ότι δεν ήταν και ο' αυτό πολύ ικανοί... το «Λήμνος» πήρε εντολή να αλλάξει θέση. Το τουρκικό το παρεξήγησε και πήγε μπροστά με άγαρμπο τρόπο να του κόψει τον δρόμο. Του κόπηκε η λαμαρίνα του πλοίου του τουρκικού, αλλά όχι ο δρόμος του «Λήμνος»».

Η Τουρκία, η Λευκορωσία και η στάση της Ε.Ε.

Τον διαφορετικό τρόπο με τον οποίο αντιμετωπίζει η ευρωπαϊκή ηγεσία τις περιπτώσεις της Τουρκίας και της Λευκορωσίας προβάλλει η γερμανική εφημερίδα Frankfurter Rundschau για να καταδείξει τι είναι αυτό «που για την Ευρωπαϊκή Ένωση κάνει τη διαφορά μεταξύ των χωρών που θεωρούνται στρατηγικά σημαντικές ή ασήμαντες».

«Από τη μια πλευρά, οι υπ. Εξωτερικών της Ε.Ε. στην έκτακτη σύνοδο της Παρασκευής αντέδρασαν με την απειλή σκληρών οικονομικών κυρώσεων για την επίθεση των αστυνομικών δυνάμεων της Λευκορωσίας κατά διαδηλωτών, αντιθέτως προς την κυβέρνηση. Από την

θεωρήσουν την αποτυχημένη πολιτική κατευνασμού με την Τουρκία. Αυτή η ενδοτική στάση δεν έχει να κάνει μόνο με οικονομικούς λόγους, αλλά βασίζεται ουσιαστικά στον φόβο απέναντι στην εκβιαστική πολιτική του Ερντογάν για το προσφυγικό. Προκειμένου να αποδείξει η Ε.Ε. την "πλήρη αλληλεγγύη" προς τα κράτη-μέλη της, Ελλάδα και Κύπρο, την οποία συχνά επικαλείται, δεν θα μπόρεσει να αποφύγει ένα φρένο (στην Τουρκία). Διαφορετικά, τουρκικά πλοία θα μπορούσαν σύντομα να βάλλουν κατά ελληνικών πλοίων κι έτσι να επιτεθούν συνολικά στην Ε.Ε.».

Η ανάλυση καταλήγει: «Φυσικά, οι υπ. Εξωτερικών πρέπει να αναζητήσουν έναν τρόπο διαλόγου που επιτρέπει στα αντιμαχόμενα μέρη να ξεφύγουν από την κλιμάκωση, διασώζοντας την εικόνα τους. Για τον λόγο αυτό, όμως, το διπλό παιχνίδι απαιτεί σοβαρές κόκκινες γραμμές και αξιόπιστους διαμεσολαβητές. Αυτό που είναι δυνατό στη Λευκορωσία πρέπει επίσης να καταστεί δυνατό και για την Τουρκία. Επειδή ο χρόνος τελειώνει».

Εκτενές ρεπορτάζ για τις επιθετικές κινήσεις της Τουρκίας στην Ανατολική Μεσόγειο φιλοξένησε επίσης το Bloomberg, επιστημονίζοντας ότι η αποστολή ενός νέου γεωτρήσανου στη θάλασσα περιοχή νοτιοδυτικά της Κύπρου είναι μια κίνηση που μπορεί να πυροδοτήσει τη γεωπολιτική κόντρα της Τουρκίας –όσον αφορά την Ανατολική Μεσόγειο– με κράτη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το δημοσίευμα περιγράφει την Ανατολική Μεσόγειο ως «ένα ενεργειακό επίκεντρο, με την Κύπρο, το Ισραήλ και την Αίγυπτο να "βλέπουν" σημαντικά κοιτάσματα κατά τα τελευταία χρόνια». Την ίδια στιγμή, «η Τουρκία πιέζει ώστε να διασφαλιστεί μερίδιο από τα αποθέματα, αφιφώντας τις προειδοποιήσεις από την Ε.Ε. ότι οι μονομερείς ενέργειές της μπορεί να επιδεινώσουν περαιτέρω τις σχέσεις τους».

Στη βάση της Σούδας κατέπλεσε το αμερικανικό ελικοπτεροφόρο USS Hershel «Woody» Williams. Το πλοίο του 6ου Στόλου των ΗΠΑ, που έχει μήκος 230 μ. και 250 άτομα πλήρωμα, πραγματοποιεί το πρώτο του ταξίδι μετά την καθέλκυσή του τον περασμένο Μάρτιο. Προηγουμένως είχε επισκεφθεί τη Νάπολη.

Κλιμάκωση ανθελληνικής ρητορικής από Αγκυρα

Του **ΓΙΩΡΓΟΥ Σ. ΜΠΟΥΡΔΑΡΑ**

Τη βούλησή της να συνεχίσει τις προκλητικές δράσεις της στην Ανατολική Μεσόγειο εξέφρασε εκ νέου η Τουρκία διά του υπουργού Αμυνας Χουλουσί Ακάρ, αλλά και του εκπροσώπου του κυβερνώντος κόμματος Ομέρ Τσελικ, χθες, είκοσι τέσσερις ώρες πριν από τη μέση τηλεδιάσκεψης έκτακτη Σύνοδο Κορυφής της Ε.Ε., στην οποία, αν και αντικείμενο είναι η Λευκορωσία, αναμένεται να τεθεί εκ νέου το τουρκικό ζήτημα από τον Έλληνα πρωθυπουργό. Την ίδια στιγμή, η Αγκυρα κλιμακώνει περαιτέρω τη ρητορική της, εγείροντας και πάλι ζήτημα καταπάτησης δικαιωμάτων της μουσουλμανικής μειονότητας, την οποία χαρακτηρίζει «τουρκική», αναφέροντας μάλιστα όχι μόνο τη Θράκη αλλά και τα Δωδεκάνησα.

Ειδικότερα, ο κ. Ακάρ σημείωσε ότι η χώρα του θα συνεχίσει να προστατεύει τα συμφέροντά της και εκείνα των Τουρκοκυπρίων, υποστηρίζοντας μάλιστα ότι

Εγείρει ξανά ζήτημα καταπάτησης δικαιωμάτων της μουσουλμανικής μειονότητας – «Η Ελλάδα κάνει παιχνίδι που ξεπερνούν το μπόι της», ανέφερε ο Τσελικ.

«η Τουρκία σέβεται τα δικαιώματα των γειτόνων της και επαναλαμβάνουμε ότι είμαστε υπέρ των σχέσεων καλής γειτονίας. Καλούμε όλους να χρησιμοποιήσουν την κοινή λογική και να συνεπιδοποιηθούν ότι τα τετελεσμένα γεγονότα δεν θα οδηγήσουν πουθενά. Η Τουρκία θα συνεχίσει να ασκεί δραστηριότητες στην περιοχή». Παράλληλα, από τη Λιβύη όπου βρέθηκε με την ευκαιρία προώθησης συμφωνίας συνεργασίας για την εκεί δημιουργία στρατιωτικής βάσης, εξέφρασε

τον ισχυρισμό ότι η πρόσφατη ελληνοαιγυπτιακή συμφωνία για οριοθέτηση ΑΟΖ «δεν έχει καμία ισχύ».

«Προειδοποίηση»

Από την πλευρά του, ο κ. Τσελικ ανέφερε σε κομματική συνεδρίαση, όπως μεταδίδεται από την Αγκυρα: «Η Ελλάδα παίζει λάθος παιχνίδι. Κάνει παιχνίδι που ξεπερνούν το μπόι της. Την προειδοποιούμε την Ελλάδα, αυτό το παιχνίδι που πάτε να παίξετε μπορεί να μετατραπεί σε ελληνική τραγωδία. Δεν έχουμε κάτι να σας παραχωρήσουμε στη "Γαλάζια Πατρίδα", στην πατρίδα των αιθέρων, ούτε στην Ξηρά».

Το ειδησεογραφικό πρακτορείο Anadolu μετέδωσε εξάλλου την είδηση ότι η διεύθυνση ερευνών του τουρκικού Κοινοβουλίου κατέληξε σε έκθεση, της οποίας το κεντρικό συμπέρασμα είναι ο ισχυρισμός ότι η «τουρκική μειονότητα στην Ελλάδα» αντιμετωπίζει «προβλήματα θρησκευτικού και πολιτιστικού περιεχομένου». Στο πλαίσιο της έκθεσης αυτής εγείρεται, μεταξύ

άλλων, θέμα ως προς τη διεύθυνση/διοίκηση των μουσουλμανικών θρησκευτικών ιδρυμάτων, με τους συντάκτες της έκθεσης να ισχυρίζονται ότι «τουρκικές ομάδες στη Δυτική Θράκη και στα Δωδεκάνησα» δεν ελέγχουν τα ιδρύματά τους.

Υπενθυμίζεται ότι προσφάτως και το υπουργείο Εξωτερικών της Τουρκίας, με ανακοίνωσή του, προέβαλε αιτιάσεις περί μη σεβασμού των δικαιωμάτων της μουσουλμανικής μειονότητας στη Θράκη, κάνοντας επίσης χρήση του όρου «τουρκική». Τότε, σε ασυτηρούς τόνους το ελληνικό υπουργείο Εξωτερικών απέρριψε τις αιτιάσεις αυτές, τονίζοντας πως «είναι τουλάχιστον παράδοξο, αν όχι αστείο, να υποδεικνύει η Τουρκία στην Ελλάδα την ανάγκη σεβασμού μειονοτικών δικαιωμάτων. Η Ιστορία θα παραμείνει για πάντα ο πλέον αντικειμενικός μάρτυρας για τον συστηματικό τρόπο εξάλειψης από την Τουρκία όλων των μειονοτήτων στην επικράτεια της κατά τη διάρκεια του εικοστού αιώνα».

“BDO. What matters to you, matters to us”

Audit | Tax | Compliance | Restructuring and insolvency | Fund Services

BDO

Το δυσκολότερο καλοκαίρι... χειροτερεύει

Οι τεράστιες προκλήσεις για τον ελληνικό τουρισμό – Έρχονται νέα μέτρα, ποσοστώσεις σε ξένους ταξιδιώτες και μεγάλες ζημιές

Του **ΗΛΙΑ Γ. ΜΠΕΛΛΟΥ**

ΠΟΛΥ χειρότερο από ό,τι αρχικά είχε εκτιμηθεί αποδεικνύεται το φετινό καλοκαίρι για τον ελληνικό τουρισμό. Όχι μόνο οι αφίξεις και οι ταξιδιωτικές εισπράξεις είναι δραματικά μειωμένες, ακόμα και σε σχέση με τις προσγειωμένες προσδοκίες των προηγούμενων εβδομάδων, αλλά και οι πρωτοφανείς, λόγω πανδημίας, κανόνες λειτουργίας δημιουργούν τεράστιες προκλήσεις στα ξενοδοχεία, τις αερομεταφορές και την ακτοπλοία αλλά και τις επιχειρήσεις εστίασης και διασκέδασης. Ο ελληνικός τουρισμός, όπως και όλες οι δραστηριότητες, έχει αρχίσει πλέον τον «χορό» με τον κορωνοϊό, όπως οψίμως αναφέρεται η λειτουργία της κοινωνίας και της οικονομίας μεσοσύνης της πανδημίας χωρίς lockdown. Τα ξενοδοχεία που έχουν επιφορτιστεί με τη φιλοξενία ασθενών και υπόπτων κρουσμάτων έχουν αρχίσει να γεμίζουν και η πεποίθηση πως το καλύτερο σημείο για το φετινό καλοκαίρι βρίσκεται πίσω μας έχει αρχίσει να επιβεβαιώνεται ευρέως. Το κλίμα αβεβαιό-

Τα 15 δις. που θα λείψουν από τις φετινές ταξιδιωτικές εισπράξεις από το εξωτερικό αντιστοιχούν σε ποσοστό που πλησιάζει τα επίπεδα του 7,5% του ΑΕΠ.

τητας επιτείνει η εν εξελίξει ύφεση στις αγορές προσέλκυσης ξένων τουριστών, η οποία προστίθεται στους υγειονομικούς λόγους που αποτρέπουν ή και απαγορεύουν εξ ολοκλήρου τα ταξίδια.

Ο πρόεδρος του Συνδέσμου Ελληνικών Τουριστικών Επιχειρήσεων (ΣΕΤΕ) Γιάννης Ρέτσος μιλώντας στην «Κ» σημειώνει πως «είχαμε από τον Μάιο πει, ως ΣΕΤΕ, ότι η φετινή τουριστική χρονιά θα ξεκινούσε από το μηδέν και στιδίστηκε τζιτζάν πάνω σε αυτό μόνο θετικό θα μπορούσε να χαρακτηριστεί για επιχειρήσεις και εργαζο-

Στο «Ελευθέριος Βενιζέλος», το μεγαλύτερο αεροδρόμιο της χώρας, η επιβατική κίνηση διαμορφώθηκε τον Ιούλιο στο 30% της περυσινής.

μένους. Τοποθετήσαμε μάλιστα τον πήχυ μεταξύ του 20%-25% των περυσινών 18,5 δισεκατομμυρίων ευρώ, πάντα υπό προϋποθέσεις. Δυστυχώς, η εξέλιξη της πανδημίας διεθνώς, μας αναγκάζει σήμερα να τοποθετούμε την εκτίμηση εσόδων κάτω από το 20%, μεταξύ 3-3,5 δις.». Τα 15 δισεκατομμύρια ευρώ που θα λείψουν από τις φετινές ταξιδιωτικές εισπράξεις από το εξωτερικό αντιστοιχούν σε ποσοστό που πλησιάζει τα επίπεδα του 7,5% του ΑΕΠ.

Δύο θα είναι οι τεράστιες προκλήσεις

τους επόμενους μήνες σύμφωνα με τον Γ. Ρέτσο: «Η στήριξη της εργασίας με νέα μέτρα και η διαμόρφωση των υφιστάμενων, έτσι ώστε να ανακοιπέ κύμα απολύσεων» και «η προστασία του πολύ καλού brand που έφτιαξε η χώρα μας τους προηγούμενους μήνες, από επιβλαβείς ενέργειες που υπόσχονται πράγματα, όπως ασφάλεια, τα οποία κανείς δεν μπορεί να εγγυηθεί, ειδικά στην παρούσα συγκυρία».

Ο Σταύρος Μήτσος, Managing Director του Mitsis Group, ένας από τους μεγαλύτερους ξενοδοχειακούς ομίλους της

χώρας εξηγεί πως «βίωνουμε μία νέα πραγματικότητα που επαναπροσδιορίζεται κάθε μέρα. Και μέσα σε αυτό το περιβάλλον επιχειρούμε 24 ώρες το εικοσιτετράωρο να διαμορφώσουμε το προϊόν μας αλλά και ολόκληρο το λειτουργικό μας μοντέλο ώστε να διασφαλίζεται η μη διάδοση του κορωνοϊού στους πελάτες και τους εργαζομένους αλλά και η ευρύτητα και εκσυγχρονισμένη λειτουργία της επιχείρησής μας με γνώμονα τη δημιουργία ελκυστικών υπηρεσιών». Σε αυτό τον «χορό» αντοχής, δεξιοτεχνίας και επι-

νοπτικότητας έχουμε αρωγό την εμπειρία μας, τους εργαζομένους μας και την ελληνική πολιτεία που θα κληθεί να στηρίξει τον κλάδο για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα από αυτόν που είχε αρχικά εκτιμηθεί. Γιατί η διατήρηση της ανταγωνιστικότητας των ελληνικών προορισμών περνά ασφαλώς και μέσα από την οικονομική πολιτική», προσθέτει.

Αδυναμία προγραμματισμού

Κορυφαίοι επιχειρηματίες από τον ευρύτερο κλάδο των αερομεταφορών μιλούν

Κατάρρευση εμπιστοσύνης, τιμών και επιβατικής κίνησης

Κοινός παρονομαστής για ξενοδόχους, αερομεταφορείς, ακτοπλοϊούς αλλά και επιχειρηματίες από τον χώρο της εστίασης και ψυχαγωγίας εν γένει είναι η συνεχώς διαβρούμενη εμπιστοσύνη των πολιτών στην ίδια την ιδέα του ταξιδιού. Ούτε οι μειωμένες τιμές ούτε οι αναβαθμίσεις δωματίων και οι πρόσθετες παροχές μοιάζουν ικανές να αναστρέψουν αυτό το κλίμα. Αν και η παγκόσμια ύφεση στην οποία οδήγησε η πανδημία δεν αποτελεί έκπληξη, η ανάλυση των επιμέρους βασιικών αγορών τουριστών φανερώνει περαιτέρω τις οποιεσδήποτε προσδοκίες για εύρωστη ανάκαμψη της τουριστικής δραστηριότητας κατά το τέλος του τρίτου αλλά και το τέταρτο τρίμηνο. Αυτό προκύπτει από νέα μελέτη του Ινστιτούτου του Συνδέσμου Ελληνικών Τουριστικών Επιχειρήσεων (ΙΝΣΕΤΕ) και στην οποία επισκοπούνται τόσο τα θεμελιώδη μεγέθη των οικονομικών αυτών μετά την πανδημία όσο και η σημασία τους για την ελληνική οικονομία. Ειδικότερα, οι κυριότερες αγορές του εισερχόμενου τουρισμού στην Ελλάδα που έφεραν το 46% των ταξιδιωτικών εισπράξεων πέρυσι, «αγκομαχούν». Και τώρα οι αναφορές στα ξένα ΜΜΕ για την επανάκαμψη της πανδημίας στην Ελλάδα και σε συγκεκριμένα ελληνικά νησιά έρχονται να υπονομεύσουν περαιτέρω το κλίμα.

Δημοσκοπήση

Δημοσκοπήση της εταιρείας ερευνών αγοράς YouGov, που διεξήχθη στις 13-23 Ιουλίου, δείχνει ότι τουλάχιστον οι μισοί Γερμανοί, Βρετανοί και Γάλλοι ταξιδιώτες –τρεις από τις πέντε πιο σημαντικές αγορές για τον ελληνικό τουρισμό– θα προτιμούσαν να ακυρώσουν τις διακοπές τους από το να υποστούν κα-

ραντίνα επιστρέφοντας ή ακόμα και από το να κάνουν τεστ κατά την άφιξή τους ή να φορούν μάσκα σε εξωτερικούς χώρους. Η έρευνα έδειξε ότι τα δύο τρίτα των Γερμανών που ταξιδεύουν συνήθως στο εξωτερικό θα ακυρώσουν διακοπές εάν χρειάζεται να υποβληθούν σε τεστ κατά την άφιξη. Στη Γαλλία, οι μισοί από αυτούς που συνθηρίζουν να κάνουν διακοπές στο εξωτερικό δήλωσαν ότι θα τις ακυρώσουν αν πρέπει να κάνουν τεστ.

Μόλις 9 εκατ. επιβάτες διακινήθηκαν σε όλα τα αεροδρόμια της Ελλάδας το διάστημα Ιανουαρίου - Ιουλίου 2020, παρουσιάζοντας πτώση 74,3% σε σύγκριση με πέρυσι.

Το ίδιο ποσοστό θα ανέβαλε τις διακοπές του εάν έπρεπε να φοράει μάσκα σε εξωτερικούς χώρους, όπως τις τελευταίες ημέρες έχει αρχίσει να συνιστάται σε κάποια μεγάλα ελληνικά εποχικά ξενοδοχεία...

Αλλά ήδη τα πράγματα είναι πολύ κακά και χωρίς τα επιπλέον μέτρα που προκρίνονται τελευταίως: Μόλις εννέα εκατομμύρια επιβάτες διακινήθηκαν σε όλα τα αεροδρόμια της Ελλάδας το διάστημα Ιανουαρίου - Ιουλίου 2020, παρουσιάζοντας πτώση 74,3% σε σχέση με το αντίστοιχο διάστημα του 2019 οπότε και είχαν διακινήσει 34,7 εκατομμύρια επιβάτες, σύμφωνα με τα στατιστικά στοιχεία της Υπηρεσίας Πολιτικής Αεροπορίας (ΥΠΑ).

Σε ό,τι αφορά τις πτήσεις στα αερο-

δρόμια της χώρας πραγματοποιήθηκαν 115.402, από τις οποίες 67.340 ήταν εσωτερικού και 48.062 εξωτερικού, παρουσιάζοντας πτώση 60,3% σε σχέση με το αντίστοιχο διάστημα του 2019 οπότε και είχαν πραγματοποιηθεί 290.859 πτήσεις. Τα στατιστικά στοιχεία από όλα τα αεροδρόμια συνεχίζουν να καταγράφουν τη ραγδαία πτώση της επιβατικής κίνησης που έχει επιφέρει η πανδημία. Για τον Ιούλιο, σύμφωνα πάντα με τα στοιχεία της ΥΠΑ, προκύπτει ότι διακινήθηκαν στα αεροδρόμια της χώρας 2,72 εκατομμύρια επιβάτες, καταγράφοντας μείωση 72,6% σε σχέση με το 2019 οπότε και είχαν διακινήσει 9,93 εκατομμύρια επιβάτες. Ο συνολικός αριθμός των πτήσεων ανήλθε στις 33.255 με πτώση 56,5% σε σχέση με το αντίστοιχο διάστημα του 2019 όπου είχαν πραγματοποιηθεί 76.370 πτήσεις. Σε ό,τι αφορά τις αφίξεις επιβατών εξωτερικού ήταν 1,126 εκατομμύρια επιβάτες, καταγράφοντας μείωση 72,5% σε σχέση με το 2019, όταν είχαν αφιχθεί 4 εκατομμύρια επιβάτες.

Είναι χαρακτηριστικό πως η επιβατική κίνηση στα 14 περιφερειακά αεροδρόμια που διαχειρίζεται η Fraport Greece και τα οποία βρίσκονται ως επί το πλείστον σε προνομιακούς προορισμούς, κατέγραψε σημαντική πτώση τον Ιούλιο. Σύμφωνα με τα στοιχεία της παραχωρησιούχου εταιρείας, ο συνολικός αριθμός επιβατών στους 14 αερολιμένες υποχώρησε τον Ιούλιο σε 1,3 εκατ. από 5,3 εκατ. τον αντίστοιχο μήνα του 2019, μεταβολή που αντιστοιχεί σε -75,1%. Μεγαλύτερη πτώση καταγράφεται στις αφίξεις εξωτερικού (-78,5%) σε σχέση με αυτές από το εσωτερικό (-56,5%). Υποχώρηση κατά 70% κατέγραψε η επιβατική κίνηση τον Ιούλιο και στον Διεθνή Αερολιμένα Αθηνών από

Πτώση τιμών στα ξενοδοχεία σημειώθηκε σε όλες τις ευρωπαϊκές πρωτεύουσες. Τον Ιούλιο η Αθήνα καταγράφει πτώση 20% σε ετήσια βάση.

όπου διακινήθηκαν συνολικά 894.000 επιβάτες έναντι 3 εκατ. ατόμων περίπου τον ίδιο μήνα πέρυσι. Η μείωση των επιβατών εξωτερικού είναι υψηλότερη, καθώς διαμορφώθηκε στο -76,1%.

Εν τω μεταξύ, οι τιμές των ξενοδοχείων πέφτουν: σύμφωνα με τον δείκτη Hotel Price Index της on-line πλατφόρμας σύγκρισης τιμών trivago, ο οποίος αποτυπώνει τις διακυμάνσεις των μέσων τιμών στα ξενοδοχεία, τον Ιούλιο η Αθήνα καταγράφει πτώση 20% σε ετήσια βάση μετά και τις αντίστοιχες υποχωρήσεις

των προηγούμενων μηνών: Οι πέντε πόλεις με τις καλύτερες μέσες τιμές διανυκτέρευσης είναι η Μόσχα (49 ευρώ), η Βαρσοβία (56 ευρώ), η Κωνσταντινούπολη (58 ευρώ), η Μαδρίτη (78 ευρώ) και η Λισαβόνα με την Αθήνα (84 ευρώ αμφοτέρως). Στην Αθήνα, οι τιμές υποχωρούν από τα 107 ευρώ του Ιουλίου του 2018 και τα 106 του περυσινού Ιουλίου. Αυτονόητα πτώση τιμών σε ετήσια βάση καταγράφηκε σε όλες τις ευρωπαϊκές πρωτεύουσες. Στις πέντε πιο ακριβές πρωτεύουσες αναφορικά με τη μέση τιμή

διανυκτέρευσης, σύμφωνα με τον δείκτη της trivago, περιλαμβάνονται η Ζυρίχη (168 ευρώ), το Λονδίνο (126 ευρώ), το Παρίσι (125 ευρώ), το Δουβλίνο (119 ευρώ) και το Ρέικιαβικ (117 ευρώ). Οι μεγαλύτερες μειώσεις τιμών σε ποσοστό εντοπίζονται στη Βαρκελώνη (-30% από 141 στα 99 ευρώ), στο Αμστερνταμ (-30% από 140 στα 98 ευρώ), στο Δουβλίνο (-27% από τα 164 στα 119 ευρώ) και στο Ρέικιαβικ (-25% από τα 156 στα 117 ευρώ). Η Αθήνα, η Κωνσταντινούπολη και το Λονδίνο κινούνται στο -20% σε ετήσια βάση.

Μαζί στην ανάπτυξη της επιχείρησής σας

- Επιχειρηματικά Δάνεια
- Χρηματοδότηση Έργων

- Χρηματοδότηση Εμπορίου
- Ψηφιακή Τραπεζική

- Υπηρεσίες Αποδοχής Καρτών
- Καταθέσεις

800 00 722 | www.rcbcy.com

RCB Bank Ltd. Ιδιωτική Εταιρεία. Αριθμός εγγραφής: 72376. Εγγεγραμμένη έδρα: Αμμοθέας 2, 3105 Λεμεσός, Κύπρος.

Απώλειες 1,7 δισ. από ακυρώσεις συνεδρίων και εκθέσεων

Ισχυρός ο οικονομικός αντίκτυπος από τη ματαίωση ΔΕΘ - Ποσειδωνίων

Του **ΗΛΙΑ Γ. ΜΠΕΛΛΟΥ**

Η **ματαίωση** της Διεθνούς Εκθεσης Θεσσαλονίκης, λίγες εβδομάδες μετά τη ματαίωση της εξίσου εμβληματικής διεθνούς ναυτιλιακής έκθεσης Ποσειδώνια, φέρνει δυναμικά στο προσκήνιο τις μεγάλες απώλειες εσόδων από τη δραστηριότητα του συνεδριακού και εκθεσιακού τουρισμού και συναφών εκδηλώσεων. Είναι χαρακτηριστικό πως μόνο από τη ΔΕΘ και τα Ποσειδώνια εκτιμάται ότι έχει χαθεί οικονομική δραστηριότητα κατ'ελάχιστον 100 εκατομμυρίων ευρώ, συμπεριλαμβανοντας και τις δευτερογενείς οικονομικές ωφέλειες που υπολογίζει η αγορά.

Με δεδομένο ότι ο Σύνδεσμος Ελλήνων Επαγγελματιών Οργανωτών Συνεδρίων εκτιμά πως το σύνολο του κύκλου εργασιών που παράγει ο ευρύτερος κλάδος ξεπερνάει κατά πολύ τα 2 δισεκατομμύρια ετησίως και υπό τη μάλλον αισιόδοξη εκτίμηση πως θα χαθεί περίπου το 75% αυτής της δραστηριότητας εξαιτίας της πανδημίας, καθίσταται σαφές πως θα σημειωθεί οικονομική απώλεια που θα προσεγγίσει το 1,7 δισεκατομμύριο ευρώ για την ελληνική οικονομία, αναφέρουν πηγές του Συνδέσμου (HAPCO).

Δαπάνες

Επιχειρηματικοί κύκλοι της Βορείου Ελλάδος, αναφερόμενοι στη ματαίωση της φετινής Διεθνούς Εκθεσης Θεσσαλονίκης, κάνουν λόγο για διαφυγόντα έσοδα που κυμαίνονται μεταξύ 50 και 100 εκατομμυρίων ευρώ. Ορισμένες πηγές, μάλιστα, συνηγορούν για τις δευτερογενείς ωφέλειες από την εισροή χρημάτων που φέρνουν οι περισσότεροι από 280.000 επισκέπτες της έκθεσης κάθε χρόνο, ανεβάζουν τα διαφυγόντα έσοδα ακόμα και στα επίπεδα των 100 με 150 εκατομμυρίων ευρώ. Οι δαπάνες αυτές αφορούν τόσο τα έξοδα διαμονής και ε-

στίασης των εκθετών και των επισκεπτών όσο και το κόστος κατασκευής και συντήρησης των περιπτέρων, ενοικιάσεις των χώρων στο εκθεσιακό κέντρο, παράπλευρες εκδηλώσεις που πραγματοποιούνται κατά τη διάρκεια της έκθεσης, την ευρύτερη τουριστική ωφέλεια καθώς και τα έσοδα που έχουν υποστηρικτικές υπηρεσίες, όπως οι μεταφορές αλλά και οι εταιρείες logistics.

Διόλου ευκαταφρόνητο είναι και το ποσό που εκτιμάται πως έχασε η ελληνική οικονομία και από τη ματαίωση των φετινών Ποσειδωνίων. Η διεθνής ναυτιλιακή έκθεση πραγματοποιείται κάθε δύο χρόνια και αρχικά ήταν προγραμματισμένη να γίνει τον Ιούνιο. Αναβλήθηκε λόγω της πανδημίας για τον Οκτώβριο και πριν από λίγες εβδομάδες ματαιώθηκε, δίνοντας ραντεβού για την επόμενη περίοδο, που είναι το καλοκαίρι του 2022.

Αξίζει να σημειωθεί πως στην έκθεση των Ποσειδωνίων συμμετέχουν με πε-

Στα διαφυγόντα έσοδα υπολογίζονται και αυτά που καταγράφουν εταιρείες οι οποίες παρέχουν υποστηρικτικές υπηρεσίες.

ρίπτερα δεκάδες ναυτιλιακές και όχι μόνο. Τόσο σημαντική και ευρεία είναι η απήκηση της διοργάνωσης, που ο εκτελεστικός διευθυντής της εταιρείας Εκθέσεις Ποσειδώνια Α.Ε., Θεόδωρος Βώκος, σημειώνει ότι τα Ποσειδώνια συνεπάγονται έσοδα της τάξεως των 50 εκατομμυρίων ευρώ για τις επιχειρήσεις της Αθηνάς και του Πειραιά που παρέχουν υπηρεσίες φιλοξενίας, μεταφοράς, κατασκευής περιπτέρων, στίσις, ψυχαγωγίας και διοργάνωσης εκδηλώσεων.

Επιχειρηματικοί κύκλοι, αναφερόμενοι στη ματαίωση της Διεθνούς Εκθέσεως Θεσσαλονίκης, κάνουν λόγο για διαφυγόντα έσοδα που κυμαίνονται μεταξύ 50 και 100 εκατομμυρίων ευρώ.

Η Ειρήνη Τόλη, πρόεδρος του Συνδέσμου Ελλήνων Επαγγελματιών Οργανωτών Συνεδρίων - HAPCO (Hellenic Association of Professional Congress Organizers) και διευθύνουσα σύμβουλος της Era EΠΕ, μιλώντας στην «Κ» εξηγεί πως οι εκθέσεις, τα συνέδρια και οι εκδηλώσεις απασχολούν περισσότερα από 40 διαφορετικά επαγγέλματα, κάτι που σημαίνει πως η ακύρωση της συντηρητικής πλέον διοργάνωσης των συνεδρίων αυτών φέτος συνεπάγεται και μεγάλο οικονομικό πλήγμα. Πόσο μεγάλο;

Σύμφωνα με την επικεφαλής του HAPCO, ο κύκλος εργασιών των ελληνικών και διεθνών συνεδρίων και εκδηλώσεων που ήταν προγραμματισμένα για φέτος στην Ελλάδα, και τώρα έχει χαθεί, εκτιμάται σε περίπου 1,7 δισεκατομμύριο ευρώ.

Υψηλό επίπεδο

«Αναφέρω κάποιες από τις υπηρεσίες του συνεδριακού τουρισμού προς επισημάνση: διαμονή, μετακίνηση, επισιτισμός, εκτυπώσεις, οπτικοακουστικά μέσα, κατασκευές, ενοικιάσεις συνεδριακών κέντρων ή ξενοδοχείων (αίθουσες συνεδριάσεων και εκθέσεων), παράλληλα με εστιατόρια, μουσεία, ξεναγήσεις κ.ά.», αναφέρει χαρακτηριστικά, προσθέτοντας πως πρόκειται για υπηρεσίες «που συντηρούν πολλές θέσεις εργασίας, ενώ

παράλληλα κινείται και η αγορά, διότι οι συνέδριοι είναι υψηλού οικονομικού επιπέδου και έχουν μεγάλη αγοραστική δυνατότητα».

Η πανδημία ήρθε μάλιστα σε μια χρονιά που η Ελλάδα φαινόταν πως θα μπορούσε να καταγράψει θεαματική άνοδο ως συνεδριακός προορισμός σε ευρωπαϊκή αλλά και διεθνή κατάταξη. «Το μεγαλύτερο ποσοστό των διεθνών συνεδρίων αναβλήθηκε για το επόμενο έτος, ενώ ένα πολύ μεγάλο ποσοστό ακυρώθηκε τελείως», σημειώνει ο HAPCO, προσθέτοντας ότι χάθηκε περίπου το 75% του ετήσιου κύκλου εργασιών συνεδρίων και προβλέπεται η κατάσταση να επανέλθει σε μια κανονικότητα μετά το πρώτο τρίμηνο του 2021, εκτός εάν και το δεύτερο κύμα της COVID-19 στη χώρα μας αποδειχθεί ιδιαίτερα παρατεταμένο.

Σύμφωνα με την κ. Τόλη, «ο συνεδριακός τουρισμός αποφέρει επτά φορές μεγαλύτερο έσοδο από τον συμβατικό τουρισμό και ο συνεδριακός τουρίστας τείνει να επιλέγει την Ελλάδα και για τις διακοπές του, επομένως ωφέλειται και ο ευρύτερος τουρισμός καθώς και επιμέρους τομείς του, ενώ παράλληλα ο σύνεδρος είναι συχνά ο καλύτερος πρεσβευτής και μέσο προβολής της χώρας μας στη δική του πατρίδα». Αλλά αυτοί οι «πρεσβευτές» φέτος δεν μπόρεσαν να περάσουν καθόλου από την Ελλάδα...

Στο προσκήνιο η διοργάνωση διαδικτυακών εκδηλώσεων

Οι **ακυρώσεις** και αναβολές διεθνών διοργανώσεων εξαιτίας της πανδημίας έφτασαν σε ποσοστό άνω του 95% το 2020 στη χώρα μας, σύμφωνα με την πρώτη πανελλαδική έρευνα που πραγματοποιήσαν από κοινού, μέσα στο πρώτο δεκαπενθήμερο του Ιουλίου, ο Σύνδεσμος Ελλήνων Επαγγελματιών Οργανωτών Συνεδρίων (HAPCO), το Γραφείο Συνεδρίων και Επικοινωνιών του Δήμου Αθηναίων (ACVB) και το Γραφείο Προσέλκυσης Συνεδρίων και Επισκεπτών της Θεσσαλονίκης (TCB). Αντίστοιχα, το ποσοστό αυτό στις πανελλαδικές διοργανώσεις κυμαίνεται γύρω στο 95% για τους συνεδριακούς χώρους και στο 79% για τις εταιρείες διοργάνωσης συνεδρίων και συναντήσεων. Στην έρευνα συμμετείχαν συνολικά 122 εταιρείες του κλάδου από όλη την Ελλάδα. Οι συνέπειες από τις ακυρώσεις και τις αναβολές υπολογίζεται ότι έχουν επιφέρει μείωση του τζίρου σε ποσοστό 76% για τις εταιρείες διοργάνωσης συνεδρίων και εκδηλώσεων και σε ποσοστό 69% για τη συγκεκριμένη δραστηριότητα στα ξενοδοχεία, στους χώρους εκδηλώσεων και στα συνεδριακά κέντρα. Σημειώνεται δε ότι το 20% των

ερωτηθέντων καταγράφει ήδη ακυρώσεις ή αναβολές προγραμματισμένων εκδηλώσεων και για το 2021.

Στην έρευνα καταγράφεται επίσης η δυναμική άνοδος των διαδικτυακών συναντήσεων ως εναλλακτικής, καθώς ο κλάδος δείχνει να ανταποκρίνεται με ευελιξία στις νέες συνθήκες: το 83% των διοργανωτών συνεδρίων και εκδηλώσεων διαθέτει πλέον τα κατάλληλα ψηφιακά μέσα για τη διοργάνωση διαδικτυακών/υβριδικών εκδηλώσεων και το 63% δηλώνει ότι έχει ήδη αναλάβει σχετική διοργάνωση. Ένας στους δύο ερωτηθέντες πιστεύει πως τα επόμενα χρόνια μέρος των διοργανώσεων με φυσική παρουσία θα αντικατασταθεί από διαδικτυακές/υβριδικές εκδηλώσεις. Σύμφωνα με την έρευνα, στις εταιρικές εκδηλώσεις, στα ταξίδια κινήτρων και στις εκθέσεις καταγράφεται μεγαλύτερη τάση ακυρώσεων σε σύγκριση με τα επιστημονικά συνέδρια. Η ανασφάλεια που επικρατεί φαίνεται να επιφέρει τροποποιήσεις και στις απαιτήσεις των πελατών, οι οποίοι ζητούν μεγαλύτερη ελαστικότητα στην πολιτική πληρωμών και ακυρώσεων και αυστηρότερη εφαρμογή υγειονομικών πρωτοκόλλων.

Δύο αμερικανικοί όμιλοι διεκδικούν τον λιμένα Αλεξανδρούπολης

Εντονότατο αμερικανικό αλλά και ελληνικό ενδιαφέρον εκδηλώνεται για την εξαγορά του λιμένα της Αλεξανδρούπολης, με τις σχετικές διεργασίες για τον σχηματισμό κοινοπραγιών στις οποίες θα συμμετέχουν τόσο λειτουργοί λιμένων όσο και επενδυτικοί όμιλοι να βρίσκονται σε πλήρη εξέλιξη.

Σημαντικό όμως είναι και το ενδιαφέρον για τα λιμάνια της Ηγουμενίτσας και της Καβάλας. Τις διαδικασίες για την παραχώρηση των τριών λιμένων ξεκίνησε το ΤΑΙΠΕΔ στις 17 Ιουλίου δημοσιεύοντας τη σχετική πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος, και καταληκτική ημερομηνία για την επίσημη εκδήλωση ενδιαφέροντος είναι η 2α Οκτωβρίου.

Στα λιμάνια Αλεξανδρούπολης και Ηγουμενίτσας παραχωρείται το 67% των οργανισμών λιμένων, ενώ στην Κα-

τέβουν τουλάχιστον δύο αμερικανικά σχήματα, αναφέρουν οι σχετικές πληροφορίες της «Κ».

Σχήματα

Αν και ακόμα δεν έχουν οριστικοποιηθεί τα σχήματα τα οποία θα κατέβουν στον διαγωνισμό για την Αλεξανδρούπολη, αλλά και για την Καβάλα, οι μέχρι στιγμής πληροφορίες δείχνουν την «εδρεύουσα στις ΗΠΑ - ONEX, γνωστή από την εξαγορά των ναυπηγείων στο Νεώριο της Σύρου και την εν εξελίξει επιχείρηση απόκτησης του ελέγχου των Ναυπηγείων Ελευσίνας διαμέσου του πτωχευτικού δικαίου, αλλά και την Black Summit Financial Group ως ενδιαφερόμενες. Όμως παγίως ακούγονται στην αγορά ως ενδιαφερόμενοι για την Αλεξανδρούπολη, είτε κατά μόνας είτε με συμμετοχή σε σχήμα τρίτων, και οι όμιλοι Δ. Κοπελούζου και Δ. Μελλισανίδη, που έχουν ήδη δραστηριότητες στην ευρύτερη περιοχή.

Επιπλέον, οψίμως, ακούγεται –χωρίς όμως να επιβεβαιώνεται– και το ενδεχόμενο κάποιος εκ των ενδιαφερομένων να συμπράξει με τον Οργανισμό Λιμένων Θεσσαλονίκης για να λειτουργήσει ο τελευταίος ως port operator. Η ύπαρξη επιχειρίας operator είναι προϋπόθεση στον σχετικό διαγωνισμό. Πληροφορίες φέρουν και τον ΟΛΘ ως δυνατόν διεκδικητή και της Καβάλας. Η «Κ» αντιλαμβάνεται πως ακόμα δεν έχει οριστικοποιηθεί τίποτα και οι σχετικές συζητήσεις είναι σε εξέλιξη, με τους συμμετέχοντες να κρατούν διαρκώς ενήμερη την αμερικανική πλευρά.

Εκάλλου οι ένοπλες δυνάμεις των ΗΠΑ χρησιμοποιούν ήδη το λιμάνι στο πλαίσιο της θεσμοθετημένης ελληνοαμερικανικής αμυντικής συνεργασίας (Συμφωνία Αμφοιβάις Αμυντικής Συνεργασίας - MDCA), ενώ ο ίδιος ο πρέσβης των ΗΠΑ Τζέφρεϊ Πάιατ, ο οποίος έχει επισκεφθεί πέντε φορές μέχρι σήμερα την Αλεξανδρούπολη, επισήμανε, λίγες

Στα τέλη Ιουλίου κατέπλευσε στο λιμάνι Αλεξανδρούπολης το αμερικανικής σημαίας «ARC Endurance», μεταφέροντας στοιχεία της 101ης ταξιαρχίας της αεροπορίας στρατού των ΗΠΑ. Είναι το μεγαλύτερο μέχρι σήμερα πλοίο που έχει ελλιμενιστεί στην Αλεξανδρούπολη.

ημέρες μετά την προκήρυξη του διαγωνισμού για την ιδιωτικοποίηση, τον «στρατηγικό ρόλο αυτής της πόλης ως περιφερειακού κόμβου ενέργειας, μεταφορών και εμπορίου, με ζωτική σημασία για την ευρωπαϊκή σταθερότητα και ασφάλεια».

Ηγουμενίτσα

Για την Ηγουμενίτσα ο διαγωνισμός για την εξαγορά της πλειοψηφίας του μετοχικού κεφαλαίου του οργανισμού λιμένων ενδέχεται να μετατραπεί σε ιταλογερμανική διεκυστινίδα. Για το λιμάνι (όπως και για αυτό του Ηρακλείου) έχει εκδηλώσει ενδιαφέρον ο ιταλικός όμιλος Γκριμάλντι, γνωστός στην Ελλάδα από την ιδιοκτησία των Μινωικών Γραμμών. Άλλωστε είναι ένας από τους μεγαλύτερους χρήστες του λιμανιού της Ηγουμενίτσας. Όπως όμως έχει αποκαλύψει η «Κ», για τον διαγωνισμό ενδιαφέρεται και ο μεγάλος γερμανικός ναυτιλιακός όμιλος Förde Reederei Seetouristik (FRS), ο οποίος δραστηριοποιείται στην επιβατηγό ναυτιλία σε πολλές χώρες, μεταξύ αυτών και στην Αλβανία, και πιθανόν να λειτουργήσει κοινοπρακτικά με συγκεκριμένο ελληνικό επιχειρηματικό σχήμα με το οποίο συνεργάζεται ήδη.

Οι τρεις διαγωνισμοί προκηρύχθηκαν παράλληλα με τη ψήφιση από τη Βουλή

ρυθμίσεων σχετικών με τη χερσαία ζώνη του λιμένα της Αλεξανδρούπολης και κάποιων άλλων θεμάτων που ξεκαθαρίζουν το καθεστώς που επικρατεί στα λιμάνια. Ειδικότερα, στα μέσα Ιουλίου, οι υπουργοί Οικονομικών Χρ. Σταϊκούρας, Υποδομών και Μεταφορών Κ. Καραμανλής και Ναυτιλίας Ιω. Πακιογιάννης ανακοίνωσαν από κοινού τη διευθέτηση χρόνιων ζητημάτων στα 10 περιφερειακά λιμάνια ώστε να μπορέσει να προχωρήσει η αξιοποίησή τους από το ΤΑΙΠΕΔ.

Δύο από τα βασικότερα προβλήματα του λιμένα Αλεξανδρούπολης ήταν η απαλλοτρίωση 195 στρεμμάτων, εντός της χερσαίας ζώνης του λιμένα, και η διευθέτηση της ζώνης της ΓΑΙΑΟΣΕ που βρίσκεται και αυτή εντός της χερσαίας ζώνης του λιμένα. Όσον αφορά τη διευθέτηση των ακινήτων κυριότητας του ΟΣΕ και διαχείρισης ΓΑΙΑΟΣΕ, το υπουργείο Οικονομικών προχώρησε σε νομοθετική ρύθμιση, που προβλέπει πως η διαχείριση και η εκμετάλλευσή των εν λόγω εκτάσεων περνάει στον οργανισμό λιμένος χωρίς να θίγεται το ιδιοκτησιακό καθεστώς του ΟΣΕ. Η διάταξη αυτή αφορά, εκτός από τον λιμένα της Αλεξανδρούπολης, και τον λιμένα του Βόλου, για τον οποίο επίσης έχει διατυπωθεί αμερικανικό ενδιαφέρον.

ΗΛΙΑΣ Γ. ΜΠΕΛΛΟΣ

Περιορισμένη η συμμετοχή στο πρόγραμμα «Συν-Εργασία»

Της **ΡΟΥΛΑΣ ΣΑΛΟΥΡΟΥ**

Αβέθαιο θεωρείται το μέλλον του προγράμματος «Συν-Εργασία» το οποίο, παρά τις συνεχείς παρεμβάσεις από το υπουργείο Εργασίας, εξακολουθεί να μην αποτελεί βασική επιλογή των επιχειρήσεων που πλύνονται και από το πιθανό δεύτερο κύμα της πανδημίας του κορωνοϊού που, όπως φαίνεται, εξελίσσεται στη χώρα μας εν μέσω θέρους. Στον αντίποδα, έδαφος φαίνεται πως κερδίζει, παρότι πρόκειται για ένα κατ'εξοχήν «παθητικό» μέτρο, η λήψη της αναστολής συμβάσεων. Βέβαια, οι εργαζόμενοι εκφράζουν ανησυχία κατά κύριο λόγο ως προς το τι μέλλει γενέσθαι από το φθινόπωρο και μετά, ενώ προβληματισμός υπάρχει και για το αν και πώς θα πληρωθούν το επίδομα αδειας αλλά και το δώρο Χριστουγέννων. Να σημειωθεί ότι τα συγκεκριμένα επιδόματα υπολογίζονται με βάση το διάστημα εργασίας κάθε υπαλλήλου, με αποτέλεσμα να περιοδός τους η οποία οι συμβάσεις έχουν τεθεί σε αναστολή να βρίσκονται σε «γκρίζα ζώνη» τουλάχιστον ως προς το πότε και ποιος θα πληρώσει για τους συγκεκριμένους μήνες.

Τόσο τα σωματεία και οι ομοσπονδίες εργαζομένων, που εκπροσωπούν κυρίως εποχικά απασχολούμενους κατά την καλοκαιρινή περίοδο, όσο και οι εργοδοτικοί φορείς καλούν το υπουργείο Εργασίας να ξεκαθαρίσει άμεσα το θέμα, καθώς είναι πρόσφατη η περίπτωση του δώρου Πάσχα, που ενώ στην αρχή οι εργοδότες πίστευαν ότι το κράτος θα καλύψει εξ αρχής τα ποσά που αντιστοιχούσαν στους μήνες αναστολής, τελικά κλήθηκαν οι ίδιοι να τα πληρώσουν και στη συνέχεια τους τα επέστρεψε το Δημόσιο.

Παράλληλα, οι εργαζόμενοι επισημαίνουν ότι υπάρχει σημαντική καθυστέρηση στις πληρωμές αλλά και συνεχείς αλλαγές στα χρονοδιαγράμματα, με αποτέλεσμα όσοι έχουν τεθεί σε αναστολή να μένουν χωρίς το εισόδημα των 534 ευρώ για πολύ μεγάλο διάστημα που ξεπερνάει τον μήνα.

Όσο για το πρόγραμμα «Συν-Εργασία», τα στοιχεία δείχνουν πολύ χαμηλά

συμμετοχή, γεγονός που καθιστά εξαιρετικά απίθανο το ενδεχόμενο να συνεχιστεί και μετά τις 15 Οκτωβρίου. Είναι ενδεικτικό ότι τον Ιούνιο εντάχθηκαν στο πρόγραμμα μόλις 3.400 επιχειρήσεις και 32.000 εργαζόμενοι, ενώ τον Ιούλιο 5.501 επιχειρήσεις και 48.507 εργαζόμενοι. Στο ενδιαμέσο βέβαια, το οικονομικό επιτελείο προχώρησε σε δύο σημαντικές παρεμβάσεις με στόχο να καταστεί ο μηχανισμός ελκυστικότερος για τους εργοδότες. Συγκεκριμένα, από την 1η Ιουλίου και

Το δίμηνο Ιουνίου - Ιουλίου εντάχθηκαν λιγότερες από 9.000 επιχειρήσεις. Εξαιρετικά απίθανο το ενδεχόμενο να συνεχιστεί το πρόγραμμα και μετά τις 15 Οκτωβρίου.

έως το τέλος του προγράμματος, το κράτος καλύπτει το 100% των ασφαλιστικών εισφορών για τον χρόνο εργασίας που χάνεται. Ο εργοδότης θα πληρώνει έτσι μόνο τις εισφορές που αναλογούν στο τμήμα του μισθού που καταβάλλει. Όλες οι υπόλοιπες εισφορές –εργατικές και εργοδοτικές– θα βαρύνονται στον κρατικό προϋπολογισμό. Με την πρόσφατη Πράξη Νομοθετικού Περιεχομένου δε, στον μηχανισμό μπορούν να ενταχθούν εφεξής και όλοι οι εποχικοί εργαζόμενοι που έχουν προσληφθεί με σύμβαση πλήρους απασχόλησης, έως τις 10 Αυγούστου. Σύμφωνα με την αρχική διάταξη, ο μηχανισμός μπορούσε να εφαρμοστεί μόνο σε εργαζόμενους που είχαν εξαρτημένη σχέση εργασίας πλήρους απασχόλησης στις 30 Μαΐου του 2020. Με την προϋπόθεση αυτή αποκλειούνταν οι εποχικοί που προσλήφθηκαν τον Ιούνιο, τον Ιούλιο ή και τον Αύγουστο. Με τη νέα διάταξη διευρύνεται το πεδίο εφαρμογής προκειμένου να ενταχθούν περισσότεροι εργαζόμενοι σε αυτόν.

Life is short, for bad souvlaki

2000 reasons to go out

wiz-guide.com

wizguide
LiveBetter

Μείωση εισφορών κατά 2 μονάδες εντός του 2021

Το κόστος για τον προϋπολογισμό υπολογίζεται σε 800 εκατ. κατ' έτος

Τον **ΠΡΟΚΟΠΗ ΧΑΤΖΗΝΙΚΟΛΑΟΥ**

Τα μέτρα στήριξης του Σεπτεμβρίου για τις επιχειρήσεις και τους εργαζομένους που πλήττονται από την υγειονομική κρίση και το πακέτο φοροελαφρύνσεων για το 2021 συνολικού ύψους 1,5 δισ. ευρώ, με αιχμή του δόρατος τη μείωση των εισφορών κατά 2 μονάδες, σχεδιάζουν στο Μέγαρο Μαξίμου, με στόχο να ανα-κοινηθούν στα μέσα Σεπτεμβρίου.

Παράλληλα, το οικονομικό επιτελείο έχει ξεκινήσει την αποτίμηση των επιπτώσεων της πανδημίας, προκειμένου να διαπιστωθεί εάν οι αρχικές προβλέψεις για ύφεση της τάξης του 7,8% επιβεβαιώνονται ή εάν θα πρέπει να προχωρήσουν στην κατάρτιση νέων δυσμενέστερων σεναρίων, καθώς τα δεδομένα από τον τομέα του τουρισμού είναι αποθαρρυντικά. Σε κάθε περίπτωση, αναφέρει πηγή του υπουργείου Οικονομικών πριν ληφθούν οι οριστικές αποφάσεις για το νέο πακέτο μέτρων, θα εκτιμηθούν τα δημοσιονομικά περιθώρια.

Αντίστροφη πορεία

Είναι ενδεικτικό ότι το οικονομικό επιτελείο μέχρι πρότινος εκτιμούσε ότι από τον Οκτώβριο θα ξεκινήσει η αντίστροφη πορεία για την οικονομία με αύξηση των δημοσίων εσόδων. Ωστόσο, ο αναπληρωτής υπουργός Οικονομικών Θ. Σκυλακάκης σε δήλωσή του τις προηγούμενες μέρες επισήμανε ότι η παγκόσμια πανδημία θα συνεχίσει να επηρεάζει πολύ σημαντικά τα δημόσια έσοδα, μέσω του τουρισμού και των εξαγωγών, μέχρι,

κατ' ελάχιστον, τον Οκτώβριο - Νοέμβριο του 2020.

Υπό αυτές τις συνθήκες η κυβέρνηση θα οδηγηθεί σε νέα μέτρα στήριξης για τους εργαζομένους, ενώ το πακέτο των φοροελαφρύνσεων θα είναι εξαιρετικά περιορισμένο και θα ανέλθει σε 1,5 δισ. ευρώ εκ των οποίων περίπου τα 800 εκατ. ευρώ υπολογίζεται να χρηματοδοτηθούν από το Ταμείο Ανάκαμψης.

Πριν όμως από τις ανακοινώσεις θα προηγηθεί συμφωνία στο Eurogroup της 11ης Σεπτεμβρίου με τους Ευρωπαίους, καθώς για να υλοποιηθεί το σχέδιο της κυβέρνησης προϋποθέτει αφενός το «πάγωμα» των στόχων του προϋπολογισμού, αφετέρου το Ταμείο Ανάκαμψης να «δώσει μακροοικονομική ανάπτυξη». Και αυτό, καθώς το επόμενο έτος τα έσοδα από τα φυσικά και νομικά πρόσωπα θα είναι μειωμένα όπως επίσης και των ελευθέρων επαγγελματιών.

Η αναστολή συμβάσεων, η εκ περιτροπής εργασία και η μείωση των τζίρων των επιχειρήσεων θα οδηγήσουν στη μείωση των δημοσίων εσόδων το 2021.

Τα μέτρα στήριξης του φθινοπώρου κατά πάσα πιθανότητα δεν θα είναι στοχευμένα σε τουρισμό και εστίαση. Τα μεγάλα προβλήματα στην οικονομία και η ανάγκη για παροχή ρευστότητας στις επιχειρήσεις και κινήτρων για την απασχόληση αναμένεται να διευρύνουν το πεδίο στήριξης.

Αιτήματα

Ηδη στο υπουργείο Οικονομικών έχουν φθάσει δεκάδες αιτήματα από επαγγελ-

Πριν από τις ανακοινώσεις θα προηγηθεί συμφωνία στο Eurogroup της 11ης Σεπτεμβρίου με τους Ευρωπαίους, καθώς για να υλοποιηθεί το σχέδιο του οικονομικού επιτελείου θα πρέπει να υπάρξει «αναπτυξιακή βοήθεια» από το Ταμείο Ανάκαμψης.

Το συνολικό πακέτο ελαφρύνσεων του επόμενου έτους εκτιμάται σε 1,5 δισ. ευρώ.

ματικών φορείς, εξέλιξη που δείχνει την αγωνία της αγοράς για το τελευταίο τετράμηνο του έτους.

– Επέκταση του πλαισίου για το «Συν.Εργασία», με στόχο να καλυφθούν και οι εποχικοί εργαζόμενοι πιθανότατα μέχρι το τέλος του έτους.

– Εναρξη νέου κύκλου επιστρεπτέας προκαταβολής συνολικού ύψους 1,2 δισ.

– Παροχή ρευστότητας για κεφάλαια κίνησης σε μικρομεσαίες επιχειρήσεις από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων ύψους 3,5 δισ. ευρώ.

– Ενεργοποίηση των αναστολών συμβάσεων καθ' όλη τη διάρκεια του φθινοπώρου.

Όσον αφορά την επόμενη χρονιά, όπως προαναφέρθηκε, οι δημοσιονομικοί κανόνες που θα ισχύουν το 2021 θα κρίνουν και το ύψος των φοροελαφρύνσεων. Η ίδια πηγή του υπουργείου Οικονομικών σημειώνει ότι με βάση τα σημερινά δεδομένα και τις συζητήσεις που έχουν πραγματοποιηθεί, είναι εξαιρετικά πιθανόν οι κανόνες του συμφώνου σταθερότητας να παραμείνουν σε αναστολή. Σύμφωνα με πληροφορίες, πρωταρχικός στόχος της κυβέρνησης είναι η μείωση των ασφαλιστικών εισφορών.

Η πρώτη μείωση πραγματοποιήθηκε τον περασμένο Ιούνιο, οπότε μειώθηκαν οι εισφορές κατά 0,9 μονάδες (0,48 για τους εργοδότες και 0,42 για τους εργαζομένους). Το σχέδιο του 2021 προβλέπει διπλή μείωση των εισφορών αντί της μιας μονάδας που είχε αρχικά υπολογιστεί και συγκεκριμένα οι εισφορές να μειωθούν κατά δύο μονάδες, με το κόστος να φθάσει τα 800 εκατ. ευρώ σε ετήσια βάση.

Σωρευτικά η μείωση θα φθάσει στις

2,9 μονάδες. Μάλιστα, η μείωση των εισφορών θα ενταχθεί στο σχέδιο της κυβέρνησης που θα υποβληθεί στην Κομισιόν τον Οκτώβριο. Σύμφωνα με τον σχεδιασμό, η μείωση των εισφορών θα ενταχθεί σε ευρύ πλαίσιο μεταρρυθμίσεων στην αγορά εργασίας με στόχο να χρηματοδοτηθεί από το Ταμείο Ανάκαμψης.

Αποκλιμάκωση φόρων

Ταυτόχρονα, η κυβέρνηση εξετάζει τον «φάκελο» με τις μειώσεις φόρων, ο οποίος περιλαμβάνει:

1. Μείωση της εισφοράς αλληλεγγύης 30% ή εναλλακτικά την κατάρηση της εισφοράς αλληλεγγύης για όσους έχουν εισοδήματα έως 20.000 ευρώ από 12.000 που ισχύει σήμερα. Ταυτόχρονα θα περιορισθούν όλοι οι συντελεστές της κλίμακας κατά μία ποσοστιαία μονάδα. Το κόστος της μείωσης υπολογίζεται σε 330 εκατ. ευρώ.

2. Μείωση του τέλους επιτηδεύματος

κατά 50%. Αυτό σημαίνει ότι το τέλος επιτηδεύματος, από 650 ευρώ θα μειωθεί στα 325 ευρώ για τους ελεύθερους επαγγελματίες και στα 500 ευρώ για τις επιχειρήσεις. Το κόστος υπολογίζεται σε 250 εκατ. ευρώ.

3. Μείωση του ΕΝΦΙΑ κατά 8% μεσοσταθμικά σε συνδυασμό με την αναπροσαρμογή των αντικειμενικών αξιών. Η μείωση του ΕΝΦΙΑ κατά 8% δεν θα είναι οριζόντια αλλά στοχευμένη και αυτό, καθώς η εξίσωση των αντικειμενικών αξιών με τις εμπορικές, που θα πραγματοποιηθεί εντός του πρώτου εξαμήνου του 2021, οδηγεί αναγκαστικά σε άλλες λύσεις και όχι στην οριζόντια μείωση του ΕΝΦΙΑ. Θα προσμετρηθεί το πόσο θα αυξηθεί η αξία των ακινήτων σε ορισμένες περιοχές, αλλά και πόσο θα μειωθεί σε κάποιες άλλες. Δεν αποκλείεται η κυβέρνηση να προχωρήσει στη σταδιακή μείωση του συμπληρωματικού φόρου. Το κόστος υπολογίζεται περίπου στα 200 εκατ. ευρώ.

Δρομολογείται δεύτερο πρόγραμμα «Γέφυρα»

Ευρύ πλάνο κατάρτισης για τους εποχικά εργαζόμενους θα ανακοινώσει η κυβέρνηση

Τον **ΘΑΝΟΥ ΤΣΙΡΟΥ**

Τέταρτο μέρος επιστρεπτέας προκαταβολής, δεύτερο μέρος του προγράμματος «Γέφυρα» και ένα ευρύ πλάνο κατάρτισης το οποίο θα στοχεύει στους εποχικά εργαζόμενους που θα μείνουν εκτός αγοράς εργασίας κατά τη διάρκεια της φετινής σεζόν, ετοιμάζεται να ανακοινώσει η κυβέρνηση, προκειμένου να ανακρούσει το επερχόμενο κύμα «λουκέτων» ειδικά στον χώρο του τουρισμού και της εστίασης, αλλά και το συνεπακόλουθο κύμα απολύσεων εκατοντάδων χιλιάδων εργαζομένων.

Με το κλείσιμο της τουριστικής περιόδου σε μερικές εβδομάδες από τώρα, θα γίνει ο πρώτος απολογισμός των οικονομικών συνεπειών που έχει προκαλέσει –και προκαλεί– η πανδημία στην τουριστική βιομηχανία της χώρας, που περιλαμβάνει βέβαια και τον κλάδο του επισιτισμού. Τα στοιχεία δείχνουν ότι η κατάσταση στην αγορά εξελίσσεται χειρότερα από ό,τι αναμενόταν στις αρχές της τουριστικής περιόδου, όταν και τα κρούσματα του κορωνοϊού μετριούνταν με μονοψήφια νούμερα.

Το πρόβλημα

Προς το παρόν το πρόβλημα, ειδικά σε ό,τι αφορά τις θέσεις εργασίας, καλύπτεται κυρίως με το μέτρο της αναστολής –το οποίο μάλιστα παρατάθηκε μέχρι και το τέλος Σεπτεμβρίου– αλλά και με την επιδότηση σε ποσοστό έως και 100% των εργοδοτικών εισφορών.

Ωστόσο, με το τέλος της τουριστικής περιόδου και το κλείσιμο των εποχικών επιχειρήσεων θα φανεί η πλήρης διάσταση της ζημίας: έλλειψη ρευστότητας στις επιχειρήσεις και περιορισμένη δυνατότητα εξυπηρέτησης των υποχρεώσεων προς τράπεζες και Δημόσιο αλλά και μειωμένες οικονομικές αντοχές των εποχικών υπαλλήλων, οι οποίοι δεν θα διαθέτουν φέτος επαρκή αποθέματα από την εργασία του καλοκαιριού ώστε να μπορέσουν να στηριχθούν τον χειμώνα μόνο στο επίδομα ανεργίας των 360 ευρώ μηνιαίως.

Ετσι, με το νέο «στοχευμένο» πακέτο μέτρων θα επιδιωχθεί να αποφευχθούν τα «λουκέτα», η συσσώρευση ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων προς το Δημόσιο, η οριστική απώλεια θέσεων εργασίας αλλά και η δημιουργία νέας γενιάς κόκκινων δανείων. Για την τόνωση της ρευστότητας των επαγγελματιών –αυτή τη φορά και των ατομικών επιχειρήσεων

Για την τόνωση της ρευστότητας των επαγγελματιών –αυτή τη φορά και των ατομικών επιχειρήσεων που δεν έχουν προσωπικό– το υπουργείο Οικονομικών θα στηριχθεί σε τρίτο και τέταρτο γύρο επιστρεπτέας προκαταβολής.

Δικαιούχοι επιδότησης δόσης στεγαστικού δανείου θα είναι όσοι υπέστησαν οικονομική ζημία εντός του καλοκαιριού.

που δεν έχουν προσωπικό ούτε καν ταμειακή μηχανή– η κυβέρνηση θα στηριχθεί και πάλι στην επιστρεπτέα προκαταβολή.

Ηδη, η αγορά έχει ενισχυθεί με ρευστό της τάξεως των 1,8 δισ. ευρώ (περίπου 1% του ΑΕΠ) μέσα από τις δύο πρώτες φάσεις και ενώ προς το τέλος του μήνα θα ανακοινωθεί η 3η φάση. Αυτή θα είναι η πιο «διευρυμένη» αλλά και η μεγαλύτερη όσον αφορά τον προϋπολογισμό, καθώς οι προς διάθεση πόροι θα φθάσουν το 1,2 δισ. ευρώ με στόχο τη δανειοδότηση επιπλέον 80-100.000 επιχειρήσεων και επαγγελματιών. Ο 3ος γύρος θα λαμβάνει υπόψη την πορεία

των εσόδων του κάθε επαγγελματία ή επιχειρήσεως μέχρι και το τέλος Ιουλίου, ενώ δεν θα υπάρχει προϋπόθεση οι ατομικές επιχειρήσεις να έχουν ταμειακή μηχανή.

Επειδή ο 3ος γύρος της επιστρεπτέας προκαταβολής δεν μπορεί να καλύψει χρονικά όλη την τουριστική περίοδο –για να ξεκινήσει η «αιμοδότηση» της αγοράς μέσα στο πρώτο 15νθήμερο του Σεπτεμβρίου θα πρέπει ο μαθηματικός τύπος να λαμβάνει υπόψη τα στοιχεία μέχρι και τον Ιούλιο– στο υπουργείο Οικονομικών σχεδιάζουν ένα ποσό της τάξεως των 500 εκατ. ευρώ τουλάχιστον (συν το οποίο ποσό μείνει αδιάθετο από την 3η φάση) να αποτελέσει το προϊόν της 4ης φάσης της επιστρεπτέας προκαταβολής. Η 4η αυτή φάση θα λαμβάνει υπόψη την πορεία των εσόδων μέχρι και το τέλος Σεπτεμβρίου, οπότε θα λαμβάνει πλήρως υπόψη τις επιπτώσεις της πανδημίας κατά τη διάρκεια της τουριστικής περιόδου.

Ετσι, επιχειρήσεις που θα έχουν υποστεί μείωση ακόμη και άνω του 50%

σε σχέση με πέρυσι, θα μπορούν να εξασφαλίσουν σημαντικά κεφάλαια κίνησης, δεδομένου ότι η επιστρεπτέα προκαταβολή έχει ως βασικό πλεονέκτημα την αντικειμενική διανομή των ποσών στους δικαιούχους με μοναδικό κριτήριο τη μεταβολή των οικονομικών τους μεγεθών αλλά και τη χρήση άλλων μέτρων ενίσχυσης, όπως για παράδειγμα την αναστολή των συμβάσεων εργασίας.

Αντίστοιχη είναι η λογική όσων προτείνουν και ένα πρόγραμμα «Γέφυρα 2». Το πρόγραμμα επιδότησης των στεγαστικών δανείων που είναι ήδη σε ισχύ, επιδοτεί τους εργαζομένους και τους επαγγελματίες που υπέστησαν μείωση εσόδων ή αποδοχών μέσα στο β' τρίμηνο του 2020.

Ετσι, είναι πιθανό να μην καλύπτονται επαρκώς οι εποχικοί επαγγελματίες αλλά και οι εργαζόμενοι που αντλούν το μεγαλύτερο μέρος του εισοδήματός τους μέσα στο καλοκαίρι. Γι' αυτό ακριβώς σχεδιάζεται, ανάλογα και με την ανταπόκριση που θα υπάρξει στο πρόγραμμα «Γέφυρα 1», ένα δεύτερο αντίστοιχο πρόγραμμα το οποίο θα επιδοτεί τις δόσεις των στεγαστικών δανείων όσων υπέστησαν μεγάλο οικονομικό πλήγμα κατά τη διάρκεια του καλοκαιριού.

Κόκκινα δάνεια

Άλλωστε, το να μην αφήσει πίσω της η πανδημία μια νέα γενιά κόκκινων δανείων συνιστά προτεραιότητα της κυβέρνησης και το πρόγραμμα «Γέφυρα» μπορεί να συμβάλει καθοριστικά στην επίτευξη αυτού του στόχου. Δεδομένου μάλιστα ότι το πρόγραμμα προβλέπει την επιδότηση της δόσης του στεγαστικού δανείου για 9 μήνες, οι εποχικοί εργαζόμενοι μπορούν να λάβουν σημαντική οικονομική ενίσχυση μέχρι να πληρώσει η επόμενη τουριστική περίοδος.

Τέλος, το πρόγραμμα κατάρτισης προγραμματίζεται να αντικαταστήσει το επίδομα ανεργίας που εισπράττουν τον χειμώνα οι εποχικοί εργαζόμενοι. Το ζητούμενο είναι, ειδικά για τους εργαζομένους που δεν θα έχουν εισπράξει μέσα στο καλοκαίρι περισσότερα από 534 ευρώ τον μήνα –δηλαδή μόνο το εισόδημα της αναστολής– να δοθεί μια διέξοδος, ώστε και να εμπλουτίσουν το βιογραφικό τους με γνώσεις που σχετίζονται με το αντικείμενό τους αλλά και να διασφαλίσουν ένα σαφές υψηλότερο εισόδημα σε σχέση με τα 360 ευρώ του επιδόματος ανεργίας.

Πάνω από 28.000 αιτήσεις για επιδότηση στεγαστικού δανείου

Ξεπέρασαν τις 28.000 οι αιτήσεις που είχαν υποβληθεί χθες για το πρόγραμμα «Γέφυρα» του υπουργείου Οικονομικών, το οποίο επιδοτεί τη δόση των δανείων που συνδέονται με την πρώτη κατοικία. Η πλατφόρμα στην Ειδική Γραμματεία Ιδιωτικού Χρέους άνοιξε τη Δευτέρα 3 Αυγούστου και ήδη περίπου 60.000 ενδιαφερόμενοι έχουν συναρπάξει στην άρση του φορολογικού και τραπεζικού τους απορρήτου και βρίσκονται στο στάδιο της προετοιμασίας της αίτησής τους. Από το πρόγραμμα έχει υπολογιστεί ότι μπορούν να επωφεληθούν περίπου πάνω από 300.000 δανειολήπτες.

Η μεγάλη ανταπόκριση, σύμφωνα με το υπουργείο Οικονομικών, αποδίδεται στη διευρυμένη περίμετρο κάλυψης των δανειοληπτών που παρέχει το νέο πλαίσιο, σε σύγκριση με το προηγούμενο καθεστώς, καθώς και η απλή και φιλική για τον χρήστη διαδικασία υποβολής της αίτησης, που δεν απαιτεί κανένα δικαιολογητικό. Τα δικαιολογητικά αντλούνται αυτόματα από το Taxis με τη συναίνεση του οφειλέτη για άρση του φορολογικού απορρήτου του.

Δικαιούχοι του προγράμματος «Γέφυρα» είναι οι πληγέντες από την οικονομική κρίση που προκαλεί η πανδημία, έχοντας υποστεί μείωση του εισοδήματός του, και στους οποίους έχει παρασχεθεί οικονομική ενίσχυση στο πλαίσιο του μηχανισμού στήριξης εργαζομένων, ελευθέρων επαγγελματιών ή φυσικών προσώπων που ασκούν επιχειρηματική δραστηριότητα. Εκτός από τις παραπάνω κατηγορίες, στο πρόγραμμα μπορούν να ενταχθούν και οι μακροχρόνια άνεργοι, καθώς και οι ιδιοκτήτες ακινήτων, οι οποίοι έλαβαν μειωμένο ενοίκιο στο πλαίσιο του μηχανισμού στήριξης για τη μείωση ενοικίου επαγγελματικών μισθώσεων και μισθώσεων κύριας κατοικίας λόγω κορωνοϊού.

Η κρατική επιδότηση καλύπτει χρονικό διάστημα 9 μηνών και ξεκινάει από το 90% της μηνιαίας δόσης για τους συνεπείς δανειολήπτες, ενώ βαίνει μειούμενη για όσους έχουν δάνεια σε καθυστερήση. Βασική προϋπόθεση είναι η ρύθμιση της οφειλής και η συνέπεια στην αποπληρωμή για χρονικό διάστημα από 6 έως και 18 μήνες, ανάλογα με την κατηγορία του δανείου.

Η επιδότηση των τόκων για εννέα μήνες από το κράτος έρχεται να «κουμπώσει» με τα προγράμματα αναστολής δόσεων που έχουν εφαρμόσει οι τράπεζες και τα οποία λήγουν –ανάλογα

Συνολικά περίπου 60.000 ενδιαφερόμενοι έχουν συναρπάξει στην άρση του φορολογικού και τραπεζικού τους απορρήτου και βρίσκονται στο στάδιο της προετοιμασίας της αίτησής τους.

Από το πρόγραμμα μπορούν να επωφεληθούν πάνω από 300.000 δανειολήπτες.

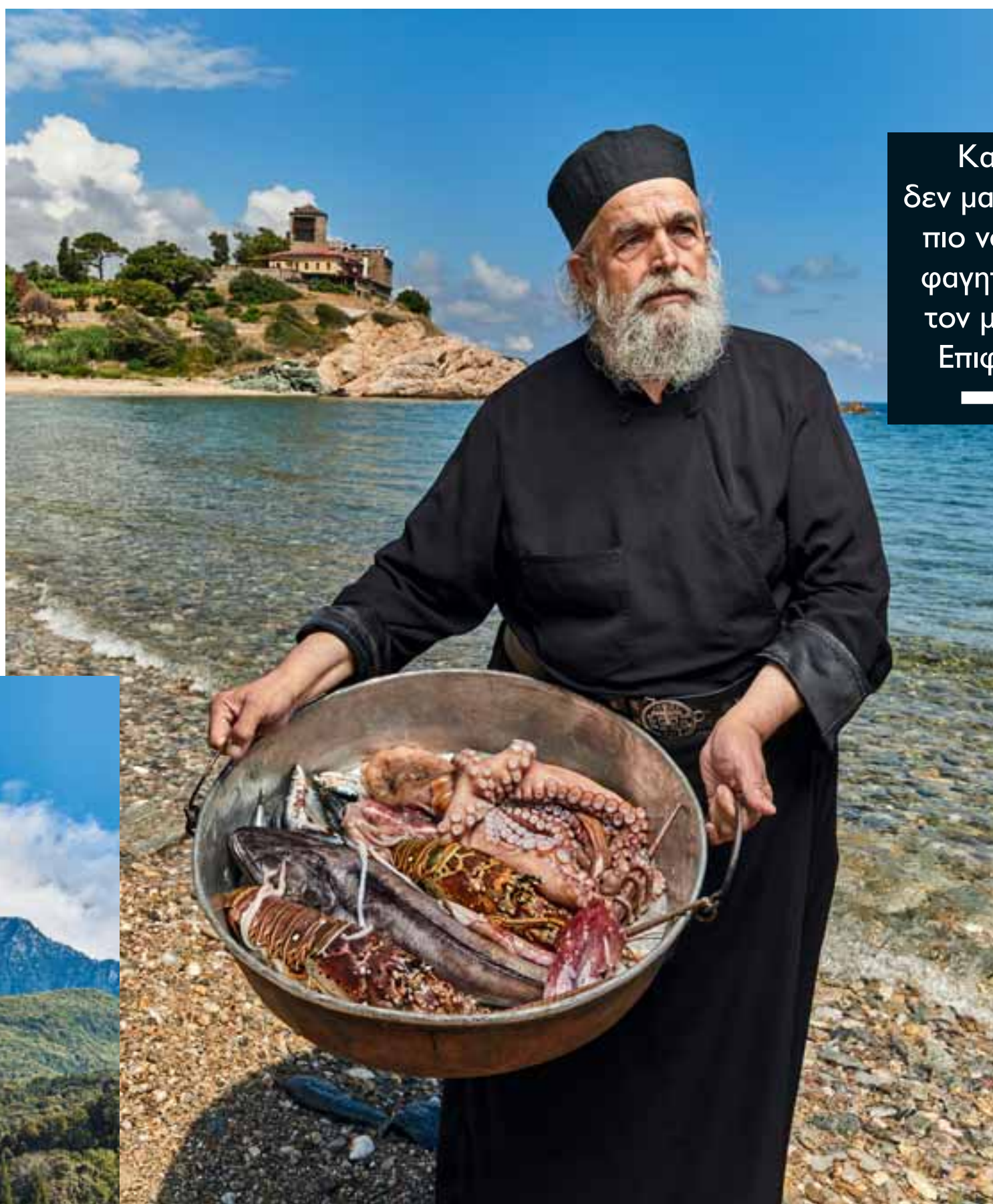
με την κατηγορία των δανειοληπτών– είτε στα τέλη Σεπτεμβρίου είτε στα τέλη Δεκεμβρίου, διασφαλίζοντας την ομαλή αποπληρωμή των στεγαστικών δανείων όχι μόνο για το 2020, αλλά και για το 2021. Αυτό, διότι η κρατική επιδότηση συνοδεύεται με την υποχρέωση για τη συνέχιση της αποπληρωμής των δανειακών υποχρεώσεων από την πλευρά των δανειοληπτών που θα ωφεληθούν από το πρόγραμμα για χρονικό διάστημα από 6 έως και 18 μήνες, ανάλογα με την κατηγορία του δανείου. Σε διαφορετική περίπτωση, θα πρέπει να επιστραφεί η κρατική επιδότηση. Όπως προβλέπει το πρόγραμμα, αν κάποιος δανειολήπτης έχει λάβει αναστολή πληρωμών δανείων από την τράπεζα, τότε μπορεί να επιλέξει είτε να διακόψει την αναστολή και να ξεκινήσει να πληρώνει, λαμβάνοντας ταυτόχρονα και την κρατική επιδότηση, είτε να περιμένει τη λήξη της αναστολής πληρωμών και να ξεκινήσει να πληρώνει μετά, λαμβάνοντας και πάλι την κρατική επιδότηση.

EYFENIA TZOPTZH

γαστρονόμος
Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΓΕΥΣΗΣ

ΝΕΟ ΒΙΒΛΙΟ

Κανείς
δεν μαγειρεύει
πιο νόστιμα
φαγητά από
τον μοναχό
Επιφάνιο!

Η ΚΑΛΟΚΑΙΡΙΝΗ ΚΟΥΖΙΝΑ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΟΡΟΥΣ ΑΠΟ ΤΟΝ ΜΟΝΑΧΟ ΕΠΙΦΑΝΙΟ

Στο νέο βιβλίο του Γαστρονόμου μαθαίνουμε τα μυστικά της μοναστηριακής μαγειρικής μέσα από δεκάδες συμβουλές και συνταγές του Αρχιμαγειρα του Αγίου Όρους.

ΑΥΤΗ ΤΗΝ ΚΥΡΙΑΚΗ ΜΕ ΤΗΝ Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Η πράσινη μετάβαση του ελληνικού real estate

Η πανδημία επιταχύνει τη στροφή σε σύγχρονα βιοκλιματικά κτίρια

Του **ΔΗΜΗΤΡΗ ΔΕΛΕΒΕΓΚΟΥ**

Τη στροφή προς τα βιοκλιματικά κτίρια, με ολοκληρωμένα συστήματα εξαερισμού, ευρύχωρες επιφάνειες και περιορισμένο ενεργειακό αποτύπωμα, επιτάχυνε η πανδημική κρίση, με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να προκρίνει αυτού του είδους τις αναπτύξεις. Αλλά και για την επιτροπή που συστάθηκε με επικεφαλής τον οικονομολόγο Χρ. Πισσαριδίη για την αξιοποίηση του ποσού 72 δισ. ευρώ, που θα προέλθει από το Ταμείο Ανάκαμψης της Ευρωπαϊκής Ένωσης και το νέο ΕΣΠΑ, οι «πράσινες» επενδύσεις αποτελούν απαραίτητο συστατικό της αναπτυξιακής πολιτικής της χώρας. Ως εκ τούτου, όπως αναφέρεται στην ενδιάμεση έκθεση της επιτροπής, θα πρέπει να ενθαρρυνθεί η υλοποίηση δημόσιων επενδύσεων και η παροχή κινήτρων για ιδιωτικές δαπάνες για ενεργειακή αναβάθμιση κατοικιών και επαγγελματικών κτιρίων με σκοπό τη μείωση της κατανάλωσης ενέργειας, των περιβαλλοντικών αποτυπώματος και την αύξηση της αξίας των ακινήτων.

Τα έργα

Στο υπόβαθρο αυτό στήριζεται σειρά έργων που έχουν υλοποιηθεί ή αναπτύσσονται οι μεγαλύτερες εταιρείες του κλάδου. Ξεχωρίζουν η εταιρεία επενδύσεων σε ακίνητα περιουσία (ΑΕΕΑΠ) Prodea, η οποία, κατά το πρόσφατο παρελθόν, έχει δανειοδοτηθεί με 50 εκατ. ευρώ από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (EBRD), διαθέτοντας ως στρατηγική επιλογή την ανάπτυξη κτιρίων με βιοκλιματικά χαρακτηριστικά.

«Μέχρι πρόσφατα η εξοικονόμηση ενέργειας ήταν η κύρια τάση σε σχέδια με αποφάσεις για επενδύσεις σε ακίνητα, ειδικά στον τομέα των γραφείων. Ωστόσο, η πανδημία COVID-19 υπογράμμισε την ανάγκη για εστίαση επίσης σε χαρακτηριστικά των κτιρίων που σχετίζονται με την υγεία, όπως ο αερισμός με φρέσκο

αέρα, τα παράθυρα που ανοίγουν, οι αποστάσεις κ.λπ. Η Prodea, έχοντας υιοθετήσει μια υπεύθυνη επιχειρηματική συμπεριφορά, αξιολογεί νέες επενδυτικές ευκαιρίες με χαρακτηριστικά ESG (Environment, Social and Governance parameters) και επιλέγει αυτές που έχουν μεγαλύτερο αντίκτυπο ως προς την αειφορία. Ήδη η Prodea συμπεριλαμβάνεται στον δείκτη ESG του Χρηματιστηρίου Αθηνών. Επιπλέον, έχει αποκτήσει πρόσβαση σε πηγές χρηματοδότησης που υποστηρίζουν την αειφορία», εξηγεί στην «Κ» ο Αρις Καρυτινός, διευθύνων σύμβουλος της Prodea Investments.

Η εισηγμένη στο Χρηματιστήριο εταιρεία μετέφερε, πρόσφατα, την έδρα της στην οδό Χρυσοσπηλιωτίσσης 9 στην Αθήνα, σε διατηρητέο κτίριο γραφείων, το πρώτο στην Ελλάδα που έλαβε πιστοποίηση LEED Gold και αναμένεται να δια-

Οι επενδύσεις σε πράσινα κτίρια βρίσκονται ψηλά στην ατζέντα της Κομισιόν σε ό,τι αφορά την αξιοποίηση των πόρων του Ταμείου Ανάκαμψης.

κριθεί και με την πρώτη WELL πιστοποίηση για κτίριο γραφείων στην Ελλάδα, όπως αναφέρει ο κ. Καρυτινός. «Επεκτείνουμε συνεχώς τις αειφόρες επενδύσεις μας με πιστοποιήσεις LEED και BREEAM μέσω μιας σειράς νέων έργων, όπως ο πύργος Πειραιά, που θα είναι το ψηλότερο αειφόρο κτίριο γραφείων στην Ελλάδα, καθώς και άλλα υπό ανάπτυξη κτίρια γραφείων σε κύριες τοποθεσίες», αναφέρει.

Ο πύργος Πειραιά

Η εταιρεία σε κοινό σχήμα με την Cante Holdings Ltd, τον επενδυτικό

Η πανδημία του κορωνοϊού λειτούργησε σαν καταλύτης για την επιτάχυνση της τάσης προς τα βιοκλιματικά κτίρια, με ολοκληρωμένα συστήματα εξαερισμού, ευρύχωρες επιφάνειες ώστε να υπάρχουν αποστάσεις και περιορισμένο ενεργειακό αποτύπωμα. Ο πύργος του Πειραιά, όταν ολοκληρωθεί η ανακατασκευή του, θα είναι το υψηλότερο αειφόρο κτίριο γραφείων στην Ελλάδα.

φορέα που ελέγχουν ο όμιλος ανάπτυξης ακινήτων Dimand και η EBRD με ποσοστά 65% και 35%, αντίστοιχα, έχουν αναλάβει, ύστερα από διαγωνισμό, την αξιοποίηση, εκμετάλλευση και 99ετούς διάρκειας διαχείριση του πύργου Πειραιά. Το κτίριο θα ανακατασκευαστεί πλήρως με στόχο να μετατραπεί σε ένα σύγχρονο βιοκλιματικό κτίριο γραφείων και καταστημάτων, με 29.000 τ.μ. ανώδομης και 3.500 τ.μ. υπόγειους χώρους, με ορίζοντα ολοκλήρωσης το α' εξάμηνο του 2023 και συνολικό προϋπολογισμό επένδυσης της τάξεως των 50 εκατ. ευρώ.

Η ΑΕΕΑΠ αναπτύσσει και ένα καινούργιο βιοκλιματικό κτίριο γραφείων στον Παράδεισο Αμαρουσίου, το οποίο διαθέτει επιφάνεια ανώδομης της τάξεως των 5.000 τ.μ., με το ύψος της επένδυσης να εκτιμάται ότι θα ανέλθει σε περίπου 15 εκατ. ευρώ, συμπεριλαμβανομένου και του κόστους αγοράς του οικοπέδου. Από την πλευρά της, η Dimand, όπως σημειώνει στην «Κ» ο κ. Ανδριόπουλος, έχει λάβει από πολύ νωρίς, από το 2009, την απόφαση για ανάπτυξη μόνο κτιρίων με βιοκλιματικά χαρακτηριστικά με πιστοποίηση LEED.

Η πανδημία του κορωνοϊού λειτούργησε σαν καταλύτης για την επιτάχυνση της τάσης προς τα βιοκλιματικά κτίρια, με ολοκληρωμένα συστήματα εξαερισμού, ευρύχωρες επιφάνειες ώστε να υπάρχουν αποστάσεις και περιορισμένο ενεργειακό αποτύπωμα. Ο πύργος του Πειραιά, όταν ολοκληρωθεί η ανακατασκευή του, θα είναι το υψηλότερο αειφόρο κτίριο γραφείων στην Ελλάδα.

«Είχαμε από τότε διαβλέπει τις ανάγκες που θα δημιουργηθούν λόγω της κλιματικής αλλαγής. Και δεδομένου ότι τα κτίριά μας απευθύνονται σε πολυεθνικούς ομίλους ή θεσμικούς επενδυτές εφαρμόζουμε, εδώ και 11 χρόνια, τις κοινωνικές οδηγίες για την ανάπτυξη ακινήτων με χαμηλό περιβαλλοντικό αποτύπωμα. Ύστερα και από την εκδήλωση της πανδημίας έχουμε ενσωματώσει στις προδιαγραφές μας συγκεκριμένες προβλέψεις για τις ηλεκτρομηχανολογικές εγκαταστάσεις και την ποιότητα αέρα», τονίζει ο επικεφαλής της Dimand.

Εκτός από το έργο της αναβάθμισης του πύργου Πειραιά, η εταιρεία μετατρέπει σε υπερσύγχρονο, βιοκλιματικό κτίριο γραφείων το ακίνητο της πρώην έδρας της εφημερίδας «Ελευθεροτυπία» –έχει περιέλθει στην κυριότητα της εταιρείας ύστερα από πλειστηριασμό– που αποτελεί επένδυση της τάξεως των 8 εκατ. ευρώ.

Ακόμη, από κοινού με την Prodea, η Dimand μετασκευάζει σε ξενοδοχείο το Σαρόγλειο Μέγαρο, το οκταώροφο κτίριο στην οδό Σταδίου 65 στην Αθήνα, επιφάνειας 11,3 κιλ. τ.μ., υλοποιώντας επένδυση 19 εκατ. ευρώ.

Χρηματοδότηση με ευρωπαϊκούς πόρους

Η εγκώρια αγορά ακινήτων και ο τομέας έργων ανάπτυξης και αναβάθμισης κτιρίων θα μπορούσαν να διεκδικήσουν με αξιώσεις τμήμα των 72 δισ. ευρώ του Ταμείου Ανάκαμψης της Ε.Ε. και του νέου ΕΣΠΑ, τα οποία θα εισρεύσουν την επόμενη επταετία. Εκτός από τα εν λόγω κεφάλαια, δύο βασικοί πυλώνες στους οποίους έχει ήδη στηριχθεί σημαντικός αριθμός εγκώριων πράσινων επενδύσεων είναι η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (ΕΤΕΠ) και η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης (EBRD). Η ΕΤΕΠ, μέσω του ευρωπαϊκού ταμείου στρατηγικών επενδύσεων (EFPI), έχει κινητοποιήσει κεφάλαια 514 δισ. ευρώ από τον Ιούλιο του 2015, έχοντας εκπληρώσει χρονικά τον στόχο της εν λόγω πρωτοβουλίας περίπου έξι μήνες νωρίτερα.

«Ο σημαντικός αντίκτυπος των παγκόσμιων προκλήσεων, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που σχετίζονται με την κλιματική αλλαγή και την υποβάθμιση του περιβάλλοντος, οδήγησαν επιχειρήσεις, κεφαλαιαγορές και ρυθμιστικές αρχές σε παγκόσμιο επίπεδο να αναγνωρίσουν τον κρίσιμο ρόλο του ιδιωτικού τομέα στην επίτευξη των στόχων για ένα καλύτερο μέλλον για

όλους. Ως εκ τούτου, εμπλούτισαν τα κριτήρια και τις προτεραιότητες τους στη λήψη αποφάσεων με περιβαλλοντικές και κοινωνικές παραμέτρους καθώς και σε σχέση με τη διακυβέρνηση (Environment, Social and Governance parameters - ESG). Αυτή η προσέγγιση

Πέραν των κεφαλαίων που θα διατεθούν από το Ταμείο Ανάκαμψης, σημαντική είναι η συνεισφορά της EBRD και της ΕΤΕΠ.

βελτιώνει τα μακροπρόθεσμα αποτελέσματα και παρέχει περισσότερες πηγές χρηματοδότησης. Οι αειφόρες επενδύσεις, που χαρακτηρίζονται από μειωμένο κίνδυνο και αυξημένη ανθεκτικότητα έναντι εξωτερικών παραγόντων αβεβαιότητας, ξεπερνούν σε απόδοση εκείνες με χαμηλότερη αξιολόγηση από άποψη ESG κριτηρίων», εξηγεί ο CEO της Prodea Investments Αρις Καρυτινός.

Η EBRD, που έχει χρηματοδοτήσει

σημαντικό αριθμό έργων αναβάθμισης κτιρίων στην Ελλάδα, γνωστοποίησε πρόσφατα ότι έως το 2025 το ήμισυ των ετήσιων επενδύσεών της θα κατευθύνεται σε έργα πράσινων ανάπτυξης, με το νέο αυτό επενδυτικό σχέδιο της τράπεζας να προγραμματίζεται να εγκριθεί στην προγραμματισμένη για τον Οκτώβριο ετήσια γενική συνέλευση μετόχων. Την τελευταία πενταετία η τράπεζα έχει αυξήσει από το 25% στο 40% τη χρηματοδότηση έργων πράσινων ανάπτυξης και μετά την εκδήλωση της COVID-19 έχει στραφεί περισσότερο στη στήριξη υποδομών, έργων και δικτύων που εξυπηρετούν τη μετατροπή των πόλεων σε έξυπνων. Για τον σκοπό αυτό, από το 2016 έχει διαθέσει 1,5 δισ. ευρώ σε περίπου 42 πόλεις πανευρωπαϊκά.

Όσον αφορά τις κατοικίες, ο στόχος για περαιτέρω μείωση του ενεργειακού αποτυπώματος εκτιμάται ότι θα επιτευχθεί μέσω και του προγράμματος ενεργειακής αναβάθμισης και αυτονομίας κατοικιών «Εξοικονομώ - Αυτονομιά», που διαθέτει προϋπολογισμό ύψους 850 εκατ. ευρώ και περιλαμβάνει ένα μεγάλο εύρος επιλέξιμων παρεμβάσεων. Αναμένεται να τεθεί σε ισχύ από τα τέλη του φθινοπώρου.

Οι ποιοτικοί χώροι, απάντηση στην τηλεργασία

Μπορεί οι νέοι ποιοτικοί χώροι γραφείων να προσελκύουν ισχυρή ζήτηση λόγω περιορισμένης έως ανύπαρκτης προσφοράς, όμως αυτό δεν σημαίνει, όπως εξηγούν αναλυτές, ότι η τηλεργασία που τουλάχιστον ωστόσο βρεθεί κατάλληλη φαρμακευτική αγωγή και εμβόλιο για την COVID-19, δεν έχει έρθει για να μείνει. Κατ' επέκταση, εκτιμάται ότι η επιστροφή στην κανονικότητα θα συνυπάρχει με τη μερική ή πλήρη, για ορισμένες εταιρείες, διατήρηση του μοντέλου της εξ αποστάσεως εργασίας, ενώ το νέο απόθεμα που θα δημιουργηθεί δεν θα διαθέτει μόνο βιοκλιματικά χαρακτηριστικά, αλλά εκτιμάται ότι θα είναι περισσότερο ευέλικτο και με λειτουργίες που επιτρέπουν την ενίσχυση της υγιεινής.

Σύμφωνα με την Τράπεζα της Ελλάδος, η αγορά γραφείων αναμένεται να επηρεαστεί άμεσα από την υποχώρηση της οικονομικής δραστηριότητας, το διαφανόμενο πλήγμα στις επιχειρήσεις και τη μείωση της απασχόλησης. Στο είδος και την κατηγορία των χώρων που προσελκύουν ζήτηση, επίδραση εκτιμάται ότι θα επιφέρει η ταχεία προσαρμογή των επιχειρήσεων στην τηλεργασία, όπως και η εξέλιξη της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης και η ψηφιοποίηση σειράς δραστηριοτήτων και

διαδικασιών του δημόσιου τομέα, που πραγματοποιείται το τελευταίο διάστημα.

Βραχυπρόθεσμα αλλά και σε μεγαλύτερο βάθος χρόνου, εκτιμάται ότι οι ανάγκες σε χώρους ανά επιχείρηση θα βαίνουν μειούμενες, παρέχοντας ωστόσο το οικονομικό περιθώριο για αναζήτηση

Η πανδημία εκτιμάται πως θα επιταχύνει την αναδιάρθρωση των κλάδων ανάπτυξης κτιρίων γραφείων.

χώρων υψηλότερων προδιαγραφών ποιότητας και θέσης. Επομένως, η πανδημία εκτιμάται ότι θα επιταχύνει την αναδιάρθρωση των κλάδων ανάπτυξης κτιρίων γραφείων, με τις αξίες στις δευτερεύουσες αγορές να αναμένεται ότι θα υποστούν πλήγμα, σε αντίθεση με τις τιμές των γραφείων υψηλών προδιαγραφών που εκτιμάται ότι θα ενισχυθούν περαιτέρω.

Στην αγορά των καταστημάτων ήδη έχουν δημιουργηθεί διαφορετικές «ταχύτητες» ανάμεσα στα μικρά καταστή-

ματα λιανικής, τα εμπορικά κέντρα, τους μεγάλους εμπορικούς χώρους και τα σουπερ μάρκετ. Επίσης, καταγράφεται ισχυροποίηση της ζήτησης για αποθηκευτικούς χώρους λόγω της στρόφης στο ηλεκτρονικό εμπόριο και αυτή είναι η αιτία που ενισχύονται οι εν λόγω επενδύσεις.

Στο πλαίσιο αυτό, η Pasa Development έχει υπογράψει προσύμφωνο, με καταβολή αραβώνα ποσού 1,5 εκατ. ευρώ, για την αγορά τριών ακινήτων logistics και αποθηκευτικών χώρων που βρίσκονται στον Αιγάλεω Αττικής. Πρόκειται για ακίνητα πλήρως μισθωμένα σε διάφορους μισθωτές συνολικής επιφάνειας κτισμάτων 62.500 τετραγωνικών μέτρων, με την αξία της αγοράς να ανέρχεται σε περίπου 38 εκατ. ευρώ και τη συναλλαγή να προγραμματίζεται να ολοκληρωθεί μέχρι το τέλος του 2020. Μεγάλη έμφαση στην ενίσχυση του καρτοφυλακίου της με αποθηκευτικούς χώρους δίνει και η Trastor, η οποία επιδιώκει να αυξήσει την αξία των επενδύσεων σε ακίνητα στα 300 εκατ. ευρώ, μέχρι το τέλος της χρονιάς.

Στα υπόλοιπα επαγγελματικά ακίνητα, τις μεγαλύτερες επιπτώσεις εκτιμάται ότι θα δεχτεί σημαντικός αριθμός μεγάλων ξενοδοχείων και ιδίως όσα λειτουργούν με το μοντέλο του «all inclusive».

«Αντισώματα» έναντι του ιού διαθέτει μία στις τρεις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις

Ενισχυμένη άμυνα έναντι των επιπτώσεων της πανδημικής κρίσης εμφανίζει μία στις τρεις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις (ΜμΕ), που διαθέτουν, δηλαδή, κύκλο εργασιών έως μισό εκατ. ευρώ και από 2,5 εκατ. έως 10 εκατ. ευρώ, αντίστοιχα.

Σύμφωνα με την Έρευνα Συγκυρίας της Διεύθυνσης Οικονομικής Ανάλυσης της Εθνικής Τράπεζας πρώτου εξαμήνου, σε σχέση με την κρίση του 2008, σήμερα το 1/3 των επιχειρήσεων που εμφανίζουν καλές επιδόσεις πωλήσεων, ρευστότητας και κερδοφορίας θα είναι πιο εύκολο να αντιμετωπίσει τις προκλήσεις του κορωνοϊού.

Στον αντίποδα, ένα ισοδύναμο ποσοστό επιχειρήσεων βρίσκεται σε χειρότερη κατάσταση συγκριτικά με το 2008, με συνέπεια να χρειάζεται εντονότερη στήριξη για την αντιμετώπιση του πλήγματος

λόγω της πανδημίας. Περίπου μία στις δύο μεσαίου μεγέθους επιχειρήσεις είναι σε καλύτερη κατάσταση έναντι του 2008, ενώ ποσοστό 47% των πολύ μικρών επιχειρήσεων αναμένεται να αντιμετωπίσει εντονότερες δυσκολίες.

Εν γένει, η πανδημία ανέκοψε την ανοδική πορεία του δείκτη εμπιστοσύνης –αντιστοιχεί στο καθαρό ισοζύγιο των απαντήσεων, για μείωση (-100), σταθερότητα (0) και αύξηση (+100)– ο οποίος επανήλθε σε αρνητικό έδαφος ύστερα από πέντε εξάμηνα. Το πρώτο εξάμηνο της χρονιάς υποχώρησε στις -8 μονάδες (από +26 μονάδες το δεύτερο εξάμηνο του 2019), προσεγγίζοντας τα επίπεδα των προηγούμενων κρίσεων, δηλαδή την έναρξη της ύφεσης το 2009 και την επιβολή κεφαλαιακών ελέγχων το 2015.

Επίσης, ο δείκτης μελλοντικής ζήτησης

Το λιανεμπόριο, ο τουρισμός και το εμπόριο αυτοκινήτων είναι οι κλάδοι με το μεγαλύτερο ποσοστό επιχειρήσεων που βρίσκονται σε αγώνα επιβίωσης, με 43%, 47% και 57% αντίστοιχα.

υποχώρησε κατά 87 μονάδες, καταγράφοντας τη μεγαλύτερη πτώση μεταξύ διαδοχικών εξαμήνων και τη χαμηλότερη επίδοση της δεκαετίας (-45 μονάδες). Πτωτικά κινούνται και οι αναπτυξιακοί στόχοι των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων καθώς υποχώρησαν στο 37% το πρώτο εξάμηνο του 2020 (από 71% το δεύτερο εξάμηνο του 2019), επιστρέφοντας στα επίπεδα του 2015.

Λιανεμπόριο

Ο στόχος επιβίωσης λόγω της πανδημίας αυξήθηκε για το 33% από 10% των ΜμΕ σε ένα μόλις εξάμηνο. Το εμπόριο αυτοκινήτων, ο τουρισμός και το λιανεμπόριο είναι οι κλάδοι με το μεγαλύτερο ποσοστό επιχειρήσεων που βρίσκονται σε αγώνα επιβίωσης με 57%, 47% και 43%, αντίστοιχα. Αντίθετα, πε-

ρισσότερο αισιόδοχοι είναι οι κλάδοι τροφίμων και κατασκευών (ιδιαιτέρως τα δημόσια έργα), όπου λιγότερο από το 1/5 των επιχειρήσεων δηλώνει ως κυρίαρχη μια στρατηγική επιβίωσης για το προσεχές διάστημα.

Σε σύγκριση με την κρίση του 2008, ο τουρισμός, χάρη στη δεκαετία έντονων αναπτύξεων που προηγήθηκε, και ο κλάδος τροφίμων, που διατηρεί την εξαγωγική δυναμική του, έχουν ισχυρότερη άμυνα έναντι του κορωνοϊού.

Αντιθέτως, οι κλάδοι λιανικού εμπορίου, ένδυσης και λοιπής βιομηχανίας εμφανίζονται να διαθέτουν λιγότερο ισορυγές γραμμές άμυνας και θα απαιτήσουν ισχυρότερη στήριξη, καθώς το μεγαλύτερο ποσοστό επιχειρήσεων που είναι σε χειρότερη κατάσταση συγκριτικά με το 2008 είναι μεγαλύτερο του 50%.

Μια εβδομάδα τηλεργασία για όσους γυρίζουν από άδεια

Η λειτουργία των επιχειρήσεων

Των **ΕΥΓΕΝΙΑΣ ΤΖΟΡΤΖΗ** και **ΔΗΜΗΤΡΗ ΔΕΛΕΒΕΓΚΟΥ**

Δίκτυο αυτοπροστασίας για την αντιμετώπιση της εξάρσης του κορωνοϊού και τη διασφάλιση της ομαλής λειτουργίας τους απλώνουν οι επιχειρήσεις, καθώς επιστρέφουν σταδιακά οι αδειούχοι εργαζόμενοι τους. Κοινό παρονομαστή για την πλειονότητα των επιχειρηματικών ομίλων αποτελεί ο συνδυασμός της τηλεργασίας για διάστημα μιας εβδομάδας για εργαζομένους που επιστρέφουν από τη θερινή άδεια με την επαναφορά της από απόσταση εργασίας για τον μεγαλύτερο αριθμό του προσωπικού.

Τα τραπεζικά ιδρύματα εφαρμόζουν υποχρεωτικά καθιστός τηλεργασίας για όσους τραπεζοϋπαλλήλους επιστρέφουν ή επέστρεψαν από άδεια τον Αύγουστο, ενώ παράλληλα επαναφέρουν τα ποσοστά φυσικής παρουσίας για το προσωπικό στα επίπεδα του Απριλίου. Συγκεκριμένα και σύμφωνα με τις οδηγίες που έχουν δοθεί από τις διοικήσεις των τραπεζών, όσοι υπάλληλοι επιστρέφουν θα δουλεύουν υποχρεωτικά από το σπίτι για τουλάχιστον μία εβδομάδα. Στο διάστημα αυτό θα πρέπει να υποβληθούν σε μοριακό τεστ για να διαπιστωθεί εάν είναι θετικού στον ιό. Το κόστος της εξέτασης το αναλαμβάνει η τράπεζα. Παράλληλα, τα ποσοστά της φυσικής παρουσίας στις τράπεζες επανέρχονται στο ανώτατο όριο του 30% για όλους τους υπαλλήλους που εργαζόονται σε κεντρικές υπηρεσίες, με εξαίρεση τους υπαλλήλους στα καταστήματα, για τους οποίους δεν μπορεί να εφαρμοστεί η τηλεργασία. Η συγκεκριμένη κατηγορία υπαλλήλων, και εφόσον επιστρέφει από περιοχές που είναι επιδημιολογικά στο κόκκινο, θα πρέπει, προτού προσέλθει στον χώρο εργασίας, να υποβληθεί σε μοριακό τεστ. Εως τη λήψη της απάντησης, θα πρέπει να παραμείνει στον σπίτι με άδεια ανανέρας βίας. Οι επιδημιολογικά επιβαρυνμένες περιοχές είναι: η Περιφέρεια Κρήτης, Ανατ. Μεκεδονίας και Θράκης και Αττικής. Οι Περιφερειακές Ενότητες Θεσσαλονίκης, Χαλκιδικής, Λάρισας και Κέρκυρας. Οι Δήμοι Μυκόνου, Πάρου, Σαντορίνης, Βό-

λου, Κατερίνης, Ρόδου, Αντιπάρου, Ζακύνθου και Κω.

Σύμφωνα με τις εντολές που έχουν πάρει οι τράπεζες, υποχρεωτική κρίνεται η χρήση της μάσκας στους κλειστούς χώρους, όπως τα ασανσέρ, ενώ απαγορεύονται οι συναντήσεις εντός της τράπεζας, αλλά και αυτές με εξωτερικούς συνεργάτες, οι οποίες θα πρέπει να γίνονται εξ αποστάσεως.

Μεγάλη βιομηχανία ζητεί από τους υπαλλήλους της, προτού αναλάβουν εργασία, να συμπληρώσουν ειδικό ερωτηματολόγιο ώστε να αξιολογηθεί εάν είναι σε θέση να προσέλθουν στον χώρο εργασίας. Το μέτρο αυτό συνοδεύεται με την υποχρεωτική εφαρμογή μάσκας χειρουργικού τύπου, για διάστημα μιας εβδομάδας, από όσους έχει αξιολογηθεί ότι μπορούν να προσέλθουν στο γραφείο. Αφότου παρέλθουν επτά ημέρες, οι εργαζόμενοι θα πρέπει να επισκεφθούν τον ιατρό εργασίας για να λάβουν εκ νέου οδηγίες. Για τους εργαζομένους στις βιομηχανικές μονάδες της συγκεκριμένης εταιρείας, προβλέπεται η πραγματοποίηση τεστ μοριακού ελέγχου και η εργασία με μάσκα ωστόσο εκδοθούν τα αποτελέσματα.

Άλλες εταιρείες προχωρούν σε συμφωνίες με διαγνωστικά κέντρα για την υποχρεωτική πραγματοποίηση τεστ μοριακού ελέγχου από τους εργαζομένους τους. Έως ότου να εξαχθούν τα αποτελέσματα, προβλέπεται η τηλεργασία, η οποία συνεχίζεται για διάστημα επτά ημερών, εάν το αποτέλεσμα είναι αρνητικό.

Την πρακτική της επταήμερης τηλεργασίας υιοθετεί μεγάλος μεταλλευτικός όμιλος της χώρας, αλλά και τεχνικές εταιρείες με ενεργά εργοτάξια. Στην τελευταία περίπτωση, όπως αναφέρει στην «Κ» στέλεχος των κατασκευών, δεδομένου ότι το μεγαλύτερο μέρος των εργατοεχνιτών προέρχεται από την Αλβανία, σημαντικό ρόλο διαδραματίζουν τα αποτελέσματα του τεστ στο οποίο υποβάλλονται έως 72 ώρες πριν από την είσοδο στην Ελλάδα. Ωστόσο, πηγές εκφράζουν την ανησυχία τους για το πόσο αυστηρά τηρείται το μέτρο.

Παρατάθηκε η δυνατότητα των εργοδοτών του ιδιωτικού τομέα να θέτουν τους εργαζομένους τους σε καθιστός τηλεργασίας έως τέλος Σεπτεμβρίου.

Επιστροφή στο γραφείο με προληπτικά τεστ

Της **ΡΟΥΛΑΣ ΣΑΛΟΥΡΟΥ**

Σε προληπτικά τεστ για κορωνοϊό θα υποβάλλονται χιλιάδες εργαζόμενοι επιστρέφοντας από τις διακοπές τους. Παράλληλα, επανέρχεται ως κεντρική επιλογή για τις επιχειρήσεις του ιδιωτικού τομέα η τηλεργασία, με τις επιχειρήσεις να προετοιμάζονται για τη λήψη κάθε προληπτικού μέτρου προκειμένου να ανασχεθεί η εξάπλωση της πανδημίας COVID-19. Είναι χαρακτηριστικό ότι ολοένα και περισσότερες επιχειρήσεις οδηγούνται σε λύσεις τηλεργασίας για ορισμένες ημέρες –για παράδειγμα, μία εβδομάδα– μετά την επιστροφή των εκδρομών του Αυγούστου.

Ήδη παρατάθηκε η δυνατότητα των εργοδοτών του ιδιωτικού τομέα να θέτουν τους εργαζομένους τους σε καθιστός τηλεργασίας έως το τέλος Σεπτεμβρίου, ενώ εντός του επόμενου διαστήματος αναμένεται και η κατάθεση στη Βουλή, από το υπουργείο Εργασίας, των σχετικών διατάξεων με το νέο θεσμικό πλαίσιο για την τηλεργασία.

Την ίδια στιγμή, δεν λείπουν οι καταγγελίες για αυθαίρετες πρακτικές εργοδοτών, ιδιαίτερα στον ιδιωτικό τομέα,

που επιχειρούν να μετατοπίσουν πλήρως στον εργαζόμενο την ευθύνη και το κόστος για την «ομαλή» επιστροφή στο γραφείο. Οι ειδικοί επισημαίνουν ότι απαιτείται προσοχή, κρούουν τον κώδωνα του κινδύνου για περιπτώσεις αυθαίρετων πρακτικών και ζητούν από το υπουργείο Εργασίας να λάβει άμεσα τα απαραίτητα μέτρα. Εξακαθαρίζουν, μάλιστα, ότι η τι-

Επανέρχεται η τηλεργασία ως κεντρική επιλογή στον ιδιωτικό τομέα – Νέο θεσμικό πλαίσιο από το υπουργείο Εργασίας.

ρηση των μέτρων υγιεινής και ασφάλειας αποτελεί ευθύνη του εργοδότη. Παράλληλα, όπως εξηγεί μιλώντας στην «Κ» ο εργατολόγος Γιάννης Καρούζος, η λήψη και εν συνεχεία η επεξεργασία ειδικής κατηγορίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, όπως είναι τα δεδομένα υγείας από ιδιωτικούς φορείς, οφείλουν να εδράζονται στη συναίνεση του υποκει-

μένου. Επιπροσθέτως, το κόστος διενέργειας των προληπτικών ιατρικών εξετάσεων, εφόσον αυτές ζητηθούν από τον εργοδότη, πρέπει να βαρύνει τον τελευταίο, αφού ο ίδιος δεσμεύεται από την υποχρέωση πρόνοιας και τήρησης μέτρων υγιεινής και ασφάλειας στον χώρο εργασίας.

Σε κάθε περίπτωση, επισημαίνει ο κ. Καρούζος, για την τήρηση της νόμιμης διαδικασίας συλλογής δεδομένων υγείας των εργαζομένων από τους εργοδότες θα πρέπει να τηρηθεί πλήρως, αποτελεσματική και ολοκληρωτική ενημέρωση των εργαζομένων, στην οποία είναι απαραίτητο να περιλαμβάνονται, κατ'ελάχιστον, τα εξής σημεία:

1. Το είδος του αρχείου που θα συσταθεί. Ειδικά, αν αυτό θα είναι σε έντυπη ή ψηφιακή μορφή.
2. Ο χρόνος διατήρησης του αρχείου.
3. Ο επεξεργαστής των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.
4. Ποια άτομα θα έχουν πρόσβαση σε αυτό.
5. Αναλυτική ενημέρωση για το δικαίωμα των εργαζομένων στη λήψη, στη διόρθωση και στην εναντίωση.
6. Ο σκοπός της συλλογής.

Μύθος η υπερκατανάλωση φαρμάκων στην Ελλάδα

Τι αποκαλύπτει η μεγάλη έρευνα του ΟΟΣΑ για τη χρήση σκευασμάτων στις ευρωπαϊκές χώρες

Της **PENNYNS ΜΠΟΥΛΟΥΤΖΑ**

Την παγιωμένη άποψη ότι οι Έλληνες καταναλώνουν μεγάλες ποσότητες φαρμάκων, πολύ μεγαλύτερες από τους υπόλοιπους Ευρωπαίους, αμφισβητεί ευθέως μελέτη οικονομολόγων της Υγείας. Συγκρίνοντας στοιχεία του ΟΟΣΑ για τον όγκο φαρμάκων που συνταγογραφείται σε ευρωπαϊκές χώρες, οι ερευνητές κατέδειξαν ότι οι Έλληνες κάνουν χαμηλότερη κατανάλωση αντιυπερτασικών, αναλγητικών, φαρμάκων για μυοσκελετικές παθήσεις και φαρμάκων για το πεπτικό σύστημα. Αντίθετα, επιβεβαιώνεται ότι οι Έλληνες είναι πρωταθλητές στην κατανάλωση αντιβιοτικών, ενώ υψηλή κατανάλωση καταγράφεται και σε αιματολογικά σκευάσματα όπως αντιθρομβωτικά, φάρμακα κατά τις αναιμίες, αντιαιμορραγικά κ.ά., τα αντιβιοτικά, τα αντιαρρυθμικά και τα φάρμακα για τον διαβήτη. Έτσι, στην Ελλάδα, η καθορισμένη ημερήσια δόση (DDD) ανά 1.000 κατοίκους για αιματολογικά σκευάσματα είναι 223,1 έναντι 142,4 (υψηλότερη κατά 56,7%). Η κατανάλωση των αντιβιοτικών είναι κατά 78,4% υψηλότερη στην Ελλάδα (32,1 DDD ανά 1.000 κατοίκους, έναντι 18 ο μέσος όρος των ευρωπαϊκών χωρών του ΟΟΣΑ) και των αντιαρ-

κάθε χώρας αλλά και στην κλινική πράξη.

Ειδικότερα, σύμφωνα με τα αποτελέσματα της συγκριτικής μελέτης του Ινστιτούτου Οικονομικών της Υγείας (i-hecon), για τον όγκο κατανάλωσης φαρμάκων στην Ελλάδα και διεθνώς (στοιχεία του 2017 που είναι και τα τελευταία διαθέσιμα στη βάση δεδομένων), στη χώρα μας καταγράφεται υψηλότερη του μέσου όρου ευρωπαϊκών χωρών του ΟΟΣΑ, κατανάλωση στα αιματολογικά σκευάσματα όπως αντιθρομβωτικά, φάρμακα κατά τις αναιμίες, αντιαιμορραγικά κ.ά., τα αντιβιοτικά, τα αντιαρρυθμικά και τα φάρμακα για τον διαβήτη. Έτσι, στην Ελλάδα, η καθορισμένη ημερήσια δόση (DDD) ανά 1.000 κατοίκους για αιματολογικά σκευάσματα είναι 223,1 έναντι 142,4 (υψηλότερη κατά 56,7%). Η κατανάλωση των αντιβιοτικών είναι κατά 78,4% υψηλότερη στην Ελλάδα (32,1 DDD ανά 1.000 κατοίκους, έναντι 18 ο μέσος όρος των ευρωπαϊκών χωρών του ΟΟΣΑ) και των αντιαρ-

Οι Έλληνες «αποφεύγουν» αντιυπερτασικά, αναλγητικά, ενώ «προτιμούν» αντιβιοτικά.

ρυθμικών σκευασμάτων κατά 46,4% (7 DDD ανά 1.000 κατοίκους έναντι 4,8). Στον αντίποδα, η χαμηλότερη κατανάλωση καταγράφεται σε ορμονικά σκευάσματα (-48,9%), φάρμακα του ουρογεννητικού συστήματος, (-44,8%), σκευάσματα για αρθροπάθειες και μυοσκελετικές παθήσεις (-42%), φάρμακα του αναπνευστικού συστήματος (-30,6%), του νευρικού συστήματος (-25,7%) και του πεπτικού συστήματος (-22,9%).

Στην κατηγορία των σκευασμάτων για το καρδιαγγειακό σύστημα η Ελλάδα έχει χαμηλότερη κατανάλωση κατά 8% σε σχέση με τις άλλες χώρες της Ευρώπης. Μάλιστα, η κατανάλωση των αντιυπερτασικών σκευασμάτων στην Ελλάδα είναι χαμη-

λότερη κατά 40,2% σε σχέση με τον μέσον όρο των ευρωπαϊκών χωρών του ΟΟΣΑ, και των διουρητικών κατά 33,4%. Η κατανάλωση των αναλγητικών εμφανίζεται κατά 96,3% χαμηλότερη, και των πηνωτικών-πρεμιστικών κατά 68,1% χαμηλότερη.

Ο οικονομολόγος Υγείας, ερευνητής στο τμήμα Πολιτικών Δημόσιας Υγείας του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής κ. Κώστας Αθανασάκης, σχολιάζοντας τη μελέτη στην «Κ» σημειώνει: «Το ζήτημα της κατανάλωσης και της δαπάνης των φαρμάκων στην Ελλάδα αποτελεί μια συζήτηση διαχρονική αλλά και ατελέσφορη. Η σημερινή εξαιρετικά πειστική κατάσταση της αγοράς του φαρμάκου επιβάλλει την αναζήτηση και εφαρμογή δραστικών λύσεων, οι οποίες θα παράγονται στο πλαίσιο μιας ορθολογικής διαδικασίας παραγωγής δράσεων και πολιτικών για το φάρμακο. Και για να επιτευχθεί αυτό, η αναγνώριση των δεδομένων της αγοράς φαρμάκου, από το σύνολο των εμπλεκόμενων

μερών, είναι απαραίτητη». Όπως αναφέρει «το ύψος της φαρμακευτικής δαπάνης καθορίζεται από τρία στοιχεία: τον όγκο των φαρμάκων που καταναλώνονται, τις τιμές και τη σύνθεση της κατανάλωσης. Παρά την κατά γενική ομολογία εγκατεστημένη πεποίθηση περί του αντιθέτου, η συγκριτική αντιπαράβολή των δεδομένων κατανάλωσης φαρμάκων που συλλέγονται για έναν σημαντικό αριθμό χωρών, με συγκεκριμένη μεθοδολογία, από τον ΟΟΣΑ δείχνει ότι στις θεραπευτικές κατηγορίες, τουλάχιστον που καταγράφονται, η Ελλάδα βρίσκεται πέραν του μέσου όρου κατανάλωσης φαρμάκων, σε σύγκριση με τις υπόλοιπες ευρωπαϊκές χώρες – εκτός συγκεκριμένων εξαιρέσεων. Το γεγονός αυτό, ενδεχομένως μπορεί να επαναπροσδιορίσει τη δημόσια συζήτηση, αλλά και τη στόχευση της πολιτικής που πρέπει να ακολουθηθεί και να την εξειδικεύσει σε μέτρα τα οποία θα αποσκοπούν στη “θεραπεία” του προβλήματος της δαπάνης φαρμάκου στα πραγματικά του αίτια».

Στην κατηγορία των σκευασμάτων για το καρδιαγγειακό σύστημα, η Ελλάδα έχει χαμηλότερη κατανάλωση κατά 8% σε σύγκριση με τις άλλες χώρες.

Εως τώρα, για 2.628.050 φορολογούμενους το αποτέλεσμα της εκκαθάρισης είναι χρεωστικό, με το συνολικό ποσό του φόρου να ανέρχεται σε 2,46 δισ.

Σε εκκρεμότητα 1 εκατομμύριο φορολογικές δηλώσεις

Ένα εκατομμύριο φορολογικές δηλώσεις εκκρεμούν για να ολοκληρωθεί η φετινή διαδικασία υποβολής των δηλώσεων. Μέχρι τις 28 Αυγούστου θα πρέπει οι φορολογούμενοι να έχουν καταθέσει ηλεκτρονικά τη δήλωσή τους, διαφορετικά από τις 29 του ίδιου μήνα η εφορία θα επιβάλει πρόστιμα και προσαυξήσεις.

Όσοι λοιπόν υποβάλουν τη δήλωσή τους μέχρι τις 28 Αυγούστου θα πρέπει το αργότερο έως τις 31 Αυγούστου να πληρώσουν την πρώτη δόση στα τέλη Ιουλίου πρέπει να πληρώσουν τη δεύτερη δόση στα τέλη Αυγούστου. Εφόσον επιθυμούν να πληρώσουν εφάπαξ τον φόρο, θα έχουν έκπτωση 2%. Το υπουργείο Οικονομικών παρέχει τη δυνατότητα και σε όσους πλήρωσαν κανονικά την πρώτη δόση να έχουν την έκπτωση στα τέλη Ιουλίου και του Αυγούστου. Ειδικότερα:

– Όσοι υπέβαλαν δήλωση τον Ιούλιο και πλήρωσαν τον φόρο εφάπαξ, το ποσό της έκπτωσης 2% (δεν είχε ψηφισθεί ακόμα ο νόμος και δεν είχαν περάσει στο σύστημα Taxis οι αλλαγές) δεν το χάνουν. Η διαφορά θα συμψηφιστεί με επόμενες οφειλές εφόσον υπάρχουν, όπως για παράδειγμα ο ΕΝΦΙΑ, ή διαφορετικά θα επιστραφεί το ποσό στους φορολογούμενους.

– Όσοι υπέβαλαν δήλωση τον Ιούλιο και πλήρωσαν την πρώτη δόση στα τέλη Ιουλίου πρέπει να πληρώσουν τη δεύτερη δόση στα τέλη Αυγούστου. Εφόσον επιθυμούν να πληρώσουν εφάπαξ τον φόρο, θα έχουν έκπτωση 2%. Το υπουργείο Οικονομικών παρέχει τη δυνατότητα και σε όσους πλήρωσαν κανονικά την πρώτη δόση να έχουν την έκπτωση στα τέλη

Αυγούστου, για λόγους ισονομίας.

– Όσοι θα υποβάλουν δήλωση εντός του Αυγούστου (έως τις 28/8/2020) θα πληρώσουν διπλή δόση το αργότερο στις 31 Αυγούστου. Μπορούν να πληρώσουν εφάπαξ την οφειλή με έκπτωση 2%.

– Επιχειρήσεις: Όσες έχουν πληρώσει την πρώτη δόση θα πληρώσουν την επόμενη στα τέλη Αυγούστου. Όσες δεν έχουν πληρώσει την πρώτη δόση μπορούν να το πράξουν στις 31 Αυγούστου με την καταβολή διπλής δόσης. Όσες υποβάλουν τον Αύγουστο τη δήλωση θα πληρώσουν στα τέλη του ίδιου μήνα διπλή δόση. Σύμφωνα με τα στοιχεία της ΑΑΔΕ, μέχρι χθες είχαν υποβληθεί 5.404.854 δηλώσεις, που αντιστοιχούν σε 7.468.754 εκκαθαριστικά σημειώματα. Από αυτά προκύπτουν τα εξής συμπεράσματα:

- Το 35,19% των φορολογουμένων καλείται να πληρώσει επιπλέον φόρο για τα εισοδήματα που απέκτησε το προηγούμενο έτος. Συγκεκριμένα, για 2.628.050 φορολογουμένους το αποτέλεσμα της εκκαθάρισης είναι χρεωστικό, με το συνολικό ποσό του φόρου να ανέρχεται σε 2,46 δισ. ευρώ. Ο μέσος φόρος για τις δηλώσεις αυτές ανέρχεται στα 939 ευρώ.
- Το 52,24 % των φορολογουμένων δεν πληρώνει επιπλέον φόρο στο ελληνικό Δημόσιο. Σε σύνολο 7.468.754 εκκαθαριστικών σημειωμάτων, 3.901.917 είναι μηδενικά.
- Για το 12,57% των φορολογουμένων ή 938.787 φυσικά πρόσωπα προέκυψε επιστροφή φόρου που κατά μέσον όρο φθάνει τα 304 ευρώ.

ΠΡΟΚΟΠΗΣ ΧΑΤΖΗΝΙΚΟΛΑΟΥ

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟ ΑΘΗΝΩΝ

ΔΕΙΚΤΕΣ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΥ		
	Κλείσιμο	Μεταβολή (%)
Γενικός Δείκτης	643,98	1,08
FTSE Βιομηχ. προϊόντων	1981,1	-0,07
FTSE Κατασκευών-Υλικών	2161,43	0,55
FTSE ΜΜΕ	0	0
FTSE Πετρελαίου-Αερίου	3007,32	3,43
FTSE Πρώτων. & Φαρμάκων Προϊόντων	8279,13	-0,57
FTSE Πρώτων Υλών	3880,19	0,21
FTSE Ταξιδιών και Αναψυχής	1252,57	0,34
FTSE Τεχνολογίας	772,43	-0,3
FTSE Τηλεπικοινωνιών	3666,22	-0,82
FTSE Τραπεζών	335,06	3,81
FTSE ΧΑ-ΧΑΚ Τραπεζικός Δείκτης	253,59	3,81
FTSE Τραπεζιών και Ποτών	8806,13	0,38
FTSE Υγείας	452,86	0
FTSE Υψηλ. Κοινής Ωφελείας	3436,67	0,15
FTSE Χημικών	0	0
FTSE Χρηματοοικονομικών Υπηρεσιών	628,46	-0,03
FTSE Χ.Α. LargeCap	1545,58	0,96
FTSE Χ.Α. MidCap	849,9	0,92
FTSE Χ.Α. Δείκτης Αγοράς	390,69	0,69

▲ 61	▼ 36	➡ 22
------	------	------

ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΑΞΙΑΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ		
Κλάδος Χ.Α.	Συναλλαγές	Συμμετοχή
ΤΡΑΠΕΖΕΣ	9.621.430	26,94%
ΣΤΑΘΕΡΗ ΤΙΜΕ-ΦΩΝΙΑ	7.656.764	21,44%
ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ	2.989.110	8,37%
ΤΥΧΕΡΑ ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ	2.702.538	7,57%
ΣΥΜΒΑΤΙΚΟΣ ΗΛΕΚΤΡΙΣΜΟΣ	2.242.890	6,28%
ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΗΜΕΝΕΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΕΣ	1.976.090	5,53%
ΔΙΥΛΙΣΤΗΡΙΑ	1.911.391	5,35%
ΥΔΡΕΥΣΗ	1.586.522	4,44%
ΣΥΜΜΕΤΟΧΕΣ & ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΑΚΙΝΗΤΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ	1.040.178	2,91%
ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΣ ΗΛΕΚΤΡΙΣΜΟΣ	768.661	2,15%
ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ	685.436	1,92%
ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	314.469	0,88%
ΤΣΙΜΕΝΤΑ	245.456	0,69%
ΑΝΑΨΥΚΤΙΚΑ	192.248	0,54%
ΚΑΘΕΤΟΝ. ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ ΠΕΤΡΕΛΑΙΟΥ & ΦΥΣΙΚΟΥ ΑΕΡΙΟΥ	179.416	0,50%
ΕΜΠΟΡΙΚΑ ΟΧΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΦΟΡΤΗΓΑ	169.956	0,48%
ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΜΕΝΑ ΧΗΜΙΚΑ	154.487	0,43%
ΑΕΡΟΠΟΡΙΚΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ	151.777	0,42%
ΕΞΟΤΙΣΜΟΣ ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	147.721	0,41%
ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ	135.018	0,38%
ΛΟΙΠΟΙ ΚΛΑΔΟΙ	845.786	2,37%
ΣΥΝΑΛΛΑΓΕΣ	35.717.343	

ΟΙ ΜΕΤΟΧΕΣ ΤΟΥ ΔΕΙΚΤΗ FTSE 25

	Κλείσιμο	Μετ.%
ΑΕΓΕΑΝ AIRLINES	3,71	5,71
ΑΔΜΗΕ	2,34	-0,43
ΑΛΦΗΑ BANK	0,55	5,29
ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	1,27	4,44
COCACOLA HBC	23,52	0,34
EUROBANK ERGASIAS	0,42	1,45
ΓΕΚ ΤΕΡΝΑ	6,16	0,16
CENERGY HLD	0,92	-1,92
ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ	2,86	-1,04
ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΕΤΡΕΛΑΙΑ	5,39	1,7
ΟΤΕ	13,3	-0,89
JUMBO	15,75	-0,69
LAMDA DEVELOPMENT	5,75	0,17
MOTOR OIL	12,1	4,31
ΜΥΤΙΛΗΝΑΙΟΣ	7,82	0
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	1,18	5,69
ΟΠΑΠ	7,92	0
ΟΛΠ	16,4	0,86
ΔΕΗ	3,84	-1,18
TITAN	11,4	0,89
VIOHALCO	2,32	0,22
SARANTIS	8,8	0,69
TERNA ENERGY	11,78	0
FOURLIS	4,08	2,26
ΕΛΛΑΚΤΩΡ Α.Ε.	1,17	-0,17

ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΕΣ ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ					
ΑΝΟΔΟΣ	Κλείσιμο	Μετ.	ΠΤΩΣΗ	Κλείσιμο	Μετ.
ΙΑΤΡΙΚΟ ΑΘΗΝΩΝ (ΚΟ)	1,300	9,24%	ΠΛΑΣΤΙΚΑ ΘΡΑΚΗΣ (ΚΟ)	2,000	-3.61%
ΙΝΤΕΛΛ ΟΜΙΛΟΣ (ΚΟ)	1,250	5,93%	CENERGY HOLDINGS (ΚΑ)	0,920	-1.92%
ΑΕΡΟΠΟΡΙΑ ΑΙΓΑΙΟΥ (ΚΟ)	3,705	5,71%	ΕΝΤΕΡΣΟΦΤ (ΚΟ)	1,660	-1.19%
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ (ΚΟ)	1,179	5,69%	ΔΕΗ (ΚΟ)	3,840	-1.18%
INTRACOM HOLDINGS (ΚΟ)	0,690	5,34%	ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ (ΚΟ)	2,860	-1.04%
ALPHA BANK (ΚΟ)	0,553	5,29%	ΛΑΜΨΑ (ΚΟ)	19,800	-1.00%
ΕΚΤΕΡ (ΚΟ)	0,759	4,98%	ΟΤΕ (ΚΟ)	13,300	-0.89%
MARFIN INVESTMENT GROUP (ΚΟ)	0,054	4,90%	JUMBO (ΚΟ)	15,750	-0.69%
INTRAKAT (ΚΟ)	1,250	4,60%	ΙΚΤΙΝΟΣ ΕΛΛΑΣ (ΚΟ)	0,584	-0.68%
ΠΕΙΡΑΙΩΣ ΤΡΑΠΕΖΑ (ΚΟ)	1,270	4,44%	QUEST HOLDINGS (ΚΟ)	7,840	-0.51%

ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΕΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΕΣ			
ΑΞΙΑ		ΕΜΠΟΡΕΥΣΙΜΟΤΗΤΑ	
ΟΤΕ (ΚΟ)	7.656.763,78	ΠΕΤΡΟΠΟΥΛΟΣ (ΚΟ)	0,60%
ALPHA BANK (ΚΟ)	3.048.704,30	ALPHA BANK (ΚΟ)	0,36%
JUMBO (ΚΟ)	2.989.110,09	INTRACOM HOLDINGS (ΚΟ)	0,29%
EUROBANK HOLDINGS (ΚΟ)	2.905.500,81	ΚΕΚΡΩΨ (ΚΟ)	0,26%
ΟΠΑΠ (ΚΟ)	2.676.316,88	ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ (ΚΟ)	0,25%
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ (ΚΟ)	2.637.839,53	MARFIN INVESTMENT GROUP (ΚΟ)	0,23%
ΜΟΤΟΡ ΟΙΛ (ΚΟ)	1.911.390,71	ΕΥΔΑΠ (ΚΟ)	0,22%
ΔΕΗ (ΚΟ)	1.838.262,58	ΕΚΤΕΡ (ΚΟ)	0,22%
ΜΥΤΙΛΗΝΑΙΟΣ (ΚΟ)	1.717.542,23	ΙΛΥΔΑ (ΚΟ)	0,21%
ΕΥΔΑΠ (ΚΟ)	1.545.745,59	ΔΕΗ (ΚΟ)	0,21%

ΠΑΡΑΓΩΓΑ - ΗΜΕΡΗΣΙΟ ΔΕΛΤΙΟ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΠΟΙΗΣΗ Χ.Α.	
44.943,48	0,66%
(ΕΚΟΤ. ΕΥΡΩ)	ΗΜΕΡΗΣΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ

ΑΞΙΑ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ	
35.717,34	68,11%
(ΧΙΛ. ΕΥΡΩ)	ΗΜΕΡΗΣΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ

ΟΓΚΟΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ	
22.413,01	63,19%
(ΧΙΛ. ΤΕΜΑΧΙΑ)	ΗΜΕΡΗΣΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ

ΑΝΑΛΥΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ ΑΓΟΡΑΣ ΠΑΡΑΓΩΓΩΝ			
	ΑΡΙΘΜΟΣ ΠΡΑΞΕΩΝ	ΟΓΚΟΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΝΟΙΚΤΩΝ ΣΥΜΒΟΛΑΙΩΝ
Σ.Μ.Ε. σε Δείκτες	288	2.831	4.301
FTSE Χ.Α. Large Cap	288	2.831	4.301
Σ.Μ.Ε. σε Μετοχές	1.428	20.071	262.336
ΑΔΜΗΕ ΣΥΜΜΕΤΟΧΩΝ Α.Ε. (ΚΟ)	2	14	2.924
ALPHA BANK (ΚΟ)	390	8.452	88.488
ΑΤΤΙΣΑ BANK Α.Τ.Ε. (ΚΟ)	0	0	0
COCA-COLA HBC AG (ΚΟ)	5	7	115
CENERGY HOLDINGS (ΚΑ)	2	10	2.060
ΕΛΛΑΚΤΩΡ (ΚΟ)	39	473	9.627
EUROBANK HOLDINGS (ΚΟ)	141	3.902	37.239
ΕΥΔΑΠ (ΚΟ)	10	54	110
FOURLIS ΣΥΜΜΕΤΟΧΩΝ (ΚΟ)	1	1	53
ΓΕΚ ΤΕΡΝΑ (ΚΟ)	21	95	3.318
ΕΛΛΗΝ. ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ-Χ.Α. (ΚΟ)	6	21	1.375
ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΕΤΡΕΛΑΙΑ (ΚΟ)	9	45	1.433
INTRACOM HOLDINGS (ΚΟ)	13	62	984
JUMBO (ΚΟ)	83	174	317
LAMDA DEVELOPMENT(ΚΟ)	18	61	2.040
MARFIN INVESTMENT GROUP (ΚΟ)	12	283	43.959
ΜΟΤΟΡ ΟΙΛ (ΚΟ)	61	117	669
ΜΥΤΙΛΗΝΑΙΟΣ (ΚΟ)	74	303	5.243
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ (ΚΟ)	206	3.290	32.187
ΟΠΑΠ (ΚΟ)	28	170	2.099
ΟΤΕ (ΚΟ)	29	131	1.914
ΟΛΠ (ΚΟ)	2	3	334
ΠΕΙΡΑΙΩΣ ΤΡΑΠΕΖΑ (ΚΟ)	190	2.025	12.228
ΔΕΗ (ΚΟ)	31	226	8.026
ΤΕΡΝΑ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ (ΚΟ)	29	95	1.789
TITAN CEMENT (ΚΑ)	6	9	1.663
VIOHALCO SA/NV (ΚΑ)	20	48	2.142
Δικαιώματα σε Δείκτες	16	103	1.644
FTSE Χ.Α. Large Cap	16	103	1.644
Δικαιώματα σε Μετοχές	0	0	1.349
ALPHA BANK (ΚΟ)	0	0	110
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ (ΚΟ)	0	0	460
ΟΠΑΠ (ΚΟ)	0	0	337
ΟΤΕ (ΚΟ)	0	0	147
ΠΕΙΡΑΙΩΣ ΤΡΑΠΕΖΑ (ΚΟ)	0	0	14
ΔΕΗ (ΚΟ)	0	0	281
Συνολική Δραστηριότητα	1.732	23.005	269.630

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟ ΑΞΙΩΝ ΚΥΠΡΟΥ

Τρίτη 18 Αυγούστου 2020

ΚΩΔ.	ΟΝΟΜΑ	ΚΑΤΩΤΑΤΗ	ΑΝΩΤΑΤΗ	ΜΕΣΗ ΣΤΑΘΜ.**	ΔΙΑΦ.*	ΤΙΤΛΟΙ	ΑΓΟΡΑ	ΠΩΛΗΣΗ	ΤΙΜΗ ΚΛΕΙΣ.	% ΜΕΤΑΒ.
ΚΥΡΙΑ ΑΓΟΡΑ										
Χρηματοοικονομικά										
ΕΛΗΤ	HELLENIC BANK PUBLIC COMPANY LTD						0,5740	0,5960		
ΤΡΚΗ	Bank of Cyprus Holdings Plc	0,5300	0,5400	0,5345	-0,1840	38,069	0,5330	0,5390	0,5340	-2,02
ΔΗΕΠ	Demetra Holdings Plc (EM)						0,3540	0,3760		
ΛΕΠΕ	LCP HOLDINGS AND INVESTMENTS PUBLIC LTD (Σ)						0,0000	0,0100		
Καταναλωτικά Προϊόντα										
ΛΟΥΗ	LOUIS PLC						0,0680	0,0765		
Τεχνολογία										
ΛΟΤΖ	LOGICOM PUBLIC LTD	1,0000	1,0100	1,0095	-1,0480	4,200	1,0000	1,0200	1,0100	-0,98
ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΗ ΑΓΟΡΑ										
Χρηματοοικονομικά										
ΑΤΑΣ	ATLANTIC INSURANCE COMPANY PUBLIC LTD	1,2400	1,2500	1,2405	-0,9500	2,000	1,2400	1,2900	1,2400	-0,80
ΚΟΖΑ	ΚΩΣΜΟΣ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΑΤΔ (Σ)						0,0360	0,0000		
ΜΙΝΕ	ΜΙΝΕΡΒΑ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΑΤΔ						0,0000	0,0415		
ΑΚΕΠ	ACTIBOND GROWTH FUND PUBLIC COMPANY LTD (Σ)						0,0000	0,0000		
ΓΙΕΠ	UNIGROWTH INVESTMENTS PUBLIC LTD (EM, Σ)						0,0410	0,0000		
ΕΛΛΗ	ELLINAS FINANCE PUBLIC COMPANY LTD						0,0000	0,3500		
ΙΝΕΠ	INTERFUND INVESTMENTS PLC						0,0860	0,0000		
ΣΛΕΠ	CLR INVESTMENT FUND PUBLIC LTD (Σ)						0,0010	0,0000		
ΦΑΣΤ	UNIFAST FINANCE & INVESTMENTS PUBLIC COMPANY LTD (Σ)						0,0000	0,0105		
Καταναλωτικά Προϊόντα										
ΜΑΠΑ	MALLOUPPAS & PAPACOSTAS PUBLIC CO LTD (Σ)						0,0000	0,2260		
ΤΟΕΠ	ΤΟΣΟΤΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΔΗΜΟΣΙΑ ΑΤΔ (Σ)						0,0000	0,0315		
ΑΓΡΟ	"ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΑΝΑΠΤΥΞΕΩΣ ΑΓΡΟΥ "Η ΠΡΟΔΟΣΕ" ΔΗΜΟΣΙΑ ΑΤΔ "						1,0400	1,1500		
ΑΜΑΘ	AMATHUS PUBLIC LTD						0,0000	0,1120		
ΚΛΑΡ	CLARIDGE PUBLIC LTD						0,0000	0,0225		
ΚΩΝΣ	CONSTANTINOU BROS HOTELS PUBLIC COMPANY LTD (Σ)						0,0000	0,0900		
ΛΕΠΤ	LEPTOS CALYPSO HOTELS PUBLIC LTD	0,0540	0,0540	0,0540	-0,5000	750	0,0000	0,0615	0,0540	-8,47
ΛΟΞΕ	LORDOS HOTELS (HOLDINGS) PUBLIC LTD						0,0000	0,6600		
ΣΑΛΑ	SALAMIS TOURS (HOLDINGS) PUBLIC LTD (Σ)						0,8700	0,9400		
ΣΙΤΟ	C.C.C. TOURIST ENTERPRISES PUBLIC COMPANY LTD						0,0000	0,0275		
ΤΟΚΙ	TOP KINISIS TRAVEL PUBLIC LTD (Σ)						0,0590	0,0000		
Βιομηχανία										
ΝΤΙΑ	DISPLAY ART PLC (Σ)						0,0000	0,0575		
ΔΒΚΑ	ΔΑΣΙΚΕΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΕΣ ΚΥΠΡΟΥ ΔΗΜΟΣΙΑ ΑΤΔ						0,8800	0,9300		
ΚΕΤΕ	THE CYPRUS CEMENT PUBLIC COMPANY LTD						0,2680	0,2780		
ΚΥΘΡ	K. KYTHREOTIS HOLDINGS PUBLIC LTD						0,1090	0,0000		
ΤΣΙΒ	ΤΣΙΜΕΝΤΟΠΟΙΙΑ ΒΑΣΙΛΑΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΑΤΔ	2,0200	2,0200	2,0200	2,0000	100	1,9800	2,0200	2,0200	1,00
Βασικά Καταναλωτικά Αγαθά										
ΙΩΑΝ	CHRIS JOANNOU PUBLIC LTD (Σ)						0,0000	0,0000		
ΚΕΟ	KEO PLC (Σ)						1,2100	1,2300		
ΜΙΤΣ	ΜΙΤΣΙΔΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΑΤΔ						0,0000	0,2600		
ΜΠΛΕ	BLUE ISLAND PLC						0,5050	0,5550		
ΦΡΟΥ	ALKIS H. HADJIKYRIACOS (FROU-FROU BISCUITS) PUBLIC LTD						0,2800	0,2860		
Βασικά Υλικά										
ΛΟΡΑ	LORDOS UNITED PLASTICS PUBLIC LTD						0,0000	0,0800		
Ακίνητη Περιουσία										
ΚΚΟΜ	K + G COMPLEX PUBLIC COMPANY LTD (Σ)						0,0000	0,1960		
ΠΑΝΔ	ΠΑΝΔΟΡΑ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΔΗΜΟΣΙΑ ΑΤΔ						0,0435	0,0500		
ΦΙΛΟ	ΦΙΛΟΚΗΜΑΤΙΚΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΑΤΔ (Σ)						0,0000	0,2580		
Ενέργεια										
ΛΙΝΑ	PETROLINA (HOLDINGS) PUBLIC LTD	0,8400	0,8600	0,8466	1,6580	5,765	0,8400	0,8500	0,8500	2,41
ΑΓΟΡΑ ΕΠΙΤΗΡΗΣΗΣ										
Χρηματοοικονομικά										
ΛΙΠΕ	LIBERTY LIFE INSURANCE PUBLIC COMPANY LTD (AN, Σ)						0,0000	1,2100		
ΛΙΕΠ	ΛΙΑΝΤΑΣ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΑΤΔ (AN, EM, Σ)						0,0020	0,0000		
ΔΔΕΠ	ΔΔΔΩΝΗ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΧΑΡΤΟΦΥΛΑΚΙΟΥ ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΑΤΔ (AN, EM, Σ)						0,0000	0,0000		
ΕΛΕΠ	ELMA HOLDINGS PUBLIC COMPANY LTD (AN, Σ)						0,0000	0,0000		
ΕΞΕΠ	ΕΞΕΛΑΗ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΑΤΔ (Σ)						0,0000	0,1000		
ΣΞΦ	SFS GROUP PUBLIC COMPANY LTD	0,0195	0,0195	0,0195	-0,1000	3,000	0,0000	0,0225	0,0195	-4,88
ΙΞΕΠ	ΙΧΥΣΤ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΑΤΔ (AN, EM, Σ)						0,0000	0,0000		
ΚΑΡΕ	ΚΑΡΥΣΣ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΑΤΔ (Σ)						0,0000	0,0000		
ΚΕΛΕ	CPI HOLDINGS PUBLIC LTD (Σ)						0,0000	0,1460		
ΠΡΟΠ	A.L. PROCHOICE GROUP PUBLIC LTD (Σ)						0,0005	0,0010		
ΡΕΕΠ	REGALLIA HOLDINGS & INVESTMENTS PUBLIC LTD (AN, EM, Σ)						0,0000	0,0000		
ΤΔΕΠ	ΤΡΙΑΙΝΑ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΑΤΔ - ΔΙΕΘΝΕΙΣ (Σ)						0,0000	0,0000		
ΤΕΕΠ	ΤΡΙΑΙΝΑ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΑΤΔ - ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΙΚΕΣ (Σ)						0,0000	0,8000		
ΤΖΕΠ	JUPITER PORTFOLIO INVESTMENTS PUBLIC COMPANY LTD (AN, Σ)						0,0000	0,0000		
ΤΚΕΠ	ΤΡΙΑΙΝΑ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΑΤΔ - ΚΕΦΑΛΑΙΟΥΧΙΚΕΣ (Σ)						0,0000	1,8000		
ΧΑΕΠ	HARVEST CAPITAL MANAGEMENT PUBLIC LTD (AN, EM, Σ)						0,0000	0,0000		
Καταναλωτικά Προϊόντα										
ΕΡΜΕ	ERMES DEPARTMENT STORES PLC (AN)						0,0000	0,0000		
ΧΑΣΕ	Ch. Charilaou Group Plc (Σ)						0,0010	0,0000		
ΝΤΟΔ	DOME INVESTMENTS PUBLIC COMPANY LTD (Σ)						0,0000	0,0000		
ΤΣΟΚ	A. TSOKKOS HOTELS PUBLIC LTD						0,0790	0,0840		
Βιομηχανία										
ΡΟΛΑ	ROLANDOS ENTERPRISES PUBLIC LTD (AN, Σ)						0,0000	0,0000		
ΣΤΣΔ	CYPRUS TRADING CORPORATION PLC (AN, Σ)						0,0000	0,0000		
Βασικά Καταναλωτικά Αγαθά										
ΣΤΟ	C.T.O. PUBLIC COMPANY LTD (Σ)						0,0050	0,0090		
Ακίνητη Περιουσία										
ΓΟΥΛ	WOOLWORTH (CYPRUS) PROPERTIES PLC (AN, Σ)						0,0000	0,0000		
ΑΓΟΡΑ ΟΜΟΛΟΓΩΝ										
ΕΤΑΙΡΙΚΑ ΧΡΕΟΓΡΑΦΑ										
ΕΤΜΑ1	ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΑΤΔ – ΜΕΤΑΤΡΕΨΙΜΑ ΑΞΙΟΓΡΑΦΑ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ 1						49,0000	53,0000		
ΕΤΜΑ2	ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΑΤΔ – ΜΕΤΑΤΡΕΨΙΜΑ ΑΞΙΟΓΡΑΦΑ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ 2						47,0001	50,0000		
INFΚΑΡΤ	Glenfinnian Bond Designated Activity Company (Ουλόγοιο) (AN)						0,0000	0,0000		
INFΚΑΡΤ2	Pulteney Bond Designated Activity Company (Ουλόγοιο) (AN)						0,0000	0,0000		
ΤΡΙΣΤΟΝΕ	Tristone Healthcare Bond Designated Activity Company (Ουλόγοιο)						0,0000	0,0000		

Ο Γιώργος Σιδέρης έγινε το 1970 ο πρώτος Έλληνας που πήρε μεταγραφή σε ομάδα του εξωτερικού. Αγωνίστηκε για ένα χρόνο στη βελγική Αντβέρπ.

Η μεταγραφή του Κώστα Τσιμικά στη Λίβερπουλ έγινε πρώτη είδηση, όχι μόνο στην Ελλάδα και στην Αγγλία, αλλά σχεδόν σε ολόκληρο τον κόσμο.

Από τον Σιδέρη στον Τσιμικά

Οι πιο πολυδάπανες αλλά και οι πιο πχηρές μεταγραφές Ελλήνων ποδοσφαιριστών στο εξωτερικό

Του ΚΩΣΤΑ ΚΟΥΚΟΥΛΑ

Λόμψη, χρήματα, παγκόσμια προβολή. Η μεταγραφή του Κώστα Τσιμικά από τον Ολυμπιακό στη Λίβερπουλ επισκίασε οποιαδήποτε άλλη Έλληνα παίκτη στο παρελθόν. Οι εξαιτίας του ποσού που δαπανήθηκε (τα χρήματα ήταν πολλά –περίπου 15 εκατ. ευρώ– αλλά απέχουν από τα ποσά που έχουν δαπανηθεί για άλλες μετακινήσεις Ελλήνων ποδοσφαιριστών), όσο κυρίως από το κύρος που προσδίδει η αγγλική ομάδα.

Οι «κόκκινοι» βρίσκονται στο απόγειο της δόξας τους, καθώς τα δύο τελευταία χρόνια έχουν κατακτήσει διαδοχικά το Τσάμπιονς Λιγκ και την Premier League έπειτα από 30 χρόνια ανομβρίας, με αποτέλεσμα η μεταγραφή του Τσιμικά να γίνει πρώτη είδηση, όχι μόνο στην Ελλάδα και στην Αγγλία, αλλά σχεδόν σε ολόκληρο τον κόσμο, όπου η Λίβερπουλ έχει πιστούς φίλους.

Όμως ο Έλληνας μπακ δεν ήταν ο πρώτος και σίγουρα δεν θα είναι ο τελευταίος που η μεταγραφή του γίνεται... viral. Άλλωστε η φανέλα του αγγλικού συλλόγου είχε φορέσει στο παρελθόν και ο Σωτήρης Κυργιάκος (2009-2011), ο οποίος είχε μετακινηθεί στο «Ανφιλντ» από την ΑΕΚ έναντι 3 εκατ. ευρώ, αλλά σε χρόνια που η Λίβερπουλ είχε χάσει μέρος της λάμψης της.

Παρά τα χρήματα που δαπανήθηκαν από τους Άγγλους για την απόκτησή του, ο Κώστας Τσιμίκας δεν κατάφερε να μπει στην πρώτη πεντάδα των πιο δαπανηρών μεταγραφών Ελλήνων παικτών. Στη σχετική λίστα την πρωτοκαθεδρία την έχει ο Κώστας Μανωλάς, καθώς για τα... μάτια του πέρυσι το καλοκαίρι η Νάπολι δεν δίστασε να βγάλει από τα ταμεία της 34 εκατ. ευρώ, όσα απαιτούσε δηλαδή η ρήτρα του με τη Ρόμα, προκειμένου να μετακομίσει από την πρωτεύουσα της Ιταλίας στον Νότο, εξαργυρώνοντας, μεταξύ άλλων, το χρυσό γκολ που είχε πετύχει απέναντι στην Μπαρτσελόνα, με το οποίο η Ρόμα πέτυχε μία από τις σπουδαιότερες ανατροπές στην ιστορία της στο Τσάμπιονς Λιγκ.

Στη δεύτερη θέση της σχετικής λίστας είναι ο Κώστας Μήτρογλου. Ο Έλληνας επιθετικός στοίχισε στη Μαρσέιγ 27,5 εκατ. ευρώ προκειμένου να τον κάνει δικό της από την Μπενφίκα, όμως η παρουσία στην ομάδα του μεγάλου γαλλικού λιμανιού δεν δικαιολόγησε τα χρήματα που δαπανήθηκαν.

Το καλοκαίρι του 2017 ο Παναγιώτης Ρέτσος

Οι ακριβότερες μεταγραφές Ελλήνων παικτών

(σε εκατ. ευρώ)

Κώστας Μανωλάς	Ρόμα → Νάπολι	34
Κώστας Μήτρογλου	Μπενφίκα → Μαρσέιγ	27,5
Παναγιώτης Ρέτσος	Ολυμπιακός → Λεβερκούζεν	22
Σωκράτης Παπασταθόπουλος	Ντόρτμουντ → Αρσενάλ	20
Κώστας Μήτρογλου	Ολυμπιακός → Φούλαμ	15,2
Κώστας Τσιμίκας	Ολυμπιακός → Λίβερπουλ	14,5
Κώστας Μανωλάς	Ολυμπιακός → Ρόμα	13
Γιούρκας Σεϊταρίδης	Ντινάμο Μ. → Ατλέτικο Μ.	12
Γιούρκας Σεϊταρίδης	Πόρτο → Ντινάμο Μ.	10
Ανδρέας Σάμαρης	Ολυμπιακός → Μπενφίκα	10
Κυριάκος Παπαδόπουλος	Λεβερκούζεν → Αμβούργο	10

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Η ακριβότερη μετακίνηση «ανήκει» στον Κώστα Μανωλά, με 34 εκατ. ευρώ από τη Ρόμα στη Νάπολι.

αποτελέσει το πιο «καυτό» μεταγραφικό όνομα. Η Λεβερκούζεν αποφάσισε να δαπανήσει ένα ποσό γύρω στα 22 εκατ. ευρώ για να κάνει δικό της τον 19χρονο κεντρικό αμυντικό του Ολυμπιακού, τον οποίο έβλεπε ως μια μεγάλη επένδυση για το μέλλον. Αν και η αρχή του ήταν καλή, η συνέχεια δεν ήταν ανάλογη.

Ενας ακόμα Έλληνας παίκτης για τον οποίο δαπανήθηκαν δεκάδες εκατομμύρια ήταν ο Σωκράτης Παπασταθόπουλος. Οι άδικα, καθώς ο 32χρονος κεντρικός αμυντικός ήταν για χρόνια ένας από τους καλύτερους παίκτες στην Ευρώπη στη συγκεκριμένη θέση. Εχο-

ντας περάσει από Μίλαν και Τζένοβα βρήκε τελικά την ποδοσφαιρική του Ιθάκη στη Γερμανία, παίζοντας συνολικά επτά χρόνια σε Βέρντερ και Ντόρτμουντ, όπου έφτασε τις 189 συμμετοχές. Αυτές του έδωσαν στο διαβατήριο για την Αρσενάλ, η οποία έβγαλε από τα ταμεία της 20 εκατ. ευρώ για να τον πάρει στο «Εμιρέιτς» όπου επίσης κέρδισε σχεδόν αμέσως τη φανέλα του βασικού. Στη σχετική λίστα των πιο ακριβοπληρωμένων Ελλήνων παικτών, βρίσκουμε επίσης τον Γιούρκας Σεϊταρίδη (δύο φορές), ξανά τον Κώστα Μήτρογλου (από τον Ολυμπιακό στη Φούλαμ), τον Ανδρέα Σάμαρη (από τον Ολυμπιακό στην Μπενφίκα), καθώς και τον Κυριάκο Παπαδόπουλο (από την Λεβερκούζεν στο Αμβούργο).

Γυρνώντας βέβαια τον χρόνο πίσω υπάρχουν και άλλες μετακινήσεις που είχαν προκαλέσει πάταγο τα χρόνια που έγιναν, αλλά οικονομικά απέχουν, από αυτές των τελευταίων ετών. Η μεταγραφή του Γρηγόρη Γεωργιάτου

από τον Ολυμπιακό στην Ίντερ έχει αφήσει εποχή, καθώς ο Έλληνας μπακ πήρε αμέσως τη φανέλα του βασικού σε μια ομάδα που είχε συμπαίκτες τους Ρονάλντο, Βιέρι, Σανέτι, Μικαλίνοβιτς και Ζαμοράνο. Οι «νερατζούρι» είχαν δώσει στους «ερυθρόλευκους» το 1999 το εξωφρενικό για εκείνα τα χρόνια το ποσό των 2,5 δισ. δραχμών (περίπου 7 εκατ. ευρώ). Επίσης εξαιρετική καριέρα εκτός συνόρων είχε πραγματοποιήσει ο Νίκος Μαχλάς που έφυγε για «ψίχουλα» (με τα ωρινά δεδομένα) από τον ΟΦΗ για τη Φίτεσε. Με εξαιρετικές εμφανίσεις (Χρυσό Παπούτσι), θα μεταγραφεί στον Αγιαξ έναντι περίπου 2,9 δισ. δραχμών (8,5 εκατ. ευρώ).

Πριν από όλα αυτά βέβαια, υπήρξε ο παίκτης που έδειξε τον... δρόμο. Ο Γιώργος Σιδέρης έγινε το 1970 ο πρώτος Έλληνας που πήρε μεταγραφή σε ομάδα του εξωτερικού, όταν έφυγε από τον Ολυμπιακό για να φορέσει για έναν χρόνο τη φανέλα της βελγικής Ρουαγιάλ Αντβέρπ.

ΚΑΛΩΣ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ

Πανίκος Κωνσταντίνου | Γιώργος Σαββίδης

ΔΕΥΤΕΡΑ-ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ
18:00 - 20:00

Listen Live Radio Live

ΣΠΟΡ FM 95.0

ΤΟ ΑΘΛΗΤΙΚΟ ΡΑΔΙΟΦΩΝΟ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ

24sports.com.cy

οι άντρες ακούν ΣΠΟΡ FM 95.0!

ΤΡΙΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ	23.5
ΚΑΝΑΛΙ 6	19.4
ΡΑΔΙΟ ΠΡΩΤΟ	15.9
ΣΠΟΡ FM 95	13.0
SUPER ΣΠΟΡ	13.5
ACTIVE	12.8
MIX FM	12.8
POLITIS	10.0
SFERA	9.8
ANT1	9.6
KAIK FM	8.8
ASTRA	8.4
BEEJAY RADIO	7.9
SUPER FM	7.7
KISS FM	7.7
LOVE FM	7.7
ΔΙΕΞΗ	7.6
ΠΡΩΤΟ/PIK	7.3
PIK CLASSIC	3.6
ENERGY	3.5

Listen Live Radio Live

Επίσημη έρευνα ακροαματικότητας Μάιος 2020 Καθημερινές

ΣΠΟΡ FM 95.0

ΤΟ ΑΘΛΗΤΙΚΟ ΡΑΔΙΟΦΩΝΟ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ

24sports.com.cy

Καλπάζουν ιός και παράνοια

Αυστηρότερα μέτρα σε όλο τον κόσμο για την αναχαίτιση της πανδημίας

Παρά τις δραματικές διαστάσεις που αποκτά η υποτροπή της πανδημίας στο μεγαλύτερο μέρος του πλανήτη, τα ανησυχητικά φαινόμενα ανοικτής αμφισβήτησης των περιοριστικών μέτρων για την προστασία της δημόσιας υγείας ή και της ίδιας της επικινδυνότητας του ιού δεν λένε να υποχωρήσουν, ιδιαίτερος στην Ευρώπη.

Υστερα από τις πρόσφατες συγκεντρώσεις και άλλες εκδηλώσεις διαμαρτυρίας στη Γερμανία και στη Γαλλία, η σκυτάλη πέρασε αυτό το Σάββατοκύριακο στην Ισπανία και στο Βέλγιο. Χιλιάδες άνθρωποι συγκεντρώθηκαν την Κυριακή στην Πλάθα Κολόν της Μαδρίτης για να εκφράσουν την αντίθεσή τους στα νέα, αυστηρότερα μέτρα (υποχρεωτική μάσκα και απαγόρευση καπνίσματος σε δημόσιους χώρους κ.ά.) που επέβαλε η κυβέρνηση του Πιέδρο Σάντσεθ.

Παρά τη δραματική υποτροπή, χιλιάδες διαδηλώνουν σε Ισπανία και Βέλγιο εναντίον της μάσκας.

«Δικό μου το σώμα, δική μου και η επιλογή», «ελευθερία», «λέμε όχι στην ψευτο-πανδημία», «δεν φοβόμαστε», «θέλουμε να δούμε τον ιό» ήταν ορισμένα από τα συνθήματα στη συγκέντρωση, που οργανώθηκε από χρήστες μέσων κοινωνικής δικτύωσης. Κάποιοι άλλοι κρατούσαν πλακάτ που έγραφαν «αυτός που σκοτώνει είναι τα δίκτυα 5G», σύνθημα που παραπέμπει στη γνωστή θεωρία συνωμοσίας, ότι τα υπό κατασκευή νέα δίκτυα κινητής τηλεφωνίας έχουν φονικές επιπτώσεις στον πληθυσμό.

Μεταξύ των ομιλητών περιλαμβάνονταν καλλιτέχνες, ένας ποιητής, ένας

«Οχι στο εμβόλιο, όχι στη μάσκα, όχι στο 5G», γράφει το πλακάτ διαδηλωτή στην Πλάθα Κολόν της Μαδρίτης.

φωτογράφος και αγρότες που πρωτοστατούν σε εκστρατείες εναντίον των υποχρεωτικών εμβολιασμών. Εκπρόσωπος μιας από τις οργανώσεις που καλούσαν στην προχθεσινή συγκέντρωση δεν διέσασε να δηλώσει: «Για οκτώ χιλιάδες γέρους που πέθαναν, σταμάτησε η οικονομία μιας ολόκληρης χώρας». Αυτά στη Μαδρίτη, μια πόλη που θρηνούσε μέχρι χθες περίπου 8.500 θύματα, με τα καταγεγραμμένα κρούσματα να φτάνουν τις 75.000. Ανάλογη εκδήλωση διαμαρτυρίας έλαβε χώρα την ίδια ημέρα στις Βρυξέλλες.

Σε παγκόσμια κλίμακα, τα κρούσματα άγγιξαν χθες τα 21 εκατομμύρια, ενώ πάνω από 770.000 άνθρωποι είχαν χάσει τη ζωή τους, εκ των οποίων πάνω από 170.000 στις ΗΠΑ. Η κυβέρνηση της Νέας Ζηλανδίας, χώρα που αποτέλεσε πρότυπο στην αντιμετώπιση του πρώτου κύματος, αναγκάστηκε να μεταθέσει κατά ένα μήνα τις προγραμματισμένες εκλογές λόγω της υποτροπής της ασθένειας. Στη Γαλλία, η κυβέρνηση κατεβάζει στους δρόμους ειδικές δυνάμεις της αστυνομίας για να επιβάλει την υποχρεωτική χρήση της μάσκας, ενώ αυστηρότερα μέτρα αναφορικά με τους χώρους εστίασης και διασκέδασης έλαβε και η Ιταλία.

Νέα μελέτη Γερμανών επιστημόνων επιβεβαιώνει ότι η COVID-19 δεν πλήττει μόνο τους πνεύμονες, αλλά προκαλεί επίσης μυοκαρδίτιδα ή άλλες σοβαρές φθορές στην καρδιά. Ανησυχίες συνεχίζει να τροφοδοτεί και ο εντοπισμός μεταλλαγμένου ιού στη νοτιοανατολική Ασία αν και, σύμφωνα με το Πανεπιστήμιο Τζονς Χόπκινς, δεν έχει διαπιστωθεί μέχρι τώρα αυξημένη μεταδοτικότητα ή θνητότητα εξαιτίας του μεταλλαγμένου ιού, σε αντίθεση με τους φόβους που είχαν διατυπωθεί αρχικά.

REUTERS, A.P.

Ερευνήτρια ελέγχει μεθόδους ενίσχυσης του ανοσοποιητικού συστήματος έναντι του ιού σε επιστημονικό εργαστήριο, στην Πόλη του Παναμά.

Μακροχρόνια ανοσία απέναντι στην COVID-19

Της KATHERINE J. WU
THE NEW YORK TIMES

Παραδόξως, για το ανοσοποιητικό μας σύστημα, δεν είναι εξίσου «αξιωματικό» όλοι οι ιοί και τα βακτήρια. Όμως, όπως αποδεικνύεται, τα κύτταρά μας «μελετούν» ενδελεχώς τον νέο κορωνοϊό.

Ερευντές, που αναλύουν τις ανοσοποιητικές αντιδράσεις στον νέο παθογόνο παράγοντα, καταγράφουν ενδιαφέροντες ενδείξεις για την ανάπτυξη ισχυρής και μακροχρόνιας ανοσίας έναντι του, ακόμα και σε ασθενείς που εμφάνισαν ήπια συμπτώματα. Τα Β-λεμφοκύτταρα, που καταπολεμούν τη λοίμωξη, και τα λεμφοκύτταρα Τ, που αναγνωρίζουν τον «εισβολέα», παραμένουν στον ανθρώπινο οργανισμό για μεγάλο χρονικό διάστημα μετά την ανάρρωση από την COVID-19.

Βέβαια, οι ειδικοί ακόμα αδυνατούν να προσδιορίσουν την ακριβή διάρκεια της ανοσίας, αλλά όπως παρατηρούν, ο ανθρώπινος οργανισμός μοιάζει να έχει σοβαρές πιθανότητες να κατανικήσει τον ιό, γρηγορότερα και αποτελεσματικότερα, εφόσον εκτεθεί ξανά σε αυτόν. Ωστόσο, η θωράκιση έναντι μιας πιθανής επαναλοίμωξης δεν μπορεί να επιβεβαιωθεί, προτού αποδειχθεί ότι άτομα που προσβλήθηκαν και ανέρρωσαν, αποκλείεται να μολυνθούν ξανά, επισομαινεί η δρ Μάριον Πίπερ, ανοσολόγος του πανεπιστημίου της Ουάσιγκτον.

Οι επιστημονικές τοποθετήσεις σχετικά με την ανοσία στον κορωνοϊό εστιάζονται, κατά κύριο λόγο, στα αντισώματα, πρωτεΐνες, με σχήμα Y, που προσδένονται στην επιφάνεια του ιού εμποδίζοντάς τον να εισβάλει στα κύτταρα. Όμως, τα αντισώματα αποτελούν ένα μόνο τμήμα της εξαιρετικά πολύπλοκης ανοσοποιητικής μας αντίδρασης. Ακόμα και ιοί που έχουν ήδη μολύνει κύτταρα είναι εύλωτοι στα λεμφοκύτταρα Τ, τα οποία προκαλούν την αυτοκαταστροφή αυτών των κυττάρων. Επίσης, τα λεμφοκύτταρα Τ, οι λεγόμενοι «βοηθοί», μπορούν να μετατρέψουν τα λεμφοκύτταρα Β

σε «μηχανισμούς παραγωγής αντισωμάτων».

Οι σωτήριες πρωτεΐνες, τα αντισώματα, όμως, έχουν ημερομηνία λήξης και εξαφανίζονται από το αίμα μιας λίγης εβδομάδας ή μήνες από την παραγωγή τους. Ακόμα, όμως, και όταν ο οργανισμός δεν απειλείται, διατηρεί κάποια μακρόβια λεμφοκύτταρα Β, για την περίπτωση που παραστεί ανάγκη.

Πληθώρα επιστημονικών μελετών απέδειξαν ότι αντισώματα, που μπορούν να εξουδετερώσουν τον κορωνοϊό, παραμένουν σε χαμηλές συγκεντρώσεις στο αίμα επί μήνες μετά την ανάρρωση του αρρώστου. Αυτό, εκτιμούν οι ερευνητές, υποδεικνύει ότι τα λεμφοκύτταρα Β παραμένουν στον μυελό των οστών. Η δρ Πέπερ και η ομάδα

Ακόμη και όσοι ασθένησαν με ήπια συμπτώματα αποκτούν ισχυρά αντισώματα σε βάθος χρόνου, διαπιστώνουν οι ερευνητές.

της συνέλεξαν τέτοια λεμφοκύτταρα, που αναγνωρίζουν τον κορωνοϊό, από το αίμα ασθενών και τα ανέπτυξαν στο εργαστήριο.

Πολλές μελέτες διαπίστωσαν, εξάλλου, την ύπαρξη λεμφοκυττάρων Τ στο αίμα ατόμων που ανέρρωσαν, πολύ καιρό μετά την ύφεση των συμπτωμάτων τους.

Οι επιστήμονες πιστεύουν ότι η ανάλυση των λεμφοκυττάρων Τ θα αποκαλύψει πληρότερα την ανοσοποιητική μας αντίδραση στον κορωνοϊό, ακόμα και σε άτομα που πλέον δεν διαθέτουν ανιχνεύσιμα αντισώματα στο αίμα τους.

Ωστόσο, οι ειδικοί προειδοποιούν πως ό,τι ισχύει για την ανοσία ασθενών με ήπια συμπτώματα COVID-19, πιθανώς να μην επαληθεύεται για ασθενείς με βαρύτερη νόσο που αναγκάστηκαν να νοσηλευτούν ή ακόμα και για τους ασυμπτωματικούς φορείς.

Αυξημένος κίνδυνος αυτισμού από κάνναβη

Η χρήση κάνναβης κατά τη διάρκεια της εγκυμοσύνης αυξάνει κατά 50% τον κίνδυνο το μωρό που θα γεννηθεί να είναι αυτιστικό. Σε αυτό το συμπέρασμα κατέληξαν Καναδοί ερευνητές, σε μελέτη που δημοσιεύθηκε στο περιοδικό Nature Medicine.

Οι επιστήμονες του πανεπιστημίου της Οττάβας ανέλυσαν στοιχεία για περίπου μισό εκατομμύριο εγκύους, κατά την περίοδο 2007 με 2012. Περίπου οι 3.000 (ποσοστό 0,6%) έκαναν χρήση κάνναβης κατά την εγκυμοσύνη τους. Το 2,2% των παιδιών που γεννήθηκαν από μητέρες που έκαναν χρήση κάνναβης εμφάνισε αυτισμό, έναντι ποσοστού 1,4% όσων παιδιών οι μητέρες δεν είχαν κάνει χρήση.

Μετά την επιστημονική διαπίστωση, οι Καναδοί επιστήμονες επέστησαν την προσοχή υπογραμμίζοντας ότι παρά την επικρατούσα άποψη ότι η κάνναβη είναι ακίνδυνη και η χρήση της έχει νομιμοποιηθεί σε πολλές χώρες, εξακολουθεί να εγκυμονεί κινδύνους για τις εγκύους και τα παιδιά που θα φέρουν στον κόσμο.

Σύμφωνα με μελέτη, το 2,2% των παιδιών που γεννήθηκαν από μητέρες που έκαναν χρήση, εμφάνισε τη διαταραχή.

Η Εταιρεία Μαιευτήρων-Γυναικολόγων του Καναδά έχει επανειλημμένως κρούσει τον κώδωνα του κινδύνου και έχει αντιταχθεί στη χρήση κάνναβης κατά την εγκυμοσύνη ή τον θηλασμό. Ήδη τα προϊόντα κάνναβης στον Καναδά φέρουν τις αναγκαίες σημάνσεις.

Ενας από τους επικεφαλής της έρευνας, ο καθηγητής Μαιευτικής-Γυναικολογίας Μαρκ Γουόκερ τόνισε ότι, παρά τις επιστημονικές αποδείξεις, πολλές γυναίκες κάνουν χρήση του ναρκωτικού, ακόμα και κατά την περίοδο της εγκυμοσύνης τους.

Πρόκειται για μία συμπεριφορά ανεύθυνη και ριψοκίνδυνη, καθώς η επιστη-

μονική κοινότητα δεν γνωρίζει, επί του παρόντος, πώς το ναρκωτικό δρα στα αναπτυσσόμενα έμβρυα.

Ο επιδημιολόγος Ντάνιελ Κόρσι, του Ερευνητικού Ινστιτούτου του πανεπιστημίου της Οττάβας, που συνοψογράφει τη μελέτη, σημειώνει «ότι η επίδραση της μαρικουάνας στις εγκύους εμφανίζει ομοιότητες με του οινόπνευματος. Αφού υπάρχει ρητή σύσταση προς τις εγκύους να μην καταναλώνουν οινόπνευμα, το ίδιο θα πρέπει να γίνει και με τη μαρικουάνα».

Ο δρ Σβέν Σάντιν, επιδημιολόγος του σουηδικού Ινστιτούτου Καρολίνσκα, που δεν συμμετείχε στη μελέτη, επισημαίνει ότι δεν αποκλείεται οι χρήστες κάνναβης, που, ούτως ή άλλως, έχουν αυξημένο κίνδυνο ψυχιατρικών διαταραχών, να γεννούν αυτιστικά παιδιά όχι εξαιτίας του ναρκωτικού, αλλά επειδή τους κληροδοτούν τα γονίδια τους.

Προηγούμενες μελέτες είχαν δείξει ότι οι γυναίκες που έκαναν χρήση κάνναβης κινδύνευαν περισσότερο να γεννήσουν πρόωρα τα μωρά τους.

Νέο παγκόσμιο ρεκόρ υψηλής θερμοκρασίας

Ιστορικό ρεκόρ στα χρονικά των μετεωρολογικών καταγραφών σημειώθηκε την Κυριακή στο Εθνικό Πάρκο της Κοιλάδας του Θανάτου στην πολιτεία της Καλιφόρνιας, καθώς το θερμόμετρο έφτασε τους 54,4 βαθμούς Κελσίου, σημειδωτώντας την υψηλότερη θερμοκρασία που έχει καταγραφεί ποτέ στον πλανήτη.

Η εξαιρετικά υψηλή θερμοκρασία σημειώθηκε κοντά στο κέντρο επίσκεπτών του «Φέρνας Κρικ» και επιβεβαιώθηκε από την Εθνική Μετεωρολογική

Στο Εθνικό Πάρκο της Κοιλάδας του Θανάτου στην πολιτεία της Καλιφόρνιας, το θερμόμετρο έφτασε τους 54,4 βαθμούς Κελσίου.

Υπηρεσία των ΗΠΑ το απόγευμα της Κυριακής, εν μέσω ενός έντονου κύματος καύσωνα που πλήττει τη δυτική ακτή της χώρας τις τελευταίες ημέρες, και με τους επιστήμονες να προβλέπουν πως οι θερμοκρασίες αναμένεται να ανέβουν ακόμη περισσότερο κατά τη διάρκεια της τρέχουσας εβδομάδας.

Οι πρωτόγνωρες συνθήκες του καύσωνα έχουν μάλιστα οδηγήσει σε διμερη διακοπή ρεύματος σε τμήματα της αμερικανικής πολιτείας, έπειτα από δυσλειτουργία ενός σταθμού παραγωγής ενέργειας το Σάββατο, η οποία προκλή-

Πινακίδα προειδοποιεί τους επισκέπτες της Κοιλάδας του Θανάτου για τις επικίνδυνες θερμοκρασίες.

θηκε από τις υψηλές θερμοκρασίες. Η περιοχή της Κοιλάδας του Θανάτου κατείχε επίσης το προηγούμενο αξιόπιστο ρεκόρ υψηλότερης καταγεγραμμένης θερμοκρασίας στον πλανήτη, η οποία σημειώθηκε το καλοκαίρι του 2013 όταν τα θερμόμετρα των μετεωρολόγων κατέγραψαν θερμοκρασία ύψους 54 βαθμών Κελσίου.

Μία ακόμη υψηλότερη καταγραφή, η οποία άγγιζε τους 56,6 βαθμούς Κελσίου είχε καταγραφεί στην Τυνησία το 1931 εγείρει επίσης σοβαρά ζητήματα αξιοπιστίας σύμφωνα με τους σύγχρονους επιστήμονες.

Το πρόσφατο κύμα καύσωνα το οποίο πλήττει τις ΗΠΑ και προκαλεί πολλαπλά τοπικά ρεκόρ υψηλής θερμοκρασίας εκτείνεται από την πολιτεία της Αριζόνας στα νοτιοδυτικά, έως και την πολιτεία της Ουάσιγκτον στα βορειοδυτικά. Αναμένεται να φτάσει στο αποκορύφωμά του την Τρίτη, προτού οι θερμοκρασίες σημειώσουν μικρή πτώση μέσα στην εβδομάδα.

Ο καύσωνας έχει ήδη προκαλέσει έντονες ζημιές στη δυτική ακτή, με το σπάνιο και εξαιρετικά επικίνδυνο φαινόμενο ενός «πυροστρόβιλου» –δηλαδή μιας περιστρεφόμενης δίνης πάνω από φλόγες– να σημειώνεται το Σάββατο στην περιοχή Λόγιαλτον της Καλιφόρνιας.

Σπάνια συνάντηση με μια μεγάλητερη φάλαινα

Ενα εξαιρετικά σπάνιο θέαμα απήλασε και βιντεοσκόπησε ο εκπαιδευτής καταδύσεων Αντρίου Λομάκιν, ενώ πραγματοποιούσε ομαδική κατάδυση στον Μεγάλο Κοραλλιογενή Υφαλο, ανοικτά της Νήσου Λέιντι Ελαιο στο νοτιότατο άκρο του.

Επί περισσότερα από δέκα λεπτά ο δύτες είχε παρέα, στα αβαθή ύδατα, σε απόσταση έξι ως οκτώ μέτρων από την επιφάνεια της θάλασσας, μία νεαρή μεγαλύτερη φάλαινα.

Όπως ο ίδιος διηγείται στο ειδησε-

Ο εκπαιδευτής καταδύσεων Αντρίου Λομάκιν βιντεοσκόπησε ένα νεαρό θηλαστικό στον Μεγάλο Κοραλλιογενή Υφαλο.

ογραφικό δίκτυο BBC, με την καταδυτική του ομάδα κολυπούσαν στην περιοχή Σάνσεϊ, όταν, στρέφοντας το βλέμμα προς την επιφάνεια, εντόπισαν το νεαρό κίτος να απολαμβάνει τον ύπνο του.

Το ζώο δεν φάνηκε να ενοχλήθηκε ή φοβήθηκε καθόλου από την ανθρώπινη παρουσία και παρέμεινε εκεί για ώρα, απλά ανοιγοκλείνοντας τα μάτια του.

Αργότερα, προφανώς όταν εξοικειώθηκε με την παρουσία κοινού, το νεαρό ζώο που είχε μήκος όχι μεγαλύτερο

Τη μεγάλη τύχη να κάνει παρέα στα αβαθή με μία μεγαλύτερη φάλαινα είχε ομάδα δυτών στην Αυστραλία.

από δέκα μέτρα, καταδύθηκε και επιδεικτικά άρχισε να ξύνει την κοιλιά του στον ύφαλο. Αφού ολοκλήρωσε πιθανώς την καθημερινή του «κούρα ομορφιάς», το ζώο απομακρύνθηκε προς τα ανοικτά.

Οι δύτες, έκθαμβοι από την εμπειρία τους, τόνισαν ότι ο εντοπισμός μιας μεγαλύτερης φάλαινας τόσο ρηκά είναι πραγματικά κάτι πολύ πολύ σπάνιο, καθώς κατά την ετήσια μετανάστευσή τους, που πραγματοποιείται μεταξύ Απριλίου και Νοεμβρίου, όταν αναζητούν νερά με υψηλότερη θερμοκρασία, τα θαλάσσια θηλαστικά κολυμπούν πολύ ανοικτά από τις ακτές και σε μεγάλα ωκεάνια βάθη, αποφεύγοντας κατά το δυνατό τις απόρροες συναντήσεις.

Ωστόσο, τους τελευταίους μήνες ανάλογες εμπειρίες για άγνωστους λόγους πληθαίνουν και μερικές φορές έχουν δυσάρεστα αποτελέσματα. Στις αρχές του τρέχοντος μηνός δύο ερασιτέχνες δύτες κατέληξαν στο νοσοκομείο όταν μία μητέρα μεγαλύτερη φάλαινα, που κολυμπούσε στον Υφαλο Νιγκάλο της δυτικής Αυστραλίας, με το μικρό της χτύπησε με το πτερύγιό της ουράς της δυνατό το νερό για να αποθαρρύνει την προσέγγισή.

Η μία γυναίκα - δύτες δέχθηκε το πλήγμα της ουράς, με αποτέλεσμα να σπάσει τα πλευρά της και να εμφανίσει εσωτερική αιμορραγία. Όπως τα περισσότερα ζώα και οι μεγαλύτερες φάλαινες έχουν ισχυρό μητρικό ένστικτο και επιδεικνύουν επιθετική συμπεριφορά όταν νιώσουν ότι κινδυνεύει το μικρό τους.

Μείωση NPEs και τιμών μετοχών καθιστούν ελκυστικές τις ελληνικές τράπεζες

Της **ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΚΟΥΡΤΑΛΗ**

Οι πολύ ελκυστικές αποτιμήσεις λόγω της ισχυρής πτώσης των μετοχών τους από τις αρχές του έτους, η οποία και ξεπερνάει το 50%, αποτελούν το μεγάλο «όπλο» των ελληνικών τραπεζών, σύμφωνα με τη Citigroup, η οποία κατά τα άλλα εκτιμά ότι η αδυναμία που παρουσιάζει το μακροοικονομικό μέτωπο λόγω της κρίσης της πανδημίας θα επηρεάσει την κερδοφορία τους και θα οδηγήσει σε καθυστερήσεις στα σχέδια μείωσης των NPEs. Σε συνάντηση που είχε, πάντως, η διοίκηση της Τράπεζας Πειραιώς με αναλυτές, εκτίμησε πως τα χειρότερα πέρασαν όσον αφορά τις επιπτώσεις της πανδημίας, αναμένοντας μικρή αύξηση των κόκκινων δανείων.

Τα αποτελέσματα του πρώτου τριμήνου έδειξαν πρόοδο στη μείωση των NPEs, τονίζει η Citi σε έκθεσή της, ωστόσο το παρατεταμένο «κτύπημα» στο ΑΕΠ από τον άδραγμα τουριστικό τομέα είναι πιθανό να πιέσει την κερδοφορία των ελληνικών τραπεζών, να αυξήσει τους κινδύνους είσπραξης των μη εξυπηρετούμενων δανείων και να καθυστερήσει τις τιτλοποιήσεις. Πιο αναλυτικά, σύμφωνα με τις εκτιμήσεις της, το ελληνικό ΑΕΠ θα συρρικνωθεί κατά 7,8% το 2020, ενώ το 2021 η ανάκαμψη θα είναι ισχυρή και θα αγγίζει το 7,3%, με τη δραστηριότητα να επιστρέφει στα επίπεδα πριν από την κρίση έως το δ' τρίμηνο του 2021. Η μεσοπρόθεσμη ανάπτυξη, όπως προειδοποιεί, παραμένει ωστόσο αδύναμη και είναι δύσκολο να υπερβεί το 1% ετησίως λόγω των αρνητικών δημογραφικών στοιχείων και της πολύ χαμηλής αποταμίευσης. Οι διοικήσεις των ελληνικών τραπεζών εκτιμούν ότι η πτώση στα καθαρά επιτοκιακά έσοδα θα κινηθεί σε χαμηλά επίπεδα (έως το 5%), ενώ εμφανίζονται επιφυλακτικές όσον αφορά την αύξηση των προμηθειών εν μέσω του αδύναμου εταιρικού κλίματος. Αν και τα ισχυρότερα κέρδη από συναλλαγές στήριξαν τα κέρδη του πρώτου τριμήνου, η Citi σημειώνει πως είναι απίθανο να

Οι οικονομικές συνέπειες της πανδημίας θα πλήξουν την κερδοφορία τους, αλλά και τον ρυθμό μείωσης των κόκκινων δανείων.

διατηρηθούν στο υπόλοιπο του έτους. Το κόστος πιστωτικού κινδύνου (CoR) βρίσκεται στο επίκεντρο των διοικήσεων, επισημαίνει η αμερικανική τράπεζα, προειδοποιώντας πως η παρατεταμένη αδυναμία του ΑΕΠ θα μπορούσε να διατηρήσει το κόστος αυτό σε αυξημένα επίπεδα. Σε έκθεσή της η Goldman Sachs επισημαίνει πως η διοίκηση της Τράπεζας Πειραιώς, σε συνάντηση που είχε με αναλυτές, ανέφερε πως αναμένει μικρή αύξηση των μη εξυπηρετούμενων δανείων όταν λήξουν τα μορατόρια. Αυτή τη στιγμή η τράπεζα έχει 4,5 δισ. ευρώ δάνεια σε μορατόριο, ωστόσο οι δανειολήπτες στους οποίους ανήκουν έχουν αποδειχθεί «ανθεκτικοί» σε προηγούμενες περιόδους κρίσεων.

Ο τομέας των καταναλωτικών δανείων θα είναι αυτός που εκτιμάται ότι θα δεχθεί πιο ισχυρό πλήγμα σε σύγκριση με αυτόν των επιχειρηματικών δανείων. Η διοίκηση της Πειραιώς θεωρεί ότι η χειρότερη φάση της κρίσης ανήκει πλέον στο παρελθόν και εκτιμά ότι δεν θα υπάρξει δημιουργία νέων προβλέψεων, πέραν των 324 εκατ. ευρώ που έχουν σχηματιστεί στο α' τρίμηνο του 2020. Όσον αφορά τις δύο τιτλοποιήσεις (Phoenix και Vega), υπολογίζει ότι θα ολοκληρωθούν έως το τέλος του α' τριμήνου του 2021, αν και θα γίνει προσπάθεια να ολοκληρωθούν στο δ' τρίμηνο του 2020. Η ζημία από τις τιτλοποιήσεις εκτιμάται ότι θα κινηθεί στο 15%-20% της καθαρής λογιστικής αξίας των δανείων, δηλαδή περίπου 1,1-1,4 δισ. ευρώ.

Μικρές ζημιές στο ΧΑΚ την Τρίτη

Μικρές απώλειες παρουσίασε την Τρίτη το Χρηματιστήριο έπειτα από τα κέρδη της Δευτέρας. Ωθούμενος κυρίως από τις ζημιές στους τίτλους της Τράπεζας Κύπρου, ο Γενικός Δείκτης υποχώρησε στις 45,94 μονάδες, παρουσιάζοντας ζημιές 0,35%, ενώ ο Δείκτης FTSE/CySE 20 κατέγραψε ζημιές 0,29% κλείνοντας στις 27,30 μονάδες. Η αξία των συναλλαγών περιορίστηκε στις €32.249. Από τους επιμέρους χρηματιστηριακούς δείκτες, κέρδη παρουσίασε μόνο η Εναλλακτική Αγορά με 0,47%, ενώ ο τομέας των Επενδυτικών Εταιρειών δεν παρουσίασε μεταβολή. Ζημιές κατέγραψαν τα Ξενοδοχεία με 0,77% και η Κύρια Αγορά με 0,66%.

Το μεγαλύτερο επενδυτικό ενδιαφέρον προσέλκυαν οι τίτλοι της Τράπεζας Κύπρου με €20.347 (πτώση 2,02% - τιμή κλεισίματος €0,53). Ακολούθησαν οι μετοχές της Petrolina (Holdings) Public με €4.880 (άνοδος 2,41% - τιμή κλεισίματος €0,85), της Logicom Public LTD με €4.239 (πτώση 0,98% - τιμή κλεισίματος €1,01), της Atlantic Insurance Company Public LTD με €2.481 (πτώση 0,80% - τιμή κλεισίματος €1,24) και της Τσιμεντοποιίας Βασιλικού με €202 (άνοδος 1,00% - τιμή κλεισίματος €2,02). Από τις μετοχές που έτυχαν διαπραγματεύσεων, δύο κινήθηκαν ανοδικά και πέντε πτωτικά. Ο αριθμός των συναλλαγών περιορίστηκε σε 41.

Πιο ελκυστική γίνεται η Ελλάδα για τους ξένους επενδυτές

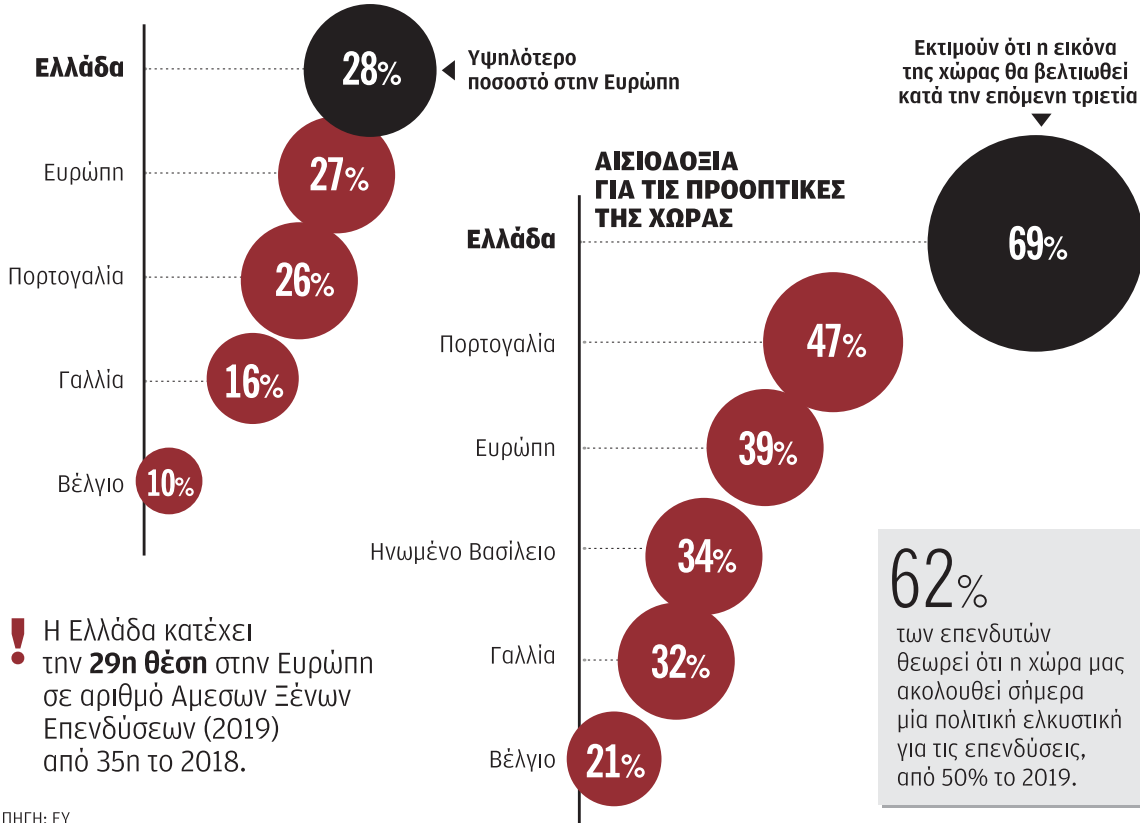
Παρά τη βελτίωση, η χώρα παραμένει χαμηλά στην ευρωπαϊκή κατάταξη της ΕΥ

Ισχυρή παραμένει η διάθεση για επενδύσεις στην Ελλάδα, παρά τις παρεμβάσεις που πρέπει να γίνουν σε κρίσιμους τομείς προκειμένου να βελτιωθεί περαιτέρω το επενδυτικό κλίμα. Η πλειοψηφία των επενδυτών, ήτοι το 62%, αναγνωρίζει ότι η χώρα ακολουθεί σήμερα μία πολιτική για τις επενδύσεις που την καθιστά ελκυστική, με την αποτελεσματική διαχείριση της υγειονομικής κρίσης COVID-19 να συμβάλει στη βελτίωση της εικόνας της.

Σύμφωνα λοιπόν με την έρευνα της ΕΥ Ελλάδος που τιτλοφορείται «ΕΥ Attractiveness Survey Ελλάδα 2020», η χώρα μας κατατάσσεται στην 29η θέση μεταξύ των ευρωπαϊκών χωρών ως προς τον αριθμό των άμεσων ξένων επενδύσεων το 2019, από την 35η το 2018 και την 32η θέση που κατείχε κατά μέσον όρο σε βάθος δεκαετίας. Ωστόσο, το 2019 η Ελλάδα απορρόφησε το 0,34% των άμεσων ξένων επενδύσεων που έγιναν στην Ευρώπη, ποσοστό που είναι δυσανάλογα μικρό σε σχέση με τον πληθυσμό και το ΑΕΠ της, καταγράφοντας όμως αύξηση 69% σε σχέση με τη χρονιά που προηγήθηκε. Επίσης, θετική εξέλιξη αποτελεί και η αύξηση των επενδύσεων στον κρίσιμο τομέα της ψηφιακής τεχνολογίας, ο οποίος διαμορφώθηκε την τελευταία τριετία στο 15% του συνόλου των ΑΞΕ πλησιάζοντας τον ευρωπαϊκό μέσο όρο 19%.

Παρά την πανδημία, η διάθεση των επενδυτών και ιδίως των επιχειρήσεων που έχουν ήδη επενδύσει στην Ελλάδα παραμένει θετική, αντίθετα με όσους δεν έχουν παρουσία στη χώρα και εξακολουθούν να είναι πιο επιφυλακτικοί. Ετσι, το

Ποσοστό πρόθεσης για επενδύσεις στο άμεσο μέλλον

ΠΗΓΗ: ΕΥ

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Δημόσια διοίκηση, φορολογία και πρόσβαση σε χρηματοδότηση παραμένουν τα μεγάλα «αγκάθια» στην προσέλκυση ξένων κεφαλαίων.

ποσοστό όσων εκτιμούν ότι η εικόνα της χώρας ως πιθανού επενδυτικού προορισμού έχει βελτιωθεί τον τελευταίο χρόνο παραμένει υψηλό (38%), εμφανίζεται ωστόσο μειωμένο σε σχέση με πέρυσι (47%). Από την άλλη, σχεδόν 7 στους 10 επενδυτές αναμένουν μεγαλύτερη βελτίωση την επόμενη τριετία.

Μάλιστα, το ποσοστό αυτό υπερβαίνει σημαντικά εκείνο άλλων

χωρών. Επίσης, το 62% των επιχειρήσεων από 50% πέρυσι θεωρεί ότι η χώρα μας ακολουθεί σήμερα μία πολιτική για τις επενδύσεις που την καθιστά πιο ελκυστική, ενώ το 28% των ερωτηθέντων δήλωσε ότι σκοπεύει να επενδύσει στην Ελλάδα τον επόμενο χρόνο έναντι 26% στην Πορτογαλία, 16% στη Γαλλία και 10% στο Βέλγιο.

Σε ό,τι αφορά το είδος των επεν-

Χαμηλά η Ελλάδα στην καινοτομία παρά τη βελτίωση

Αρκετή απόσταση έχει να διανύσει η Ελλάδα όσον αφορά τις επιδόσεις της στην καινοτομία, καθώς, παρά την πρόοδο που έχει σημειώσει τα τελευταία χρόνια, εξακολουθεί να υστερεί σε σχέση με τις υπόλοιπες χώρες της Ευρώπης. Ετσι, η χώρα μας καταλαμβάνει την 20ή θέση μεταξύ των 27 κρατών-μελών της Ε.Ε. στον ευρωπαϊκό πίνακα αποτελεσμάτων καινοτομίας για το 2020 που έδωσε χθες στη δημοσιότητα η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, μολονότι συγκαταλέγεται -μαζί με τη Λιθουανία, τη Μάλτα, τη Λετονία και την Πορτογαλία- μεταξύ των χωρών των οποίων η επίδοση έχει αυξηθεί πάνω από 20% από το 2012 έως το 2019. Σύμφωνα με τον ευρωπαϊκό πίνακα, ο δείκτης των επιδόσεων καινοτομίας της βρισκόταν στο 77%

Καταλαμβάνει την 20ή θέση μεταξύ των 27 μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σύμφωνα με την Κομισιόν.

του μέσου όρου της Ε.Ε. το 2019, έναντι 63% το 2012, σημειώνοντας σημαντική βελτίωση. Επίσης, εάν ως έτος βάσης για τον μέσο ευρωπαϊκό όρο θεωρηθεί το 2012 (και όχι το 2019), τότε πέρυσι η χώρα μας έφθασε στο 83% της μέσης καινοτομίας της Ε.Ε., καταγράφοντας έτσι άνοδο πλέον των 20 μονάδων από το 2012.

Η Ελλάδα υστερεί όσον αφορά την κατοχύρωση πατέντας, ενώ λίγες σε αριθμό είναι και οι θέσεις εργασίας που έχουν δημιουργηθεί από ταχέως αναπτυσσόμενες ενγύριες επιχειρήσεις.

Βέβαια, η πρόοδος της χώρας μας στον δείκτη καινοτομίας προκύπτει από τη βελτιωμένη επίδοσή της σε τομείς χαμηλής προστιθέμενης αξίας. Πιο συγκεκριμένα, οι ελληνικές επιχειρήσεις δείχνουν να έχουν εντάξει σε μεγάλο βαθμό (πάνω, δηλαδή, από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο) καινοτόμες λύσεις που συμβάλλουν στην καλύτερη λει-

τουργία τους, ενώ πολλές από αυτές διαθέτουν σε μεγάλο βαθμό την απαραίτητη ευρηματικότητα ώστε να αναπτύξουν οι ίδιες καινοτόμα προϊόντα που μπορούν να προωθήσουν στην αγορά. Δυνατό σημείο των καινοτόμων ελληνικών επιχειρήσεων είναι και η στενή συνεργασία που αναπτύσσουν με άλλους οργανισμούς του δημόσιου ή του

ιδιωτικού τομέα, υστερώντας όμως στην χρηματοδότηση που παρέχουν για επενδύσεις σε έρευνα και ανάπτυξη του δημόσιου τομέα.

Ωστόσο, αρκετά πίσω παραμένει η χώρα μας όσον αφορά τις ευκαιρίες καινοτομίας που παρέχει στις επιχειρήσεις (innovation-friendly enterprises), παραμένοντας χαμηλά στην ταχύτητα διείσδυσης του δια-

δύσεων που δρομολογούνται στο μέλλον, αυξημένο ενδιαφέρον υπάρχει για τον κλάδο της βιομηχανίας (26% από 9% πέρυσι), ενώ μειωμένο είναι το ποσοστό όσων θεωρούν ότι ο τουρισμός θα αποτελέσει την κινητήριο δύναμη για την ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας (52% από 69%). Αυτή η μείωση εξηγείται ενδεχομένως και από το πλήγμα που έχει υποστεί ο κλάδος λόγω της πανδημίας, ενώ, σύμφωνα με την έρευνα, δημιουργεί προσδοκίες για τη στροφή σε ένα παραγωγικό μοντέλο πιο ισορροπημένο ανάπτυξης.

Τα στοιχεία που καθιστούν τη χώρα πιο ελκυστική είναι η ποιότητα ζωής (81%), οι υποδομές τηλεπικοινωνιών (69%) και οι δεξιότητες του ανθρώπινου δυναμικού (66%), ενώ ένας αυξημένος αριθμός επιχειρήσεων αναφέρεται και στο σταθερό πολιτικό και κοινωνικό περιβάλλον (65% από 38%), αλλά και στις πολιτικές της χώρας για τη βιώσιμη ανάπτυξη και την κλιματική αλλαγή (56% από 42%). Στις αδυναμίες συγκαταλέγονται το γραφειοκρατικό και διοικητικό περιβάλλον, η φορολογία και η πρόσβαση σε χρηματοδότηση. Ετσι, οι επενδυτές εκτιμούν ότι για να βελτιώσει τη θέση της, η Ελλάδα πρέπει να επικεντρωθεί στη στήριξη της καινοτομίας και της υψηλής τεχνολογίας (κατατάσσεται πρώτη τηλογική φέτος με ποσοστό 38% από 25% πέρυσι), στη μείωση της φορολογίας (στη δεύτερη θέση με 36% από 49%), στη βελτίωση της διαδραστικότητας απονομής δικαιουσύννης (33%) και στην ενίσχυση της παιδείας και των δεξιοτήτων (31%).

Δ.Κ.

δικτύου στις εταιρείες. Παράλληλα, η Ελλάδα υστερεί στην κατοχύρωση πατέντας, ενώ λίγες σε αριθμό είναι και οι θέσεις εργασίας που έχουν δημιουργηθεί από ταχέως αναπτυσσόμενες ενγύριες επιχειρήσεις. Βέβαια, ενώ η Ελλάδα βρίσκεται ψηλά στις πωλήσεις καινοτόμων προϊόντων, οι εξαγωγές προϊόντων με-σαιας και υψηλής τεχνολογίας εξακολουθούν να παραμένουν χαμηλά. Σημειώνουν, ωστόσο, πρόοδο σε σχέση με το 2012, που οι εξαγωγές ήταν μηδενικές. Σε επίπεδο χρηματοδότησης, παρότι κατά τα τελευταία χρόνια έχουν εμφανιστεί στο επιχειρηματικό περιβάλλον αρκετά επενδυτικά κεφάλαια για τη στήριξη μικρομεσαίων επιχειρήσεων, η Ελλάδα υστερεί σημαντικά και σε αυτόν τον τομέα σε σχέση με τις υπόλοιπες χώρες της Ε.Ε. Αξίζει να σημειωθεί ότι οι χώρες που βρίσκονται ψηλά στην κατάταξη εξακολουθούν να είναι η Δανία, η Φινλανδία, το Λουξεμβούργο, η Ολλανδία και η Σουηδία, η οποία βρίσκεται στην πρώτη θέση (innovation leaders). Σημαντική θέση καταλαμβάνουν χώρες όπως η Γερμανία, η Αυστρία και η Γαλλία (strong innovators), ενώ λίγο κάτω από τον μέσο όρο των χωρών της Ε.Ε. είναι, ενδεικτικά, η Ελλάδα, η Ιταλία, η Κύπρος και η Λετονία (moderate innovators). Τέλος, Βουλγαρία και Ρουμανία σημειώνουν τις χαμηλότερες επιδόσεις όσον αφορά την ένταξη της καινοτομίας τόσο στον δημόσιο όσο και στον ιδιωτικό τομέα (modest innovators).

ΔΕΣΠΟΙΝΑ ΚΟΝΤΗ

Deloitte.

ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ ΤΗΣ ΧΡΟΝΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΥΠΡΟ

Δημιουργούμε το μέλλον, μαζί.

